

HARVARD UNIVERSITY.

LIBRARY

OF THE

MUSEUM OF COMPARATIVE ZOÖLOGY.

Videnskabelige Meddelelser

fra

den naturhistoriske Forening i Kjøbenhavn

for

Aaret 1905.

Udgivne af Selskabets Bestyrelse.

Med 7 Tavler, 1 Kort og 2 Figurer i Texten.

Sjette Aartis syvende Aargang.

Kjøbenhavn.

Bianco Lunos Bogtrykkeri.

Videnskabelige Meddelelser

fra

den naturhistoriske Forening i Kjøbenhavn

for

Aaret 1905.

Udgivne af Selskabets Bestyrelse.

Med 7 Tavler, 1 Kort og 2 Figurer i Texten.

Sjette Aartis syvende Aargang.

Kjøbenhavn.
Bianco Lunos Bogtrykkeri.
1905.

Redaktionen af denne Aargang er besørget af Dr. *Th. Mortensen* og Professor, Dr. *V. A. Poulsen.*

Indhold.

Forklaring af Tavlerne.

Tab. I. Forskellige *Tellina*-Arter (se S. 52).

Tab. II—IV. Grønlandske og danske Stokænder, ***Anas boscas.***

Tab. V. Snit af Støtterødder af *Rhizophora.* (Se S. 165.)

Tab. VI—VII. Fotografier fra Klægbanken i Ringkjøbing Fjord. Dvergmaage (*Larus minutus*), Splitterner (*Sterna cantiaca*) og Hættemaager (*Larus ridibundus*).

Tab. II—IV er bekostede af Hr. *Lehn Schiøler* og Tab. VI—VII af Hr. Viceinspektor *H. Winge.* Redaktionen skal her paa Foreningens Vegne udtale en hjærtelig Tak for den smukke Gave.

Rettelse.

I Dr. *V. A. Poulsen*'s Afhandling om Støtterødderne hos *Rhizophora*, S. 155, Lin. 12 f. o., efter „Hadrom- (el. Xylem-) strænge" indskydes: „svarende til en enkelt Hadromstraale i en sædvanlig Rod".

Oversigt

over

de videnskabelige Møder

i

den naturhistoriske Forening

i Vinterhalvaaret 1904—05, samt over de af Foreningen i Sommeren 1905 foretagne Excursioner.

Den 28de Oktober 1904. Mag. sc. *V. Nordmann* gav Meddelelse om en *Psolus* fra det marine Diluvium ved Esbjerg og foreviste Kalkplader af nogle *Psolus*-Arter. (Se: Medd. fra Dansk Geologisk Forening Nr. 10. 1904.) Mag. sc. *W. Lundbeck*, Prof. *Jungersen* og Prof. *Osc. Bloch* gjorde dertil nogle Bemærkninger. Derefter gav Mag. sc. *W. Lundbeck* Meddelelse om nogle Svampeformer, hvortil Stud. mag. *Brinkmann* gjorde nogle Bemærkninger.

Den 11te November. Prof. *V. A. Poulsen* gav Meddelelse om Støtterodens Udvikling hos *Rhizophora mucronata* (jfr. Afhandlingen herom i dette Bind). Præparater og Fotografier forevistes. Dr. *Kolderup-Rosenvinge* gjorde en Bemærkning dertil. Derefter gav Stud. mag. *E. Nørregaard* Meddelelse om Dolomitforekomsten ved Faxe, med Fremvisning af mikroskopiske Præparater af Dolomit etc. (Se: Medd. fra Dansk Geol. Foren. Nr. 10. 1904.) Prof. *Jungersen* fremsatte en Bemærkning dertil.

Den 25de November. Prof. *Jungersen* holdt Foredrag om Forplantning ved polyembryonale Æg (paa Grundlag af *P. Marchal's* Undersøgelser over Udviklingen hos *Encyrtus fuscicollis* og *Polygonotus minutus*). Mag. sc. *R. H. Stamm* og Prof. *V. A. Poulsen* knyttede nogle Bemærkninger hertil. Derefter gav Inspektor *G. M. R. Levinsen* Meddelelse om nogle ejendommelige Oöcieformer hos Bryozoer (*Abysidium parasiticum*).

Den 9de December. Prof. *N. V. Ussing* meddelte nogle Iagttagelser over de vulkanske Lag ved Hobro og Mors. Derefter gav Cand. mag. *Ad. Jensen* Meddelelse om nogle for den danske Fauna nye Selachier: *Mustelus laevis* M. & H., et ca. 1 M. langt Ekspl. (♂), fanget d. 25. IX. 1904 fra „Thor" udfor Thyborøn, paa ca. 7—11 Fv. Vand; samt *Raja fyllae* Ltk. (se nærv. Aarg. S. 227).

Den 20de Januar 1905. Dr. *Th. Mortensen* meddelte en zoogeografisk Studie over *Brissopsis lyrifera*. Derefter gav Dr. *K. J. V. Steenstrup* Meddelelse om Forsøg paa at faa et Begreb om Forholdet mellem de daglige Lysmængder. (Se: Fysisk Tidsskrift III. 2.) I den derpaa følgende Diskussion deltog: Mag. sc. *Porsild*, Fotograf *Riise*, Prof. *Jungersen*, Cand. *Krarup* og Stud. *Brinkmann*.

Den 3dje Februar. Cand. mag. *Ad. S. Jensen* holdt Foredrag om Okapi'en og Guden Set, hvortil Prof. *Vald. Schmidt* gjorde nogle Bemærkninger, og gav derefter Meddelelse om Udbredelsen af *Tellina torelli*-Leret. Derefter holdt Statsgeolog *A. Jessen* Foredrag om et Fund fra ældre Stenalder i *Tapes*-Lag ved Brabrand Sø. I den derpaa følgende Diskussion deltog Mag. *Hartz*, Assist. *Sarauw* og Cand. *Krarup*.

Den 17de Februar. Inspektor *Levinsen* gav Meddelelse om Bygningen af Oöciet hos *Flustra*, hvortil Stud. *Brinkmann* og Dr. *Mortensen* gjorde nogle Bemærkninger. Derefter gav Cand. *Ad. S. Jensen* Meddelelse om *Yoldia*-Ler paa Island (se: Overs. Kgl. D. Vidensk. Selsk. Forhandl. 1904. Nr. 6, S. 382—396). Mag. sc. *R. H. Stamm* foreviste derpaa nogle levende *Bacillus Rossii*.

Den 3dje Marts. Dr. *K. J. V. Steenstrup:* Kan den øvre Tanggrænse benyttes til Bestemmelse af Forandringer i Vandstanden? (med Lysbilleder). (Se: Medd. om Grønland XXXIII.)

Den 31te Marts. Mag. sc. *N. Hartz* holdt Foredrag om Danmarks tertiære Flora; (med Lysbilleder). I Diskussionen deltog Stud. mag. *Nørregaard*, Inspektør *Ostenfeld*, Assist. *Sarauw* og Dr. *Kolderup-Rosenvinge*.

Den 14de April. Stud. mag. *Brinkmann* holdt Foredrag om nogle rhabdocøle Turbellariers Anatomi, hvortil Dr. *Wesenberg-Lund* knyttede en Bemærkning. Derefter gav Dr. *Wesenberg-Lund* Meddelelse fra Excursionsudvalget og Dr. *Mortensen* Meddelelse om Planen for en Haandbog i den danske Fauna.

Den 5te Maj. Stud. mag. *Brinkmann* holdt Foredrag om biologiske Iagttagelser over nogle Turbellarier. Derefter indledede Prof. *Warming* en Diskussion om Foranstaltninger til videre Naturfredning her i Landet.

Den 18de April holdt Naturhistorisk, Botanisk og Dansk geologisk Forening Fællesmøde med Foredrag af Professor Dr. *H. Conwentz* (Danzig) om „Schutz der natürlichen Landschaft, ihrer Pflanzen- und Tierwelt, besonders in den skandinavischen Ländern“ (med Lysbilleder).

Den 7de Maj. Excursion til Dyrehaven. Emne: Udtørrende Dammes Dyreliv. Leder: Dr. *Wesenberg-Lund*, med Assistance af Dr. *A. C. Johansen*, Mag. sc. *R. H. Stamm* og Stud. mag. *Brinkmann*.

Ekscursionen, hvori c. 30 Medlemmer deltog, havde til Formaal dels at vise det Dyreliv, der ved Foraarstid findes i vore lave, senere paa Sommeren udtørrede Damme, dels at give en Forestilling om de Livsforhold, hvorunder denne interessante Fauna findes.

Der paavistes *Branchipus Grubii, Limnetis brachyura* og *Lepidurus productus* (for den sidste var Findestedet nyt). I Damme, hvis Bund var dækket med henraadnende Løv, saas talløse Ostracoder *(Cypris fuscata* og *pubera)* krybende om. I andre Damme *Diaptomus castor, Cyclops*-Arter og enkelte Daphnier (*Scapholeberis mucronata, Simocephalus vetulus* o. a.). Endvidere iagttoges en Del Insektlarver, særlig *Culex* og *Corethra*, og Forskellen i deres Aandedrætsprocesser fremhævedes. Talrige Planarier, særlig den store *Mesostoma Cracii* o. a. vistes saa vel som Dammenes iøvrigt ikke synderlig talrige Molluskfauna. I Hjortekjærdammen toges Prøver med Planktonnettet for at vise Damplanktonet, der demonstreredes under et lille Mikroskop. I Kirsten Pils Kildedam fandtes *Rhynchelmis*.

Mod Ekscursionens Slutning søgte *Wesenberg-Lund* i et lille Billede at samle, hvad man havde set. Det fremhævedes, at meget af hele den nu iagttagne Fauna, naar Vandet tørrede ud, laa begravet i Dyndet for en stor Del som Æg (Hvileæg); at Faunaen i de Damme, der havde lidt Vand hele Aaret, skiftede til de forskellige Aarstider, at visse Former f. Eks. *Diaptomus castor* saa at sige fandtes i alle Damme, medens andre f. Eks. Phyllopoderne kun fandtes i ganske enkelte. Endvidere fremdroges som Fællestræk for alle disse Damme de i Døgnets Løb overmaade skiftende Temperaturer og de paa Grund af henfaldende Hjortegødning store Mængder af organiske Stoffer, som fandtes opløste i Vandet og bidrog til at farve dette. Dammene afveg fra hverandre væsentlig i Henseende til Bundens Beskaffenhed (Ler, Græs, henraadnende Blade). Forskellighederne i Faunaen turde rimeligvis delvis henføres til denne Faktor. *C. W.-L.*

Den 27de Maj. Ornithologisk Excursion til Hellerup—Gentofte—Ermelunden—Dyrehaven). Leder: Viceinspektor *Winge*.

Opgaven var at se og høre Fugle i Kjøbenhavns nærmeste Omegn. 16 af Foreningens Medlemmer deltog i Udflugten. Vejen lagdes fra Hellerup gjennem Kildeskoven, langs Gjentofte Sø, forbi Bernstorf Skov til Jægersborg, Ermelunden og Dyrehaven. 54 Arter iagttoges, alle ganske dagligdags; det havde været let at faa Listen længere. Størst Opmærksomhed vakte nogle af vore bedste Sangere, som Gulbug, Munk, Havesanger, Løvsanger; særlig Tak skyldes en Nattergal og en Sangdrossel, der længe sad syngende, medens hele Selskabet saa paa dem i kort Afstand, ligeledes de Grønne Løvsangere, der i Ermelunden ustandselig „raslede med Pengene", medens Gjøgen kukkede, og Rødkjælk, Nattergal, Solsort, Gjerdesmutte, Munk, Havesanger, Gulbug, Løvsanger, Skovpiber, Bogfinke, Gulspurv og flere andre sang tæt ved. Ved Gjentofte Sø hørtes Sivsanger og Rørsanger:

Drosselrørsangeren, der havde sunget her et Par Dage forud, vilde ikke lade sig høre. I Søen svømmede Store Lappedykkere og Blishøns, begge Arter med Dununger; Stokænder fløj op fra Rørskoven; to Par vilde Knopsvaner havde Rede mellem Rørene. Knopsvanen har fra gammel Tid haft Yngleplads her; Knogler af den ere fundne i Tørvemosen ved Søens Bred sammen med Knogler af Stokand, Graagaas, Skarv, Bæver, Raadyr, Krondyr og flere Husdyr, der vistnok væsenlig skrive sig fra Jernalderen. Det var et Savn ikke at gjense Rørhøgen, der for en Del Aar tilbage altid om Sommeren var at se her svævende over Rørskoven og Engene eller legende i Luften; den var en af vore Seværdigheder; den har hos os Nordvest-Grændsen for sin Udbredelse; Nordmænd og Englændere, der gjæstede os, vare glade over at se en prægtig Fugl, som de ikke kunde se hjemme; nu er den borte; paa Trods af al Fornuft har man sat Præmie paa dens Udryddelse, og man har kun alt for godt naaet sin Hensigt. Paa lignende Maade er det gaaet vor stolte historiske Fugl Ravnen; for en 30 Aar tilbage var den ikke sjelden i Egnen; nu har den i en Aarrække ikke været at se. Ved Ordrup Mose var der Lejlighed til minde om den smukke Skovdals Historie; her var i sin Tid en Vig fra Øresund, hvor Alk, Sule, Graasæl og en fremmed Stormfulg, en *Oestrelata*-Art, have efterladt deres Knogler; senere har her været Indsø og Mose, og som Minde om denne Tid gjemmer Tørven Knogler af Stokand, Troldand, Graagaas, Urfugl, Tjur, Trane, Skarv, Bæver, Ulv, Odder, Vildsvin, Raadyr, Krondyr og mange Husdyr; nu er Mosen tørlagt, og Huse begynde at rejse sig over den gamle Fjord. — Den skovklædte Oldtids-Gravhøj ved Hvidegaard tæt udenfor Ermelundens Nordkant blev besøgt. En lignende Gravhøj, der nu er sløjfet, har ligget paa den samme Mark, og her var den Grav, der gjemte Danmarks ældste Naturforsker, Troldmanden fra Hvidegaard, en Haruspex fra Bronzealderen. Højt over Hvidegaard, kommende fra den store Kaa-Lund Dyrehaven, fløj Alliken, der i Bronzealderen har tjent de døde; den bar deres Sjæle bort. *H. W.*

Den 20—22de Juli. Entomologisk Excursion til Tisvilde. Ledere: Dr. *Wesenberg-Lund* og Cand. jur. *J. C. Nielsen*, med Assistance af Ingeniør *Engelhart*.

Ekscursionens Formaal var at vise Tisvildehegns Insektliv, ganske særlig dens Gravebier og Gravehvepse, og give Deltagerne en Forestilling om disse Hymenopterers Redebygning og Biologi. Deltagerne — 15 i alt — samledes udenfor Skolelærerens Hus i Tisvilde By. I et af Skolens Udhuse byggede en Del Hymenopterer særlig *Anthophora parietina*, *Odynerus parietum* og adskillige andre Former samt disses Snyltere *Chrysis*, *Coelioxys* o. a. Efter at Eksemplarer af Dyrene vare indfangne, nedbrødes større Stykker af Væggen og toges ind i Skoven, hvor Redebygningen særlig hos *Anthophora* og *Odynerus* blev gennemgaaet. Derpaa vistes Myreløverne, hvorefter to i Forvejen markerede Reder, dels af *Bombus muscorum* dels af en *Vespa* udgravedes og en kort Redegørelse for Redebygningen gaves. Særlig fremhæves det, at Deltagerne havde Lejlighed til at se, at der i

hver af Krukkerne hos *Bombus* lagdes mere end et — ofte 5—6 Æg. Senere gik man atter ind i Skoven for at se paa *Cerceris*' Byggepladser; paa Tilbagevejen til Hotellet fandtes paa en af Skovvejene den sjældne Myre: *Camponotus ligniperda* i stor Mængde. Om Eftermiddagen fremvistes paa Hotellet dels en Del Litteratur vedrørende de fundne Former dels en Del Hymenopter-Reder, laante fra Zoologisk Museum, samt en lille Samling af Tisvilde-Insekter, særlig Aarevingede. Derpaa gik man ned til Helenegrav, hvor Pilehegnene vare angrebne af *Liparis salicis*, og hvor den interessante Sommerfuglelarve Gaffelhalen: *Cerura vinula* fandtes.

Den 21de toges om Morgenen med Vogn til Stængehuset for at bese Lokaliteten, hvor *Bembex* byggede. I Sandet fandtes talrige Kokoner, men desværre intet levende Dyr; Cand. jur. *J. C. Nielsen* meddeler, at den heller ikke senere paa Sommeren har vist sig paa denne Lokalitet; den synes derfor at være forsvundet herfra; det eneste Sted, hvor Arten her i Landet med Sikkerhed vides at bygge nu, er ved Rønne. Ved Stængehuset forlodes Vognene; det havde nu været Meningen paa Vejen tilbage til Tisvilde Leje at studere Sandvejenes rige Liv af Gravehvepse, særlig *Cerceris, Psammophila, Ammophila,* Pompilider samt af Gravebier, særlig *Megachile, Anthidium, Halictus* o. a. Kort efter at vi havde forladt Stængehuset, faldt det imidlertid i med Regnbyger, og Resten af Dagen skyllede Regnen ustandseligt ned. Da ethvert Haab om at faa mere at se af Aarevingede dermed var ophørt, og da slet Vejr var forudset, gjordes Ekscursionen hjemad forstzoologisk. Yngelplejen og Galledannelsen hos *Saperda populnea* blev gennemgaaet; en ypperlig Lejlighed gaves til at se det ret betydelige Angreb af *Tortrix resinana* paa Fyr. Bladviklere *(Rhynchites)* saas i Virksomhed; Grene med Gnav og Angreb af *Cimbex, Sesia* o. a. fremvistes. Det havde i Tilfælde af slet Vejr været Meningen at følge Vejen over Djævlebakkerne, hvor i Forvejen en Mængde forstzoologisk interessante Fund var markerede, men da Vejret til Slut blev ganske umuligt, og Deltagerne alle var mer eller mindre gennemblødte, maatte ogsaa denne Plan opgives; man søgte da ad nærmeste Vej Hotellet.

22de om Formiddagen gik Rejsen over Helsinge tilbage til København.

C. W.-L.

Den 17de September. Excursion til Folehave Skov, Sandbjerg—Østerskov og Rudeskov. Emne: Bøgeskovens Humusformer. Leder: Kammerherre, Overførster, Dr. *P. E. Müller*, med Assistance af Dr. *Fr. Weis.*

Paa Excursionen, hvori c. 40 Medlemmer deltog, gaves Lejlighed til at paavise Typer for *de i vore Bøgeskove almindeligt forekommende Humusformer.*

Typisk Muld fandtes i „Deputatvangen" i Folehave Skov under en sluttet Bevoksning af ca. 80aarig Bøg med spredt Eg, Ask og Løn paa en Jordbund af sandet Ler. Efter Fjernelsen af det paa denne Aarstid tynde Lag af løst liggende Blade o. l. viste den mørke Muld med stort Humusindhold en ujevn, storgrynet Overflade, dannet af Hobe af de store *Lum-*

bricus-Arters Exkrementer. Jordbundens store „Porevolumen" diskuteredes, ligesom dettes Uafhængighed af den Ramann'ske „Krümelstruktur". Af den urteagtige Vegetation fandtes kun Rester af *Stellaria nemorum*; dens overjordiske Dele vare forøvrigt forsvundne. Forskellig undertrykt Opvæxt, især af Løn og Bøg, forekom i Holme; den Maade, paa hvilken de unge Individer af disse Træarter paavirkes af Skyggen, betragtedes nærmere.

Overgangen mellem Muld og Mor fandtes i „Sandbjerg Østerskov" langs dennes aabne forblæste Vestkant under en forøvrigt sluttet ca. 70aarig Bøgeskov paa lignende Jord som i „Deputatvangen". Skovens Affald dannede et sammenhængende Lag ovenpaa Jorden uden Spor af de store Lumbriciners Arbejde, men endnu uden Blysand og Ahl. Jorden under dette Lag var sammensunken og fast med et meget ringe Porevolumen (tidligere bestemt) og ringe Humusprocent. Vegetationen mest Dværgformer af Græsser og af enkelte Muldplanter, især saadanne, der have rosetstillede Blade eller ganske overfladisk strygende Rhizomer. — Ved at fjerne sig fra den forblæste Skovkant, hvorfra Løvet var fejet bort af Vinden, og vandre ind imod Skovens bedre beskyttede Jordsmon, fandtes jævne Overgange til den samme typiske Muld, som var iagttaget i „Deputatvangen".

Typiske Mordannelser iagttoges under de henved 200 Aar gamle Bøgebevoxninger i Rude Skov paa Sandbund eller svagt leret Sandbund. Skovens Form i Forbindelse med historiske Data godtgjorde, at Jordbunden i lange Tider havde været ufuldstændigt dækket og blottet for Sol og Vind, paa aabne Steder ogsaa bevoxet med Lyng; nu fandtes Jordbunden under de gamle nogenlunde sluttede Bevoxninger næsten uden Vegetation af fanerogame Planter, kun hist og her isolerede typiske Morplanter *(P. E. Müller).*

Tre Lokaliteter betragtedes nærmere: En med sort og sur Mor paa en høj og tør Bakke med tyndt Blysandslag og ringe Rødjordsdannelse, der nærmest sluttede sig til Udviklingsstadierne i „Sandbjerg-Østerskov"; en med den for Bøgeskove med Morbund sædvanlige Udvikling af Mor, Blysand og Rødjord paa noget lavere liggende Terrain, samt endelig en (ved Løjesø) vistnok paa fordums Lyngbund, nu beplantet med Ædelgran efter en 100aarig Vegetation af kunstigt frembragt Fyrreskov; her fandtes meget mægtige Lag af Mor, Blysand og Ahl. Paa den mellemste Lokalitet omhandledes den for Mordannelserne karakteristiske og betydningsfulde bacterielle Flora. *P. E. M.*

Den Schibbye'ske Præmie for Aaret 1904 tildeltes Stud. mag. *A. Brinkmann* for Afhandlingen: „Histologie, Histogenese und Bedeutung der Mucosa uteri einiger viviparer Haie und Rochen" (Mittheil. a. d. Zoolog. Station zu Neapel. Bd. XVI. 1903) og Cand. mag. *C. With* for Afhandlingen „The Notostigmata, a new suborder of Acari" (Vid. Medd. fra Naturh. Forening. 1904).

Zoologiske Meddelelser fra Island.

Af

B. Sæmundsson.

VIII.

3 Fiske, nye for Island.

Siden jeg i Vidensk. Medd. fra d. naturh. Foren. 1903 gav min sidste Meddelelse om nye islandske Fiske, er den islandske Fauna bleven beriget med tre Fiske, som man aldrig før har iagttaget ved Island, endskønt det er sandsynligt, at to af dem, ligesom mange andre „sjældne" Fiske, i Virkeligheden fra Tid til anden nærme sig til Kysterne, uden at blive bemærkede af Kystbefolkningen, endsige at blive bevarede for Samlingerne. Jeg lader dem følge her i kronologisk Orden.

1. *Scopelus caninianus* Cocco.

Den drev i Land i Havnen paa Heimaey, Vestmannøerne, hvor den blev tagen af Hr. Læge Th. Jonsson den 10. Oktober 1902, næsten uskadt. Det er et stort, 100^{mm} langt Eksemplar, maalt til Enden af de mellemste Halefinnestraaler, da de yderste af Straalerne vare blevne beskadigede.

M. H. t. Lysspletternes Stilling samt disses, Finnestraalernes og Sideliniеskællenes Antal stemmer den ganske overens med Lütkens Karakteristik af den[1]. Kun er den posterolaterale Lys-

---

[1]) Spolia Atlantica, Scopelini etc. Vid. Selsk. Skr. 6. R., nat. og math. Afdel. VII., 6. København 1892. S. 31—32 (Særtryk).

plets Plads et kendeligt Stykke foran Fedtfinnen, medens den paa Lütkens skematiske Tegning er lige under denne. Den stemmer for saa vidt bedre overens med Goode og Beans Beskrivelse af den[1]), men fjerner sig fra denne m. H. t. Hovedets Form og Øjnenes Størrelse. Men om dette Forhold med den posterolaterale Lysplets Stilling varierer eller ej, kan jeg naturligvis ikke afgøre; dertil maa større Materiale til Sammenligning. De infracaudale Lysskæl ere 4.

Enkelte af dens Dimensioner ere noget afvigende fra dem hos et 77^{mm} langt Eksemplar fra Middelhavet, som Lütken angiver Maal paa (loc. cit.), hvad følgende Sammenstilling viser:

	Vestmannø-Ekspl.	Middelhavs-Ekspl.
Totallængde	100 ^{mm}	77 ^{mm}
Legemets Højde	22 —	16 —
Hovedets Længde	23 —	21 —
Øjets Tværmaal	8 —	8 —
Mundspaltens Længde	13 —	13 —

Hovedets og Mundspaltens Længde saa vel som Øjets Tværmaal ere saaledes relativt betydelig større hos Middelhavs-Eksemplaret, og denne Forskel er endnu større hos Lütkens mindre (57^{mm} lange) Eksemplar, m. a. O. Hovedet er relativt større hos mindre (yngre) Individer.

Ifølge Lütken[2]) er den „en af Middelhavets karakteristiske Arter, som dog kendes andet Steds fra Atlanterhavet og fra det stille Hav". De nærmeste Steder ved Island, hvor den ellers er funden, er 57° 31' n. Br., 39° 36' v. L. (S. O. for Grønlands Sydspids) og 59° 37' N. Br., 15° 36' v. L. (c. 40 Mil Syd for Island) (Eksemplarernes Størrelse er dog kun 55—65^{mm}) og saa maaske Norges Vestkyst[3]).

---

[1]) Goode and Bean: Oceanic Ichthyology. 1895. S. 72. Atlas Fig. 80. Under Navnet *Myctophum punctatum* Raf.

[2]) Loc. cit. og Korte Bidrag til nordisk Ichthyografi. VIII. Vid. Meddel. fra nat. Foren. i København. 1891. S. 207.

[3]) Collett: Norges Fiske. 1875. S. 154.

2. *Palinurichthys perciformis* (Mitchill).

Denne interessante Fisk blev mig tilsendt i Januar i Fjor, 1903, af en Fisker ved Navn Eirikur Torfason, i Fiskerbygden Leira ved Faksebugtens Sydkyst, ca. 1 Mil N. for Handelsstedet Keflavik. Bemeldte Fisker havde fundet den dreven paa Land den 29. December 1902 efter en ret haard Blæst af Nord. Fisken var næsten ubeskadiget, maa derfor være kommen levende ind i Faksebugten og er rimeligvis først bleven slaaet ihjel, da Søen kastede den op paa Land.

Hr. Museumsassistent Ad. S. Jensen gjorde mig den Tjeneste at bestemme Fisken og tilstillede mig velvilligst Oplysninger om den, som jeg ikke kunde faa heroppe.

Den hører til Carangidernes (eller Centrolophidernes) Familie og er udelukkende en nordamerikansk Fisk, som har hjemme ved de forenede Staters Østkyst, fra Cape Hatteras til Maine. Den er temmelig almindelig Nord paa, især omkring Cape Cod[1]). Den benævnes af Amerikanerne „Rudder-fish", „Log-fish", „Barrel-fish" m. m.

Disse Navne har den faaet paa Grund af sine ejendommelige Livsvaner, om hvilke Brown Goode siger: „The habits of this fish are peculiar in the extreme. They are almost always found in the vicinity of floating barrels and spars, sometimes inside of the barrels; hence the fishermen often call them „Barrel-fish", though the most usual name is „Rudder-fish". They are occasionally taken in lobster-pots. When cruising in Fish Commission yacht „Mollie", off Noman's Land, July 13, 1875, we observed numerous specimens swimming under floating spars and planks. Sometimes as many as from fifty to seventy-five were observed under a single spar, a cloud of shadowy black forms being plainly visible from the deck. We went out to them in a row-boat and succeeded in taking thirteen of them in the course of the day. After the first

---

[1]) Jordan and Evermann: Fishes of North America. 1896—98. S. 963—964.

thrusts of the dipnet they grew shy and sought refuge under the boat, under which they would sink far below our reach. A lull of a few moments would bring them back to the log under which they had clustered until disturbed again. When the boat was rowed away they followed in a close-swimming school, until we gained full speed, when they suddenly turned, as if by one impulse, and swam back to the log or spar. Once they followed us about two hundred yards from the spar, and then leaving us retreated to their old shelter, reaching it some time before we could turn the boat and row back to it. I had before this supposed them to be quite unusual, but on that one day we must have seen, at the lowest computation, two hundred or two hundred and fifty. They doubtless have been given the name of Rudder-fish by the sailors who have seen them swimming about the sterns of becalmed vessels." — „Their stomachs were found to contain amphipod crustaceans, hydroids, and young squids". „Their colours undergo considerable change from time to time, possibly at the will of the fish". „... attains the length of ten or twelve inches, and is excellent eating"[1]).

Længden af det islandske Eksemplar er 30.5^{cm}.

Det er dog ikke første Gang, at den har vist sig ved Evropas Kyster. Den er nemlig funden en Gang før, udenfor *Penzance* i Cornwall, hvor et Eksemplar blev taget af en Trawler d. 9. Oktober 1874 under følgende ret ejendommelige Omstændigheder: „The single British example was captured off Penzance, about six miles from shore, on October 9th, 1874, by the crew of a trawler. It was found alive in a wooden case, of which the bottom and sides were perfect but one board out of the three which had originally formed its top was absent. Although the fish was said to have been found in a good state of health, its proportions would seem to indicate its being thin, and perhaps somewhat starved ... When captured it was 14$^{3}/_{4}$ inches in length"[2]).

---

[1]) Brown Goode: American Fishes. 1888. S. 223—25.
[2]) Fr. Day: The Fishes of Great Britain and Irland. 1880—84. Vol. I. S. 131.

Jeg skrev til Manden, som fandt Fisken. Han havde ikke lagt Mærke til Drivtømmer eller andre af den Slags Genstande drevne ind sammen med Fisken. Den var ganske velnæret. Dens Maveindhold har jeg ikke undersøgt.

3. *Mugil chelo* Cuvier.

Af denne Fisk blev 2 Eksemplarer fangede i et Forellegarn indenfor Skærene ved Gaarden Gamlahraun, lidt østen for Handelsstedet Eyrarbakki (Ørebak) i September i Fjor. De blev først sendte til Hr. Faktor P. Nielsen, som foreløbig lod dem opbevare i et Frysehus, indtil de af ham blev forærede til vor naturhistoriske Samling.

Disse to Eksemplarer, som begge vare i uskadt Tilstand, undtagen at en Mængde Skæl var faldet af, ere af Middelstørrelse, henholdsvis 40 og 36^{cm} lange. Ifølge Lilljeborg skal denne Fisk kunne opnaa en Størrelse af over 2 Fod.

Dens Udbredelse strækker sig fra de canariske Øer og Middelhavet langs Evropas Vestkyst til Storbritannien og Skandinavien, og ifølge en mundtlig Meddelelse fra Dr. Joh. Schmidt blev den af ham i Fjor funden ved Færøerne.

IX.

Nogle ornithologiske Iagttagelser og Bemærkninger.

Uagtet jeg ikke har givet mig specielt af med at studere den islandske Fuglefauna, har jeg dog i de sidste 10 Aar dels haft Lejlighed til selv at gøre spredte Iagttagelser i den Retning, baade i Omegnen af Reykjavik, som dog ikke er særlig rig paa Fugle, og paa Rejser, som jeg har gjort til forskellige Egne af Landet om Sommeren, dels af mine gode Venner, Dhrr. Distriktslæge Th. Jonsson paa Vestmannøerne, Faktor P. Nielsen i Eyrarbakki og Provst Arni Jonsson til Skútustaðir ved Myvatn, faaet flere Oplysninger og Meddelelser om sjældne Fugle, som de have

iagttaget eller erhvervet for vor Samling. Alle disse Mænd ere øvede og paalidelige Iagttagere, som have gjort Studiet af vort Lands Fauna mange Tjenester.

Endskønt disse Ingttagelser ikke ere særlig vidtrækkende, saa indeholde de dog saa meget nyt, at jeg synes, det har sin Berettigelse at offentliggøre dem.

1. *Turdus iliacus* L. Vindrossel.

Dens første Ankomst til Reykjavik, hvor den ofte ses flokkevis i Haverne, falder ifølge mine Iagttagelser i Tidsrummet fra 20. Marts til 10. April. Om Efteraaret har jeg senest set den d. 7. og d. 12. December, men kun enkeltvis.

2. *Turdus merula* L. Solsort.

I vor Samling findes en Han, skudt i Reykjavik d. 15. December 1894. Jeg har faaet et Eksemplar, ligeledes en Han, skudt i Bygden Hraun paa Reykjaneshalvøen d. 25. November 1899. Læge Th. Jonsson, Vestmannøerne, skriver til mig d. 27. November 1902: „Sæpe hic videtur; unum ante paucos dies in scopulo sedentem vidi.“ — Botanikeren St. Stefansson paa Møðruvellir siger[1]): „Solsort (*T. merula*) fik jeg her et Efteraar fra [Gaarden] Syðribakki her ved Fjorden [ɔ: Øfjord].“ Desuden skriver han til mig (2. Dec. 1903): „Om Solsorten har jeg faaet Efterretninger og modtaget Eksemplarer aarlig om Efteraaret i de sidste 3—4 Aar.“

3. *Turdus pilaris* L. Sjagger.

Af denne paa Island sjældne Fugl har Samlingen modtaget et meget smukt Eksemplar fra Hr. Konsul J. Havsteen, Oddeyri. Det blev skudt i Øfjorden i Efteraaret 1900. Før kendes kun tre Tilfælde, hvor den er set her[2]).

---

[1]) Bladet „Norðurland“ II. Nr. 4.
[2]) Grøndal: Ornis, Tome XI. 1901. S. 452.

4. *Troglodytes parvulus* Koch. Gærdesmutte.

Gærdesmutten kan ganske vist ikke betegnes som en hyppig Fugl paa Island, men den er dog ingenlunde saa sjælden som Slater vil give den ud for[1]). I min Ungdom saa jeg den ret hyppig i Grindavik, hvor den særlig holdt til mellem de store Stenblokke i de vældige Strandvolde, som Brændingen har kastet op der paa de fleste Steder langs Kysten. Efter den strænge Vinter i 1880—81 saa jeg aldrig noget til den. Hvorvidt den er helt forsvunden der, kan jeg ikke sige, thi jeg har aldrig haft længere Ophold i den Egn, siden jeg flyttede derfra i 1883. Jeg har aldrig set den, naar jeg (næsten aarlig) har været der paa korte Besøg i senere Aar. Folk have ikke lagt meget Mærke til den. Den er jo heller ikke særlig iøjnefaldende. — I Reykjavik har jeg set den en enkelt Gang for nogle Aar siden, i en Brink ved „Batteriet". Desuden skal den før have været ret hyppig i Skrænten Vest for Indsøen. Den ses endnu af og til i Reykjavik, og paa den lige overfor beliggende Ø, Engey, skal den være hyppig, især i Skrænterne paa Øens nordvestlige Ende. En Dreng der fra Øen bragte mig et Eksemplar d. 9. November 1902.

I Sommeren 1901 saa jeg en i et Fjeldskred i Talknafjorden; det var helt nede ved Søen, et kort Stykke Vej indenfor Suðureyri. Folk der paa Stedet fortalte mig, at den var ret hyppig der. Hr. St. Steffansson siger i „Norðurland" (l. cit.): „Gærdesmutten saa jeg flere Steder i Krattene paa Nordvestlandet 1893, særlig paa Barðastrønd."

Under mit Ophold ved Thingvallasøen i Sommeren 1902 havde jeg god Lejlighed til at iagttage den. Allerede den Aften jeg ankom til Thingvalla Præstegaard (d. 14. Juli) hørte jeg i Nærheden af Gaarden en munter Fuglesang, som jeg ikke rigtig kendte; men det varede ikke længe, inden jeg fik selve Sangeren at se. Jeg opdagede saa efterhaanden, at der fandtes mange af dem i de Lavaspalter (især Kattargjá) som danne Fortsættelse af de berømte

---

[1]) Manual of the birds of Iceland. 1901. S. 10—11.

Løgbergsgjàr, tværs igennem Præstegaardens „Tun“, og nede i disse utilgængelige Kløfter havde de deres Reder. Jeg kunde tydelig høre Ungerne pippe dernede. Saa forlod jeg Thingvalla og tog igen Station der d. 6. Avgust. Da jeg nu saa efter mine Gærdesmutter, vare Ungerne allerede krøbne ud og deltog med Forældrene i disses ivrige Jagt paa Myg og andre Smaainsekter i Huller og paa Afsatser i Spalternes Vægge. Fuglene vare saa tamme og tillidsfulde, at jeg kunde saa længe jeg vilde sidde og betragte deres Færd i kun 3—4 Alens Afstand. Heldigvis yngle de her paa et Sted, hvor de kunne være i Fred for alle Forfølgelser, hvis Præsten paa Thingvalla vil holde en beskyttende Haand over dem, paa dette af Turister saa stærk besøgte Sted. — Forøvrigt blev det mig fortalt, at Gærdesmutten skal være paa mange Steder i de kratbevoksede Lavamarker Øst for Thingvalla.

Ved at hente Oplysninger her i Byen hos Folk fra forskellige Kanter af Landet, har jeg faaet at vide, at den ses ikke saa sjælden, især paa Sydlandet og langs Bredebugtens nordlige Side, men ogsaa paa Nord- og Østlandet.

5. *Ampelis garrula* L. Silkehale.

Af denne smukke Fugl, som er ny for vor Fauna, saa jeg et Eksemplar i Landfoged Thorsteinsons Have her i Byen, d. 14. Oktober 1903. Landfogedens Søn, Hr. Prokurator H. Thorsteinson, havde alt set den der nogle Dage i Forvejen og gjort mig opmærksom paa den. Jeg kom der ind i Haven tidlig den nævnte Dag, og det varede ikke længe, inden Fuglen viste sig, ivrig beskæftiget med at afsøge Rønnetræerne for endnu hængende Frugter. Den var ikke sky, og jeg kunde efter Lyst betragte den. Men det lykkedes ikke at faa fat i den, og den forsvandt faa Dage efter.

Men saa den 5. November modtog jeg et Eksemplar fra Hr. Læge Th. Jonsson, Vestmannøerne. Det var blevet taget der levende fra en Kat, som havde fanget det d. 18. Oktober. Ifølge

en Medddlelse fra Lægen mente man at have set flere Eksemplarer af samme Fugl i de paafølgende Dage. Selv saa han dem ikke. Det indsendte Eksemplar er nu blevet opstillet i Samlingen.

6. ? *Fringilla coelebs* L. Bogfinke.

I Vinteren 1901—02 blev Haverne i Reykjavik besøgte af en Fugl, som, saavidt jeg kan skønne, var en Bogfinke, og som altsaa er ny for Faunaen. Allerede i November havde jeg fra Tid til anden lagt Mærke til Fuglesang, som jeg ikke kendte, men som jeg dog ikke skænkede nogen nærmere Opmærksomhed, da jeg nærmest antog, at den stammede fra en Kanariefugl (af en mig ubekendt Race), som sang for aabent Vindue i et eller andet Hus i Nærheden. Men kort før Jul fortalte Hr. Prokurator H. Thorsteinson mig, at han i sin Faders Have havde set nogle „fremmede“ Fugle. Jeg fik nu ogsaa snart disse Fugle at se og fik ogsaa at vide, at hin Sang stammede fra dem. Det lykkedes ikke at faa fat i nogen af dem, trods flere Forsøg. Jeg fik dem dog at se paa ganske nært Hold og kunde betragte dem nøje i Kikkert Men da jeg aldrig har set en Bogfinke i Vinterdragt, undtagen afbildet, saa er jeg ikke ganske sikker paa Identiteten.

Jeg saa dem fra Tid til anden til efter Paaske (eller midt i April), som oftest 2—3 sammen, flest ca. 10. Da forsvandt de samtidig med at Vejret begyndte at blive mildere. Vinteren havde ellers været temmelig stræng.

Næste Vinter (1902) saa jeg Fuglen igen, men kun et enkelt Individ. Det var d. 14. December. Saa meddelte Hr. Faktor P. Nielsen mig i et Brev i Fjor, at han i Vinteren 1902 havde faaet en Bogfinke der paa Egnen (ved Eyrarbakki). Senere talte jeg med Hr. Nielsen om Fuglen, som han ikke tvivlede paa at have bestemt rigtig (Skindet er endnu ikke inkommet til Samlingen). Netop dette omtrent samtidige Fund af Fuglen paa den Kant styrker mig i den Formodning, at det er den samme Art.

7. *Upupa epops* L. Hærfugl.

Af denne Fugl, som ogsaa er ny for Island, har Samlingen faaet ét Eksemplar[1]). Det blev skudt i Nærheden af Gaarden Geiteyjarströnd ved Myvatn d. 18. September 1901. Det blev derpaa erhvervet for Samlingen af Hr. Provst A. Jonsson. Dette er det eneste kendte Tilfælde, hvor den har vist sig paa Island. Ifølge Sysselmand Müller[2]) skal den være set to Gange paa Færøerne.

8. *Sturnus vulgaris* L. Stær.

I 1896 blev et Eksemplar fanget levende i Havnefjord, og 1898 fik Samlingen et andet fra Laxamýri ved Skjalfandibugten[3]). I December i Fjor, 1903, blev endnu et skudt her i Byen. Faktor Nielsen meddeler mig i et Brev af 12. December 1903: „To Flokke Stære à 4 Stykker har været her i September og Oktober." Hr. St. Stefansson oplyser (l. cit.): „Stær har jeg faaet to Gange i Løbet af disse Aar [ↄ: 1890—1900]. Den ene blev skudt paa Oddeyri af Konsul Havsteen." Paa Vestmannøerne skal den, ifølge Læge Th. Jonsson, være ret hyppig.

9. *Corvus frugilegus* L. Raage.

2 Eksemplarer blev skudte i Olafsfjord (en Bifjord til Øfjorden) tidlig i Marts 1900, og forærede til Samlingerne her af Hr. Konsul J. Havsteen, Oddeyri. Ifølge Hr. St. Stefansson (l. cit.) blev den skudt flere Steder paa Nord- og Østlandet i Vinteren 1900—01. Han benævner den „blákráka", ↄ: Blaakrage, og i et Brev til mig „Færeyjahrafn", ↄ: Færøravn.

Hr. G. G. Bárðarson paa Kollafjarðarnes (Nordvestlandet), en ung Mand med udprægede Naturforskeranlæg, har meddelt mig, at

---

[1]) Allerede kortelig omtalt af mig i Skýrsla hins íslenzka náttúrufræðisfélags. 1902—03. S. 21.

[2]) Knud Andersen: Sysselmand Müllers haandskrevne Optegnelser om Færøernes Fugle. Vidensk. Medd. fra den nat. Foren. i Kjøbenhavn. 1901. S. 241.

[3]) Skýrsla hins ísl. náttúrufræðisfél., 1896—97. S. 5.

Raagen er bleven skudt to Gange der i de senere Aar. Den ene af disse fik vor Samling i 1897. — I min Ungdom fik Grindavik næsten aarlig Besøg af Fugle, som af Befolkningen blev kaldte for „Færeyjahrafn“. De vare ofte i større Flokke, en enkelt Gang, hvis jeg ikke husker fejl, en 20—30 Stykker. De plejede at vise sig ud paa Efteraaret (Nov.—Dec.) og opholdt sig ofte i en længere Tid. Var Kulden stræng og vedholdende, omkom ofte flere af dem.

Disse Besøg gentage sig ogsaa i senere Aar baade i Grindavik og andre Egne paa Sydlandet, f. Eks. Vestmannøerne, hvor de havde været meget talrige i 1880 (Th. Jonsson).

At det er overvejende eller maaske udelukkende denne Art, og ikke *C. corone* L., tvivler jeg ikke paa. Jeg fremhæver dette, fordi Faber i sin „Prodromus“ antager „Færeyjahrafn“ for at være *C. corone* „nach der Beschreibung“ (selv saa han den ikke og bemærker senere[1]), at det maaske er *C. frugilegus*), og fordi Grøndal[2]) kalder *C. corone* for „Færeyjahrafn“, men intet islandsk Navn har for *C. frugilegus*[3]). Det er vistnok hovedsagelig, om ikke udelukkende, *Corvus frugilegus*, som paa Island benævnes „færeyjahrafn“, „blákráka“ og „bláhrafn“. Jeg er derfor af samme Mening som Faber (l. cit.) og for saa vidt enig med Rev. Slater, som han „should have imagined this name [ɔ: Færeyjahrafn] more applicable to *C. frugilegus*“ (Manual, S. 23). Derimod har jeg aldrig hørt *C. frugilegus* blive kaldt for „kráka“ alene, som Slater gør det (op. cit. S. 24). Det sidste Navn maa forbeholdes Kragen (*C. cornix*), som ogsaa kendes paa Island.

---

[1]) Ornithol. Notic. S. 13. (Cit. efter Kjærbølling (C. Collin)).

[2]) Íslenzkt fuglatal. Skýrsla hins ísl. náttúrufræðisfél., 1894—95, S. 35, og Zur Avifauna Islands. Ornis, Tome XI. 1901. S. 452.

[3]) I skyrsla hins ísl. náttúrufræðisfél., 1897—98, S. 10, kalder han dog *C. frugilegus* for „Færeyjahrafn“. — Digteren og Naturforskeren Jonas Hallgrimsson siger i sit Yfirlit yfir fuglana á Íslandi, Fjölnir, IX., S. 65: „Færeyjahrafn (*Corvus corone*).... skáldaður fyrir ofan nefið“ (ɔ: nøgen ovenfor Næbbet); altsaa er ogsaa hans „Færeyjahrafn“ = *C. frugilegus*.

C. corone har jeg aldrig set, og alle de Skind (ialt 4), som haves her i Samlingerne, ere tydelig nok *C. frugilegus*. Jeg tvivler paa, om *C. corone* virkelig forekommer paa Island. Det trænger i det mindste til Undersøgelse.

10. *Corvus monedula* L. Allike.

Af den har Samlingen faaet et smukt Skind fra Konsul J. Havsteen, Oddeyri. Fuglen blev fanget levende paa Gaarden Stóratunga i Bárðardalen paa Nordlandet i April 1901. Før kendes der kun et Eksemplar fra Island, skudt af Faktor P. Nielsen ved Eyrarbakki [1]).

11. *Ceryle alcyon* L.

Blandt de forskellige fremmede Fugle, som fra Tid til anden finde deres Vej til Island, vil det sikkert vække størst Forundring at træffe denne store amerikanske Isfugl. Den blev skudt paa Vestmannøerne (Heimaey) sent i September 1901, som jeg allerede kortelig har meddelt [2]), og blev foræret til vor Samling af Hr. Læge Th. Jonsson. Den var bleven iagttagen der nogle Dage, inden den blev skudt, men kun det ene Eksemplar.

Da jeg ikke havde den nødvendige Literatur til Bestemmelsen af Arten, blev Skindet, som forresten var i ret daarlig Tilstand, sendt til Hr. Viceinspector H. Winge, som ikke blot velvilligst foretog Bestemmelsen, men ogsaa lod Skindet opstille [3]), saa at denne for Islands Fauna nye og ellers i Evropa saa sjældne Fugl nu er en Pryd for vor Samling.

I et Brev til mig giver Hr. Winge følgende Oplysninger om Fuglen: „Det er en Art, der er hjemmehørende i Nord-Amerika og kun et Par Gange før har vist sig i Evropa. I 1845 ere to skudte i Irland, den ene i Oktober, den anden i November; den nyeste Efterretning om dem findes i Ussher & Warren, The Birds

---

[1]) Grøndal: Fuglatal. S. 35. Ornis, Tome XI. 1901. S. 452.
[2]) Skýrsla hins íslenzka náttúrufræðisfél., 1902—03. S. 21.
[3]) Arbejdet blev, trods Vanskelighederne ved det, smukt udført af Hr. Conservator Scheel.

of Ireland, 1900, p. 400. Man har tænkt sig Muligheden af, at disse to kunde være undslupne fra Fangenskab; men der er sikkert ingen Grund til at tro derpaa; de viste ingen Tegn paa at have været i Bur; Arten holdes vist saa godt som aldrig fangen. Heller ikke Fuglen fra Vestmannøerne viser mindste Spor af at have været i Bur; Fjer og Fødder ere i fuldstændig frisk og uskadt Stand."

Dette Eksemplar, som ifølge Winge er en yngre Han, er det eneste, som er blevet bemærket i Island.

12. *Falco tinnunculus* L. Taarnfalk.

Denne Fugl har jeg ganske vist ikke set selv, men Faktor P. Nielsen skrev til mig d. 12. December i Fjor: „Af fremmede Fugle har jeg for nylig erhvervet en „Taarnfalk"." Jeg har siden talt med Hr. Nielsen om denne Fugl, hvis Skind han vil forære til vor Samling. Da han uden Forbehold kalder den for Taarnfalk, har jeg ingen Grund til at tvivle om Bestemmelsens Rigtighed.

Den er for saa vidt ny for Faunaen, som dette er første Gang, at den er set med Sikkerhed. Men Grøndal bemærker i sit „Fuglatal", at (nu afdøde) Læge Kjerulf har fortalt ham, at han en Gang [et Sted paa Østlandet] havde set en Falk, som han antog for at være en Taarnfalk (*F. tinnunculus*). Kjerulf interesserede sig meget for Fugle og har skrevet om islandske Fugle i Bladet „Skuld" (II. Aarg., S. 289 ff.).

13. *Scolopax rusticula* L. Skovsneppe.

I et Brev af 10. Oktober 1901 meddelte Hr. Inspector Winge mig, at Hr. Conservator Scheel havde vist ham en Skovsneppe, som han blandt nogle andre Fugle havde faaet til Udstopning fra Island. Senere, i Oktober 1903, oplyser Hr. Winge, at disse Fugle vare sendte ned af Hr. St. Stefansson paa Möðruvellir. Da jeg havde faaet dette at vide, skrev jeg til Hr. St. Stefansson, som dog ikke kunde give mig nærmere Oplysninger, end at Sneppen var bleven skudt i Øfjorden, saa vidt han huskede,

i 1898[1]). Men saa den 10. December i Fjor overrasker Hr. Konsul Zimsen her i Byen mig med et nydeligt Eksemplar af denne Fugl. Han havde købt det af en Mand fra Bygden Biskupstungur paa Sydlandet. Manden havde fundet den død i Nærheden af sin Gaard (dens Navn fik jeg ikke at vide) en af de første Dage i nævnte Maaned. Den var ganske ubeskadiget.

Den ses af og til paa Færøerne[2]), men er ny for Islands Fauna.

14. *Scolopax gallinago* L. Horsegøg.

Jeg saa én i Nærheden af de varme Kilder ved Reykjavik d. 21. Marts 1897. En anden blev set i Gaderne i Byen i Januar 1903.

15. *Tringa canutus* L. Islandsk Ryle.

En større Flok blev set paa den lille Ø Effersey ved Reykjavik ved Nytaarstid 1902. Jeg fik én af dem at se.

16. *Totanus calidris* L. Rødben.

Tiden for dens første Ankomst har, ifølge mine Iagttagelser, i de sidste 10 Aar været fra d. 8. til 19. April. Desuden har jeg iagttaget den her i Byen i Januar og d. 24. November 1902. 2. Januar 1903 fandt jeg en halvdød og stærkt afmagret i Stranden og saa en d. 28. Oktober s. A.

17. *Machetes pugnax* L. Brushane.

Ifølge en Oplysning af Hr. Stud. theol. L. Thorarensen fløj en Brushane forbi Gaarden Stórholt ved Bredebugten i November 1892. Den fløj saa nær ved, at Hr. Thorarensen, som interesserer sig meget for Fugle, kunde tydelig se dens Krave. Den satte sig ned en kort Tid, ikke langt fra Gaarden, og fløj saa videre. Faber omtaler en Hun, som blev skudt ved Reykjavik i September 1820[3]). Andre Oplysninger haves ikke om den.

---

[1]) Grunden til, at han ikke kunde give bedre Besked, var den, at Skolebygningen brændte ned i 1902, hvorved desværre saa mange af hans Optegnelser, som saa mange andre Ting, blev Ildens Bytte.

[2]) Knud Andersen: Op. cit. S. 229.

[3]) Prodromus der isl. Ornithologie. 1822. S. 30.

18. *Charadrius pluvialis* L. Hjejle.

Ifølge mine Iagttagelser har Tiden for dens første Ankomst i Reykjavik i de sidste 10 Aar varieret fra d. 7. til d. 20. April. Om Efteraaret har jeg aldrig set den senere end i 1903; da var den i store Flokke paa Græsmarkerne omkring Byen d. 22. Oktober.

19. *Vanellus cristatus* Meyer. Vibe.

Den besøger som bekendt Sydvestlandet om Efteraaret og forbliver ofte til langt ud paa Vinteren. Som oftest ere de faatallige og spredte. I Grindavik, kan jeg huske, viste sig en eller et Par af dem, med nogle Aars Mellemrum. Paa Vestmannøerne ses den af og til, ligesaadan langs hele Sydkysten fra Skaftafellssyssel. Sent om Efteraaret 1902 lod de til at være særlig talrige. Da saa man mange i Grindavik, nogle paa Akranes og i Nærheden af Reykjavik (12. Dec.). Jeg modtog én fra Havnefjord og en anden fra Keflavik i Januar i Fjor, 1903; i Fjor Vinter opholdt en sig i længere Tid paa Gaarden Kolsholt i Bygden Flói paa Sydlandet, og endelig fik jeg én fra Bygden Hraun Syd for Havnefjord ved Nytaarstid i Vinter.

Men den viser sig heller ikke saa sjælden paa andre Kanter af Landet. Samlingen har faaet én fra Hr. Konsul Havsteen paa Oddeyri skudt i Thelamørk i Øfjord i Marts 1901. Hr. St. Stefansson bemærker i „Norðurland" (l. cit.): „Viber saa man flere af paa Nordlandet i Efteraaret 1900 og langt ud paa Vinteren", og i et Brev til mig af 2. December 1903 siger han: „Af Viber har ikke saa faa vist sig her i September og Oktober i de sidste Aar." Paa Fljótsdalshérað (Østlandet) havde man set én i 1897, blev det fortalt mig der paa Egnen.

20. *Strepsilas interpres* L. Stenvender.

Slater kan ikke begribe (Manual S. 86), at Grøndal betegner den som „rimeligvis overvintrende". Men at den overvintrer, er dog faktisk. I de 10 sidste Aar har den hver eneste Vinter været hyppig ved Stranden i Reykjavik og Omegn, næsten lige saa hyppig

som Strandrylen (*Tringa maritima*); jeg har set den i Januar og Februar og hele Vinteren 1899—1900.

21. *Gallinula chloropus* L. Rørhøne.

Ifølge en Meddelelse fra Læge Th. Jonsson saas sidste Efteraar paa Vestmannøerne to Eksemplarer af denne paa Island saa sjældne Fugl, og den skal være bleven bemærket der enkelte Gange før. I Samlingen haves kun 2 Eksemplarer, det ene fra Laxamýri paa Nordlandet, det andet uvist hvorfra.

22. *Rallus aquaticus* L. Vandrikse.

Af den har Samlingen faaet to Eksemplarer fra Læge Th. Jonsson. De blev begge fundne paa Vestmannøerne, den ene død kort efter Nytaar 1902, den anden levende d. 25. November i Fjor. Den er ellers sjælden der paa Øerne.

23. *Ardea cinera* L. Hejre.

Det forholder sig med Hejren omtrent som med Viben, den er ret hyppig Gæst paa Sydvestlandet om Efteraaret, men ses dog af og til paa andre Kanter af Landet. I Grindavik saa jeg den næsten aarlig ud paa Efteraaret, ja helt ind i Februar. En Gang kan jeg huske en Flok paa 9 Stykker. De plejede at have Nattekvarter ved en Vandpyt i Bunden af en Lavakedel i Nærheden af mit Hjem. Om Dagen vare de paa Fangst nede i Stranden. Paa Vestmannøerne ses den hyppig (T. Jonsson). Hr. St. Stefansson meddeler i „Norðurland“ (l. cit.), at han saa en i Bygden Eyjafjöll paa Sydlandet d. 23. Juli 1894. Den 20. September 1897 saa jeg to Hejrer flyve forbi Handelsstedet Akranes, og 2. Oktober s. A. saa jeg igen to (de samme?) flyve over Reykjavik. I Samlingen haves to, begge skudte ved Laugarnes (i Nærheden af Reykjavik), den ene d. 25. Oktober, den anden i December samme Aar. Muligvis er det igen de samme to. Ifølge Oplysninger fra Hr. Stud. mag. M. Thordarson skal én have opholdt sig et helt Aar, 1896—97, ved en lille Indsø (Urriðakotstjörn) i Nærheden af Havnefjord.

24. *Larus marinus* L. Svartbag.

Som allerede omtalt af Eggert Olavsen[1]) yngler Svartbagen paa Øen Sandey i Thingvallasøen. I Sommeren 1902 opholdt jeg mig, som før bemærket, en Maaneds Tid ved og paa denne Sø og besøgte Øen fire Gange. Denne, som er beliggende midt i Søen, omtrent en halv Mil fra nærmeste Bred, er et gammelt Krater, som hæver sig c. 300 Fod op fra Søens Overflade, med store Dybder (20—30 Fv.) rundt om. Den bestaar udvendig af Slagger og andet løst vulkansk Materiale og er tildels bevokset med Græs og Marehalm. I en lille Dal paa dens nordlige Side findes der en lille Indsø.

Ifølge Oplysninger fra Folk, som bo ved Søen, begynder Svartbagen at komme til Øen tidlig i Marts; men først i Begyndelsen af Maj begynder Æglægningen. Den faar dog ikke Lov til at ruge i Fred, thi den plyndres 2—3 Gange, og først ved St. Hans Tid krybe Ungerne ud. Naar de ere blevne flyvefærdige henimod Slutningen af Avgust, forlader Fuglen Øen for det meste.

Jeg var første Gang derude d. 16. Juli. Da vare Ungerne endnu halv-dunklædte, men begyndte at spasere om. Da vi nærmede os, søgte flere af dem ud paa Søen, og svømmede meget energisk et godt Stykke ud. Andre vare derimod saa tamme, at man uden Vanskelighed kunde tage dem med Hænderne. Jeg havde ventet, at de gamle vilde overfalde os og forsvare Ungerne, især da vi vare ubevæbnede, men det faldt dem slet ikke ind. De (jeg antager at de vare c. 400 Par) fløj kun op, kredsede højt oppe over Øen, saa længe vi vare der, og underholdt os med en Koncert saa vældig, at Folk kunde tydelig høre det i Land. Saadan teede de sig hver Gang, vi vare derude. Den sidste Gang, vi vare der, den 4. Avgust, vare Ungerne næsten fuldvoksne og fjerklædte, og de fleste af dem svømmede bort ved vor Ankomst.

Rederne, som ere lavede af Græsstraa og gamle visne Marehalmsblade, ere kredsrunde og flade og c. 20^{cm} i Tværmaal. De

---

[1]) Reise igiennem Island. Sorø 1772. S. 872.

anbringes paa aabne græsbevoksede Steder paa Skraaningerne, eller imellem Marehalmstoppene.

Jeg saa de gamle Fugle meget sjælden paa Søen, og lagde aldrig Mærke til, at de hentede Føde i den (der er dog Mængder af Smaaforeller i den, som hyppig komme op til Overfladen og snappe efter Fluer, naar det er stille Vejr). Derimod plejede de, Morgen og Aften, især om Aftenen, at flyve parvis bort, enten Syd paa til Sydkysten, omkring Ølfusaaens Munding, eller Vest paa, til Hvalfjorden, for at hente Føde. Det er Afstande paa henholdsvis 4—5 og 3—4 Mil. Saa kom de parvis tilbage igen. Man klagede ikke over, at den angreb Spædelammene i Søens Nærhed, noget den ellers er tilbøjelig til paa andre Kanter.

25. *Larus eburneus* Phipps. Ismaage.

Et Eksemplar blev skudt d. 5. Januar i Fjor paa Gaarden Reykholt i Borgarfjordsyssel. Den havde opholdt sig nogle Dage i Forvejen i Nærheden af denne og andre Gaarde der paa Egnen. Den blev erhvervet for Samlingen. — Den 2. December i Fjor saa man en Fugl omkring Gaarden Kaldaðarnes ved Ølfusaaen, som efter en nøjagtig Beskrivelse at dømme synes at have været et ungt Eksemplar af Ismaagen.

26. *Anser torquatus* Frisch. Knortegaas.

Den viser sig en Gang imellem paa Reykjaneshalvøen. Saaledes saa jeg hos Hr. Amtmand J. Havsteen her i Byen et Par, som var blevet skudt i Nærheden af Gaarden Hvaleyri ved Havnefjord, sent i November 1900. — I Fjor fik en Handlende her i Byen 12 Stykker tilsendte fra Bygden Mýrar ved Borgarfjorden, hvor de vare skudte omkring Midten af November.

27. *Fuligula cristata* Leach. Troldand.

Provst Á. Jonsson, Skútustaðir, meddelte mig forleden Sommer, at han i Præstegaardens Nærhed (ved Myvatn) havde faaet et Eksemplar, en Han, af denne paa Island saa sjældne And, d. 15.

Juni. Den er før kun funden én Gang, nemlig 1895 af Dr. Riemschneider, ogsaa ved Myvatn[1]). Jeg har endnu ikke set Skindet af Anden fra i Fjor, men da Provsten baade har set Dr. Riemschneiders Eksemplar og kender meget godt til alle de forskellige Ænder ved Myvatn, tvivler jeg ikke paa, at han har bestemt den rigtig. Han fik ogsaa hos mig at se Kjærbøllings Afbildning af den og forsikrede, at den stemmede.

28. *Somateria spectabilis* L. Pragtederfugl.

Den 30. December i Vinter saa jeg en enkelt Han af denne Fugl paa Søen i Nærheden af Stranden i Reykjavik. Den blev skudt. Ellers ses den meget sjælden paa Sydvestlandet.

---

[1]) Gröndal: Ornis, Tom. XI. 1901. S. 456.

4.—7.—1904.

Studier over nordiske Mollusker.

Af

Adolf Severin Jensen.

III. *Tellina (Macoma).*

Hertil Tab. I[1]).

(Meddelt i Mødet den 4de December 1903).

For nogen Tid siden tog jeg fat paa at ordne og bestemme en fra Vendsyssels Yoldia-Ler hidrørende Samling fossile Mollusker, som Iap. Steenstrup havde bragt tilveje dels ved egne, dels ved andres Indsamlinger. Jeg stødte da paa en Del Skaller af de to Tellinaer, som Steenstrup for godt tyve Aar tilbage opstillede, i F. Johnstrup's bekendte Afhandling: Om de geologiske Forhold i den nordlige Del af Vendsyssel, under Navnene: *Tellina crassula* Desh. (forma: *T. Torelli* Stp.) og *Tellina moesta* Desh, (forma: *T. Loveni* Stp.), sideordnede med de to velkendte Arter: *T. calcaria* Chemn. (*T. proxima* Brown) og *T. balthica* L. (*T. solidula* Pult.); i Steenstrup's Samling vare de, med hans egen Haandskrift, paa Etiketterne betegnede som: *Tellina Torelli* og *Tellina Loveni*; disse Navne ere senere forsvundne fra Literaturen. Det gik da op for mig, at de af Steenstrup med de foreløbige Navne betegnede Former virkelig repræsentere særdeles karakteristiske Arter, for-

---

[1]) Denne Tavle — tilligemed andre, endnu upublicerede Tavler, hvis væsenligste Formaal er at tjene til Oplysning om Mollusk-Faunaen i Vendsyssels Yoldia-Ler — er udført paa Bekostning af Iapetus Steenstrup's Legat.

skellige baade fra *T. calcaria* og *T. balthica*[1]). Og dette Indtryk fæstnede sig, da jeg ved Prof. N. V. Ussing's Velvilje fik Lejlighed til at gennemgaa Tellinaerne i den Mineralogisk Museum tilhørende Samling Fossilier fra Vendsyssels Ishavsler, ligesom efter en nylig foretagen Revision af det Materiale, der tilhører „Danmarks geologiske Undersøgelse" og redebon stilledes til min Raadighed af Statsgeolog A. Jessen.

Efterat jeg var naaet til den rette Erkendelse af de af Iap. Steenstrup udpegede Former, fremstillede den Opgave sig dels at fastslaa, hvilke Navne de skulle bære, dels at udfinde, hvor de leve nu om Stunder. Begge Spørgsmaal have beredt mig store Vanskeligheder at løse, og naar jeg omsider har kunnet naa til ret tilfredsstillende Resultater, saa skyldes det den Imødekommenhed, hvormed Prof. W. H. Dall (Smithsonian Institution i Washington) og Mr. E. A. Smith (British Museum i London) have tilstillet mig Sammenlignings-Materiale fra og Oplysninger om Tellinaer i de dem underlagte Samlinger. En overordenlig værdifuld Støtte har ogsaa Prof. Hj. Théel i Stockholm ydet mig ved at give mig Adgang til at studere Tellinaerne i Riks-Museets prægtige Samlinger fra arktiske Have; først herved naaede jeg en saadan Indsigt i de eftersøgte Arters nutidige Udbredelse, at jeg kunde afslutte denne lille Undersøgelse; det voldte Prof. Théel meget Besvær og Spild af Tid at efterkomme alle mine Ønsker i Retning af Materiale og Oplysninger om dette, og jeg skylder ham megen Tak baade for hans utrættelige Imødekommenhed og for den levende Interesse og Forstaaelse, han viste min Undersøgelse.

---

[1]) Som det fremgaar af Note 4 p. 80 i Prof. Brögger's Bog: Om de senglaciale og postglaciale nivåforandringer i Kristianiafeltet (1900—01), maa jeg tidligere, da blot et mere end sparsomt Materiale var forhaanden, have haft en anden Mening, nemlig den samme, som af Posselt er fremsat i „Grønlands Brachiopoder og Bløddyr", at *T. Loveni* og *T. Torelli* kun ere Varieteter af henholdsvis *T. calcaria* og *T. balthica*. Jeg beklager meget Fremkomsten af denne forhastede Notits og erklærer herved dens Indhold for ganske fejlagtigt.

For at give denne Meddelelse et passende Omfang, vil jeg omtale, mere eller mindre udførligt, samtlige grønlandske og arktisk-evropæiske Tellinaer, hvilke nu kunne fastslaas at være følgende: *Tellina balthica* L., *T. calcaria* Chemn., *T. Torelli* Iap. Steenstrup, *T. moesta* Desh. og *T. Loveni* Iap. Steenstrup. Og det er saa langt fra overflødigt at behandle den hele lille Gruppe, som en kritisk Revision tværtimod viser, at det staar meget daarligt til med vor Viden ikke blot om saadanne hidtil lidet paaagtede Former som *Tellina Torelli*, *T. Loveni* og *T. moesta*, men endog om saa „velkendte" Arter som *T. balthica* og *T. calcaria*, baade om deres systematiske Begrænsning og, som Følge deraf, ogsaa om deres geografiske Udbredelse.

Men inden jeg gaar over til den specielle Undersøgelse, vil jeg forudskikke nogle Bemærkninger om de to Tellinaer, fra hvilke vi tog vort Udgangspunkt. Der er nemlig knyttet en ganske særlig jordhistorisk Interesse til disse Former, for hvilke det er mig en Glæde at kunne bevare de af Iap. Steenstrup foreslaaede Navne: *Torelli* og *Loveni*, givne til Ære for hine svenske Naturforskere, hvis Navne ere udødelig indskrevne i Glacialforskningens Historie.

Fra talrige marine Aflejringer, stødende op til det nordlige Atlanterhav, er i Tidernes Løb fremdraget den lille Musling *Yoldia arctica* Gray, der nu om Stunder har sit Hjem i det nordlige Ishav. Slige Aflejringer sammenfattes under Navnet „Yoldia-Ler" og underafdeles kun, for saa vidt som stratigrafiske Forhold gøre det nødvendigt („ældre" og „yngre" eller øvre Yoldia-Ler). I Vendsyssels yngre (senglaciale) Yoldia-Ler optræde nu *Tellina Torelli* og *T. Loveni* sammen med *Yoldia arctica*, og navnlig den første baade saa hyppig og i saa stort et Antal, at den karakteriserer Vendsyssels yngre Yoldia-Ler lige saa vel som *Yoldia arctica*. Da jeg for et Par Aar siden passerede Christiania, benyttede jeg Lejligheden til at bese de der opbevarede Mollusker fra norske Forekomster af Yoldia-Ler; disse smukke Samlinger bleve mig velvillig foreviste af Amanuensis P. A. Øyen, men hverken *T. Torelli* eller *T. Loveni*

fandtes i det rige Materiale, der ligger til Grund for Behandlingen af det norske Yoldia-Ler i nyensævnte Værk af W. C. Brøgger; i dette grundige Arbejde omtales da ogsaa kun *Tellina calcaria* Chemn. som funden.

Det er altsaa klart, at de Aflejringer i det sydlige Norge, som man kalder „yngre“ Yoldia-Ler, ikke kunne sidestilles med de ligedan benævnede i Vendsyssel, thi der bestaar en faunistisk Uoverensstemmelse imellem dem. Iøvrigt skal jeg ikke ved denne Lejlighed komme ind paa det Spørgsmaal, som saa rejser sig, nemlig i hvilken Relation de to Dannelser da kunne antages at staa til hinanden, men kun paapege Modsætningen.

At der udenfor vort Lands Grænser er Aflejringer, hvis Mollusk-Fauna svarer til den i Vendsyssel fundne, fik jeg oplyst under et Besøg i Stockholm, hvor Prof. Törnebohm gav mig Tilladelse til at gennemse de i den geologiske Undersøgelses Museum opbevarede Mollusker fra kvartære Aflejringer. Bistaaet af d'Hrr. E. Erdmann og H. Munthe opnaaede jeg at faa det hele Materiale at se, og det lykkedes mig at finde den ene af de eftersøgte Tellinaer, nemlig *T. Torelli*, omend kun i et eneste Eksemplar. Det var i 1887 optaget, sammen med *Yoldia arctica*, med Mudret fra Bunden af Varbergs Havn paa 16 til 18 Fods Dybde og fremfundet af O. Torell. Ved Varberg ligger altsaa et Led i Istidens Aflejringer, som svarer til Yoldia-Leret i Vendsyssel.

Foruden at være en Ledefossil af høj Rang, som karakteriserende visse Aflejringer fra Istiden, giver *Tellina Torelli* os tillige vigtige Oplysninger om Temperaturforholdene i det Hav, som dengang dækkede Vendsyssel. Som jeg i det efterfølgende skal gøre Rede for, lever *T. Torelli* (og *T. Loveni*) os nu ikke nærmere end i Kara Havet og ved Spitsbergen, saa langt er den trængt tilbage af senere Tiders mildere Klima. Da vi nu om Stunder i Kara Havet og ved Spitsbergen træffe *T. Torelli* (og *T. Loveni*) uforandret, d. v. s. af ganske det samme Udseende som i Vendsyssels Yoldia-Ler, maa vi være berettigede til deraf at drage den Slutning, at denne Dyreform i det daværende senglaciale Hav

har fundet lignende Vilkaar som dem, hvorunder den nu trives ved Spitsbergen og i Kara Havet, altsaa udpræget højarktiske. Ved den Dybde, hvori *T. Torelli* lever ved Spitsbergen og i Kara Havet (ca. 20—30 Fv.), naar Havvandet næppe nogensinde en Varmegrad af mere end + 2°5 C. og er mange Steder nede paa negative Temperaturer, selv i Aarets varmeste Maaneder. Saaledes have efter al Sandsynlighed Forholdene stillet sig i Vendsyssels senglaciale Yoldia-Hav.

At faa dette slaaet fast har sin store Betydning, siden der i nyeste Tid er bleven rokket ved den absolute Tillid, man hidtil havde næret til *Yoldia arctica* som angivende meget lave Temperaturer for Dannelsen af det Ler, hvori dens Skaller findes. Af denne lille Musling tog man især Varsel, idet man gik ud fra, at den kun kan leve paa en Bund med en Temperatur af ÷ 2° til 0° C., højst + 1° C.; man støttede sig i saa Henseende til O. Torell's Angivelser i hans berømte „Undersökningar öfver istiden“ [1]). Omend denne Theori i det hele og store endnu har sin Gyldighed, saa gives der dog Undtagelser. Prof. N. Knipowitsch har nemlig i flere Afhandlinger [2]) fremhævet, at *Yoldia arctica* kan trives udmærket ved en betydelig højere Temperatur; han fandt den levende i stor Mængde i Bugten ved Dolgoja Guba paa Øen Solowetzkij (Hvide Havet), hvor Vandets Varmegrad ved Bunden var 3°6 C. allerede i den første Halvdel af Juli; den trivedes her Side om Side med *Cyprina islandica*, der er en udpræget boreal Form [3]).

Inden vi gaa over til at omtale de enkelte Arter, maa vi først i al Korthed gøre Rede for, hvorledes vi skelne dem fra

---

1) Öfvers. af K. Sv. Vetensk.-Akad. Förhandl., 1887, No. 6.

2) N. Knipowitsch: Eine zoologische Excursion im nordwestlichen Theile des Weissen Meeres im Sommer 1895 (Ann. Musée zool. de l'Acad. Imp. d. sciences de St.-Pétersbourg, 1896, p. 304); Zur Kenntniss der geologischen Klimate (Verhandl. K. Russ. Mineralog. Gesellschaft, Bd. 40, 1903, p. 287).

3) Ad. S. Jensen: Studier over nordiske Mollusker. II. *Cyprina islandica.* (Vidensk. Medd. Naturhist. Foren. Kbhvn. 1902, p. 33).

hverandre. Og det er saa meget mere nødvendigt at udpege nogle paalidelige Karakterer, som megen Kofusion kunde være undgaaet, hvis Forfatterne havde gjort grundige Forstudier, inden de gav sig til at bestemme det dem betroede Materiale.

De foreliggende Arter, der alle tilhøre Underslægten *Macoma* Leach, kunne deles i to Grupper efter Kappebugtens Forløb:

Hos *Tellina* (*Macoma*) *balthica* L. stiger Kappebugtens forreste Ende straks ned til Kappelinien, saa at der langs Ventralsiden ikke findes nogen særlig Begrænsning for Kappebugten, men denne falder sammen med Kappelinien (se Tab. I, Fig. 1 a, b).

Hos *Tellina* (*Macoma*) *calcaria* Chemn. (Fig. 2 a, b), *T. Torelli* Steenstr. (Fig. 3 a, b, f, g), *T. moesta* Desh. (Fig. 4 e, f) og *T. Loveni* Steenstr. (Fig. 5 a, b, g, h) derimod bøjer Kappobugtens forreste Ende om og løber et godt Stykke bagud, inden den forener sig med Kappelinien, saa at Kappebugtens Begrænsning kun paa en kortere Strækning (undertiden slet ikke) falder sammen med Kappelinien.

Arterne af den sidste Gruppe kunne atter skelnes fra hverandre paa følgende Maade:

A. Kappebugten paa venstre Skal betydelig længere end paa den højre og naar meget nær til forreste Lukkemuskels Indtryk (se Tab. I, Fig. 2 a, b; 3 a, b, f, g).
   a. Skallen oval-triangulær, dens Bagende lidt tilspidset-afstumpet (Fig. 2) *T. calcaria* Ch.
   b. Skallen skæv oval-triangulær, dens Bagende kort og brat afstumpet (Fig. 3) *T. Torelli* Steenstr.

B. Kappebugten paa venstre Skal ikke meget længere end paa den højre og stanser i temmelig stor Afstand fra den forreste Lukkemuskels Indtryk (se Tab. I, Fig. 4 e, f; 5 a, b, g, h).
   a. Skallen mere eller mindre sammentrykt, Ydersiden delvis fint radiærstribet (Fig. 4) *T. moesta* Desh.
   b. Skallen temmelig buget, Ydersiden uden radiære Striber (Fig. 5) *T. Loveni* Steenstr.

Tellina (Macoma) balthica L.

Venus fragilis Fabricius (non Linné)[1]; *Tellina groenlandica* (Beck) Lyell; *Tellina tenera* Mørch (non Leach); *Tellina (Psammobia) fusca* Say; *Tellina Fabricii* Hanley; *Tellina solidula* Pulteney.

Efter den almindelig herskende Opfattelse er *Tellina balthica* en circumpolar Art, med nordlig Udbredelse til Island, Spitsbergen, Kara Havet, Sibiriens Ishav, Berings Havet, Grinnell Land og Grønland.

Det viser sig dog at være Umagen værd at gaa de foreliggende Angivelser kritisk efter.

Fra **Island** skulde der iflg. Posselt (Consp. Faunæ Groenl., Brachiopoda et Mollusca, 1898, p. 83) være kommen Eksemplarer til Københavns Museum, men dette er urigtigt. Og jeg tør med Sikkerhed paastaa, at *T. balthica* ikke findes ved denne Ø, thi den mangler fuldstændig i de store Indsamlinger, foretagne i de senere Aar, ligesom i en længere Aarrække d'Hrr. Zoologer, der have gæstet Island med Krydseren „Diana", og min Ven B. Sæmundsson (Reykjavik) paa min Anmodning have søgt efter den, paa forskellige Steder af den islandske Kyst, men forgæves. — Jeg kan samtidig oplyse, at ved **Færøerne**, hvorfra jeg har faaet samlet et betydeligt Materiale af Mollusker, og hvor jeg personlig har haft Lejlighed til at lede efter *T. balthica*, mangler den ligeledes.

Om Forekomsten af *T. balthica* ved **Spitsbergen** foreligger en ældre Angivelse af S. P. Woodward (Manual of the Mollusca, 1851, p. 357 og Ann. Mag. Nat. Hist. (2), XVI, 1855, p. 466), og den gaar igen hos Mørch (Catal. des Moll. du Spitzberg, p. 22; Ann. Soc. Malacol. de Belgique, IV, 1869) og hos Posselt (l. c.).

---

[1]) Jeg benytter Lejligheden til at rette en grov Fejl, som har indsneget sig i Literaturen. Ved kritikløst at henføre Fabricius' „*Venus fragilis*" til „*Gastrana fragilis*" (Linn.) har V. Bertin tillagt denne middelhavsk-britiske Art Udbredelse til Grønland! (Revision des Tellinidés; Nouv. Arch. du Mus. d'hist. nat. 2 sér., mem. I, p. 358). A. Locard har ogsaa nylig gjort sig skyldig i den samme Forseelse (Faune malacol. des sables quaternaires de l'étang de Capestang, p. 12; Bull. de la Soc. des sci. nat. de Béziers, XXII, 1899).

Men denne Angivelse er fremkommen derved, at Woodward fejlagtig har tydet Leach's „*Macoma tenera*“ i Sir John Ross' „Voyage of Discovery“ (ed. 2, 1819, App. p. 175) som værende *T. balthica*, medens den, iflg. Hanley (in Sowerby, Thesaur. Conch., vol. I, p. 313), i Virkeligheden er et Synonym for *T. calcaria* Chemn. (*T. proxima* Brown). — Dernæst have nylig H. Friele og J. Grieg paany indført *T. balthica* i Spitsbergens Fauna, idet de meddele, at Nordhavs Ekspeditionen tog den ved Spitsbergens Vestkyst, paa 125 Fv. Vand (St. 357) (Den norske Nordh.-Exped., Zoologi, Mollusca III, 1901, p. 37). Efter en Undersøgelse af de paagældende Eksemplarer, hvilke Dr. Appellöf velvillig har laant mig, maa jeg imidlertid erklære dem for unge *T. calcaria* Chemn. — Og jeg tør sikkert paastaa, at *T. balthica* ikke lever ved Spitsbergen, thi der findes intet Spor af den i de uhyre Samlinger, ikke mindst af littorale Bløddyr, som svenske Naturforskere have hjemført fra denne Øgruppe.

I **Kara Havet** skulde de svenske Ekspeditioner 1875 og 1876 have taget *T. balthica* to Steder, nemlig i Gubin Vigen, 5—15 Fv. (1876, N:o. 42) og paa 75°40′ N. B. 78°40′ Ø. L., 26 Fv. (1875, N:o. 171), iflg. W. Leche (Öfvers. öfver de af Svenska Exped. till Novaja Semlja och Jenissej insaml. Hafs-Mollusker; K. Sv. Vet.-Akad. Handl. Bd. 16, No. 2, 1878, pag. 12). De paagældende Eksemplarer opbevares i Stockholms Riks-Museum, hvor jeg har undersøgt dem. Ingen af dem er *T. balthica*. De 5 Ekspl. fra N:o. 171 maa, bestemte paa rette Maade, henføres til: *Tellina Loveni* Steenstrup, 1 Ekspl.; *Tellina Torelli* Steenstr., 1 Ekspl.; *Venus* (*Liocyma*) *fluctuosa* Gould, 1 Ekspl.; *Thracia truncata* Turt., 2 Ekspl. Og Eksemplarerne fra N:o. 42 fordele sig ligelig imellem *Tellina calcaria* Chemn. og *Tellina Loveni* Steenstr. — I intet andet Arbejde over Kara Havets Mollusker er — mig bekendt — *T. balthica* nævnet, og den maa følgelig slettes af Fauna-Listen.

Fra **Sibiriens Ishavskyst** anføres *T. balthica* kun som tagen en Gang, nemlig i en enkelt Skal af Vega-Ekspeditionen (N:o. 1036) udenfor Pitlekaj, 12 Fv., iflg. W. Leche (Öfvers. öfver de af Vega-

Exped. insaml. Hafsmollusker, Lamellibranchiata; Vega-Exped. Vetensk. Iakttag. Bd. III, 1883, p. 440). I dette Tilfælde er L.'s Bestemmelse rigtig; den foreliggende Valvel er imidlertid af et meget gammelt (fossilt) Udseende og beviser intet med Hensyn til Artens Forekomst her. Jeg har i Stockholms Museum gennemset alle de Tellinaer, som Vega-Ekspeditionen tog i sine ret talrige, for en stor Del paa grundt Vand udførte Skrabninger langs Sibiriens Nordkyst, men kun den enkelte, fossilt udseende Skal er fundet. Denne Kendsgerning synes mig at tyde ganske bestemt i Retning af, at *T. balthica* ikke mere lever i Sibiriens Ishav. Den nævnte Skal stammer sandsynligvis fra et Lag, afsat under andre Klimatforhold end de nuværende. Andensteds i disse Egne er nemlig *T. balthica* fundet fossil. F. Schmidt fandt den ved Jenissej's Udløb, i Nærheden af Korga Floden (Wissensch. Resultate der Mammuth-Exped., p. 66; Mém. de l'Acad. Imp. d. Sci. St.-Pétersbourg, VII Sér., T. XVIII, 1872); den svenske Eksped. 1876 fik den ligeledes fossil ved Jenissej Mundingen, imellem Kap Gostinoj og Korepovskoj, iflg. Leche (l. c.), hvis Bestemmelse jeg her kan godkende. Jeg skal i denne Sammenhæng fremhæve, at baade den nævnte russiske og svenske Eksped. i denne Egn ogsaa have taget andre fossile Mollusker, hvis nuværende Grænse ligger meget længere mod Vest, f. Eks. *Cyprina islandica* L., *Zirphæa crispata* L. og *Buccinum undatum* L.; ingen af disse Arter gaar nu om Stunder ind i Kara Havet.

Spørge vi da, hvor langt *Tellina balthica* nu til Dags breder sig ved Evropa, kan der svares, at den i hvert Fald naar til **Hvide Havet**, thi derfra har jeg selv set Eksemplarer, samlede af N. Knipowitsch, der da ogsaa anfører *T. balthica* fra dette Havs øvre, „varme" Area (Eine zool. Excursion im nordwestl. Theile des Weissen Meeres im Sommer 1895, p. 32; Ann. Mus. zool. de l'Acad. Imp. d. Sci. St.-Pétersbourg, 1896). Om den naar til Nowaja Semlja's Vestkyst, maa henstaa uafgjort; de Tellinaer, jeg har set derfra, og som iflg. W. Leche (l. c. 1878) skulde være *T. balthica*,

vise sig at være *T. calcaria*, men jeg har dog ikke kunnet finde alle de af L. opregnede Eksemplarer.

Resultatet af vor Kritik bliver for den **østlige Side af Atlanterhavet** altsaa det, at *Tellina balthica* her slet ikke optræder i den arktiske Region, taget i dette Ords hydrografiske Betydning. Saa vidt vi for Øjeblikket vide, strækker *T. balthica*'s Udbredelse fra Middelhavet og Madeira til Hvide Havet, og den maa følgelig betegnes som lusitanisk-boreal.

En god Kontrol paa, at denne Opfattelse er rigtig, finde vi ogsaa i den Omstændighed, at *T. balthica* er indvandret til Nord-Evropa efter Istiden. I Johnstrup's Afhandling „Om de geologiske Forhold i den nordlige Del af Vendsyssel“ (1882) nævnes ganske vist (p. 8) *T. balthica* blandt Fossilierne i Yoldia-Leret, men A. Jessen har senere paavist, at den hidrører fra det overliggende Zirphæa-Lag (Danmarks geol. Undersøgelse, 1. R. Nr. 3, 1899, p. 193). Til Danmark er altsaa *T. balthica* først kommen, dengang Zirphæa-Laget afsattes; til Norge er den naaet paa den Tid, da det mellemste Arca-Ler aflejredes, iflg. W. C. Brögger (Om de senglaciale og postglaciale nivåforandringer i Kristianiafeltet, 1900—01, p. 656)[1]).

Endvidere forstaa vi nu, hvorfor *T. balthica* ikke findes hverken ved Færøerne eller ved Island, skønt disse Øers Havklima vilde passe den godt: under Istiden har den ikke levet der, og i Nutiden fører ingen Overfladestrøm fra de evropæiske Kyster direkte til Færøerne eller Island, saa at en Transport af de pelagiske Larver i den Retning vanskelig kan gaa for sig, og de Dybder, der adskille

---

[1]) Det bør her fremhæves, at Prof. Brögger — i Modsætning til G. O. Sars — rigtigen har opfattet *T. balthica* som en boreal Form, udfra den Betragtning, at den er indvandret til Norge, efterat Yoldia-Faunaen var forsvundet; den samme Betragtning gør han ogsaa gældende for *Cyprina islandica* (l. c. p. 574). Mindre overbevisende og rigtig er B.'s Betragtning af disse Arters boreale Karakter udfra Kendskabet til deres nutidige Udbredelse (p. 253) — og maatte nødvendigvis være det; for *T. balthica* er Beviset først ført i nærværende Afhandling, for *Cyprina islandica* i mit lille Skrift om denne Art (Vidensk. Medd. Naturh. Foren. Kbhvn., 1902, p. 33).

disse Øer fra Evropa, ere for store til, at en littoral Art som *T. balthica* kunde naa derover langs Bunden.

Fra **Atlanterhavets vestlige Side** anfører Posselt (l. c. p. 83) *T. balthica* saa langt mod Nord som fra Discovery Bay paa Grinnell Land (81°41′ N. B.), paa E. A. Smith's Autoritet, skønt denne Forf. kalder Arten „*Tellina* (*Macoma*) *tenera* Leach“ (Ann. Mag. Nat. Hist. (4), XX, 1877, p. 140)[1]; da S. tilmed under Synonymien har „*T. proxima* (Brown) Sowerby“ og „*T. sordida* Couthouy“, kan der næppe være Tvivl om, at det ham foreliggende Stykke, der i øvrigt kun bestod i „an old worn shell“, har tilhørt den Art, man nu er enig om at benævne *T. calcaria* Chemn. Af Eksemplarer fra Grønland, som Posselt selv har set, nævner han et fra 72°37′ N. B., men Kappebugtens Forhold viser, at det tilhører *T. calcaria*-Gruppen; i øvrigt er det for daarligt bevaret til, at jeg tør bestemme det med Sikkerhed. Personlig har jeg gennemgaaet en meget stor Mængde *T. balthica* fra Grønland og maa paa dette Grundlag sætte Nordgrænsen for dens Udbredelse langs Vestkysten til Innerit-Fjord, der ligger paa 72° N. B. Paa Grønlands Østkyst er den hidtil ikke funden (ogsaa ved Jan Mayen mangler den). — Paa den vestlige Side af Atlanterhavet optræder *T. balthica* altsaa som en boreo-arktisk Form. Højarktisk kan den ikke kaldes, siden den — saa vidt vi vide — kun forekommer langs den sydlige Del af Vest-Grønland og her tilmed vistnok er indvandret i en forholdsvis sen Tid; thi jeg har undersøgt det Mineralogisk Museum tilhørende ret betydelige Materiale af Mollusker fra hævede Lag (indtil 140 Fod over Havet), men kun fundet *T. balthica* fra en Lokalitet med ringe Højde og derfor sandsynligvis af meget ung Alder, nemlig Øen Aumat (i Egedesminde Distrikt), „i et gammelt Sund i Øens sydvestlige Ende, ca. 4 M. over Havet“ (H. Pjetursson). — Mod Syd har *T. balthica* en Udbredelse svarende til den ved Evropa, nemlig langs de Forenede Staters Øst-

[1]) Formodenlig har Posselt fulgt Woodward og Mørch, der — som allerede omtalt (p. 27—28) — ansaa Leach's *Macoma tenera* for identisk med *T. balthica* L.

kyst til Georgia, iflg. W. H. Dall (Synopsis of the family Tellinidæ and of the North American Species; Proc. U. S. Nat. Mus., vol. XXIII, 1900, p. 298).

Stille Havet. Berings Strædet danner vistnok Nordgrænsen for *T. balthica*'s Udbredelse paa denne Del af vor Klode. Udenfor dette Stræde er der foretaget Indsamlinger af Mollusker ved Point Barrow (Nordsiden af Alaska), men den nævnes ikke blandt Molluskerne herfra (Report of the Internat. Polar Expedition to Point Barrow, 1885; Rep. on the Mollusks, by W. H. Dall); ejheller er den — mig bekendt — tagen af nogen Ekspedition, der har besøgt Arkipelet i Ishavet N. f. Amerika. Derimod lever den i Berings Strædet, paa dettes Østside ved Port Clarence, hvorfra jeg har set en Del Eksemplarer, tagne af Vega-Ekspeditionen[1]). — I Berings Havet er *T. balthica* almindelig; mod Syd naar den til det nordlige Japan og til Monterey i Californien, iflg. W. H. Dall (l. c. 1900, p. 308).

Saa langt fra at være en circumpolar Art, som hidtil antaget, bebor *Tellina* (*Macoma*) *balthica* L. tværtimod tre vel adskilte Omraader, nemlig:

1) Evropa fra Middelhavet og Madeira til det Hvide Hav;
2) Nord-Amerika's Østside fra Georgia til det sydvestlige Grønland;
3) Stille Havet fra Californien (Monterey) og det nordlige Japan til Berings Strædet.

---

[1]) Disse Eksemplarer ere af W. Leche (l. c. 1883, p. 440) bestemte som *T. calcaria* (*T. lata*), skønt han ledsager dem med følgende biologiske Bemærkning, der straks burde lede Tanken hen paa *T. balthica*: „Anmärkningsvärdt är, att 6 små ex. blifvit tagna vid Port Clarence tillsammans med ütpräglade sötvattensdjur (Succinea, Limnaea, Pisidium)“; nu er det bekendt nok, at *T. balthica* i den indre Østersø trives udmærket, hvor Havvandet er stærkt opspædet med ferskt Vand, i Selskab med Ferskvandsmollusker som f. Eks. *Limnæa*, og at det ogsaa er *T. balthica*, der ved Port Clarence træffes under lignende Forhold, det viser et Blik paa Kappebugtens Forløb.

Tellina (Macoma) calcaria Chemnitz.

Tellina lata Gmelin; *Macoma tenera* Leach; *Tellina sabulosa* Spengler; *T. proxima* (Brown) Sowerby; *T. sordida* Couthouy.

Angaaende *Tellina calcaria* har jeg ved denne Lejlighed ikke stort at tilføje ud over, hvad der bliver paavist andre Steder i denne Afhandling, nemlig at under dens Navn skjule sig hos Forfatterne over højarktiske Molluskfaunaer tre andre distinkte Former, nemlig *T. Torelli*, *T. Loveni* og *T. moesta*.

Ved at gennemgaa et meget betydeligt Materiale har jeg kunnet overbevise mig om, at *T. calcaria* mod Nord er almindelig udbredt til Vest-Grønland, Øst-Grønland (endnu ved 73°16′ N. B.), Spitsbergen (til over 80° N. B.), Kara Havet og Sibiriens Ishav. Endvidere anføres den fra Arkipelet N. f. Amerika.

Dens Sydgrænse ligger i Stille Havet ved det okotske Hav, nordlige Japan, Aleuterne og Oregon, i Øst-Amerika ved Boston Bay og Long Island Sound (iflg. W. H. Dall l. c. 1900). I Evropa ligger dens Sydgrænse ved det sydlige Island, Færøerne og Østersøen (Bornholm)[1].

Hos Geologer er der en Tilbøjelighed til at anse det for et Vidnesbyrd om, at et Jordlag er afsat under udpræget højarktiske Klimatforhold, naar *T. calcaria* optræder i særlig store Individer. Denne Betragtning er næppe helt rigtig. Saa vidt min Erfaring rækker, viser *T. calcaria* tværtimod en Tendens til at tage af i Størrelse i højarktiske Have.

---

[1]) Ved Evropa er den dog kun almindelig i de nordligste Dele (til og med Finmarken) samt i de danske Farvande indenfor Skagen; ved det vestlige og sydlige Norge derimod forekommer den yderst sparsom, iflg. G. O. Sars, og vel sagtens kun inde i Fjordene, f. Eks. i Bundefjorden ved Christiania, hvor Dr. Johan Hjort nylig har fundet den, dog kun i en lille Form; W. C. Brögger har utvivlsomt Ret, naar han anser *T. calcaria* paa den sidste Lokalitet for en Reliktform fra Istiden (l. c. p. 40), og som saadan kan man vel ogsaa opfatte den hele Bestand af *T. calcaria* i danske Farvande, hvilket allerede er antydet af C. G. Joh. Petersen (Om de skalbærende Molluskers Udbredningsforhold i de danske Have indenfor Skagen, 1888, p. 47).

Tellina (Macoma) Torelli Iap. Steenstrup.

Tab. I, Fig. 3 a—i.

Tellina crassula Mørch (non Deshayes), in Rupert Jones, Arctic Manual, 1875, p. 131 & Rink's Dan. Greenland, 1877, p. 440. — *Tellina solidula* Leche (partim), K. Sv. Vet.-Akad. Handl. Bd. 16, No. 2, 1878, p. 12. — *Tellina lata* Leche (partim), ibid. p. 13. — *Tellina crassula*, forma: *T. Torelli* Steenstrup, in Johnstrup, Om de geologiske Forhold i den nordlige Del af Vendsyssel (Indbydelsesskrift til Kjøbenhavns Universitets Aarsfest), 1882, p. 8. — *Tellina Torelli* Iap. Steenstrup in schedulis Mus. Hafn. — *Tellina crassula* Jessen, Danmarks geol. Undersøgelse, 1. R. Nr. 3, 1899, p. 192 etc.

Skallen temmelig lille, noget buget, af en skæv oval-triangulær Form, Forenden forlænget, afrundet, Bagenden kort, brat afskaaren fremefter eller lodret, Ventralranden buet, bagtil noget opstigende, den antero- og postero-dorsale Rand begge nedstigende, særlig stærkt den sidste, saa at Dorsalranden danner en udpræget, lidt stump eller næsten ret Vinkel, hvis Top udgøres af den fremstaaende Umbo; denne er stillet noget bagved Midten. Skallerne ret solide, med en gullighvid eller grønliggul, svagt glinsende Periostracum og fine Vækstlinier. Ligamentet fremragende, Laasranden smal, Tænderne forholdsvis store og kraftige. Indersiden hvid, Kappebugten betydelig længere paa venstre end paa højre Skal. Længde 13,5 Mm., Højde 10,25 Mm., Brede 6,1 Mm. (Maksimallængde 20,5 Mm.).

Udbredelse. Vest- og Øst-Grønland, Spitsbergen, Kara-Havet; ca. 20—40 Fv.

Fossil. „Yngre" Yoldia-Ler i Vendsyssel (Danmark); Yoldia-Ler under Varberg Havn (sydvestlige Sverig).

Bemærkninger til Synonymien.

Af den ovenfor beskrevne Art henlaa i zool. Museums grønlandske Samling et Eksemplar, der af Mørch var bestemt som *Tellina crassula* Deshayes og nævnet som saadan i hans seneste Lister over Grønlands Mollusk-Fauna. En Tid lang troede jeg, at Identificeringen var rigtig, thi Eksemplaret frembyder virkelig megen Lighed med *Tellina crassula*, saaledes som denne Form er afbildet hos Lov. Reeve[1]). For en Sikkerheds Skyld bad jeg dog Mr. E. A. Smith ved British Museum, hvor

[1]) Reeve: Conchol. Icon. XVII, 1870, Tellina Pl. 54, sp. 319.

Deshayes' Original-Eksemplar opbevares, om Skitser af begge Skallers Inderside (Reeve afbilder kun det indre af højre Skal); de ønskede Tegninger bleve mig velvillig tilstillede, og af dem fremgaar da, at hos *T. crassula* Desh. er Kappebugten kort paa begge Skaller og stanser i omtrent lige stor Afstand fra den forreste Lukkemuskels Indtryk.

Det omtalte Eksemplar fra Grønland, med hvilket en af Tellinaerne i Vendsyssels Yoldia-Ler er identisk, er altsaa artsforskelligt fra *T. crassula* Desh.; herom har jeg overbevist mig ved Sammenligning med de omtalte Tegninger, og til samme Resultat var E. A. Smith kommen ved at sammenligne nogle af mig sendte Skaller fra vort Yoldia-Ler med Deshayes' Original-Eksemplar. Ejheller har jeg formaaet at identificere Formen fra Grønland og Yoldia-Leret med nogen anden hidtil beskrevet Art, og følgelig maa der tillægges den et nyt Navn. Dette, mener jeg, kunde passende blive *Tellina Torelli* Iap. Steenstrup, hvilket Navn Steenstrup havde skrevet paa Etiketterne til sine fossile Eksemplarer fra Vendsyssel, og som kommer igen i Johnstrup's Afhandling (l. c.), omend som „*Tellina crassula* Desh. (forma: *T. Torelli* Stp.)".

For ganske nylig er det lykkedes mig at inddrage ogsaa Kara Havet og Spitsbergen blandt de Omraader, som Arten bebor nu om Stunder. Fra førstnævnte Hav var den af Leche forvekslet dels med *T. calcaria* Chemn., dels med *T. balthica* L.

Tellina Torelli ligger, hvad Størrelsen angaar, omtrent imellem *T. moesta* Desh. og *T. Loveni* Steenstr.; det største nulevende Eksemplar, jeg har set, er 17,25 Mm. langt, det største fossile (fra Vendsyssel) 20,5 Mm. langt. Det er en ejendommelig Art, der straks giver sig tilkende ved den skæve Form, i øvrigt varierende en Del, snart ret kort og høj, nærmende sig til det triangulære, snart forholdsvis langstrakt, nærmende sig til det ovale; samt ved, at den antero- og postero-dorsale Rand med hinanden danne en udpræget, lidt stump eller næsten ret Vinkel, hvis Top udgøres af den fremstaaende Umbo. Den korte, brat afskaarne Bagende samt de forholdsvis kraftige Laastænder ere ogsaa karakteristiske. Det Felt, der ligger bagved en Linie fra Umbo ned til det posteroventrale Hjørne, skraaner stærkt indefter. Kappebugtens Udstrækning minder om den hos *Tellina calcaria* Chemn.: paa højre Skal er Kappebugten lav og kort (Fig. 3 a, f), paa venstre Skal betydelig højere og længere, naar meget nær henimod forreste Lukkemuskels Indtryk (Fig. 3 b, g).

Maal af nogle *Tellina Torelli* Steenstr.

I. Recente Eksemplarer fra Spitsbergen.

	Længde[1]	Højde[1]	Brede	Lokalitet
a.	13,5 Mm.	10,25 Mm.	6,1 Mm.	Belsund
b.	10,25 —	8,2 —	4 —	Whales Point
c.	10,25 —	8 —	4,1 —	Hinlopen Strait
d.	9,25 —	7,4 —	3,75 —	Lomme Bay
e.	8 —	6,6 —	3,3 —	Whales Point
f.	8 —	6,5 —	3,25 —	— —

II. Fossile Eksemplarer fra Vendsyssel.

	Længde	Højde	Brede	Lokalitet
a.	16 Mm.	13 Mm.	6,5 Mm.	S. f. Krage
b.	15 —	12 —		Barkholt
c.	14,25 —	11,5 —		Gjødgaarde
d.	14,25 —	11 —		Stabæk
e.	13 —	10,5 —		N. f. Grøntved
f.	12,5 —	10 —	4,75 —	S. f. Krage
g.	10 —	8,5 —		Nørre Togholt
h.	10 —	8 —		Sindal
i.	9,5 —	7,75 —		—
k.	9 —	7,5 —		S. V. f. Korsholt
l.	8,25 —	7 —		Korsholt

Udbredelse i Nutiden.

Vest-Grønland. Herfra henligge i Københavns zool. Museum 2 Eksemplarer, begge med Rester af Bløddelene, det ene (13 Mm. langt) nedsendt 1841 af den bekendte Ornitholog og Samler C. Holbøll, det andet (10,25 Mm. langt) ligeledes nedsendt for lang Tid siden af Direktør Olrik; begge Eksemplarer maa være tagne paa Grønlands Vestkyst, uden at den nærmere Lokalitet længere kan oplyses. Endvidere fandt jeg i Stockholms Museum en enkelt Skal (11 Mm. lang), tagen af O. Torell ved Godhavn, i en Dybde af 70 Fv. og paa Lerbund.

Øst-Grønland. Ved Griper-Road paa Sydsiden af Sabine Ø (74°30′ N. B. 19°45′ V. L.) fik Søren Jensen, Amdrup-Hartz-Ekspeditionens Zoolog, to tomme men sammenhørende Skaller ved

[1]) Længde = Linien fra det postero-dorsale Hjørne til Midten af Forranden.
Højde = en Linie vinkelret paa Længden, fra Umbo til Ventralranden.

Skrabning imellem Skibets Ankerplads (Dybde ca. 10 Fv.) og Land. Dette Ekspl. er usædvanlig sammentrykt, som det vil fremgaa af Maalene: Længde 17,25 Mm.; Højde 13,25 Mm.; Brede 5,75 Mm.

Spitsbergen. Af svenske Ekspeditioner er den tagen følgende Steder:

	Favne	Bund	Ekspl.	Mm.	Samler	
Storfjord, 77°37′ N.B.			3	3,5-11	Malmgren (1864).	
— Whales Point	20-30	Ler	1	10,25	—	—
— — —	30-40	Fint Ler	7	4,5-8	—	—
Belsund	150	—	1(dødt)	13,5	Torell (1858).	
Shoal Point, 80° 9′ N. B.	30	Ler	1	5,4	Malmgren (1861).	
Hinlopen Strait, 80° N.B. 17° 5′ Ø.L. ..	30	Sten	1	10,25	—	
Treurenberg Bay ..	14-21	Ler	2	3,2-4,25	—	—
Lomme Bay	25-40	Stenet Ler	4	5-9,25	—	(1868).

Kara-Havet. Under Nordenskiöld's Ekspedition 1875 tog Théel og Stuxberg *T. Torelli* følgende Steder:

68° 59′ N.B.	73° Ø.L.	3 Fv.	Sand	2 (højre) Skall.	14,75-15,75 Mm.
75° 40′ —	78° 40′ —	26 —	Sandbl. Ler	1 Ekspl.	7,5 Mm.

Disse Eksemplarer vare allerede bestemte af W. Leche (l. c. 1878), omend som *T. balthica* (*solidula*) og *T. calcaria* (*lata*).

Fortidig Udbredelse.

I det nordlige Jyllands (Vendsyssels) yngre (senglaciale) Yoldia-Ler optræder *Tellina Torelli* meget almindelig, som det fremgaar af Tabellerne over Mollusk-Faunaen hos A. Jessen (l. c. p. 176—187), der benævner Arten *Tellina crassula* Desh.

Ser man samme Forf.'s Tabeller over Mollusk-Faunaen i det ældre Yoldia-Ler efter (p. 38—45), finder man kun anført *T. Torelli* („*T. crassula*") fra to Lokaliteter, nemlig Haven og Sæbygaards Vandmølle (p. 45), og de ere begge mærkede med *, hvilket betyder, at de ere optagne efter Johnstrup. Da nu Johnstrup, efter hvad Jessen meddeler (p. 37), faktisk har henregnet adskillige senglaciale Lokaliteter til det ældre Yoldia-Ler, var det jo tænkeligt, at en Fejltagelse havde fundet Sted ogsaa for de nævnte to Lokaliteter. Selv

har jeg ikke set noget til *T. Torelli* i de Prøver af ældre Yoldia-Ler, som jeg har gennemgaaet. — Men selv om *T. Torelli* saaledes hidtil ikke (med Sikkerhed) er paavist i det ældre Yoldia-Ler, har man dog endnu ikke Lov til deraf at slutte, at den helt skulde mangle og en faunistisk Forskel dermed være paavist imellem det ældre og det yngre Yoldia-Ler; thi man maa tage i Betragtning, at der til Bedømmelse af Mollusk-Faunaens Sammensætning foreligger et langt rigere og bedre bevaret Materiale fra det yngre end fra det ældre Yoldia-Ler. Denne Sag fortjener dog at paaagtes ved fremtidige Undersøgelser.

Dernæst forekommer, som omtalt p. 24, *T. Torelli* i det sydvestlige Sverig, nemlig i Yoldia-Ler paa Bunden af Varberg Havn.

Tellina (Macoma) moesta Deshayes.

Tab. I, Fig. 4 a—f.

Tellina moesta Deshayes, Proc. Zool. Soc. Lond., 1854, p. 361. — *Tellina sabulosa* var. an sp. n.? Mørch, in Rink's Grønland, 1857, p. 90. — *Tellina moesta* Reeve, Conchol. Icon. XVII, 1870, Tellina pl. 52, sp. 307; Mørch, in Rupert Jones, Arctic Manual, 1875, p. 131; idem, in Rink's Dan. Greenland, 1877, p. 440; Collin, Dijmphna-Togtets zool.-bot. Udbytte, 1886, p. 443. — *Tellina lata* Leche (partim), K. Sv. Vet.-Akad. Handl. Bd. 16, N:o. 2, 1878, p. 13 & Vega-Exped. Vetensk. Iakttag., Bd. III, 1883, p. 439. — *Tellina lutea* Krause, Arch. f. Naturgesch. 1885, p. 37. — *Macoma calcaria* var. *subovalis* Posselt, Medd. om Grønland, XIX, 1895, p. 74 (partim), Tav. I, Fig. 15—16; idem, ibid. XXIII, 1898, p. 87 (partim). — *Macoma krausei* Dall, Proc. U. S. Nat. Mus., XXIII, 1900, p. 322, Pl. IV, Fig. 8.

Skallen middelstor, mere eller mindre sammentrykt, oval, med Forenden forlænget og afrundet, Bagenden kort, fra Umbo skraanende bueformig ned mod Ventralranden, der er svagt konvex ligesom Dorsalranden foran Umbo. Umbonerne meget lave, liggende ved Skallens bageste Trediedel. Skallerne temmelig tynde, med en grønlig- eller hvidliggul Periostracum, noget glinsende, med fine concentriske Striber og med nogle overordenlig fine radiære Linier. Ligamentet noget fremragende, Laasranden smal, Tænderne smaa, Kappebugten kort paa begge Skaller. Længde 24 Mm., Højde 15,75 Mm., Brede 7,75 Mm. (Maksimallængde 34,5 Mm.).

Udbredelse. Circumpolar: Vest- og Øst-Grønland, Spitsbergen, Nowaja Semlja, Kara Havet, Sibiriens Ishav, Tschuktschernes Halvø, Alaska, Baffin Land; 3—150 Fv.

Bemærkninger til Synonymien.

Allerede i 1857 var det gaaet op for Mørch, at nærværende Form, hvoraf han havde Eksemplarer fra Grønland, afveg saa meget fra *Tellina calcaria* Chemn. („*T. sabulosa* Spgl.“), at det kunde være Tvivl underkastet, om den ikke snarere burde udskilles som en Art for sig; i sine Lister fra 1875 og 1877 anser han den saa for identisk med *Tellina moesta*, opstillet af Deshayes l. c. 1854 for en Art fra „Northern Ocean“, idet M. dog samtidig tilføjer: „Perhaps only a variety of *T. calcarea*, influenced by fresh water“.

I Beretningen om Dijmphna-Togtets zool.-bot. Udbytte skriver J. Collin, at han ikke kan tiltræde den Anskuelse, at *Macoma moesta* Desh. er artsforskellig fra *M. calcaria* Chemn.; alligevel opfører C. nogle Eksemplarer fra Kara Havet under Navnet *M. moesta* Desh. og paapeger nogle Karakterer, hvorved de adskille sig fra *M. calcaria* Chemn.; en enkelt af disse Karakterer, nemlig Kappebugtens Udstrækning, er rigtig angivet og er virkelig et af de karakteristiske Kendemærker for *T. moesta*, hvor Valget staar imellem den og *T. calcaria.*

Sidenhen er — mig bekendt — *T. moesta* Desh. kun nævnet af W. H. Dall (l. c. 1900, p. 299), der formoder, at den er identisk med *Macoma inflata* Stimpson; denne Gisning er urigtig.

H. J. Posselt saa i nærværende Art, hvoraf han havde faaet Eksemplarer fra „Den danske østgrønlandske Ekspedition 1892“, kun en ved en paafaldende forlænget Skalform udmærket Varietet af *T. calcaria* Chemn., som han kaldte var. *subovalis.* Det kunde synes underligt, at Posselt ikke var bleven var denne Varietets fuldkomne Overensstemmelse med Mørch's „*T. moesta*“; da jeg blandt Iap. Steenstrup's Efterladenskaber fandt Mørch's *T. moesta*, gik Sammenhængen op for mig: Steenstrup havde udtaget samtlige *T. moesta* af den grønlandske Samling for at sammenligne dem med Tellinaer fra Vendsyssels Yoldia-Ler, og Posselt havde saaledes slet ikke set dem. Iøvrigt skjule sig under Posselt's *T. calcaria* Ch. var. *subovalis* ogsaa nogle Eksemplarer af *T. Loveni* Steenstr.

Uagtet en Sammenligning med Figuren hos Reeve ikke syntes at levne nogen Tvivl om, at Formen fra Grønland er identisk med *T. moesta* Desh., henvendte jeg mig dog for Sikkerheds Skyld til Bestyreren af British Museums Mollusk-Samling, Mr. E. A. Smith, der erklærede, at han efter anstillet Sammenligning imellem vore grønlandske Eksemplarer og Deshayes' Original-Eksemplar maatte anse Identificeringen for korrekt; samtidig sendte Mr. Smith mig paa min Anmodning beredvillig Tegninger af *T. moesta* Desh., nemlig af begge Skaller sete fra Indersiden, og Kappebugten viste samme Forløb som paa vore grønlandske Eksemplarer.

Da jeg havde en Formodning om, at *Macoma krausei*, opstillet af W. H. Dall saa sent som 1900, faldt sammen med vore grønlandske *T. moesta* Desh., bad jeg Prof. Dall om Tilladelse til at faa den at se; jeg fik beredvillig sendt nogle Eksemplarer fra Alaska, og min Formodning blev til Vished. At det er den samme Art, som A. Krause har omtalt fra den asiatiske Side af Berings Havet under det fejle Navn „*Tellina lutea* Gray", er paavist af Dall (l. c.).

Endelig forefandt jeg i Stockholms Riks-Museum en Mængde Eksemplarer af *T. moesta* fra Baffin Land, Øst-Grønland, Spitsbergen, Nowaja Semlja, Kara Havet og Sibiriens Ishav; samtlige Eksemplarer fra de tre sidstnævnte Omraader vare af W. Leche sammenblandede med *T. calcaria* Chemn. (*T. lata* Gmel.).

Fremhæves bør til Slut, at den Art, der i Vendsyssels Yoldia-Ler gaar under Navnet „*Tellina moesta*", ikke er identisk med *T. moesta* Desh.; se i øvrigt nærmere under *T. Loveni*.

Fra *Tellina* (*Macoma*) *calcaria* Chemn., hvem *T.* (*M.*) *moesta* Desh. kommer nærmest i Henseende til Størrelse — den opnaar en Længde af 34,5 Mm. — skelnes den ved Kappebugtens Udstrækning: hos *T. moesta* er Kappebugten kort, ikke alene paa højre Skal, men ogsaa paa den venstre, og paa begge Skaller stanser Kappebugten omtrent i lige stor Afstand fra den forreste Lukkemuskels Indtryk (Tab. I, Fig. 4 e, f); hos *T. calcaria* derimod er Kappebugten forholdsvis lang paa venstre Skal og naar her nær hen til forreste Lukkemuskels Indtryk, meget nærmere end paa den højre Skal (Tab. I, Fig. 2 a, b). Dernæst er Skallens Form forskellig, hos *T. calcaria* oval-triangulær, hos *T. moesta* oval; hos den sidstnævnte Art er Bagenden krummet, i Almindelighed kort, undertiden kan dog Bagenden være lidt forlænget, saa at Umbonerne ligge ved Slutningen af Skallens bageste to Femtedele (se Fig. 4 a, b og c paa Tab. I), omtrent som hos *T. calcaria*, men hos denne Art skraaner den postero-dorsale Rand mere retlinet nedefter, hvorved Bagenden viser sig lidt tilspidset, med truncat Bagrand. Da *T. calcaria* imidlertid ogsaa kan variere en Del i Henseende til Formen og — omend forholdsvis sjeldent — blive *T. moesta* ret lig, bør man være opmærksom paa endnu en Forskel imellem de to Arter: Periostracum er hos *T. calcaria* overalt lagt i fine Rynker imellem eller paa skraa af de concentriske Tilvækststriber, hvorimod Perio-

stracum hos *T. moesta* er meget mere glat tiltrykt paa Skallens midterste Felt, men her til Gengæld viser et Antal omend overordenlig fine, saa dog under Lupe let synlige radiære Striber, hvilke ganske savnes hos *T. calcaria*; navnlig gøre disse radiære Linier sig gældende, naar man lader Lyset spille i den glinsende Periostracum.

Maal af nogle *Tellina moesta* Deshayes.

	Længde	Højde	Brede	Lokalitet
a.	34,5 Mm.	22 Mm.	10,5 Mm.	Sibiriens Ishav
b.	29,75 —	20,25 —	9,8 —	— —
c.	28,75 —	19,5 —	7,25 —	— —
d.	27,5 —	18,5 —	7 —	Kara Hav
e.	27 —	19,25 —	6,5 —	Sibiriens Ishav
f.	26,5 —	18,25 —	8,4 —	Spitsbergen
g.	24 —	15,75 —	7,75 —	—
h.	23 —	15 —	6,75 —	Sibiriens Ishav
i.	22,75 —	15,25 —	6 —	Kara Hav
k.	22,5 —	14,5 —	7 —	Spitsbergen
l.	21,75 —	14,5 —	6,25 —	Kara Hav
m.	21,5 —	14,75 —	6,4 —	Spitsbergen
n.	21 —	15 —	5 —	Sibiriens Ishav
o.	20 —	13.5 —	6 —	Grønland
p.	20 —	13 —	6,5 —	Spitsbergen
q.	19 —	12 —	5,75 —	—

Udbredelse.

Vest-Grønland. Herfra henligge i Københavns zool. Museum ca. 35 Eksemplarer, samlede af C. Holbøll, men uden nærmere Angivelse af Lokalitet; det største Ekspl. maaler 19,5 Mm. i Længde. I Stockholms Museum har jeg set et Eksemplar, 15 Mm. langt, taget af O. Torell ved Umanak (70° 40′ N. B.), i en Dybde af 25 Fv. og paa Lerbund. — W. H. Dall anfører den, under Navnet *Macoma krausei* n. sp. (l. c. 1900, p. 322), fra „Greenland", hvorved sandsynligvis maa forstaas Vest-Grønland.

Øst-Grønland. Ryder's og Amdrup-Hartz's Ekspeditioner (1891—92 & 1900) tog den følgende Steder, i indtil 22,5 Mm. lange Ekspl.:

Cap Dalton	7—11 Fv.	1 Ekspl.
Turner Sund	3 -	ca. 55 -

Hekla Havn		8 Ekspl.
Hurry Inlet........	10 Fv.	2 -
Sabine Ø..........	3—5 -	$1^{1}/_{2}$ -

Nathorst-Ekspeditionen 1899 tog den følgende Steder, i indtil 21,5 Mm. lange Ekspl.:

Scoresby Sund, Fame Øerne	$2^{1}/_{2}$-4 Fv.	Slam	3 Ekspl.
— —	ca. 5 -	Slam	1 -
— —	12-13 -	Ler	4 -
— , C. Stewart.	7-$9^{1}/_{2}$ -	Slam og Sten	2 -
K. Franz Joseph's Fjord ...	ca. $1^{1}/_{2}$-5 -	Sandet Dynd	12 -
— — ...	15-19 -	Ler m. Sten og Grus	2 -
S. f. Lille Pendulum Ø.....	$9^{1}/_{2}$-11 -	Slam og Sand	1 -

Langs Øst-Grønland er den altsaa paavist paa Strækningen fra C. Dalton (69° $24^{1}/_{2}$′ N. B.) til Syd for Lille Pendulum Ø (74° 35′ N. B.).

Spitsbergen. Her er den tagen saa tidligt som 1838 af H. Krøyer under hans Eksped. med Korvetten la Recherche, thi jeg genkender *T. moesta* i et Par Ekspl.[1]) (long. max. 22,5 Mm.) fra Belsund, 15 Fv. Dernæst har den N. Nordhavs-Eksped. taget den i Advent Bay, 20—40 Fv.; thi imellem en Del Tellinaer, af Friele og Grieg bestemte som *T. calcaria* Chemn. (Den Norske Nordhavs-Exped., Zool., Mollusca III, 1901, p. 37), fandt jeg 4 Ekspl. af *T. moesta* (long. max. 18 Mm.).

At *T. moesta* er uhyre almindelig ved Spitsbergen og i Hyppighed dersteds næppe staar meget tilbage for *T. calcaria*, erfarede jeg ved at gennemgaa Samlingerne i Stockholms Riks-Museum, hvor den var repræsenteret fra følgende Lokaliteter, i ca. et Tusinde, indtil 26,5 Mm. lange Eksemplarer:

	Favne	Bund	Ekspl.	Samler
Storfjord, 77° 37′ N. B.......			2	Malmgren (1864)
— 78° 37′ N. B. 19° Ø. L.	4-7	Fint Ler	21	— —
— — —	5-10	—	ca. 125	— —
— Whales Point.....	20-30	Ler	ca. 150	— —

[1]) Sandsynligvis er det dem, som Mørch kalder „*M. calcarea* Chem. *var.*" i sin: Catal. d. Moll. du Spitzberg, p. 22; Ann. Soc. Malacol. de Belgique, T. IV, 1869.

	Favne	Bund	Ekspl.	Samler
Storfjord, Whales Point.....	20-40	Fint Ler	ca. 140	Malmgren (1864)
— —	20-100	Ler	2	— —
— —	30-40	—	ca. 150	— —
— —	30	—	4	— —
— —	50	Fint rødligt Ler	1	— (1861)
Hornsund	20-40	Sten og Ler	1	— (1864)
Belsund	10-20	—	4	
—	20	Ler	12	Torell
—	150	Fint Ler	25	—
Recherche Bay	16-21	Ler, Sand og Smaasten	4	Nathorst (1898)
—	21	do. do.	3	— —
— udenfor Reindeer Point	42	Fint Ler	2	— —
Recherche Bay nær Fox Glacier	48	Sten	5	— —
Isfjord, Skans Bay	15	Ler	1	Nordenskiöld (1872-73)
— Advent Bay........	25	Fint Ler	2	Torell
— Förhamn	30-50	Ler	2	Malmgren (1864)
— Green Harbour.....	30-50	—	4	— (1868)
Kings Bay	30-40	Ler og Sten	1	— —
Amsterdam Ø			1	— (1861)
Smeerenburg	30-40	—	3	— (1868)
Mossel Bay..............	10	Sand	1	Nordenskiöld (1872-73)
Treurenberg Bay	14-21	Ler	7	Malmgren (1861)
— udenfor Hecla Cove.............	14	—	8	Nordenskiöld (1872-73)
Shoal Point	20-30	—	1	Malmgren (1861)
—	30	—	Flere Hundr.	— —
Hinlopen Strait, 80° N. B. 17° 5′ Ø. L.	30	Sten	2	— —
Wahlenbergs Bay	50	Fint rødligt Ler	1	— —
Lomme Bay	25-40	Sten og Ler	8	— (1868)

Det er næsten ubegribeligt, at ikke en eneste evropæisk Forfatter hidtil har opfattet denne Art (den dølger sig naturligvis under deres „*Tellina calcaria* Chemn.“). Den eneste Antydning af, at *T. moesta* forekommer ved Spitsbergen, finder man hos W. H. Dall, der under Udbredelsen af sin „*Tellina krausei* n. sp.“ (jfr. p. 40) har: Spitsbergen (l. c. 1900, p. 322); Eksemplarer af den ere i sin Tid komne med Jeffreys' Samling til Washington.

Nowaja Semlja. Paa Vestsiden af denne Ø tog Théel og Stuxberg den 1875 følgende Sted:

Besimennaja Bay...	4-5 Fv.	Ler	2 Ekspl. (8-10 Mm.)

Disse Ekspl. skjule sig under *T. calcaria* (*T. lata*) N:o. 65 hos W. Leche l. c. 1878, p. 13.

Kara Havet. Dijmphna-Ekspeditionen 1882—83 tog en Del Eksemplarer, indtil 25 Mm. lange, hvor Dybden var 78½ Favn. Théel og Stuxberg tog den følgende Steder under Nordenskiöld's Ekspeditioner 1875, 1876 og 1878 i indtil 27,5 Mm. lange Eksemplarer:

Matotschkin schar ved Gubin Vigen	5-15 Fv.	Ler	1 Ekspl.
72° 5′ N. B. 66° 10′ Ø. L..........	85 -	—	5½ —
71° 54′ — 67° 37′ —	32 -	—	22 —
Hvitön.......................	12 -	Sand	5 —
75° N. B. 75° 20′ Ø. L...........	22 -	Sandbl. Ler	7 —

Disse Ekspl. skjule sig under *T. calcaria* (*T. lata*) hos W. Leche, l. c. 1878, p. 13, N:o. 42, 155, 169 og l. c. 1883, p. 439—40, N:o. 11, 15.

Sibiriens Ishav. Under Vega's Ekspedition toges den følgende Steder (ordnede fra Vest til Øst), i indtil 34,5 Mm. lange Eksemplarer:

76° 40′ N. B. 115° 30′ Ø. L.	35 Fv.	Ler	2 Ekspl.
Kap Schelagskoj........	12 -	—	ca. 35 —
Vega's Vinterhavn.......	4-5 -	Sand	2 —
Kap Wankarema........	4-6 -	—	4 —
N. V. f. Wankarema Floden	5 -	—	2 —
62° 39′ N. B. 177° 5′ Ø. L.	55 -	Ler	1 —
69° 26′ — 177° 30′ —	10 -	Sand	2 —

Den er altsaa funden langs Sibiriens Ishavskyst fra 115° 30′—177° 30′ Ø. L. og i Dybder af 4—55 Fv.

Alle de anførte Ekspl. skjule sig under *T. calcaria* (*lata*) hos W. Leche l. c. 1883, p. 439—40, N:o. 40, 58, 66, 72, 75, 1037 og 1068.

Berings Havet. 1881 samlede A. Krause den følgende Steder paa Tschuktschernes Halvø: Emma Havn, 10—20 Fv.; Lorenz Bay,

8—15 Fv.; Metschigmenbai, 8 Fv. Det største Ekspl. var 25 Mm. langt. K. henførte Arten til *T. lutea* Gray (jfr. p. 40).

Alaska. Iflg. W. H. Dall (l. c. 1900, p. 307 & 322) er den her udbredt fra Icy Cape i Ishavet (7—15 Fv.) mod Syd til Aleuterne og Øst paa til Shumagins Øerne. Han kalder Arten *Macoma krausei* n. sp. (jfr. p. 40) og angiver Længden til 23,5 Mm.

Baffin Land. I Stockholms Riks-Museum fandt jeg blandt en smuk Samling Mollusker, bragt til Veje af Jægermester Elis Nilson, som 1894 ombord paa den skotske Hvalfanger „Eclipse" søgte efter Bjørling og Kallstenius, *T. moesta* fra følgende Lokalitet:

72° 38' N. B. 77° 10' V. L. 13-18½ Fv. Dynd 2 Ekspl. (22-23 Mm.)

Tellina (*Macoma*) *moesta* Desh. er følgelig en højarktisk og circumpolar Art.

Tellina (Macoma) Loveni Iap. Steenstrup.

Tab. 1, Fig. 5 a—h.

Tellina inflata (Stimpson M. S.) Dawson (non Chemnitz), Canadian Naturalist, vol. 6, 1872, p. 377*[1]); Jeffreys, Proc. Roy. Soc. Lond., vol. 25, 1876, p. 182 & p. 199; Mørch in Rink's Dan. Greenland, 1877, p. 440; Verrill, Transact. Conn. Acad., vol. 5, 1882, p. 568*; Posselt, Medd. om Grønland, XXIII, 1898, p. 84; (*Macoma*) Verrill & Bush, Proc. U. S. Nat. Mus., XX, 1898, p. 778, Pl. 77, fig. 1 & Pl. 88, fig. 6*; Dall, Proc. U. S. Nat. Mus., XXIII, 1900, p. 299*; Whiteaves, Geol. Survey of Canada, 1901, p. 143*. — *Thracia myopsis* Leche (partim), K. Sv. Vet.-Akad. Handl. Bd. 16, N:o. 2, 1878, p. 12. — *Tellina solidula* Leche (partim), ibid. p. 12. — *Tellina lata* Leche (partim), ibid. p. 13. — *Tellina moesta*, forma: *T. Loveni* Steenstrup, in Johnstrup, Om de geologiske Forhold i den nordlige Del af Vendsyssel (Indbydelsesskrift til Kjøbenhavns Universitets Aarsfest), 1882, p. 8. — *Tellina Loveni* Iap. Steenstrup in schedulis Mus. Hafn. — *Tellina moesta* Jessen, Danmarks geol. Undersøgelse, 1. R., Nr. 3, 1899, p. 192 etc. — *Macoma calcaria* var. *subovalis* Posselt (partim), Medd. om Grønland, XIX, 1895, p. 74: idem, ibid. XXIII, 1898, p. 87 (partim).

Skallen lille, temmelig buget, oval, ikke sjeldent noget udbredt fortil, Forenden forlænget, bredt afrundet, Bagenden kort, lige af-

---

[1]) De med * mærkede Synonymer ere maaske tvivlsomme; jfr. p. 46—47 og p. 50—51.

skaaren eller svagt krummet, Dorsalranden fortil meget svagt konvex, bagtil lidt nedstigende, næsten retlinet eller ubetydelig buet, Umbonerne temmelig smaa, noget fremragende, liggende nær ved Skallens bageste Trediedel. Skallerne temmelig tynde, med en hvidliggul, undertiden lidt grønlig, svagt glinsende Periostracum, med fine, tætstillede, skarpe Vækstlinier. Ligamentet temmelig stort, noget fremragende, Laasranden smal, Tænderne smaa, men distinkte, Indersiden hvid, Kappebugten kort, paa venstre Skal lidt længere end paa højre. Længde 12,5 Mm., Højde 8,9 Mm., Tykkelse 5,2 Mm. (Maksimallængde 15,5 Mm.).

Udbredelse. Vest- og Øst-Grønland, Spitsbergen, Kara Havet; 3—150 Fv. [? østlige Nord-Amerika, 38—206 Fv.].

Fossil. „Yngre" Yoldia-Ler i Vendsyssel (Danmark). [? pleistocene Aflejringer i det østlige Canada].

Bemærkninger til Synonymien.

Tiltrods for den lange Synonymi-Liste foreligger der hidtil kun meget sparsomme Oplysninger om *Tellina inflata* Stimpson (M. S.) Dawson; oprindelig er den opstillet som et nomen nudum for en *Tellina*, funden i Murray Bay af Sir J. W. Dawson; sidenhen angives den at være funden andre Steder ved det østlige Canada af J. F. Whiteaves samt ved Vest-Grønland af J. G. Jeffreys, og dog eksisterer der til Dato ingen Beskrivelse af den, kun en Figur hos Verrill & Bush (l. c.). Da jeg havde en Formodning om, at en fra Øst-Grønland af danske Ekspeditioner hjembragt buget *Tellina*, hvilken jeg atter havde identificeret med en fossil *Tellina* i Vendsyssels Yoldia-Ler, var den samme Art som *T. inflata*, henvendte jeg mig til Prof. W. H. Dall ved Smithsonian Institution; han var saa elskværdig at sende mig til Eftersyn et Eksemplar af „*T. inflata* Jeffreys", taget i Davis Strædet af Jeffreys (Valorous-Ekspeditionen 1875), og ved Sammenligning med de østgrønlandske og de glaciale Skaller viste det sig at være identisk med disse. Men om Jeffreys' „*T. inflata*" atter er identisk med de amerikanske Forfatteres *T. inflata* Dawson, kan jeg ingen selvstændig Mening have om.

For Benævnelsen af Tellinaen fra det danske Yoldia-Ler kommer dette Spørgsmaal imidlertid ikke til at spille nogen Rolle. Thi under Granskningen af den omfangsrige Tellina-Literatur blev jeg opmærksom paa, at Chemnitz allerede i 1782 har benyttet Navnet *Tellina inflata* (Conchyl. Cabinet, VI, p. 91, Tab. 9, Fig. 76) for en hel anden Art, der lever ved China, Java, Celebes og i det Røde Hav[1]). Da Artsnavnet

[1]) Jfr. Römer, Monogr. Tellina in Martini-Chemnitz, Syst. Conchyliencab. X, 4 Abth., p. 52 og E. v. Martens: Bemerk. zu Römer's Monographie d. Gatt. Tellina (Malakozool. Blätter, 21. Bd., 1873, p. 166).

inflata selvfølgelig ikke kan anvendes to Gange indenfor samme Slægt (end ikke, om den ene Art overføres til *Macoma*, da denne i det højeste kan gælde for en Underslægt af *Tellina*), maa *T. inflata* (Stimpson) Dawson, som det yngre, vige for *T. inflata* Chemnitz.

Det er altsaa klart, at man maa tillægge Tellina'en fra Vendsyssels Yoldia-Ler (og fra Øst-Grønland) et andet Artsnavn end *inflata*, og det kunde passende blive *Tellina Loveni* Iap. Steenstrup, thi dette Navn havde Steenstrup skrevet paa Etiketterne til de fossile Eksemplarer fra Vendsyssel, og det gaar igen i Johnstrup's Afhandling (l. c.), omend som „*Tellina moesta* Desh. (forma: *T. Loveni* Stp.)"; at *T. moesta* Desh. er en Art for sig, har jeg allerede omtalt (p. 40). Det faar saa blive de amerikanske Forfatteres Sag at afgøre, om „*T. inflata* (Stimpson) Dawson" fra det østlige Nord-Amerika er identisk med *T. Loveni* Steenstr. eller ej.

Et vigtigt Bidrag til Kundskaben om *T. Loveni*'s nutidige Udbredelse fandt jeg nylig i Stockholms Riks-Museum, hvor Arten var repræsenteret ikke alene fra Øst-Grønland, men tillige fra Spitsbergen og Kara Havet. Fra sidstnævnte Omraade havde Eksemplarerne allerede en Gang været i Hænderne paa en Zoolog, nemlig W. Leche, af hvem de imidlertid vare førte saa forskellige Steder hen som til *Tellina solidula* (*balthica*), *T. lata* (*calcaria*) og *Thracia myopsis* (*truncata*).

Fra *T. moesta* Desh. skiller nærværende Art sig især ved følgende Karakterer: Skallen er mere buget, Bagenden som oftest truncat, Formen derfor mere kantet; Ydersiden viser intet Spor til de for *T. moesta* karakteristiske radiære Linier. Desuden bliver den ikke nær saa stor som hin; det største recente Eksemplar, jeg har set, er 14,5 Mm. langt, det største fossile (fra Vendsyssel) 15,5 Mm. — Fra *T. Torelli* Steenstr. skiller den sig ved, at den postero-dorsale Rand skraaner mindre stejlt ned, saa at den indvendige Dorsalrand danner en flad Bue, samt ved, at Kappebugten paa venste Skal naar mindre nær hen til forreste Lukkemuskels Indtryk.

Maal af nogle *Tellina Loveni* Steenstr.

I. Recente Eksemplarer fra Spitsbergen.

	Længde	Højde [1]	Brede	Lokalitet
a.	14,25 Mm.	9,75 Mm.	6 Mm.	Lomme Bay
b.	12,5 —	8,9 —	5,2 —	—
c.	12,5 —	8,25 —	4,75 —	Storfjord
d.	12 —	8,25 —	5,2 —	Castréns Ø
e.	11,25 —	7,75 —	4,25 —	Lomme Bay

[1]) Højden er maalt fra Umbo ned til Ventralranden, vinkelret paa Længden.

	Længde	Højde	Brede	Lokalitet
f.	11,25 Mm.	7,4 Mm.	4,25 Mm.	Storfjord
g.	11,25 —	7,75 —	4,25 —	Castréns Ø
h.	11 —	7,5 —	4,25 —	Storfjord

II. Fossile Eksemplarer fra Vendsyssel.

	Længde	Højde	Lokalitet
a.	14,5 Mm.	9,75 Mm.	Asaaby
b.	14,1 —	10 —	Heden
c.	13,5 —	9,1 —	N. Togholt
d.	13 —	9 —	Sindal
e.	12,5 —	9 —	Asaaby
f.	11,75 —	8,1 —	N. Togholt
g.	11,25 —	8,25 —	Asaaby
h.	11 —	7,75 —	Fjemhede

Udbredelse i Nutiden.

Vest-Grønland. Den engelske Valorous-Ekspedition 1875 tog *Tellina Loveni* i Davis-Strædet, paa 66° 59′ N. B. 55° 27′ V. L. (udfor Holstensborg), hvor Dybden var 60 Fv. og Bunden Sand med Skaller (jfr. Jeffreys l. c., s. n. *T. inflata*). Som allerede nævnet (p. 46), har jeg selv set et af Jeffreys' Eksemplarer og kan indestaa for, at det er *T. Loveni.*

Øst-Grønland. Af Ryder's og Amdrup-Hartz's Ekspeditioner (1891—92 og 1900) blev den tagen følgende Steder:

Turner Sund	3 Fv.		20 Ekspl.	
Hekla Havn			1 —	
Scoresby Sund.......	10-16 —		1 —	
Hurry Inlet	10 —	Ler	2 —	
—	7-0 —		1 —	(dødt)
—	50 —	Sand og Ler	1 —	
S. O. f. Sabine Ø	110 —		4 —	

Det største af disse Ekspl. er 14,5 Mm. langt.

Nathorst-Ekspeditionen 1899 tog den følgende Steder i indtil 14 Mm. lange Ekspl.:

Scoresby Sund, Fame Øerne	12-13 Fv.	Ler	2 Ekspl.
72° 43′ N. B. 26° 38′ V. L...	18½-32 -	Slam	1 —
K. Franz Joseph's Fjord...	15-19 -	Ler, Sten og Grus	1 —
S. O. f. Clavering Ø	13-21 -	Slam og Smaasten	6 —

Langs Øst-Grønland er *T. Loveni* altsaa paavist paa Strækningen fra Turner Sund (69° 44′ N. B.) til S. O. for Sabine Ø (74° 25′ N. B.), i Dybder af 3—110 Fv.

Spitsbergen. Af svenske Ekspeditioner er den tagen følgende Steder:

	Favne	Bund	Ekspl.	Samler	
Storfjord, 78° 37′ N. B. 19° Ø. L.	4-7	Fint Ler	1	Malmgren	(1864)
Storfjord, 78° 37′ N. B. 19° Ø. L.	5-10	—	28	—	—
Storfjord, 77° 37′ N. B.			7	—	—
Belsund	150	—	1	Torell	
78° 37′—78° 47′ N. B.			1		
10° 12′—9° 58′ Ø. L..	96	Ler	1	Nordenskiöld	(1872-73)
Parrys Ø	25-40	Sten og Grus	2	Malmgren	(1868)
Castréns Øer	30-40	Sten og Sand	14	—	—
Lomme Bay	25-40	Sten og Ler	3	—	—
—	30-35	—	12	—	—
Lovéns Berg	36	—	10	—	—
Waijgats Øer	50-60	—	1	—	(1861)
—	60-70	Ler	1	—	—

Ved Spitsbergen er *T. Loveni* altsaa en almindelig forekommende Art, truffen baade paa Syd-, Vest-, Nord- og Østsiden; mod Nord er den paavist helt op til 80²/₃° N. B. (Parrys Ø).

Det største Ekspl. er 14,25 Mm. langt.

Kara Havet. Under Nordenskiöld's Ekspeditioner 1875, 1876 og 1878 tog Stuxberg og Théel den følgende Steder:

Matotschkin schar ved Gubin Vigen	5-15 Fv.	Ler	1	Ekspl.	
72° 5′ N. B. 66° 10′ Ø. L.	85 —	—	1	—	(usædv. tykskallet)
75° 35′ — 77° 30′ —	20 —	Sandbl. Ler	1	—	
75° 40′ — 78° 40′ —	26 —	—	1	—	

Det største Individ er 14,25 Mm. langt.

Disse Eksemplarer vare af W. Leche bestemte som: *Thracia myopsis* (Beck) Møll. (= *T. truncata* Turt.) N:o. 170 (l. c. 1878)[1]),

[1]) Det er dette Eksemplar, om hvilket Leche skriver: „Ett ex. (N:o. 170), hvilket är 5½ mm. långt och 4 mm. högt, har den bakre kanten ej tvärt afskuren, som de typiska, utan bågformigt afrundad, och den

Tellina solidula Pult. (= *T. balthica* L.) N:o. 171 (partim)[2]) og N:o. 42 (partim)[3]) (l. c. 1878) og *T. lata* Gmel. (= *T. calcaria* Chemn.) N:o. 11 (partim)[4]) (l. c. 1883).

[Østlige Canada. J. F. Whiteaves (l. c.) anfører „*Macoma inflata* Verrill & Bush“ fra Murray Bay i Mundingen af St. Lawrence-Floden og fra følgende Lokaliteter i St. Lawrence Bugten, ved Halvøen N. f. Baie des Chaleurs: Grande Grève, Gaspé Bay; udfor Cap des Rosiers, 38 og 125 Fv.; udfor Percé, 60 Fv.

Forenede Staters Østkyst. Verrill og Bush mene (l. c.) at kunne identificere en *Macoma*, tagen 6 Steder (40° 3′—47° 40′ N. B.) i 57—206 Favnes Dybde, med *M. inflata* (Stimpson) Dawson.]

Om de amerikanske Forff.'s „*Tellina* (*Macoma*) *inflata* Dawson“ (non Chemnitz) er identisk med *Tellina* (*Macoma*) *Loveni* Steenstrup, tør jeg ikke afgøre, da jeg ikke kender den af Selvsyn (jfr. p. 46—47).

Derimod har jeg ved egne Undersøgelser kunnet godtgøre, at *Tellina* (*Macoma*) *Loveni* Iap. Steenstrup lever ved Vest- og Øst-Grønland, ved Spitsbergen og i Kara Havet.

---

dorsale kanten skjuter något längre fram än den ventrale“. Leche har altsaa været opmærksom paa, at dette Individ i Henseende til Konturen afveg fra *Thracia myopsis*; hvis han tillige havde undersøgt Laasens Bygning, vilde han nok have opdaget, at det var en *Tellina*. Leche har i det hele taget i sine Mollusk-Arbejder oftere undladt at underkaste de ham foreliggende Lamellibranchier hin nødvendige Forundersøgelse og derved forsyndet sig slemt. For blot at blive staaende ved hans „*Thracia myopsis*“, da skjuler sig under N:o. 169 og N:o. 171 en Art af den ved en højst ejendommelig Bygning af Laasen udmærkede Slægt *Periploma*; Forekomsten af denne Slægt i Kara Havet er saa meget mere interessant, som den hidtil var ukendt fra et saa højarktisk Vand; det er ikke den vestevropæiske *P. prætenuis* Pult., men en Art, der staar nærmere ved den amerikanske *P. fragilis* Totten.

[2]) Dette N:o. omfatter, foruden *T. Loveni*, saa heterogene Bestanddele som *Tellina Torelli* Steenstr. (1 Ekspl.), *Thracia truncata* Turt. (2 Ekspl.) og *Venus* (*Liocyma*) *fluctuosa* Gould (1 Ekspl.), derimod ingen *Tellina balthica*.

[3]) Dette N:o. omfatter tillige *Tellina calcaria* Chemn., derimod ingen *T. balthica*.

[4]) Dette N:o. omfatter tillige *Tellina moesta* Desh. (5½ Ekspl.), *T. calcaria* Chemn. (1 Ekspl.) og *Venus* (*Liocyma*) *fluctuosa* Gould (1 Ekspl.).

Fortidig Udbredelse.

I det nordlige Jyllands (Vendsyssels) yngre eller senglaciale Yoldia-Ler optræder *Tellina Loveni* baade meget mindre hyppig og i langt ringere Antal end *T. Torelli*, og den kan ikke, som denne, regnes blandt de Mollusker, der i kvantitativ Henseende karakterisere det yngre Yoldia-Ler. Jfr. i øvrigt Tabellerne over Mollusk-Faunaen hos A. Jessen (l. c. p. 176—187), der kalder Arten *Tellina moesta* Desh.

I Jyllands ældre Yoldia-Ler er den hidtil ikke funden, hverken af Johnstrup, Jessen eller Forf.

[I det østlige Canada, i „pleistocene" Aflejringer ved Rivière du Loup og Montreal, findes, iflg. Whiteaves (l. c.), *Tellina inflata* Dawson, men om den er identisk med *T. Loveni*, tør jeg ikke afgøre (jfr. p. 46—47).]

2.—8.—04.

Forklaring til Tab. I.

Fig. 1 a, b. *Tellina balthica* L. (var. *groenlandica* Beck); set indenfra.

Fig. 2 a, b. *T. calcaria* Chemn.; set indenfra.

Fig. 3 a, b, c, d, e. *T. Torelli* Iap. Steenstr., et recent Eksemplar fra Spitsbergen; set indenfra, udenfra og ovenfra.

Fig. 3 f, g, h, i. *T. Torelli* Iap. Steenstr., et fossilt Eksemplar fra Vendsyssels senglaciale Yoldia-Ler; set indenfra og udenfra.

Fig. 4 a, b, c. *T. moesta* Desh., 3 Eksemplarer (fra Øst-Grønland, Sibiriens Ishav og Kara Havet) for at vise Variationen i Skallens Form; set udenfra.

Fig. 4 d. *T. moesta* Desh. Det i Fig. 4 b afbildede Eksemplar (fra Sibiriens Ishav) set ovenfra.

Fig. 4 e, f. *T. moesta* Desh. Et Eksemplar (fra Vest-Grønland) set indenfra.

Fig. 5 a, b, c, d, e. *T. Loveni* Iap. Steenstr., et recent Eksemplar fra Øst-Grønland; set indenfra, udenfra og ovenfra.

Fig. 5 f. *T. Loveni* Iap. Steenstr., et recent Eksemplar (fra Spitsbergen) af en noget anden Form (udbredt fortil); set udenfra.

Fig. 5 g, h. *T. Loveni* Iap. Steenstr., et fossilt Eksemplar fra Vendsyssels senglaciale Yoldia Ler; set indenfra.

Alle Figurer i naturlig Størrelse.

Meddelelser om Færøernes Fugle.

6te Række.

Efter skriftlige Oplysninger
fra P. F. Petersen, Nolsø, og S. Niclassen, Myggenæs.

Ved

Knud Andersen.

Aarsberetningen er skreven paa Grundlag af Peter Ferdinand Petersen's Iagttagelser paa Nolsø (8de Aar) og Samuel Niclassen's paa Myggenæs (3dje Aar). Niclassen's Optegnelser blev givne mig til Gennemsyn af Viceinspektor Winge. — Meddelelserne er de udførligste, der hidtil er nedsendte. Fra begge Øer tilsammen foreligger over 4000 Iagttagelser.

Fuglene paa Nolsø og Myggenæs i 1902.

Januar var kold, med indtil $10^1/_2$° Frost; Vinden overvejende nordlig, vestlig og sydvestlig; Sne faldt i Dagene 10de til 13de, 25de til 26de og 28de til 29de. — Hvad der viste sig, af og til i Maanedens Løb, paa Myggenæs af Vandrixe, Vibe, Vindrossel, Sjagger og Solsort (*Rallus aqvaticus*, *Vanellus cristatus*, *Turdus iliacus*, *T. pilaris*, *T. merula*) var, rimeligvis, Fugle indvandrede i 1901 paa selve Øen eller Naboøerne. Det samme gælder Pibeand og Gulspurv (*Anas penelops*, *Emberiza citrinella*) paa Nolsø. Talrigere og mere stadig tilstede, efter den store Indvandring i Begyndelsen af November 1901, var, paa begge Øer, Bogfinker (*Fringilla coelebs*); de saas paa Nolsø til Slutningen af Januar, paa Myggenæs til

sidste Uge af Februar, tildels meget medtagne af Sult. Ogsaa Skærpiberen (*Anthus obscurus*), en af Færøernes Standfugle, syntes at lide haardt under Kulde og Mangel paa Føde; sidst i Maaneden søgte en Del Ly i Husene paa Nolsø, hen i Februar var den usædvanlig faatallig paa Myggenæs. — 12te Januar, med Nordenvind og efter flere Dages Snefald, viste Enkelt Bekkasin (*Limnocryptes gallinula*) sig, i ganske ringe Tal, paa Nolsø; den synes at være forbleven paa Øen i det mindste et Par Uger. Samme Dag saas mindre Flokke af Snespurve (*Emberiza nivalis*) paa Nolsø, Dagen efter paa Myggenæs, hvor de ikke havde vist sig siden Begyndelsen af November. 22de forsvandt de sidste Rider (*Larus tridactylus*) fra Nolsø's Kyster.

De første fire Dage af *Februar* var milde, med ringe eller ingen Vind; de følgende ni bragte stærk Frost og megen Sne, med Vind mellem N. V. og N. Ø.; Resten af Maaneden var ret mild med overvejende sydlig og sydøstlig Vind. — 3dje, og derefter enkelte Gange senere i Maanedens Løb, var Søkongen (*Mergulus alle*) at se i Nærheden af Myggenæs; fra Havet om Nolsø, hvor den havde indfundet sig i Slutningen af 1901, var den forsvunden allerede før Midten af Januar. 4de kom Rødstrubet Lom og Islom (*Colymbus septentrionalis*, *C. glacialis*) som Gæster nær Myggenæs; de synes kun sjelden at vise sig der ved Øen. I det kolde Tidsrum, i hvilket Frosten ofte var usædvanlig streng og Jorden dækket af et næsten daglig voxende Snelag, sporedes kun ringe Bevægelse i Fugleverdenen; Snespurv kom, som saa ofte under slige Forhold, ind til Bygden paa Myggenæs; enkelte Sjaggere, Solsorte og en Del Bogfinker holdt endnu ud, paa samme Ø; Iagttagelser fra et noget senere Tidspunkt tyder paa, at, mod Sædvane, ogsaa enkelte Ryler og Hjejler (*Tringa alpina*, *Charadrius pluvialis*) trods det ublide Vejr overvintrede paa Myggenæs. 13de indfandt Stormmaage (*Larus canus*) sig ved Nolsø, hvor den ikke havde været set siden Begyndelsen af November. 14de viste den mørke Form af Havhest (*Fulmarus glacialis* var.) sig ved Myggenæs; den var ganske paafaldende talrig omkring Øen i den nærmest følgende Tid, saas

(1902.)

ogsaa nu og da i Marts, April og Maj; ogsaa N. f. Færøerne iagttoges den i samme Tidsrum. Graamaagerne (*Larus glaucus*), der siden Slutningen af Oktober var sete regelmæssig, ikke sjelden talrig, ved Nolsø, forlod, for største Delen, Havet omkring Øen den 15de; enkelte saas endnu til sent i Marts; ved Myggenæs viste de sig i hele Vinteren kun en enkelt Gang. 19de kom de første Rider ind til Kysten af Myggenæs, den følgende Dag saas store Flokke; atter den følgende Dag sad de første i Bjærgene paa Øen; regelmæssig saas de dog ikke i Bjærgene før lidt hen i Marts; ved Nolsø, hvor denne Maage ikke yngler, indfandt den sig først efter Midten af Marts. Ligeledes 19de sad Sulerne (*Sula bassana*) første Gang paa „Drengene" ved Myggenæs; enkelte var af og til i Vinterens Løb sete paa Havet omkring Øen. Efter 20de synes Islommerne, i Hovedsagen, at have trukket sig tilbage fra Havet omkring Nolsø; de havde i det hele vist sig meget sparsomt; nogle faa saas, som saa ofte før, i Marts, April, Maj, Juni og Juli. 27de (usædvanlig tidlig) trak „Vildgæs" (*Anser sp.*) mod Ø. over Myggenæs.

Ret mildt Vejr med overvejende østlig eller sydøstlig Vind vedvarede til efter Midten af *Marts*; 19de (eller Natten før) faldt Sne i Fjældene paa Myggenæs; fra 20de til Maanedens Slutning var det næsten uafbrudt Frost med betydeligt Snefald og Vind mellem N. Ø. og S. Ø. — 2den, næsten nøjagtig paa samme Tid som i 1901 (og 1903) viste enkelte Hættemaager (*Larus ridibundus*) sig ved Myggenæs; den yngler rimeligvis paa en af Naboøerne. Samme Dag saas Havørn (*Haliaëtus albicilla*), nu en meget sjelden Gæst paa Færøerne, flyvende ved Kysten af Myggenæs; to Fugle af denne Art synes at have opholdt sig paa Færøerne en Del af Vinteren; en Maaned senere saas den ene paa Nolsø. 4de, og atter 14de, trak Vildgæs over Myggenæs; om det har været Graagæs (*Anser cinereus*) tunde være trivlsomt; deres Træk over Færøerne falder vist i Reglen senere. 6te, i stille Vejr, saas Hejre (*Ardea cinerea*) flyvende mod N. over Havet N. f. Myggenæs. 7de, 8de og 9de var Vinden Ø. og S. Ø.; den bragte Gæster til Øerne:

(1902.)

8de kom Solsort, i ringe Tal, til Nolsø, Dagen efter saas den paa Myggenæs; ligeledes 8de viste enkelte Viber sig paa Myggenæs, maaske Efternølere af Vintergæsterne, men vist snarere en lille ny Indvandring, som Følge af Østenvinden; 9de kom store Flokke af Snespurv til Myggenæs. Samme Dag saas Vandrefalk (*Falco peregrinus*) paa Øen; med Sikkerhed er den kun sjelden iagttagen paa Færøerne. 10de kom de første Engpibere (*Anthus pratensis*) til Myggenæs, talrigere 14de; som Reglen synes at være, saas den først langt senere paa Nolsø. Atter 11te og 12te var Vinden S.Ø.: 12te fandt en lille Indvandring af Raage (*Corvus frugilegus*) Sted paa Nolsø; de saas kun denne Dag paa Øen og synes ikke at have bredt sig til Myggenæs. Der er neppe Tvivl om, at de Sortstrubede Bynkefugle (*Praticola rubicola*), der saas paa Myggenæs 14de og følgende Dage, ogsaa var komne til Færøerne med Sydøstvinden 11te eller 12te. 14de havde enkelte Strandskader (*Haematopus ostreologus*) indfundet sig paa Myggenæs (allerede i Slutningen af Februar havde en enkelt vist sig); paa Nolsø saas de først et Par Uger senere, og talrig tilstede paa begge Øer var de ikke før ind i April. — Som alt nævnt var Vinden fra 20de til Maanedens Slutning langt overvejende N. Ø. eller S. Ø., med Frost og Sne. 20de kom Skovsneppe (*Scolopax rusticula*) som Gæst til Myggenæs; ogsaa Jagtfalk (*Falco gyrfalco*) gæstede Øen den 20de, et Par Dage senere Nolsø. Havlit (*Pagonetta glacialis*) begyndte fra 22de at vise sig ved Nolsø, ved hvis Kyster den nu jevnlig saas til henimod Slutningen af April. 23de bragte den vedholdende N. Ø.-Vind en Del Raager og store Flokke af Snespurve til Myggenæs. — 22de saas Hvidvinget Maage (*Larus leucopterus*) for sidste Gang ved Nolsø's Kyster. 25de sad de første Lomvier (*Uria troile*) i Bjærgene paa Myggenæs; paa Havet omkring Øen var de, som sædvanlig, sete langt tidligere. 28de kom enkelte Sildemaager (*Larus fuscus*) til Nolsø; i Begyndelsen af April fandt Hovedindvandringen Sted.

Til 26de *April* var nordøstlige, østlige og sydøstlige Vinde langt de overvejende, Vejret i det hele mildt (vexlende mellem

÷ 1° og + $10^1/_2$°), uden Snefald; Maanedens sidste Dage havde koldere Vejr med Vind mellem N. og V. — 2den saas Bogfinker og Gulspurv paa Myggenæs; de var rimeligvis komne til Færøerne med Sydøstvind en af de sidste Dage i Marts; Bogfinke blev paa Øen til henimod Slutningen af April, Gulspurv synes hurtig at være forsvunden. 3dje, med Østenvind, havde Lærke (*Alauda arvensis*) indfundet sig, i ringe Tal, paa Nolsø. 9de og de nærmest følgende Dage var adskillige Alliker (*Corvus monedula*) at se paa Myggenæs; Indvandringen paa Færøerne har sandsynligvis fundet Sted nogle Dage før. 11te, med østlig Vind, kom de første Hjejler til Myggenæs; 15de, med Vind omkring S. Ø., til Nolsø; om det har været en Indvandring af Ynglefugle eller af fremmede Gæster, er usikkert; i sidste Retning kunde det tyde, at 11te ogsaa bragte Vindrossel til Myggenæs. 12te, med S. S. Ø.-Vind vandrede ikke faa Raager og enkelte Solsorte ind paa Myggenæs; det var tredje Gang, Raage gæstede Færøerne i dette Foraar; den blev paa Myggenæs, i uforandret Tal, et Par Dage; Solsort lod sig kun se en enkelt Gang. Den vedholdende sydøstlige Vind bragte atter den 14de en Indstrømning af fremmede Fugle: fra Nolsø meldes om Gransanger og Rødkelk (*Phyllopseustes rufus*, *Erithacus rubecula*), fra Myggenæs om Ringdrossel (*Turdus torqvatus*), fra begge Øer om Stenpikker (*Saxicola oenanthe*); kun Rødkelk synes at være forbleven paa Nolsø nogle faa Dage; omtrent paa samme Tid (maaske et Par Dage senere) viste Jernspurv (*Accentor modularis*) sig paa Myggenæs; mindst to gæstede Øen, rimeligvis førte dertil af sydøstlig Vind; ogsaa paa Shetland viste sig 14de Rødkelk i Mængde og faa Dage senere Jernspurv. 16de fløj de første Lunder (*Fratercula arctica*) ved Bjærgene paa Myggenæs, Dagen efter saas de i Mængde paa Havet, atter den følgende Dag viste de første sig ved Nolsø. Ligeledes 16de, efter flere Dages vedholdende Vind mellem S. Ø. og S., viste Lille Spove (*Numenius phaeopus*) sig i ganske ringe Tal paa Nolsø, adskillig tidligere end noget af de foregaaende Aar, for hvilke der foreligger regelmæssige Iagttagelser; det har sikkert været fremmede Gæster. 18de bragte Søndenvind Vibe og, som

(1902.)

sjelden Gæst, Munk (*Sylvia atricapilla*) til Nolsø; denne sidste saas paa Øen i henved en Uge. 20de, stadig med Søndenvind, indfandt sig paa Nolsø Landsvale og Hvid Vipstjert (*Hirundo rustica, Motacilla alba*); paa Myggenæs saas Vindrossel i Flok. 21de, med S. Ø.-Vind, gæstede Vandrefalk atter Myggenæs; paa Nolsø fandt en ny lille Indvandring af Rødkelk Sted. 22de, med og efter S. Ø.-Vind, indfandt enkelte Rødstjerte (*Ruticilla phoenicura*) sig paa Nolsø, eneste Gang i Aarets Løb; samtidig viste Stenpikker sig i forøget Tal, vel ogsaa som Følge af ufrivillig Indvandring. 24de, efter vedholdende S. Ø.-Vind, saas paa Myggenæs Selning (*Calidris arenaria*), Rødben (*Totanus calidris*), Lille Spove og Sjagger; Dagen efter var Sjagger tilstede i Flok paa Nolsø, faa Dage senere ogsaa Rødben; paa Myggenæs saas Rødben kun en ganske kort Tid, paa Nolsø derimod mærkelig længe, jevnlig til Midten af Juni, maaske fordi bortdragne Fugle nu og da afløstes af ny indvandrende. 25de, med Østenvind, kom Vibe og Solsort til Nolsø; Vibe synes at have bredt sig vestpaa: 29de saas den paa Myggenæs. Samme Dag, og den følgende, var Graagaas paa Vandring paa og over Myggenæs; 28de i betydeligt Tal over Nolsø. 26de saas de første Kjover (*Lestris parasitica*) ved Myggenæs, maaske noget sent iagttagne. 27de, i stille Vejr (men efter Østenvind paa Nolsø den foregaaende Dag), havde Rødkelk og Kvæker (*Fringilla montifringilla*) indfundet sig paa Myggenæs; det er første Gang, Kvækeren nævnes fra denne Ø; begge saas kun i ringe Tal og denne ene Dag. 28de kom Pibeand ind til Østsiden af Nolsø. 30te, til Slutningen af Maj, var Krikand (*Anas crecca*) nu og da at se ved samme Ø; den synes temmelig regelmæssig hvert Aar at gæste Øen paa denne Tid.

Maj holdt sit Indtog, en Uge langt, med Nordenvind, Sne- og Haglbyger; den følgende Uge var Vinden oftest mellem S., Ø. eller N. Ø., Regn og Slud var Reglen, Nattefrost ligeledes; i Maanedens sidste Halvdel var Vinden højst vexlende, Vejret stadig ublidt, endnu 29de faldt Sne. — 1ste synes Hovedindvandringen af Stenpikker at have fundet Sted paa Nolsø; hvad der hidtil havde vist sig var vel snarest, for største Delen i alt Fald, ufrivillige Indvandrere.

3dje, og atter 8de, viste Toppet Skallesluger (*Mergus serrator*) sig ved Myggenæs, hvor den synes at være en sjelden Gæst. 4de havde Ringdue (*Columba palumbus*) indfundet sig, i ganske ringe Tal, paa Myggenæs; den holdt trods Vejret ud til Maanedens Slutning. 5te kom enkelte Graasiskener (*Cannabina linaria*) paa Gennemvandring til samme Ø. 6te viste Lille Spove sig faatallig paa Myggenæs, 7de paa Nolsø, 8de i noget større Tal paa begge Øer, 10de i Mængde; der er neppe Tvivl om, at dette betegner Indvandringen af de paa Øerne ynglende Fugle. 8de, med Søndenvind, kom Gulspurv som Gæst til Nolsø; paa Myggenæs viste sig en af de Fugle, der efter Beskrivelsen at dømme vel er Ibis (*Plegadis falcinellus*); lignende Beretninger kendes fra Nolsø 13de Maj 1899, altsaa paa det allernærmeste fra samme Tid af Aaret, og fra Myggenæs 28de November 1900; hvad der gør Tydningen noget tvivlsom er, at det ikke ret vel forstaas, hvorledes Ibis saa forholdsvis hyppig, tre Gange i fire Aar, kommer til Færøerne; det vilde være heldigt, om en af disse Fugle en Gang blev nedsendt. 14de, efter flere Dages nordlig Vind, var Lille Kjove (*Lestris longicauda*) i betydeligt Tal paa Vandrested ved Myggenæs, eneste Gang i Aaret. 16de saas de første Ryler paa Nolsø, paa Myggenæs endda først et Par Uger senere. 17de havde enkelte Storspover (*Numenius arqvatus*) indfundet sig paa Nolsø, hvor de derefter saas nu og da, i vexlende Tal, til midt i Juni; paa Myggenæs havde de været stadig at se fra August 1901 til 11te Maj 1902; denne Fugls Optræden paa Færøerne er i det hele meget lunefuld; meget ofte overvintrer adskillige, ikke sjelden tilbringer en Del Sommeren der, ingen vides nogensinde at have ynglet paa Øerne. Ligeledes 17de kom Bjærgand (*Fuligula marila*) paa Vandrested ved Myggenæs. Ikke før 20de viste Præstekrave (*Aegialitis hiaticula*) sig paa Nolsø; det synes at være Reglen, at Ryle og Præstekrave kommer saa sent til Færøerne; paa Myggenæs skal Præstekrave hidtil ikke være set om Foraaret. 20de kom ogsaa de første Havterner (*Sterna macrura*) til Nolsø, 22de kom de trækkende i Mængde, smaaflokkevis, østfra til Øen, 23de var de alminde-

lige; S. f. Myggenæs var de første vel sete allerede 16de, men Indvandringen til Øen fandt dog Sted til samme Tid som paa Nolsø. Ligeledes 20de kom Odinshane (*Phalaropus hyperboreus*) til Myggenæs, 26de til Nolsø, faa Dage senere saas den usædvanlig talrig ved denne Ø. 27de saas Stenvender (*Strepsilas interpres*) i lille Flok paa Myggenæs, hvor den ikke plejer at vise sig om Foraaret; først 31te blev den iagttagen paa Nolsø.

Det usædvanlig barske Vejr vedvarede til langt ind i *Juni*; i Maanedens tre første Uger var Vinde omkring Ø. og N. Ø. aldeles overvejende, Nattefrost ikke sjelden; 23de brød Sommeren igennem, Maanedens sidste Uge havde mildere Vejr med Vind mellem V. og S. — Trækket over Havet mellem de britiske Øer og Norge var vel i Hovedsagen forbi, Nætterne desuden korte og lyse, og de paafaldende stadige østlige Vinde bragte derfor ikke særlig mange ny Gæster til Øerne. 3dje, med sydlig Vind og efter østlig Vind den foregaaende Dag, lod Pomeransfugl (*Eudromias morinellus*) sig se paa Vestsiden af Myggenæsholm, første Gang paa Færøerne. Samme Dag viste Landsvale sig paa Myggenæs; 22de, med S. Ø.-Vind, i lidt større Tal. 6te, efter Østenvind, kom til Nolsø Rødvitte (*Limosa aegocephala*), i ringe Tal; den synes at have bredt sig vestpaa: 8de saas den paa Myggenæs. Ligeledes 6te gæstede Bysvale (*Hirundo urbica*) Myggenæs. — Hele Juni, og endnu mere Juli, var ualmindelig tør; i Juni var Nedbøren kun ²/₃ af den sædvanlige, i Juli ikke engang ¹/₃; Regnmangel i Forening med Kulde tvang Præstekrave, Stenvender og Lille Spove paa Nolsø til at udvandre fra den tørre, vintergule Hauge til Marken og Stranden; Havternerne, der i Slutningen af Maj var tilstede i Mængde, forsvandt hen i Juni næsten helt fra Nolsø; de har vel søgt mindre ugæstmilde Yglesteder paa Naboøerne. — Hornet Lappedykker (*Podicipes cornutus*) og Rødstrubet Lom viste sig begge ved Nolsø sent i Juni; det var første Gang i „historisk" Tid, Lappedykkeren lod sig se ved Øen i en Sommermaaned; Rødstrubet Lom havde gjort sig bemærket ogsaa de sidste Dage i Maj, var desuden jevnlig set ved Øen i Juli det foregaaende Aar; det kunde maaske alt tyde

paa, at begge Fugle yngler enten paa selve Nolsø eller ganske nær. Paa Myggenæs synes Skrofen (*Puffinus anglorum*) at have ruget eller forsøgt derpaa; der foreligger Iagttagelser, der gør det ret sandsynligt, at ogsaa Odinshane og (maaske) Stokand (*Anas boscas*) ynglede paa Øen i 1902.

4de *Juli* skal Hejre være set over Havet S. f. Myggenæs, vel en omstrejfende yngre Fugl. 13de viste Bysvale sig atter paa Øen, med og efter N. Ø.-Vind. — Midt i Juni 1901 saas Lærke paa den sydlige Del af Nolsø, under Forhold der kunde tyde paa, at den ynglede; paa samme Sted saas den midt i Juli 1902; denne lille Koloni, maaske kun bestaaende af et eneste Par, er (saa vidt vides) den nordligste paa Færøerne og altsaa den nordligste i Atlanterhavet. I Aarsberetningen for 1901 (p. 331) er en Iagttagelse af Sortgraa Ryle (*Tringa maritima*) tydet i den Retning, at denne Fugl „yngler hist og her i Udmarken paa selve Myggenæs eller paa Naboøen“; der foreligger nu Sikkerhed for, at den ruger paa Øen; at den saas i ikke ubetydeligt Tal i Myggenæsholm i Juli 1902, kunde vel være Tegn paa, at den ogsaa yngler dér. — Efteraars-Vandringerne indlededes, som sædvanlig, af Lomvien: efter 25de var Tallet svundet stærkt ind paa Nolsø; enkelte saas endnu lidt hen i August; paa Myggenæs, hvor de tilsvarende Bevægelser (som venteligt er) i Reglen spores noget senere, forlod de fleste Bjærgene ved Midten August.

August var i det hele køligere end sædvanlig; Maanedens første Halvdel havde i Reglen nordøstlig, nordlig eller østlig Vind; i de sidste to Uger var Vinden som oftest sydvestlig eller sydlig. — 2den var Tallet af Rider ved Nolsø paafaldende forøget; den følgende Dag trak de i Massevis, Flok efter Flok, over Øen mod Øst; begge Dage havde taaget Vejr og nordøstlig Vind. 6te kom de første Præstekraver paa Vandrested paa Myggenæs; de saas kun sparsomt og flygtig dette Efteraar: paa Nolsø 14de, paa Myggenæs atter 25de. 9de indfandt Stenvender sig paa Myggenæs, sex Dage senere paa Nolsø; Gennemvandringen fortsattes paa Nolsø til Slutningen af August, paa Myggenæs til sent i September. 12te kom

(1902.)

Sortgraa Ryle til Myggenæs, hvor den nu jevnlig saas, i vexlende Tal, til Aarets Slutning. 18de viste Odinshane sig paa Myggenæs, et Par Uger senere paa Nolsø. Til 13de saas Strandskaderne i sædvanligt Tal paa Nolsø, 14de færre, 22de (foreløbig) de sidste; paa Myggenæs havde de allerede 5te samlet sig i større og mindre Flokke, men syntes at dvæle betydelig længere: først henimod Midten af September tog Tallet kendelig af, svandt derefter hurtig ind, til de sidste saas i Begyndelsen af Oktober. 14de, efter vedholdende S. Ø.-Vind, viste Rosenstær (*Pastor roseus*) sig paa Myggenæs, den første Iagttagelse paa denne Ø. Ligeledes 14de kom Hejre som Gæst til samme Ø. 15de var Islandsk Ryle (*Tringa canutus*) paa Gennemvandring paa Nolsø, et Par Uger senere paa Myggenæs, atter i Begyndelsen af September paa Nolsø. 16de indfandt sig paa Myggenæs Sortgraa Skrofe (*Puffinus griseus*); det var de første af en betydelig Vandreskare, der lidt senere ogsaa viste sig ved Skotland; ved Myggenæs saas de fra nu af ret ofte til ind i Oktober, ved Nolsø saa sent som 9de Oktober. Ligeledes 16de var Ryle paa Vandrested paa Myggenæs, hvor den jevnlig saas, i ringe Tal, til 3dje September. 21de, med nordlig Vind og efter S. V.-Vind den foregaaende Dag, viste Gøg (*Cuculus canorus*) sig paa Nolsø. Ved samme Tid forlod de fleste Rider Bjærgene paa Myggenæs; ved Øens Kyster saas de endnu, om end i ringere Tal, de følgende Maaneder. 22de saas Lunderne sidste Gang ved Ynglestederne paa Nolsø; en halv Snes Dage senere var Tallet kendelig formindsket ved Bjærgene paa Myggenæs; enkelte blev ved denne Ø, som saa ofte før, til sent i September. 24de, og atter 31te, kom Engpiber paa Vandrested paa Nolsø; paa Myggenæs saas den jevnthen i samme Tal til 19de September, derefter færre, til midt i Oktober. 25de, og et Par følgende Dage, var enkelte Hvide Vipstjerte paa Gennemvandring paa Nolsø; paa Myggenæs, hvor denne Fugl regelmæssig yngler, var den jevnlig at se i uforandret ringe Tal til 8de September, ganske enkelte endnu en Uge senere. Samme Dag, 25de, skal Vandrixe være set ved Bygden paa Myggenæs. 27de kom Selning, eneste Gang i Efteraaret, paa Gennem-

vandring paa Myggenæs. 29de, med N. Ø.-Vind, var Hejre atter at se paa samme Ø. 30te viste Lille Kobbersneppe (*Limosa lapponica*) sig paa Nolsø; der kendes kun faa sikre Iagttagelser af denne Fugl paa Færøerne. 31te (vist ogsaa et Par Dage før, og i saa Fald med N. Ø.-Vind) saas Tinksmed (*Totanus glareola*) ved Myggenæs Strand, første Gang paa Øen; paa Færøerne i det hele vides den kun set een Gang før, næsten nøjagtig paa samme Tid af Aaret.

De første sex Dage af *September* havde overvejende sydøstlig Vind; iøvrigt var Vinden skiftende, Vejret mildt, uden Frost. — 2den saas de sidste Kjover ved Myggenæs. 4de kom Torshane (*Phalaropus fulicarius*) til samme Ø, den første Iagttagelse paa Færøerne. 11te, med N. V.-Vind men efter Søndenvind den foregaaende Dag, saas enkelte Mose-Hornugler (*Otus brachyotus*) i Udmarken paa Myggenæs; et Par Dage senere saas de baade i Holmen og ved Bygden, hvad der vel kunde være Tegn paa, at Indvandringen ikke har været ganske ubetydelig. 13de saas de sidste Havterner paa Myggenæs; fra Nolsø, hvor de, som nævnt, kun ynglede meget faatallig i 1902, forsvandt de helt 16de. 15de, i taaget Vejr med S. Ø.-Vind, indfandt sig paa Myggenæs Laplandsverling (*Emberiza lapponica*); det er første Gang, den nævnes fra Færøerne. Allerede i Maanedens Begyndelse var Tallet af Stenpikkere paa Nolsø svundet kendelig ind, efter 16de saas ingen mere; paa Myggenæs var de tilstede i sædvanligt Tal til 24de, enkelte endnu de to følgende Dage; hvad der saas, paa denne Ø, i Oktober, har vel snarest været enten Gæster fra Norge, drevne ind paa Færøerne af N. Ø.-Vind, eller gennemvandrende Fugle af den N. og N. V. for Færøerne ynglende store Race (*Saxicola oenanthe leucorrhoa*). 16de, med og efter Vind omkring Ø., viste sig paa Myggenæs Løvsanger (*Phyllopseustes trochilus*), eneste Gang i Aarets Løb. 19de blev enkelte Havesangere (*Sylvia hortensis*) sete paa Myggenæs; maaske var de komne til Færøerne nogle Dage før, sammen med Løvsanger; 25de, med sydlig eller sydvestlig Vind, viste Havesanger sig atter paa Myggenæs (Dagen efter paa Orkney). 24de

(1902.)
var adskillige Sildemaager paa Vandring mod S., langs Kysten af Nolsø. 25de, sent om Aftenen, trak Lille Spove i Mængde mod S. over Nolsø, enkelte atter 26de; fra Øen selv var de fleste forsvundne kort efter Midten af August, de sidste 13de September; paa Myggenæs fandt de tilsvarende Bevægelser først Sted paa et senere Tidspunkt: til kort før Midten af September saas Lille Spove i sædvanligt Tal, i de følgende Par Uger færre, enkelte, vel mest gennemvandrende Fugle, nu og da til 11te Oktober. 25de var Graagaas, i ganske ringe Tal, paa Træk mod Ø. over Myggenæs, eneste Gang i Efteraaret. Samme Dag viste de første Snespurve sig paa Myggenæs, to Dage senere paa Nolsø.

Oktober var mild, uden Snefald; Vinden var 1ste—2den, 7de—9de og 12te—17de mest mellem S. Ø. og N. Ø., iøvrigt overvejende mellem V. og S. — 1ste begyndte Mellemkjove (*Lestris pomatorhina*) at vise sig ved Nolsø's Kyster, en Uges Tid senere var den tilstede i usædvanlig Mængde; fra Myggenæs foreligger ingen Iagttagelse af denne Fugl. 2den, efter vedholdende S. Ø.-Vind, kom Landsvale atter til Myggenæs; samme Dag Hejre, i paafaldende Tal. 3dje viste de første Graamaager sig ved Nolsø, regelmæssig dog først henimod Maanedens Slutning; ved Myggenæs saas de, som sædvanlig, kun faa Gange. 4de kom Vandrixe atter til Myggenæs; den lod sig nu jevnlig se paa Øen til hen i December. Snespurv, der jo allerede havde vist sig i ringe Tal i Slutningen af September, indfandt sig i store Flokke paa Myggenæs 7de Oktober, vist med N. Ø.-Vind. 8de, med og efter N. Ø.-Vind, viste Hjejler sig i Flok paa Nolsø; de synes kun at have opholdt sig paa Øen denne og følgende Dag, maaske kun oppebiende Vindskiftet (10de bragte N.-Vind). 9de havde næsten alle Suler forladt Myggenæsholm; 20de var kun een tilbage, i den følgende Tid saas kun nu og da en enkelt ved Øens Kyster. 10de, efter S. Ø.-Vind, indfandt Havesanger sig atter paa Myggenæs. 13de kom Hvidvinget Maage, eneste Gang i Efteraaret, til samme Ø; ogsaa ved Nolsø saas den kun en enkelt Gang, 25de. Den vedholdende S. Ø.- og N. Ø.-Vind i Tidsrummet 12te—17de bragte af fremmede Gæster

(1902.)

til Færøerne: Rødkelk, paa Myggenæs 17de, og Sortstrubet Bynkefugl, paa samme Ø 18de; begge saas kun en enkelt Dag. 18de forlod de sidste Sildemaager Nolsø's Kyster. Ligeledes 18de indfandt Islom sig, første Gang i Efteraaret, ved Nolsø; regelmæssig saas den dog ikke ved Øen før henimod Slutningen af November. 21de, efter Søndenvind, kom Vindrossel, i ringe Tal, til Nolsø; paa Myggenæs viste sig enkelte Sjaggere. Samme Dag var de første Stormmaager paa Vandrested ved Nolsø; paa Myggenæs synes en Indvandring eller Gennemvandring af Horsegøg (*Gallinago scolopacina*) at have fundet Sted. 23de saas de første Vindrosler paa Myggenæs, 24de flere; det kan have været Fugle fra Indvandringen paa Nolsø 21de, men betegner langt snarere Ankomsten af Islands-Trækket; de saas nu regelmæssig paa Øen til Foraaret 1903. 27de (Vindretningen den foregaaende Dag og Nat er uoplyst) var Gransanger kommen til Myggenæs, den første Iagttagelse paa denne Ø; omtrent samtidig viste en enkelt, eller faa, Skovsnepper sig paa Øen. Ederne, der den 23de havde indfundet sig i usædvanlig Mængde ved Nolsø, samlede sig 31te i Tusindvis langs hele Vestkysten, fra Øens Nordspids til dens Sydspids; endnu de to følgende Dage var de tilstede i Mængde, derefter kun i sædvanligt Tal.

November havde usædvanlig mildt Vejr, end ikke om Natten Frost; fra 5te var Vinden saa godt som uafbrudt S. Ø., S. eller Ø. — 2den saas Hvidbroget Ravn (*Corvus corax* var. *leucophaeus*) ved Bjærgene paa Myggenæs; den er nu, synes det, en Sjeldenhed paa Færøerne. Ved Nolsø viste sig, ligeledes 2den, Havlit, omtrent ved samme Tid som de foregaaende fem Aar. — 5te til 7de blæste en heftig Storm fra S. Ø., 6te og 7de var Vejret desuden taaget, 8de drejede Vinden til S.; disse Dage bragte en Indstrømning af fremmede Fugle saa umaadelig, at den vel neppe har sit Sidestykke i de Aar, for hvilke der foreligger regelmæssige Iagttagelser: 5te kom til Nolsø Bogfinke og Graasisken; 6te Skovsneppe, Munk (paafaldende sent), Gransanger, Vindrossel, Sjagger, Solsort, Rødkelk, Snespurv og (sandsynligvis) atter Graasisken; 7de Ryle og (rimeligvis) atter Vindrossel; 8de Vibe, Horsegøg og Lærke; talrigst af disse

(1902.)
Fugle var Skovsneppe („flere end nogensinde før"), Vindrossel, Sjagger (i Masse over hele Øen, „jeg har ingensinde set saa store Flokke af Sjagger") og Solsort (i Mængde); alle blev enten kun en enkelt eller ganske faa Dage paa Øen; til Myggenæs naaede paafaldende faa af disse Fugle, rimeligvis kun Skovsneppe (8de), Sjagger (7de og 8de), Solsort (10de) og Snespurv (8de); derimod viste sig paa Øen en Fugl, der ikke bemærkedes paa Nolsø: Gøg (8de, paafaldende sent); at en saa broget og talrig Sværm kan blæse ind paa Færøerne, er et Vidnesbyrd om, hvilken vrimlende Masse af Fugle, der i visse Nætter trækker over Havet mellem Norge og Skotland; saa vist som det vel kun er en ganske ringe Del af Trækskarerne, der forulykker paa disse Øer, og en endnu mindre Del, der „optegnes". — 9de, efter Søndenvind, kom enkelte Raager til Myggenæs. 12te, stadig med Søndenvind, fandt en ny Indstrømning Sted; til Nolsø kom Sjagger i Mængde og ikke faa Solsorte, til Myggenæs Sjagger i stor Flok, enkelte Solsorte og en Del Graasiskener; fra Nolsø forsvandt disse Fugle hurtig, paa Myggenæs saas Graasisken til ind i December, medens Sjagger synes at være forbleven til langt ind i det følgende Aar. Efter flere Dages vedholdende Søndenvind bragte 17de ny Gæster: paa Nolsø viste sig enkelte Gulspurve, paa Myggenæs enkelte Skovsnepper (de den 8de indvandrede saas kun denne Dag) og en Del Bogfinker; kun Skovsneppe blev til henimod Maanedens Slutning. 21de, efter mange Dages Søndenvind, kom Vibe, i ringe Tal, til Nolsø. 23de, efter vedholdende Søndenvind, saas Allike flyvende mod S. over Nolsø Bygd. 26de, med og efter S. Ø.-Vind, viste Kvæker sig paa Nolsø, første Gang i Efteraaret. 30te, efter vedholdende S. Ø.-Vind, kom enkelte Sorte Rødstjerte (*Ruticilla titys*) til Myggenæs, den første Iagttagelse paa Færøerne; de saas paa Øen til henimod Midten af Januar.

Med overvejende sydøstlig, sydlig eller sydvestlig Vind var *December* mild; selv om Natten var det ikke under ÷ 2°; 15de faldt Sne i Fjældene paa Myggenæs; naar Vinden drejede noget mere hen imod N., faldt der Sne ogsaa i de lavere liggende Dele

(1902.)

af Øerne, saaledes 18de og enkelte Gange senere paa Myggenæs, 25de paa Nolsø. — 2den, med S. Ø.-Vind, kom enkelte Sjaggere og Solsorte atter til Nolsø. 3dje, stadig med S. Ø.-Vind, indfandt enkelte Vindrosler sig paa samme Ø. 4de, med Søndenvind, synes Enkelt Bekkasin at have vist sig paa Myggenæs. 5te, med S. Ø.-Vind, saas enkelte Rødben paa Nolsø; kun een Gang før (Februar 1900) var denne Fugl iagttagen paa Øen om Vinteren. Samme Dag indfandt Vibe sig paa Myggenæs; den saas fra nu af paa Øen ret talrig, indtil tolv sammen, til Maanedens Midte; paa Nolsø viste den sig omtrent samtidig, i ganske ringe Tal. 6te lod enkelte Vandrixer sig se paa Nolsø, maaske kun omstrejfende Fugle, af dem der overvintrer paa Færøerne. 7de, efter flere Dages Søndenvind, saas Rødkelk paa Myggenæs, hvor ingen var bemærket i de sidste syv Uger; paa Shetland fandt en Indvandring Sted omtrent samtidig (8de, siges det). 8de viste de første Søkonger sig i Nolsøfjord, dog kun i ganske ringe Tal; paa Myggenæs, hvor Vinden var S. S. V., blev Ringdrossel set. 10de, efter S. S. V.-Vind, indfandt Stor Tornskade (*Lanius excubitor*) sig paa Myggenæs; kun een Gang før var den set paa Færøerne. 14de om Em. fra Kl. 4 til henad 9 rasede en „orkanagtig“ Storm fra S. S. Ø., efterhaanden drejende til S. V.; den bragte ingen ny Fugle til Øerne. 21de og 22de, efter vestlig Vind, lod enkelte „brune Falke“, vel snarest *Falco gyrfalco typicus*, sig se paa Nolsø. 25de, i Nordenvind og Snefog, saas Vindrossel paa Nolsø, vel en omstrejfende Fugl; i Juledagene synes det at have sneet overalt paa Færøerne, særlig stærkt paa Norderøerne. 28de og 29de viste adskillige Pibeænder sig ved Nolsø. 29de, med N. Ø.-Vind, indvandrede Sjagger atter, i ret betydeligt Tal, paa Nolsø. — Ogsaa i Vinteren 1902—03 overvintrede enkelte Ryler paa Myggenæs; de saas nu og da i December og Januar.

Islandske og grønlandske Fugle. Hvad der meddeles her, er kun at betragte som et Forsøg. Et sikkert Grundlag for vor Kundskab om islandske Fugles Træk, for saa vidt det berører Fær-

(1902.)
øerne, naas kun langsomt og vanskelig, saa længe vi svæver i fuldkommen Uvidenhed om, hvad der foregaar paa Nordterøerne.

Pagonetta glacialis. En Del af de paa Island ynglende Havlitter forlader sikkert Øen om Efteraaret. Meddelelserne fra Nolsø for de sidste otte Aar viser, at de indfinder sig ved Færøerne som oftest i Midten eller Slutningen af Oktober, meget sjelden i Slutningen af September, jevnlig ikke før Begyndelsen af November. En Del bliver ved Øerne Vinteren over, i Reglen til Midten eller Slutningen af April. Kun een Gang er de sete i Maj (1897) og een Gang i Juli (1896).

Anser cinereus. Den trækker, efter de hidtidige Iagttagelser, over Øerne i sidste Halvdel af April, ofte til ind i Maj, og atter (men mere uregelmæssig og ikke hvert Aar) fra Midten af Oktober til ind i November. Hvad der saas paa Myggenæs og Nolsø i April 1902, var sikkert Fugle af denne Art. Meddelelser fra Vaagø vilde være ønskelige; Trækket foregaar vist fortrinsvis over denne Ø, hvor Fuglen jo i ældre Tid havde sine Ynglepladser.

Colymbus glacialis. Kommer til Færøerne i sidste Halvdel af Oktober eller hen i November. De fleste forlader Øerne i Slutningen af Februar og i Marts. Enkelte oversomre; hvert Aar ses de ved Nolsø, om end kun faatallig, i en eller flere af Sommermaanederne. — Ved Myggenæs skal den sjelden vise sig. — (De, der maatte have Lejlighed til ofte at iagttage Islommer paa Færøerne, burde vogte paa, om ikke *C. adamsi* nu og da kommer til Øerne, nordøstfra.)

Rallus aqvaticus. I det mindste en Del af de fra Island kommende Vandrixer overvintrer paa Færøerne. Hyppigst, og tidligst, nævnes de fra Myggenæs, mindre hyppig og til mere ubestemt Tid fra Nolsø, vel Vidnesbyrd om, at de følger den korteste Vej fra Island og fortrinsvis gæster de vestlige Øer.

Strepsilas interpres. Hvad der ses paa Færøerne er langt overvejende østgrønlandske og islandske Fugle (dog yngler den vist hist og her paa Øerne; Hr. S. E. Müller har mundtlig meddelt mig, at dens Rede en Gang er funden paa Norðdalur, Strømø). Paa

Foraarstræk ses den som oftest fra Midten af Maj til hen i Juni, undertiden noget tidligere, sjelden dog allerede i sidste Halvdel af April. Om Efteraaret indfinder den sig regelmæssig midt i August og ses til hen i September; undertiden kommer den ikke før September og bliver til hen i Oktober. Kun een Gang er den set om Vinteren (Dec. 1895). Den er en langt paalideligere og stadigere Efteraarsgæst end Foraarsgæst; der er Aar, i hvilke den ikke ses paa Trækket nordefter. Paa Myggenæs vides den kun set een Gang om Foraaret (27de Maj 1902).

Totanus calidris. Kommer næsten regelmæssig, om end oftest ganske faatallig, til Øerne 28de April til noget hen i Maj. Paa Efteraars-Iagttagelserne af denne Fugl kan foreløbig neppe grundes nogen Slutning. Et og andet Par yngler vist paa Færøerne.

Tringa canutus. „Islandsk" Ryle kommer paa Gennemvandring næsten regelmæssig hvert Aar i sidste Halvdel af August eller i første Halvdel af September, saaledes ogsaa i 1902. Den er paa Vej fra Grønland. Den er ingensinde set paa Øerne om Foraaret.

Calidris arenaria. Naar Selningen overhovedet viser sig paa Færøerne — den ses ingenlunde hvert Efteraar, og altid, synes det, i ringe Tal — er det nærmest paa samme Tid som Islandsk Ryle, maaske oftest lidt tidligere.. Det stemmer jo med, at den kommer omtrent fra de samme Egne. Kun to Gange (Juni 1899 og April 1902) er den set om Foraaret.

Phalaropus hyperboreus. Ret regelmæssig indfinder Odinshanen sig henimod Slutningen af Maj og ind i Juni, undertiden ogsaa sent i Juni; det er Fugle paa Vej til henholdsvis Island og Østgrønland. Hvad der saas paa Myggenæs i Juli 1902 var sikkert Ynglefugle. I sidste Halvdel af August viser den sig paa Tilbagevejen, dog ikke hvert Aar. Nu og da synes enkelte at overvintre paa Færøerne (Dec. 1897).

Phalaropus fulicarius. Den skal kun yngle sparsomt paa Island. Kun to Gange er den set i Nærheden af og paa Færøerne: Maj 1900 og i Begyndelsen af September 1902. Den første Fugl

(1902.)

beviser intet, da intet nærmere vides om de Forhold, hvorunder den blev truffen. Heller ikke den anden beviser, at Islands-Trækket gaar over Færøerne; efter Vinden at dømme kan den være kommen nordøstfra, muligvis fra Spitsbergen.

Larus leucopterus. Det er ikke helt sikkert, hvor de Hvidvingede Maager hører hjemme, der aarlig, men ikke særlig talrig, viser sig ved Færøerne; det er mest unge og yngre Fugle; rimeligvis kommer de fra Østgrønland og Jan Mayen. Som det var at vente (siden de jo selv i Grønland nærmest er Standfugle), er deres Ankomst temmelig ubestemt; ofte kommer de i Oktober, undertiden ikke før November eller December, meget sjelden allerede i September; de sidste ses sent i Januar, i Februar, af og til (som i 1902) endnu i Marts.

Larus glaucus. Langt regelmæssigere og talrigere er Graamaagen. Den kommer i den første Uge af Oktober (2den, 3dje, 4de eller 5te), undertiden senere, undertiden lidt før. De fleste bliver ved Færøerne Vinteren igennem, til sent i Februar, en Del til sent i Marts; enkelte ses af og til i April, sjelden i Maj. Den er, synes det, meget stadigere og talrigere ved Nolsø end ved Myggenæs. — Det er hovedsagelig Fugle fra Island og Østgrønland.

Lestris pomatorhina. Viser Mellemkjoven sig ved Færøerne, er det mest i Oktober. Dog er den, i tidligere Aar, ogsaa set i April, Maj og August. Indvandringen i Oktober 1902 er den største, der kendes for de Aar, for hvilke der foreligger regelmæssige Iagttagelser. Det har været grønlandske Fugle, men deres Vandringer gaar (som ventelig) ikke regelmæssig over Færøerne.

Mergulus alle. Næsten ganske regelmæssig kommer Søkongen til Færøerne (Nolsø) i December, nu og da i November, og forsvinder atter i Løbet af Januar eller Begyndelsen af Februar. Der kendes Indvandringer af uhyre Masser (Januar 1900). Da den Stamme, der yngler paa Grímsey neppe er videre talrig (og vist for en stor Del overvintrer ved selve Island), maa Fuglene vel delvis komme ogsaa andensteds fra, fra Grønland maaske, og fra Jan Mayen.

(1902.)

Turdus iliacus. Vindroslerne kom til Myggenæs 15de Oktober 1901 og saas paa Øen ret stadig, dog kun faatallig, til 23de Januar 1902; derefter ingen før 11te—20de April; dette sidste, i hvert Fald Iagttagelsen fra 20de April, kan betegne Gennemvandringen til Island. I Efteraaret indfandt de sig til sædvanlig Tid, 23de Oktober, og blev paa Øen, talrig, til Foraaret 1903. Det synes altsaa, som om de var forsvundne 11 Uger af Vinteren 1901—02; det betyder imidlertid ikke nødvendigvis, at de har forladt Færøerne; Sne og Frost kan have tvunget dem til at udvandre til andre Steder paa Øerne, hvor Vejret var blidere eller Føden rigeligere og lettere tilgængelig. Der er vist i det hele størst Sandsynlighed for, at de islandske Vindrosler, i det mindste de fleste, som Regel overvintrer paa Færøerne. — At de mest besøger de vestlige Øer, synes bekræftet ogsaa ved dette Aars Iagttagelser. Hvad der saas paa Nolsø, var enten skandinaviske Gæster eller enkelte omstrejfende Fugle.

— Det er kun lidt, der her er oplyst om Trækket af islandske Fugle over Færøerne. — Hvor kan det være, at de færøske Fyr intet eller saa godt som intet melder om dette Træk? Hvor er det store aarlige For- og Efteraarstræk af Præstekrave, Hjejle, Ryle, Lille Spove og Havterne? De er jo nogle af de almindeligste Fugle paa Island, de fleste ynglende i uhyre Tal, og alle kun Sommergæster. Flere af de ovenfor nævnte Fugle, og andre der ikke er nævnte (Engpiber, Hvid Vipstjert, Stenpikker, Snespurv o. s. v.), kunde man, hvis Trækket gaar over Færøerne, vente at se baade langt regelmæssigere og talrigere paa disse Øer. Visse (grønlandske) Fugle, der mere eller mindre regelmæssig viser sig paa Gennemvandring paa Færøerne om Efteraaret, er hidtil aldrig (Islandsk Ryle) eller kun sjelden (Selning) iagttagne om Foraaret. Skønt det, der kan uddrages af Iagttagelser fra et østligt og et vestligt Punkt af Færøerne, maa være mangelfuldt, fristes man dog allerede nu til at spørge, om der ikke o g s a a gives andre Veje for islandske Trækfugle. Der kunde tænkes en nordvestlig—sydøstlig, fra Island over Havet V. f. Færøerne til Vestsiden af Skotland; og en omtrent

vest—østlig, fra Island over Havet N. f. Færøerne til Norge. I sidste Tilfælde vil Fuglene let af Nordenvind kastes ind paa Færøerne (Snespurv kommer meget ofte, maaske endog oftest, til Øerne med Nordenvind). Det er vist overhovedet en Fejltagelse, at Fugle, der trækker over Havet, særlig skulde ynde en Vej, der byder dem „Mellemstationer"; de har ingen Brug for dem; Trækket fra Nordvest-Europa til Skotland berører kun under særlige Forhold (d. v. s. Sidevind eller Modvind) Færøerne, neppe nok som Regel Shetland; Fuglene tager simpelt hen den korteste Vej.

De skandinaviske Gæster. I Marts—April og Oktober—November var nordøstlige, østlige, sydøstlige og sydlige Vinde usædvanlig vedholdende; ingensinde har deres Virkning paa Fugletrækket over Havet mellem de britiske Øer og Norge givet sig stærkere Udtryk; i Arttal og i Mængde overgik Indvandringen af skandinaviske (nordvest- og nordeuropæiske) Gæster langt, hvad der var kendt fra noget af de foregaaende Aar. Mindst 44 Gange i Aarets Løb blev Fugle, der var paa Vej til eller fra Norge, drevne ind paa Færøerne: — 8de Marts (Ø.-Vind) Vibe og Solsort; 9de Marts (Ø.) Gulspurv (og Vandrefalk); 12te Marts (S. Ø.) Raage og Sortstrubet Bynkefugl; 20de Marts (N. Ø.) Skovsneppe; 23de Marts (N. Ø.) Raage og Snespurv; Slutningen af Marts (S. Ø.) Bogfinke og Gulspurv; 3dje April (Ø.) Lærke; en af Dagene før 9de April (Ø.) Allike; 12te April (S. S. Ø.) Raage og Solsort; 14de April (S.Ø.-S.) Gransanger, Ringdrossel, Stenpikker, Rødkelk og, omtrent paa samme Tid, Jernspurv; 16de April (S. Ø.-S.) Lille Spove; 18de April (S.) Vibe og Munk; 20de April (S.) Landsvale og Hvid Vipstjert; 21de April (S. Ø.) Rødkelk og Vandrefalk; 22de April (S. Ø.) Rødstjert (og Stenpikker); 24de April (S. Ø.) Sjagger; 25de April (Ø.) Vibe og Solsort; 8de Maj (S.) Gulspurv; 3dje Juni (S. efter S. Ø. og Ø.) Pomeransfugl; 6te Juni (efter Ø.) Bysvale; — 11te September (efter S.) Mose-Hornugle; 16de September (N. N. Ø. efter S. Ø.) Løvsanger og, omtrent ved samme Tid, Havesanger; 2den Oktober (S. Ø.) Hejre og Landsvale; 8de Oktober (N. Ø.) Hjejle; 10de Oktober

(1902.)

(efter S. Ø.) Havesanger; 17de Oktober (N. Ø.) Rødkelk; 18de Oktober (S. efter N. Ø.) Sortstrubet Bynkefugl; 21de Oktober (efter S.) Vindrossel og Sjagger; 27de Oktober (Vind ?) Gransanger og, omtrent ved samme Tid, Skovsneppe; 5te November (S. Ø.) Bogfinke og Graasisken; 6te November (S. Ø.) Skovsneppe, Munk, Gransanger, Vindrossel, Sjagger, Solsort, Rødkelk og Snespurv; 7de November (S. Ø.) Ryle; 8de November (S.) Vibe, Horsegøg, Gøg og Lærke; 9de November (efter S.) Raage; 12te November (S. efter S. Ø.) Sjagger, Solsort og Graasisken; 17de November (S.) Skovsneppe, Bogfinke og Gulspurv; 21de November (S.) Vibe; 23de November (S.) Allike; 26de November (S. Ø.) Kvæker; 2den December (S. Ø.) Sjagger og Solsort; 3dje December (S. Ø.) Vindrossel; 5te December (S. Ø.) Vibe og Rødben; 7de December (efter S.) Rødkelk; 29de December (N. Ø.) Sjagger. — For dette ene Aar ser Listen altsaa saaledes ud (med * er de Arter mærkede, der ikke findes i Listen i foregaaende Aarsberetning p. 337):

Vanellus cristatus
* *Charadrius pluvialis*
* *Eudromias morinellus*
* *Numenius phaeopus*
* *Totanus calidris*
* *Tringa alpina*
* *Gallinago scolopacina*
Scolopax rusticula
* *Ardea cinerea*
* *Falco peregrinus*
Otus brachyotus
* *Cuculus canorus*
Corvus monedula
— *frugilegus*
Hirundo rustica
* *Hirundo urbica*
Alauda arvensis
* *Accentor modularis*
Sylvia atricapilla
* — *hortensis*
Phyllopseustes trochilus
— *rufus*
* *Motacilla alba*
Turdus iliacus
— *pilaris*
— *torqvatus*
— *merula*
* *Saxicola oenanthe*
* *Praticola rubicola* [1])
Ruticilla phoenicura

---

[1]) Det er ikke overset, at *Praticola rubicola* er (saa vidt kendt) kun en sjelden Gæst i Norge; den viste sig imidlertid paa Færøerne baade

(1902.)

Erithacus rubecula	* *Cannabina linaria*
Fringilla coelebs	*Emberiza citrinella*
— *montifringilla*	— *nivalis.*

Blandt Aarets skandinaviske Gæster kan sikkert nævnes endnu en lille Række Fuglearter, om end det ikke af de meddelte Oplysninger om Vindretningen klart fremgaar, at de virkelig var paa Vej over Havet mellem Skotland og Norge. Det bør dog vel erindres, at forskellige tilfældige Omstændigheder overmaade let kan tilsløre det rette Forhold: Fuglene kan strande andensteds paa Færøerne end netop paa Nolsø eller (hvad der vel i det hele turde være sjeldnere) Myggenæs og først senere strejfe til disse Øer og komme indenfor Iagttagernes Omraade; eller de kan havne paa saadanne Punkter af Nolsø (eller Myggenæs), hvor Mennesker sjelden færdes; eller de kan komme i saa ringe Tal, at de, trods al Opmærksomhed fra Iagttagernes Side, for en Tid overses. Hertil bør, sandsynligvis, i 1902 regnes i det mindste disse:

Limosa lapponica	* *Columba palumbus*
* *Totanus glareola*	*Lanius excubitor.*
* *Limnocryptes gallinula*	

At *Emberiza lapponica*, midt i September, kom til Færøerne med S. Ø.-Vind, kunde tyde paa, at den var paa Vej fra Norge, snarere end fra Østgrønland.

— Det vil ses, hvilken uhyre Overvægt de skandinaviske Gæster har over de islandske. Færøerne er ingen „Bro" for islandske Trækfugle; paa en saa kort og smal Bro vilde Trængslen til bestemte Tider af Aaret, i saa Fald, være ganske anderledes mærkbar; en anden (og selvfølgelig) Sag er, at Fugle, der er paa Vej til eller fra Island, mere eller mindre regelmæssig viser sig paa Færøerne. De er heller ingen Bro for skandinaviske

---

Foraar (mindst tre) og Efteraar (mindst een) og begge Gange efter S. Ø.- eller N. Ø.-Vind; to af Fuglene nedsendtes. Den eneste Gang den hidtil var set paa Myggenæs (Nov. 1900), kom den ogsaa til Øen med nordøstlig Vind.

Trækfugle; men deres Beliggenhed er saaledes, at, under visse hyppig indtrædende Forhold, en Del af den brede Fuglestrøm over Nordsøen fejes ind paa Færøerne og bringer Bud om, hvad der efter langt større Maalestok foregaar over Havet Ø. f. Øerne. —

1. *Anas crecca* L. Krikand. Krikkont.

Nolsø. *April*: 30te en, Nolsøfjord[1]). *Maj*: 1ste to, Østsiden. 28de to, over Ejdet.

Myggenæs. *Oktober*: 9de flere, paa Havet omkring Øen.

2. *Anas penelops* L. Pibeand.

Nolsø. *Januar*: 12te en, Nolsøvig. *April*: 28de to, ved Stranden paa Østsiden. *December*: 28de to, over Ejdet. 29de otte, ved Vigen.

3. *Anas boscas* L. Stokand. Villdunna.

Nolsø. *Januar*: 12te fire, Vigen. 16de en, paa Marken. 30te en, ved Stranden. *Februar*: 2den en, paa Marken. 8de to, ved Stranden. 9de, 11te, 12te en, Vigen. 13de tre, Vigen. 15de en, sammesteds. *Marts*: 4de fem, ved Borin.

Myggenæs. *Juni*: 11te en, paa en Dam i Haugen. *November*: 9de to skal være sete i Haugen. 12te to, paa en Dam i Haugen. *December*: 5te en Hun, i Haugen. 7de en Hun, i Haugen.

4. *Fuligula marila* (L.). Bjærgand.

Myggenæs. *Maj*: 17de to Hanner i Vinterdragt, i Nærheden af Stranden om Em.

5. *Pagonetta glacialis* (L.). Havlit. Ógvella.

Nolsø. *Marts*: 22de to, Vigen. *April*: 11te—12te to, Østsiden. 15de en, Østsiden. 21de og 23de tre, sammesteds. *November*: 2den en, Vigen. 9de to, Vigen.

Myggenæs. *Oktober*: 9de flere, over Havet omkring Øen.

---

[1]) Forklaringen af Stednavne paa og ved Nolsø og Myggenæs kan søges i Vidensk. Meddel. 1902, p. 338, Anm.

6. *Clangula glaucion* (L.). Hvinand.

Myggenæs. *Oktober*: 9de en, paa Havet omkring Øen.
Arten var hidtil ikke kendt fra Myggenæs.

7. *Somateria mollissima* (L.). Ederfugl. Æða.

Nolsø. Saas jevnlig paa Vigen i *Januar*, *Februar* og *Marts*; særlig talrig 25de *Januar*. Derefter i *Maj*, talrigst den 25de. Atter, nu og da, i *September*, *Oktober* og *December*; 3dje *December* drev en Han paa Land halvdød (2den og 3dje: Vind S. Ø.).

Myggenæs. Saas hele Aaret ved Land og paa Havet omkring Øen; Tallet var noget vexlende, men, som det syntes, ikke afhængigt af Aarstiden. — 12te *August*: smaa Dununger, om Morgenen to, om Aftenen fem, inde paa en Gjov paa Øens Sydside. 26de *August*: enkelte med Unger ved Land.

♂ ad. hiem. Nolsø. 3 Dec. 1902. Vinge 259. Hale 93. Tars 51,5 Mm.

8. *Mergus serrator* L. Toppet Skallesluger. Toppont.

Nolsø. *September*: 25de tre, Vigen. *Oktober*: 8de en, sammesteds. *December*: 15de en fandtes halvdød i en Dam ved Bygden, formodentlig slaaet ned af den usædvanlig heftige Storm (14de: Vind S., senere S. V., Storm).

Myggenæs. *Maj*: 3dje en, ved Land S. f. Øen. 8de en, ved Landingsstedet.
Det er første Gang, Arten nævnes fra Myggenæs.

9. *Anser cinereus* Meyer (og *Anser sp.*). Graagaas (og andre graa Gæs). Grágás.

Nolsø. *April*: 28de atten „Gæs“ over Ejdet.

Myggenæs. *Februar*: 27de fire „Vildgæs“ fløj om Morgenen over Øen mod Ø., for højt oppe til at Arten kunde skelnes. *Marts*: 4de sex „Graagæs“ fløj over Øens vestlige Del. 14de fire „Vildgæs“ over Bygden mod Ø. Kl. 6—7 Em. *April*: 25de fem „Graagæs“ i Holmen om Em. 26de fem „Graagæs“ over Øen mod Ø. Kl. 7—8 Em. *September*: 25de en „Gaas“ over Øen højt oppe mod Ø.

[Lagopus mutus rupestris (Gm.). Fjældrype.

Myggenæs. *Oktober*: 17de en, brun og hvid, skal være set i Haugen om Morgenen.

Siden Fjældrypen i 1890 blev indført fra Grønland til Strømø, er den, foruden paa denne Ø, bleven iagttaget paa Nordersøerne, Østerø, Nolsø (een, 20de Juni 1898), Sandø og Suderø; det synes at være første Gang, den er set paa Myggenæs.]

10. *Podicipes cornutus* (Gm.). Hornet Lappedykker.

Nolsø. *Maj*: 21de en, paa Havet omtrent en dansk Mil Ø. f. Øen. *Juni*: 21de en, Vigen.

11. *Colymbus septentrionalis* L. Rødhalset Lom. Lómur.

Nolsø. *Maj*: 28de og 29de en, Vigen. *Juni*: 21de en, sammesteds.

Myggenæs. *Februar*: 4de en, inde ved Land N. f. Holmen. 28de en fløj over Havet N. f. Øen.

Hidtil var Arten ikke nævnt fra Myggenæs.

12. *Colymbus glacialis* L. Islom. Havgás.

Nolsø. Nogle faa Gange ved Øen mellem 2den og 8de *Januar* og mellem 15de og 20de *Februar*, stadig kun enkeltvis. — Derefter: *Marts*: 15de to, Vestsiden. *April*: 23de en, over Ejdet. *Maj*: 14de—15de en, Østsiden. 22de to, Vestsiden. *Juni*: 5te en, over Ejdet. 10de—23de snart en, snart to, Vigen. *Juli*: 16de tre, Vigen. — Efteraars-Ankomst: *Oktober*: 18de en, Vigen. Næste Iagttagelse: 25de *November*: en; fra da af jevnlig ved Øen, enkeltvis, to eller tre sammen, til Aarets Slutning.

Myggenæs. *Februar*: 4de en, paa Havet nær Land S. f. Holmen. Første Gang for Myggenæs.

13. *Procellaria pelagica* L. Stormsvale. Drunnhvíti.

Myggenæs. *Juni*: 30te mindst tre Par fandtes ynglende i Væggen af et Hus i Holmen.

(1902.)

14. *Puffinus anglorum* (Temm.). Skrofe. Skrápur.

Myggenæs. *Juni*: 13de. „Nogle Mænd, der var i Bjærgene paa Sydsiden af Øen (á mittúni), vil have hørt en Skrofe inde i en Hule; Arten har ellers i flere Aar været uddød som Ynglefugl paa Myggenæs."

15. *Puffinus griseus* (Gm.). Sortgraa Skrofe.

Nolsø. *Oktober*: 9de en, Ø. f. Øen.

Myggenæs. *August*: 16de en, over Havet N. f. Øen (Jacobsen—Løve). *September*: 18de en, S. V. f. Holmen, 1/4 Mil fra Land (Samme). *Oktober*: 2den en, over Havet S. f. Øen (Samme). 5te to, over Myggenæsfjord. 7de en, over Havet S. f. Øen. Arten er ny for Myggenæs[1]).

16. *Fulmarus glacialis* (L.). Mallemuk. Havhestur.

Nolsø. Fra 23de *Februar* i Mængde ved Land. For Oktober, November og December foreligger ingen Iagttagelser af denne Fugl.

Myggenæs. I *Januar* og første Halvdel af *Februar* saas den, i større eller mindre Tal, *ved* Bjærgene og over Havet omkring Øen; 17de Februar sad den første Gang *i* Bjærgene. — 21de *August* var flere Unger flyvefærdige. Endnu 31te August laa enkelte Unger paa Reden. — Fra 1ste *September* saas ingen Havhest mere i Bjærgene; adskillige opholdt sig endnu ved Øen til 26de September. I næsten en Maaned var den derefter borte fra Landet, men saas nu og da over Havet omkring Øen. 20de *Oktober* sad den atter i Mængde i Bjærgene; i vexlende Tal til Aarets Slutning.

---

[1]) De omkring Myggenæs iagttagne Skrofer beskrives som „mørke, næsten sorte, i alle Maader lignende en Havhest, men dog noget spinklere". Der kan ikke godt tvivles om, at de var *P. griseus*. Arten er med Sikkerhed iagttagen ved Nolsø; den viste sig paafaldende hyppig fra Slutningen af August til langt hen i Oktober ved skotsk Kyst (Wm. Eagle Clarke og William Evans, Ann. Scott. Nat. Hist., Jan. 1903).

(1902.)

Mørk Form.

Nolsø. *September*: 29de to mørkfarvede, en ung Han og en gammel Hun, Ø. f. Nolsø.

Myggenæs. *Februar*: 14de en mørk, skudt S. f. Øen. 17de to mørke, ved Nordsiden af Øen. 19de en mørk, sammesteds. 20de en mørk, Sydsiden. 23de en usædvanlig mørk, Nordsiden. 24de tre mørke, Nordsiden. 28de to mørke, N. f. Øen. *Marts*: 10de en mørk, N. f. Øen. *April*: 25de en mørk, Vestsiden. 28de en mørkegraa, N. f. Øen. *Maj*: 30te en mørk, N. f. Øen. *Oktober*: 18de en mørk, skudt S. f. Øen.

N. f. Færøerne. *Marts*: mellem 23de og 29de en meget mørk, skudt paa Havet.

♂ ad. N. f. Færøerne.	Paasken 1902.	Vinge 330.	Hale 176.	Tars 57 Mm.
♂ jun. Ø. f. Nolsø.	29 Sept. 1902.	— 305.	— 129.	— 53,5 —
♀ ad. Ø. f. Nolsø.	29 Sept. 1902.	— i Fældning.	— 129.	— 53 —

Hvid Afændring.

Myggenæs. *August*: nogle Dage før den 5te vil man have set en hvid Havhest ved den vestlige Ende af Holmen; „intet Spor af graa Farve paa Ryggens Fjer; ogsaa Næbet var hvidt."

17. *Rallus aqvaticus* L. Vandrixe. Jarðarkona.

Nolsø. *Februar*: 13de en, ved Stranden (12te: Vind N.; 13de: V., Sne). *December*: 6te to, i Haugen paa den sydlige Del af Øen (2den—5te: S. Ø.; 6te: S.).

Myggenæs. *Januar*: 14de en skal være set ved Baadehusene (13de: N., stiv, Sne; 14de: omløbende). *Februar*: 11te en funden død paa Marken kort fra Bygden (N. N. V., frisk, Frost, Sne). *August*: 25de en skal være set i Bygden om Morgenen (S. S. V. og V. S. V., frisk). *Oktober*: 4de en, paa Marken (paa Nolsø: S. V.). *November*: 10de en, ved Bygden (N. N. V., frisk). 20de og 25de en, ved Bygden (19de—20de: S. S. Ø., stiv; 24de—25de: S. Ø., frisk). *December*: 8de en, ved Bygden (S. S. V., svag).

(1902.)

18. *Vanellus cristatus* Meyer. Vibe. Vípa.

Nolsø. *April*: 18de en Han, paa Marken (Vind S.). 25de en, paa Marken (Ø.). *November*: 8de en, paa den nordlige Del af Øen (6te—7de: S. Ø., Storm, Taage; 8de: S., klart). *December*: 6te en, paa Marken (2den—5te: S. Ø.; 6te: S.).

Myggenæs. *Januar*: 14de en, paa Marken (V., frisk; jvf. December 1901). *Februar*: 23de en, paa Marken (S. Ø., svag, Taage). *Marts*: 8de en i Haugen om Morgenen, lidt senere en paa Marken (Ø., frisk). *April*: 29de en, i Haugen (V. S. V.; jvf. Nolsø, 25de April). *November*: 21de to, paa Marken (19de—20de: S. S. Ø., stiv; 21de: S. Ø., stiv). 22de to, i Haugen (S. S. Ø., stiv). 28de en, paa Marken (27de—28de: S. Ø., frisk til stiv). *December*: 5te en, i Haugen (4de—5te: S., haard, Regn, Dis). 8de fem paa Marken om Morgenen, lidt senere tre i Haugen (7de: stille; 8de: S. S. V., svag, Taage). 9de mindst tolv, i Haugen (S. S. V., frisk, Sol). I Smaaflokke (indtil tolv sammen) eller enkeltvis til 16de December.

♂ ad. Nolsø. 18 April 1902. Vinge 216. Hale 104. Tars 47,5 Mm.

19. *Charadrius pluvialis* L. Hjejle. Lógv.

Nolsø. De første saas 15de *April* (13de—15de: Vind S.). — Paa Vandrested om Efteraaret: *Oktober*: 8de og 9de en Flok, Øens nordlige Del (7de—8de: N. Ø.; 9de: S. Ø.).

Myggenæs. *Februar*: 24de en skal være hørt flere Gange i Nærheden af Bygden. *April*: 11te fire, paa Marken om Morgenen [paa Vaagø, í Sandavági, saas en enkelt 6te April]. — Efteraars-Iagttagelser: *September*: 3dje nogle faa, vist unge Fugle, i Haugen. 25de to, over Marken. *Oktober*: 30te en Flok, i Haugen.

20. *Eudromias morinellus* (L.). Pomeransfugl.

Myggenæs. *Juni*: 3dje. „Mænd, der var paa Fiskeri, saa nogle Fugle, der sad ved Vestsiden af Holmen nede ved Søen, og som ingen af dem syntes at have set før; Størrelse omtrent som Stenvender; Farven foroven graalig, forneden brun, sort

og hvid; spidst men ikke langt Næb, omtrent som hos Hjejle; Fuglenes Form mindede om Hjejle, men de var mindre" (1ste: S. Ø., svag; 2den: S. Ø. og Ø., svag; 3dje: S., svag). Arten er ny for Færøerne. — Den yngler i Norge og Skotland.

21. *Aegialitis hiaticula* (L.). Præstekrave. Svarthálsa.

Nolsø. *Maj*: 20de to, paa Marken (de første). Saas i Juni, til lidt ind i Juli, noget oftere end sædvanlig ved Stranden og paa Marken, „antagelig fordi Haugen er som udtørret af Mangel paa Regn." — Efteraar: *August*: 14de to, ved Stranden.

Myggenæs. „Er aldrig funden ynglende paa Øen; er heller ikke, saa vidt mig bekendt, set her om Sommeren." — Eneste Iagttagelser: *August*: 6te to, paa en Dam i Haugen om Em. 25de to, ved en Dam i Haugen.

22. *Strepsilas interpres* (L.). Stenvender. Tjaldursgrælingur.

Nolsø. *Maj*: 31te en Flok, Vigen. Indtil 18de *Juni* oftere end sædvanlig ved Stranden og paa Marken (jvf. Præstekrave). Derefter ingen før: *August*: 15de og 16de fire, ved Stranden. 30te to. 31te en.

Myggenæs. *Maj*: 27de fire, i Haugen om Em.; „det er første Gang, jeg har set Stenvender om Foraaret paa Myggenæs." *August*: 9de to høj over Øen mod N. om Em. 17de to, i Holmen om Em. 26de—28de en, ved Stranden. 31te enkelte, ved Stranden. *September*: 7de—8de nogle, ved Stranden. 15de en. 21de og 23de to.

♂ ad. Nolsø. 16 Juni 1902. Vinge 156. Hale 67. Tars 26 Mm.

Nedsendt til Zoologisk Museum: Dele af en Stenvender, funden død i Myggenæsholm, Sommeren 1902 [1]).

23. *Haematopus ostreologus* L. Strandskade. Tjaldur.

Nolsø. *Marts*: 27de en, ved Vigen. 28de nogle. *April*: 3dje mindre Flokke. — Efteraars-Vandringer: *August*: 13de nogle,

---

[1]) Viceinspektor Winge har givet mig Meddelelse om, hvad der i Aarets Løb nedsendtes fra Færøerne til Zoologisk Museum.

(1902)

i Haugen. 14de sex, ved Stranden. 21de ni, paa Marken. 22de sex, ved Stranden. Derefter ingen før: *Oktober*: 18de en, ved Stranden (sidste).

Myggenæs. *Februar*: 27de en, paa Marken om Morgenen (26de—27de: Vind S. Ø.). Næste Iagttagelser: *Marts*: 14de enkelte, ved Stranden. 17de en. 23de nogle. I store Flokke saas den ikke før 9de *April* [mellem 2den og 8de April havde den indfundet sig i Mængde paa Vaagø, „langt flere end paa Myggenæs"]. — 15de *Maj* fandtes de første Æg i Haugen. 9de *Juni* enkelte Reder med Æg i Holmen. 12te Juni Unger i Haugen. — Fra 5te *August* i større og mindre Flokke. 13de *September* var Tallet svundet en Del ind; det aftog hurtig i den følgende Tid; 25de og 26de var kun enkelte tilbage. *Oktober*: 1ste yderst faatallig, kun nu og da en enkelt at se. 3dje en ung Fugl, paa Marken om Morgenen; „iøvrigt synes Strandskaden helt at have forladt Øen."

24. ***Numenius phaeopus*** (L.). Lille Spove. Spógvi.

Nolsø. *April*: 16de en, paa Marken (14de—16de: Vind S. Ø.-S.). Næste: *Maj*: 7de to. 8de en Flok. 9de nogle. 10de mange. — I *Juni* oftere og talrigere paa Marken end sædvanlig (jvf. Præstekrave og Stenvender). — Efteraars-Vandringer: *August*: 13de nogle, i Haugen. 17de nogle, paa Marken. 22de en, ved Stranden. 23de en, paa Marken. 25de—27de enkelte, paa Marken. *September*: 3dje tre, paa Marken. 25de mange trak mod S. Kl. 10 Aften. 26de enkelte trak højt oppe mod S.

Myggenæs. *April*: 24de og 25de en, úti í Dali om Em. (21de—24de: S. Ø.). *Maj*: 6te enkelte, ved Bygden. 7de en. 8de nogle. En Forøgelse af Tallet i den følgende Tid var ikke at spore. 14de saas, fra Baad lidt V. f. Myggenæs, en flyvende fra N. (sic) ind mod Øen (Jacobsen—Løve). — 13de *September* var Tallet svundet en Del ind; det synes derefter at have holdt sig paa samme Højde til 26de. *Oktober*: 1ste yderst

faatallig, kun nu og da en enkelt at se. 2den en, paa Marken. 11te en fløj over Bygden om Aftenen.

25. *Numenius arqvatus* (L.). Storspove. Tangspógvi.

Nolsø. *Maj*: 17de to, ved Stranden. 31te en lille Flok S. f. Bygden. *Juni*: 14de en, ved Borin.

Myggenæs. I ringe Tal, ved Bygden, paa Marken og i Haugen, fra Aarets Begyndelse (rettere fra 26de August 1901) til 11te *Maj*. — 10de *August* viste den sig atter og saas derefter stadig, men i ringe Tal, til 9de *Oktober*. — *Oktober*: 18de fire, over Marken. 30te enkelte, langs Kysten. *November*: 16de enkelte, ved Bygden. *December*: 26de en, over Bygden om Morgenen.

26. *Limosa lapponica* (L.). Lille Kobbersneppe.

Nolsø. *August*: 30te en, paa Marken (29de: stille Vejr; 30te: N.).

27. *Limosa aegocephala* (Bechst.). Rødvitte.

Nolsø. *Juni*: 6te og 7de en, paa Marken (5te: Vind Ø.; 6te: N.).

Myggenæs. *Juni*: 8de en fløj over Bygden mellem en Del Strandskader Kl. 8—9 Fm. 9de en, i Holmen (8de—9de: N. Ø., frisk).

Arten er ny for Myggenæs.

28. *Totanus glareola* (Gm.). Tinksmed.

Myggenæs. *August*: 31te en, ved Stranden; „for et Par Dage siden skal en saadan Fugl være set af andre ved Stranden“ (27de—28de: Vind S., frisk; 29de: N. Ø., frisk; 30te: ? 31te: N., frisk). Iagttoges ogsaa 1ste *September*[1]).

Arten er ny for Myggenæs. Hidtil kendtes kun een sikker Iagttagelse fra Færøerne (Nolsø, 27de Aug. 1895).

---

[1]) 1ste September blev en *Totanus glareola* skudt paa Orkney (Zoologist 1902, p. 391; Ann. Scott. Nat. Hist., Apr. 1903).

(1902.)

29. *Totanus calidris* (L.). Rødben. Stelkur.

Nolsø. *April*: 28de fire, ved Stranden paa Østsiden (27de: stille; 28de: N. V.). *Maj*: 1ste en (N.). 8de fem, ved Stranden (S.). 9de to, paa Marken; enkeltvis eller to sammen, ved Stranden, til 26de. *Juni*: 15de en, ved Stranden (12te—15de: N. Ø.). *December*: 5te to, ved Stranden (2den—5te: S. Ø.).

Myggenæs. *April*: 24de to, ved Stranden om Em. (21de—24de: S. Ø.); enkeltvis eller to sammen ogsaa de nærmest følgende Dage; sidste Gang 28de.

♂ ad. aest. Nolsø. 18 Maj 1902. Vinge 161. Hale 69. Tars 52 Mm.

30. *Tringa maritima* Brünn. Sortgraa Ryle. Grágrælingur[1]).

Nolsø. *Januar*: 26de fire, ved Stranden (25de: N. Ø., Sne; 26de: N., Sne). 28de fem. *Maj*: 17de fire i Sommerdragt (16de: N.; 17de: stille). 31te en.

Myggenæs. *Januar*: 14de flere, ved Stranden (13de: N., Sne; 14de: skiftende). *Februar*: 13de enkelte, ved Stranden (N. og V., Sne). *Marts*: 10de en (9de: S. Ø.; 10de: N. N. V.). 13de sex, i Haugen (12te: S. Ø.; 13de: skiftende). *April*: 25de to, ved Stranden (24de: S. Ø.; 25de: skiftende). *Maj*: 14de nogle, over Havet V. f. Øen (N. N. V.). 19de tre, ved Stranden (N.). — „Skønt jeg ikke selv har fundet dens Rede her paa Øen, kan jeg med fuld Sikkerhed henføre den til de regelmæssig ynglende Fugle.“ 8de og 13de *Juli* saas flere ved Stranden i Holmen; „jeg har aldrig paa denne Tid af Aaret set saa mange Fugle af denne Art.“ — *August*: 12te og 13de nogle, i Haugen og ved Bygden. 21de en, ved Stranden. 27de—1ste *September* enkelte, ved Stranden. 7de—8de nogle. 13de Flokke, ved Stranden i Holmen. 25de—26de nogle, ved Stranden. *Oktober*: 22de en. 24de nogle. *November*: 8de og 27de enkelte. *December*: 7de og 30te enkelte.

---

[1]) Paa Myggenæs kaldes *Tringa maritima* i Sommerdragt *fjallmurra*; samme Fugl i Vinterdragt *grælingur* eller *grágrælingur*. For *Tringa alpina* har de fleste der paa Øen ingen særlig Benævnelse. (Niclassen.)

(1902.)

31. *Tringa canutus* L. Islandsk Ryle. Grælingur.

Nolsø. *August*: 15de sex, ved Stranden (13de—15de: Vind Ø.).
September: 5te en (Ø.).

Myggenæs. *August*: 29de en, ved Stranden (N. Ø.).

32. *Tringa alpina* L. Ryle. Fjallmurra.

Nolsø. *Maj*: 16de tre, ved Stranden (Vind N.); de første. *Juni*: 6te nogle, ved Stranden (5te: Ø.; 6te: N.). 7de henved tredive, paa Marken (N. Ø.). 8de nogle. 13de en (12te—13de: N.Ø.). *November*: 7de en ung Fugl, ved Stranden (5te—7de: S. Ø., Storm).

Myggenæs. *Februar*: 17de en, i Haugen 1/8 Mil fra Bygden ved en lille Kilde; „to skal have opholdt sig paa dette Sted siden December ifjor; Drenge havde bygget et lille Hus til dem, hvilket de dog ikke synes at have benyttet; det er første Gang, Rylen er set paa Myggenæs om Vinteren"; saas til 11te *Marts*. *Maj*: 30te enkelte, i Haugen (skiftende Vind). *Juni*: 2den, 11te og 12te tre, ved en Dam i Haugen (2den: S. Ø. og Ø.; 11te: Ø; 12te: N. Ø.). 18de omtrent tolv, sammesteds (skiftende Vind). 27de en fløj over Bygden om Morgenen (skiftende Vind). *Juli*: 4de en, i Haugen. *August*: 16de to i Haugen, enkelte ved Stranden (N.). Saas jevnlig, i ringe Tal, til 3dje *September*. *December*: 3dje en, i Haugen (2den—3dje: S. Ø.). „Af andre skal enkelte Ryler være sete i Haugen ogsaa denne Vinter."

♂ jun. hiem. Nolsø. 7 Nov. 1902. Næb 33. Vinge 114. Hale 51. Tars 26 Mm.

33. *Calidris arenaria* (L.). Selning.

Myggenæs. *April*: 24de tre, ved Stranden om Em. *August*: 27de en, ved Stranden.

Arten er ny for Myggenæs.

(1902.)

34. *Phalaropus hyperboreus* (L.). Odinshane. Hálsareyði; polladunna.

Nolsø. *Maj*: 26de en, Vigen (25de: Vind N. V.; 26de: V.). 29de halvtres i Flok, udenfor Vigen (N.). 31te i Mængde ved Øen. *August*: 29de en (stille Vejr; paa Myggenæs: N. Ø.).

Myggenæs. *Maj*: 20de nogle, paa Havet S. V. f. Holmen; de første (19de—20de: N.). 30te flere, sammesteds (Jacobsen—Løve) (29de: N., Snebyger; 30te: skiftende). *Juni*: 11te nogle, paa Havet S. f. Holmen (Ø.). *Juli*: 4de en, ved en Dam i Haugen; saas ret ofte til 17de. *August*: 13de en, i Haugen (S. Ø.).

♂ ad.	Nolsø.	29 Maj 1902.	Vinge 107.	Hale 50.	Tars 20,5 Mm.	
♂ ad.	Nolsø.	29 Maj 1902.	— 115.	— 53.	— 22	—
♀ ad.	Nolsø.	29 Maj 1902.	— 107.	— 51.	— 20,5	—
♀ ad.	Nolsø.	29 Maj 1902.	— 111,5.	— 51.	— 22	—

35. *Phalaropus fulicarius* (L.). Torshane.

Myggenæs. *September*: 4de—7de en ung Fugl i Vinterdragt, ved Stranden (3dje: Vind Morgen Ø., Em. N. Ø., stiv, Taage; 4de: N., stiv).

Arten er ny for Færøerne. (Paa „Banken", 10 Mil S. V. f. Færøerne, blev en skudt i Maj 1900.) — Den yngler i Grønland, paa Island og Spitsbergen. Paa Vandring, om Efteraaret, er den jevnlig set i Norge, sjelden paa Shetland, nu og da i Skotland.

36. *Limnocryptes gallinula* (L.). Enkelt Bekkasin.

Nolsø. *Januar*: 12te en Han, paa Marken (11te: Vind V.; 12te: N., Sne). 26de en, i en Aa ved Bygden (25de: N. Ø., Sne; 26de: N., Sne). *Efteraar*: en Hun fanget udfor Tórshavn (R. Müller).

Myggenæs. *December*: 4de. „En Fugl lidt mindre end Horsegøg og lysere af Farve, med længere Næb, er i Dag set paa Marken" (3dje: S. Ø.; 4de: S.).

♂ ad.	Nolsø.	12 Jan. 1902.	Vinge 110.	Hale 52,5.	Tars 24,5 Mm.	
♀ ad.	Udfor Tórshavn.	Efteraar 1902.	— 103.	— 50,5.	— 25	—

37. *Gallinago scolopacina* Bonap. Horsegøg. Mýrisnípa.

Nolsø. *Januar* og *Februar* nogle faa, nu og da, ved Bygden, paa Marken og i Haugen. — Foraar og Sommer: enkelte Gange, paa Marken. — Paa Vandrested om Efteraaret: *November*: 8de en, paa Øens nordlige Del (5te—7de: N. Ø., Storm; 8de: S.). 17de en, paa Marken (15de—17de: S.).

Myggenæs. „Mænd, der ofte gaar i Haugen, har sagt mig, at der hele Vinteren igennem er set Horsegøge paa Borgardal"; i Haugen og ved Bygden saas enkelte nu og da i *Januar*. — 27de *April*: enkelte, i Haugen. Derefter ret regelmæssig og ofte, men i ringe Tal, til 20de *Juli*. — *August*: 16de en, ved Stranden. Enkelte til Aarets Slutning. Udpræget Bevægelse sporedes kun en enkelt Dag: 21de *Oktober*, da den viste sig i Mængde i Haugen (17de: N. Ø.; 18de: S.; 20de—21de: S. S. V.).

♀ vix ad.	Nolsø. 29 Jan. 1902.	Næb 68.	Vinge 136,5.	Hale 54.	Tars 34,5 Mm.
♀ ad.	Nolsø. 27 Jan. 1902.	— 72.	— 131.	— 54.	— 33,5 —
Ad.	Nolsø. 17 Nov. 1902.	— 75.	— 129.	— 57.	— 34 —

38. *Scolopax rusticula* L. Skovsneppe.

Nolsø. *November*: 6te tre, paa Øens nordlige Del (5te—6te: S. Ø., Storm); saas til 12te; „Skovsnepper har i disse Dage vist sig overalt paa Nolsø, talrigere end jeg mindes nogensinde før at have set."

Myggenæs. *Marts*: 20de en, úti í Dali, lidt senere i Haugen (N. Ø., stiv). 22de en, i Haugen (N. Ø.). *Oktober*: (29de) en, paa Kalvedal for nogle Dage siden. *November*: 8de enkelte, paa Marken og i Haugen (7de: S. Ø., stiv; 8de: S., frisk). 17de en skal være set i Nærheden af Bygden om Morgenen (S.). Saas ofte, i Haugen, paa Marken og ved Bygden, til 8de *December*.

♀ ad. Nolsø. 6 Nov. 1902. Næb 71. Vinge 192. Hale 83. Tars 36 Mm.
♀ ad. Nolsø. 6 Nov. 1902. — 78,5. — 192. — 81. — 37,5 —

Nedsendt til Zoologisk Museum: Vinger af 1 jun., Myggenæs, 19 Nov. 1902.

(1902.)

39. *Larus ridibundus* L. Hættemaage. Fransaterna.

Myggenæs. *Marts*: 2den en ved Stranden om Em.; lidt senere en ung Fugl nær Land S. f. Øen (1ste: Vind Ø., frisk; 2den: S. Ø., stiv). *Oktober*: 2den en ung Fugl, over Havet S. f. Øen (Jacobsen—Løve) (1ste—2den: S. Ø.). 14de flere skal være sete flyvende højt over Bygden om Morgenen (Vindretning ikke oplyst).

40. *Larus canus* Brünn. Stormmaage.

Nolsø. *Februar*: 13de en, Vigen. *Marts*: 12te en, Vigen. *Oktober*: 21de en, sammesteds; saas ofte, stadig kun en enkelt Fugl, til 16de *December*.

41. *Larus fuscus* L. Sildemaage. Likka.

Nolsø. De første (to gamle Fugle) saas 28de *Marts*; flere 2den *April*. — Stadig ved Øen Sommeren igennem, særlig talrig (halvtres til hundrede) fra 30te *Juli* til 20de *August*, søgende Føde i Fiskeaffald. — Sidste Iagttagelser: *September*: 13de—22de var kun enkelte at se. 24de en Flok paa femten gamle og unge langs Vestsiden i sydlig Retning. 26de—28de enkelte, Vigen. *Oktober*: 4de otte, Vigen. 5te en. 10de ti. 11te—18de faa.

Myggenæs. *April*: 25de to, ved Stranden; de første. 26de nogle, over Havet S. og S. V. f. Holmen (Jacobsen—Løve). *Maj*: 6te enkelte, ved Kysten. — Stadig, ved Kysten, paa Marken og over Bygden, til 13de *August*.

42. *Larus argentatus* Brünn. Sølvmaage. Mási.

Nolsø. Saas ofte, men ikke særlig talrig, ved Øen fra Aarets Begyndelse til 28de *Marts*. — Derefter enkelte Gange i *Maj* og *Juni*. — 4de *Oktober* begyndte den atter at vise sig. Fra 23de Oktober regelmæssig, men faatallig.

Myggenæs. Almindelig paa og ved Øen hele Aaret rundt. — 9de *Juni*: en Rede med Æg paa Holmens højeste Punkt (undir Kletti). 21de Juni: Dununger.

43. *Larus marinus* L. Svartbag. Bakur.

Nolsø. I *Januar*, *Februar*, *Marts*, indtil 16de *April* saas den ofte, undertiden ret talrig, ved Øen. I *Maj* færre. — I *Juni* og *August* kun enkelte Gange. — Fra 20de *September* til Aarets Slutning ofte, omtrent i samme Tal som Sølvmaagen.

Myggenæs. Enkelte saas over Havet og ved Kysten i *Februar*, *Marts* og *April*, indtil 8de *Maj*. — Fra 30te *Maj* til 10de *Juli* ret ofte, men faatallig, over Markerne og ved Ynglepladserne i Haugen. — 18de *Juni* fandtes Unger, der havde begyndt at kaste Dunene. — Atter fra 4de *Juli* til 18de *Oktober*, nu og da, ved Kysten og over Havet.

44. *Larus leucopterus* Faber. Hvidvinget Maage. Valmási.

Nolsø. *Januar*: 4de en, Vigen. *Februar*: 1ste to, Vestsiden. *Marts*: 5te en gammel og en ung Fugl, Vestsiden. 22de en, Østsiden. *Oktober*: 25de en ung Hun, Vigen.

Myggenæs. *Februar*: 16de en, ved Stranden. *Oktober*: 13de nogle, ved Stranden.

♀ jun. Nolsø. 25 Okt. 1902. Vinge 376. Hale 166. Tars 51 Mm.

45. *Larus glaucus* Brünn. Graamaage. Valmási.

Nolsø. Ved Øen fra Aarets Begyndelse til 15de *Februar*, særlig talrig 7de, 19de, 25de og 26de *Januar*. *Marts*: 22de en, Østsiden. 28de to, Østsiden. — Efteraars-Ankomst: *Oktober*: 3dje, 7de og 8de en. Fra 27de Oktober regelmæssig til Aarets Slutning, særlig talrig 22de og 24de *December*.

Myggenæs. *Februar*: 14de en, skudt S. f. Øen. *September*: 26de to, ved Kysten. *Oktober*: 13de nogle, ved Kysten.

46. *Larus tridactylus* L. Ride. Rita.

Nolsø. Regelmæssig, men meget faatallig, ved Øen til 22de *Januar*. Atter, talrigere, fra 19de *Marts*. — Den saas ved Nolsø til Aarets Slutning. Ikke sjelden var Tallet paafaldende forøget: 2den *August* fløj den i Mængde over Ejdet; 3dje August i Massevis, Flok efter Flok, over Ejdet, holdende østlig Retning.

(1902.)

23de—30te *Oktober* i Mængde, Vigen. 31te i Tusindvis, fra Borin langs hele Vestsiden nordefter. 1ste og 2den *November* i Masse ved Vestsiden, „flere end vi ser om Sommeren her.“ 7de *December* i Mængde, Vestsiden.

Myggenæs. Fra Aarets Begyndelse til 18de *Februar*: ingen paa Øen eller umiddelbart ved Kysten; paa Havet, 1/2 til 3/4 Mil fra Land, saas den nu og da, dog ikke talrig. 18de *Februar* fløj flere, 20de store Flokke inde ved Land S. f. Øen. 21de sad de første i Bjærgene paa Sydsiden, medens endnu store Flokke holdt til paa Havet i Nærheden; fra 5te *Marts* sad den regelmæssig i Bjærgene. — 8de *Maj* saas den i Færd med at samle Stof til Redebygning. 9de *Juni* fandtes Æg i flere Reder i Holmen. 27de Juni havde mange af Riderne Unger. 9de *Juli* fandtes Unger, der havde kastet en Del af Dunene. 22de Juli saas flyvefærdige Unger. 12te *August* var de fleste Unger flyvefærdige. Endnu 31te August var enkelte Unger paa Reden. — 21de *August* havde de fleste Rider forladt Bjærgene. De saas fra nu af mindre talrig ved Kysten, derimod ofte i Mængde paa Havet, i kortere eller længere Afstand fra Land. Efter 19de *November* foreligger ingen Iagttagelse af denne Maage.

47. *Sterna macrura* Naum. Havterne. Terna.

Nolsø. *Maj*: 20de en Flok over Ejdet. 22de mange kom trækkende i smaa Flokke østfra. 23de mange, Vigen. — Saas Sommeren igennem langt sparsommere end sædvanlig; „Haugen er nemlig udtørret af Kulde og Mangel paa Regn; Ternerne, der i den første Tid var i Mængde ved Nolsø, er for største Delen forsvundne“. — Sidste Iagttagelser: *August*: 27de nogle. 29de faa. 31te—7de *September*: nogle. 13de to. 14de fem. 16de to.

Myggenæs. *Maj*: 16de de første blev sete fra Baad S. f. Øen. 22de nogle, over Bygden; ved Ynglepladserne i Holmen er de ogsaa sete. — Det første Æg (i Holmen) fandtes 9de *Juni*.

(1902.)
De første Unger (i Holmen) 8de *Juli.* — Regelmæssig paa og ved Øen til 7de *September.* 13de enkelte, ved Kysten i Holmen; „inde paa Øen er den ikke set i flere Dage."

48. *Lestris parasitica* auctorum. Kjove. Kjógvi.
Nolsø. *Juni*: 17de—28de en, Vigen. *Juli*: 25de en, Borin. *August*: 3dje en, over Ejdet mod Ø.
Myggenæs. De første saas, S. og S. V. f. Holmen, 26de *April.* — Enkelte fra 30te *Maj* til 5te *August* i Haugen; „den yngler regelmæssig paa Øen, i yderst ringe Tal." — Ved Kysten enkelte, nu og da, til 2den *September.*

49. *Lestris longicauda* (Vieill.). Lille Kjove. Kjógvi.
Myggenæs. *Maj*: 14de. „En Kjove med en eller to usædvanlig lange, tynde og i Spidsen lidt bredere [1]) Fjer i Halen saas, fra Baad, V. f. Øen (Jacobsen—Løve). En anden Mand fortalte mig, at han i Dag har set en Flok paa 30—40 af samme Slags Kjove, ogsaa V. f. Øen" (13de: Vind N., frisk; 14de: N. N. V., svag).
Arten var hidtil ikke nævnt fra Myggenæs.

50. *Lestris pomatorhina* Temm. Mellemkjove. Kjógvi.
Nolsø. *Oktober*: 1ste en, ved Borin (stille Vejr, Taage). 7de en, Borin (N. Ø.). 9de i Mængde, Ø. f. Øen (8de: N. Ø.; 9de: S. Ø.). 10de i Mængde, S. f. Øen. „I Løbet af to Dage har jeg modtaget otte Mellemkjover fra Fiskerbaade; to af dem var helt brune, gamle Fugle; det er første Gang, jeg har haft slige ensfarvet brune, gamle Fugle" [2]).

---

[1]) Dette passer jo ikke paa *L. longicauda*; men Angivelsen kan let tænkes at bero paa et Fejlsyn. Den øvrige Del af Beskrivelsen, Tiden og den samtidige Iagttagelse fra anden Side af en større Flok gør det for mig utvivlsomt, at det har været Lille Kjove.

[2]) „Naar *Lestris pomatorhina* trækker her forbi om Foraaret, har alle Fuglene hele Halefjer; naar den viser sig om Efteraaret, har kun ganske enkelte i større Flokke de midterste Halefjer ubeskadigede; de er som oftest afbrudte eller i hvert Fald forpjuskede, som om Fuglen

(1902.)

♀ juv.	Nolsø.	9 Okt. 1902.	Vinge	340.	Hale[1])	139.	Tars	56	Mm.
Jun.	Nolsø.	9 Okt. 1902.	—	345.	—	145.	—	50,5	—
Ad.	Nolsø.	10 Okt. 1902.	—	347.	—	143.	—	53	—
♂ ad.	Nolsø.	10 Okt. 1902.	—	350.	—	151.	—	53	—
♂ ad.	Nolsø.	9 Okt. 1902.	—	351.	—	148 (235).	—	51,5	—
♂ ad.	Nolsø.	10 Okt. 1902.	—	355.	—	157 (254).	—	53	—
♂ (mørk).	Nolsø.	10 Okt. 1902.	—	355.	—	151.	—	54,5	—

51. *Lestris catarrhactes* (L.). Storkjove. Skúgvur.

Nolsø. *Juni*: 11te en, ved Borin.

Myggenæs. *Februar*: 4de en, over Havet N. f. Holmen. *April*: 26de to, over Havet S. V. f. Holmen (A. Jensen). *August*: 12te en, S. V. f. Holmen (Jacobsen—Løve).

52. *Cepphus grylle* (L.). Tejste. Teisti.

Nolsø. Saas enkelte Gange i *Januar*, *Juni*, *Juli*, *September* og *November*, i Nolsøfjord og ved Øens Østside.

Myggenæs. I *Januar* og *Februar* saas den næsten udelukkende paa Havet, et Stykke borte fra Øen. 2den *Marts* viste en Del, i Vinter-, Sommer- eller Overgangsdragt, sig ved selve Landet. — Jevnlig ved Landet Sommeren og Efteraaret igennem, sidste Gang 3dje *Oktober*. Senere i Oktober paa Havet S. f.

---

var ligegyldig med at holde dem i Stand. Af de 8 Mellemkjover, der blev bragte mig nu i Oktober, havde kun 2 lange Halefjer, hos den ene af dem var endda kun een af disse Styrefjer i Behold. Min første Tanke var, at den manglende Del af disse Fjer kunde være bortskudt, men jeg indsaa det usandsynlige i denne Forklaring; altfor mange havde ganske samme Beskadigelse af de forlængede Styrefjer. Saa talte jeg med Folkene, der bragte mig Fuglene, og fik min Erfaring bekræftet, at næsten ingen eller kun meget faa i store Flokke om Efteraaret har de lange Fjer i Halen hele. Men hvoraf kommer det, at Fjerene ser ud som overskaarne af et skarpt Redskab? Mon Fuglen selv afbider en Del af dem?" (Petersen.) Paa 5 af de nedsendte 7 Fugle er den yderste Del af de midterste Styrefjer afbrudt. P.'s Formodning er ingenlunde usandsynlig; naar om Efteraaret disse lange vindskæve Fjer er stærkt forrevne og forpjuskede, kan de vel tænkes at volde Fuglen saa megen Besvær, at den foretrækker at afbide det Stykke, der rækker udenfor de øvrige Styrefjer.

[1]) Maalet er af næstmidterste og, i ( ), midterste Styrerpar.

(1902.)

Øen. Fra November og December foreligger ingen Iagttagelser af denne Fugl.

53. *Uria troile* (L.). Lomvi. Lomvigi.

Nolsø. Vinter-Iagttagelser: *Januar*: 20de og 23de nogle, Nolsøfjord. — Fra 26de *April* mere regelmæssig ved Øen. — Sidste Iagttagelser: *Juli*: 25de nogle Flokke, ved Borin. 26de enkelte, Nolsøfjord. *August*: 2den enkelte, sammesteds. 7de en ung Fugl, Vigen. 9de en, Nolsøfjord. *Oktober*: 7de en, Borin. 23de en Han, Vigen. 31te to, Vigen. *November*: 1ste nogle, Vigen. 24de to.

Myggenæs. I *Februar* og største Delen af *Marts* saas den kun paa Havet, et Stykke borte fra Øen. 25de *Marts* sad de første i Bjærgene. — 16de *August* havde de fleste forladt Bjærgene. For Resten af Aaret foreligger kun to Iagttagelser: *Oktober*: 2den enkelte i Vinterdragt, paa Havet omkring Øen. 18de flere, paa Havet S. f. Øen.

♂ ad. hiem. Nolsø. 23 Okt. 1902. Vinge 199. Hale 53. Tars 38,5 Mm.

54. *Mergulus alle* (L.). Søkonge. Fulkobbi.

Nolsø. *Januar*: 4de og 7de i Mængde, Vigen. 8de nogle, Vestsiden. 9de og 10de mange, Vigen. *December*: 8de en, Nolsøfjord.

Myggenæs. *Februar*: 3dje flere, i Nærheden af Land. 4de flere, paa Havet ½ Mil fra Land. 28de enkelte, paa Havet ¾ Mil fra Land.

55. *Alca torda* L. Alk. Álka.

Nolsø. Ingen Iagttagelser foreligger.

Myggenæs. I *Februar* og *Marts* saas den kun paa Havet ½ eller ¾ Mil fra Øen. 17de *April* viste nogle sig i Nærheden af Land, men lige til Slutningen af *Maj* saas den oftere og i større Tal paa Havet omkring Øen end ved Bjærgene. — Æg fandtes 14de *Juni*. — Ved Bjærgene saas de sidste 13de *Juli* (sic).

(1902.)

For Resten af Aaret foreligger kun een Iagttagelse: *Oktober*: 18de nogle, paa Havet S. f. Øen.

56. *Fratercula arctica* (L.). Lunde. Lundi.[1])

Nolsø. Ingen Vinter-Iagttagelser. — Ankomst: *April*: 18de de første ved Land. 20de nogle. 23de i Mængde. — Den blev ved Landet, i Mængde, til 22de *August*. — *November*: 24de tre, Vigen.

Myggenæs. Allerede 2den *April* viste nogle sig paa Havet S. f. Øen. 16de om Aftenen fløj flere ved Bjærgene, den første Iagttagelse ved selve Landet. 17de var den at se i stor Mængde paa Havet, flere fløj ved Bjærgene, nogle sad i Holmen. Hulerne inde paa selve Øen tog den først i Besiddelse den 25de. — 16de *Maj* fandtes de første Æg. 29de Maj havde de fleste Æg. 19de *Juni* fandtes første Gang Unge i Hulen. 14de *August* var Lundepiser at se paa Havet. 8de *September* saas flyvefærdige Unger i Elven. — 31te *August* var Tallet af Lunder ved Bjærgene en Del formindsket. 4de *September* var kun faa tilbage. 25de saas de sidste.

Farve-Ændringer.

Myggenæs. *Juli*: 4de en, fanget med Flejestang, havde en næsten rent hvid Ring om Halsen; Undernæbet næsten helt gult; Fødderne gulrøde; Kløerne lyse. *August*: 6te en ung Fugl, der var fløjet paa Nigvunes (Øens Østpunkt) havde lyst brun Ryg; et lysebrunt Baand om Halsen; Siderne af Hovedet rent hvide. Samme Dag blev en Lunde af lignende Farve set i Bjærgene paa Vestsiden af Holmen.

57. ? *Plegadis falcinellus* (L.). Ibis.

Myggenæs. *Maj*: 8de. „En Fugl, der er set i Dag, blev mig beskreven saaledes: Størrelse som Stor Regnspove; langt Næb

---

[1]) „Navnet *áarpisa* (jvf. Vidensk. Meddel. 1902, p. 350, Anm.) har jeg flere Gange hørt som Betegnelse for *Podicipes cornutus*. Ordet, i denne Betydning, stammer vist fra Fjordene i Sundelaget. Jeg kan med Sikkerhed sige, at det her paa Egnen ikke bruges som Betegnelse for Lundepisen." (Petersen.)

(om lige eller buet, vides ikke); Benene meget lange, i Flugten strakte lige bagud og rækkende langt ud over Halen; af Farve syntes Fuglen at være brun" (2den—7de: Vind N.; 8de: S.).

58. *Ardea cinerea* L. Hejre. Hegri.

Myggenæs. *Marts*: 6te en fløj mod N. over Havet N. f. Øen om Em. (5te: S. V., svag; 6te: stille Vejr). *Juli*: 4de en skal være set flyvende over Havet mod S., S. for Øen (S. V., frisk). *August*: 14de en, over Marken mod V. Kl. 7 Em. (13de—14de: S. Ø., svag). 29de to, over den vestlige Del af Øen om Em. (N. Ø., frisk, taaget). *Oktober*: 2den to, langs Kysten mod V. om Morgenen; fem, langs Kysten mod Ø. om Em. (1ste: S. Ø., frisk, Taage; 2den: S. Ø., svag, Sol). 3dje to, i Holmen om Morgenen (næsten stille).

59. *Phalacrocorax graculus* (L.). Topskarv. Skarvur.

Nolsø. Set ved Øen i *Januar*, *Februar*, *April*, *Oktober*, *November* og *December*, enkeltvis eller indtil tyve sammen, i Nolsøvig og Nolsøfjord.

Myggenæs. Saas, i ringe Tal, ved Kysten og over Havet omkring Øen i alle Aarets Maaneder undtagen Januar, November og December. — 17de *Juni* fandtes flyvefærdige Unger paa Sydkysten.

60. *Phalacrocorax carbo* (L.). Skarv. Hiplingur.

Nolsø. Enkeltvis eller højst to sammen ved Øen i *Februar*, *Marts*, *September*, *November* og *December*.

Myggenæs. Ingen.

61. *Sula bassana* (L.). Sule. Súla.

Nolsø. Vinter-Iagttagelser: *Januar*: 29de en, Vestsiden. 31te en, Vigen. — Iøvrigt kun set ved Øen enkelte Gange i *Februar* (20de) og *April*.

Myggenæs. *Januar*: 11te en, inde ved Land S. f. Øen. *Februar*:

(1902.) 3dje og 4de saas, fra Baad, flere over Havet S. V. og N. f. Holmen. I de følgende Par Uger nu og da en enkelt eller faa S. og N. f. Øen. 19de sad de første paa Drengene; 24de adskillige i Holmen. — 27de *Marts* saas Suler i Færd med at rive Græs til Redebygning. 30te *April*: enkelte Steder i Holmen havde omtrent Fjerdeparten Æg, andre Steder var Æggene færre. 9de *Juni* var Æg „i alle de Reder i Holmen, jeg kunde se.“ 11te *Juni* fandtes den første Unge i Holmen. 1ste *September* saas flyvefærdige Unger paa Søen. — Natten mellem 29de og 30te *April* var Mænd i Holmen for at tage „hvítusúla“; Udbyttet blev 310 Stkr., „hvilket maa betragtes som godt; kun een Gang tidligere er man kommen over dette Tal, efter hvad nulevende Folk paa Øen kan erindre; den Gang fik man 320.“ 30te *August* toges 170 grásúlur paa Drengene. Natten mellem 12te og 13de *September* 325 grásúlur i Holmen. — 9de *Oktober* saas kun tre Suler siddende i Holmen; 20de en enkelt. 22de fløj nogle langs Kysten N. f. Øen. I *November* og *December* nu og da en enkelt ved Øen.

62. ***Falco aesalon*** Tunst. Dværgfalk. Smiril.

Nolsø. Set nu og da, enkeltvis eller (17de Oktober) to sammen, i *Marts*, *August*, *September*, *Oktober* og *November*.

Myggenæs. Nogle Gange i *Januar*, *Februar*, *Marts*, *April*, *Maj* og *September*, enkeltvis eller (25de April) to sammen.

63. ***Falco peregrinus*** Gm. Vandrefalk. Falkur.

Myggenæs. *Marts*: 9de en „Lærkefalk“ (Fuglen beskrives udførlig af N.; det har uden Tvivl været en Vandrefalk), úti í Dali Kl. 10—11 Fm. (8de: Ø., frisk; 9de: S. Ø., frisk). *April*: 21de en Falk, over Øen mod V. om Morgenen; „den var brunlig af Farve, noget større end en smiril; saa snart den kom i Nærheden af Fuglebjærgene, skyndte Riderne sig at forlade disse og fløj ud paa Havet, til Falken var borte“

(Jacobsen—Løve) (20de: S. S. Ø., stiv, Taage, Regn; 21de: S. Ø., svag, Sol).

Arten er ny for Myggenæs.

64. *Falco gyrfalco* L. Jagtfalk. Falkur.

Nolsø. *Marts*: 22de en „*F. gyrfalco*“, ved Bygden. Sammesteds 28de, 29de Marts og 4de *April*. *December*: 21de en „brun Falk“, ved Bygden; „om det var en Vandrefalk eller Jagtfalk, tør jeg ikke afgøre; den syntes i Størrelse som en *Lestris parasitica*.“ 22de to „brune Falke“, ved Bygden; „den ene slog ned mellem Husene efter en Gaas, men flygtede hurtig, da Folk kom i Nærheden.“

Myggenæs. *Marts*: 20de en lysegraa Falk, over Bygden, paa Jagt efter en Due.

65. *Haliaëtus albicilla* (L.). Havørn. Örn.

Nolsø. *April*: 2den en, over Bygden. „I Vinter har to Ørne opholdt sig paa Færøerne; de har, efter hvad der siges, strejfet over de fleste af Øerne; en Dag (som nævnt) besøgte den største af dem os her paa Nolsø; jeg antager, det var en Havørn.“

Myggenæs. *Marts*: 2den. „En Fugl fløj mod S. langs Kysten S. f. Øen Kl. 3—4 Em.; af Størrelse som en Gaas; sorte Vinger, lyst Hoved og Hals; Vingerne usædvanlig store og brede; Halsen meget lang og strakt lige ud; Halen syntes mørk, men lys ved Roden.“

Arten er ny for Myggenæs.

66. *Otus brachyotus* (Forst.). Mose-Hornugle. Kattugla.

Myggenæs. *September*: 11te to Ugler skal være sete i en Dal V. f. Bygden; den ene af dem sad inde i et ubeboet Hus; Størrelse omtrent som en smiril (udførligere Beskrivelse meddeltes af N.) (10de: S., frisk; 11te: N. V., svag). 13de en, i Holmen om Fm.; Størrelse omtrent som en smiril (ogsaa her udførligere

1902.)

Beskrivelse); „jeg kunde komme Fuglen ganske nær"; senere paa Dagen blev en Ugle af samme Art set ved Baadehusene. Arten var hidtil ikke nævnt fra Myggenæs.

67. *Columba livia* Bonn. Klippedue. Bládúgva.

Nolsø. Jvf. Aarsberetningen for 1901.

Myggenæs. Set hele Aaret, uden paafaldende Forandringer i Tallet.

68. *Columba palumbus* L. Ringdue. Mánansdúgva [1]).

Myggenæs. *Maj*: 4de en, úti í Lamba (2den—4de: Vind N.). 11te en, úti í Dali (N.). 30te en skal være set i Nærheden af Bygden (29de: N., frisk, Snebyger; 30te: skiftende).

69. *Cuculus canorus* L. Gøg.

Nolsø. *August*: 21de en, over Bygden (20de: Vind S. V.; 21de N.).

Myggenæs. *November*: 8de en (rødbrun), i Haugen (7de: S. Ø., stiv, Regn; 8de: S., frisk). 9de en, paa Marken om Em.

70. *Corvus monedula* L. Allike. Hjaltlandskráka.

Nolsø. *November*: 23de en, over Bygden i sydlig Retning (19de —23de: Vind S.).

Myggenæs. *April*: 9de nogle, paa Marken om Morgenen (8de: ? 9de: V. og N.). 11te, 12te, 14de flere, paa Marken (10de: N.; 11te: N. Ø.-Ø.).

71. *Corvus frugilegus* L. Raage. Hjaltlandskráka.

Nolsø. *Marts*: 12te en, paa Marken (11te—12te: Vind S. Ø.).

Myggenæs. *Marts*: 23de to, paa Marken om Em. (22de—23de: N. Ø., svag). *April*: 12te og 14de flere, paa Marken (11te: N. Ø.-Ø., frisk; 12te: S. S. Ø., frisk). *November*: 9de en,

---

[1]) *Mánansdúgva*, enten „Maanedue" (*mánans* bestemt Form i Genitiv af *máni*) med Hentydning til de halvmaaneformede hvide Pletter paa Halsen, eller „Maanedsdue" (*mánaðs* bliver paa Færøsk, ved Bortfald af ð-Lyden, til *mánans* og *mánas*) med Hentydning til Fuglens kortvarige Ophold paa Øerne. (Efter Oplysning fra Dr. phil. J. Jakobsen.) Den første Forklaring turde være den sandsynligste. I Niclassen's Meddelelser bruges stadig dette Ord; andenstedsfra kender jeg det ikke.

paa Marken (8de: S., frisk; 9de: N. V.-V., frisk). 16de en, paa Marken (S. og V., frisk, stærkt diset).

72. *Corvus cornix* L. Krage. Kráka.

Nolsø. Jvf. Aarsberetningen for 1901.

Myggenæs. Ses næsten daglig, og talrig, hele Aaret. — *September*: 8de en usædvanlig stor Flok (nogle Ravne imellem), over Marken om Em. (7de—8de: S. V., stiv til frisk, Taage). 9de færre.

73. *Corvus corax* L. Ravn. Ravnur.

Nolsø. *Februar*: 21de tretten, over Bygden, trækkende i sydlig Retning (Vind S.).

Myggenæs. Ses jevnlig, Aaret rundt; oftest enkeltvis eller faa sammen; nu og da ti til tolv; særlige Anledninger (Hvalkød ved Stranden, o. l.) kan øge Tallet til henved tredive. — 22de *Maj* saas flyvefærdige Unger; „andre vil have set flyvende Unger for omtrent otte Dage siden“. — 9de *September* Kl. 1—2 Em. saas ved Vestsiden af Øen først tre, derefter hurtig flere, ialt mindst ti, alle kommende østfra, flyvende højt oppe.

Hvítravnur.

Myggenæs. *November*: 2den en, ved Bjærgene paa Nordsiden om Morgenen; kun Vingerne var hvide.

74. *Lanius excubitor* L. Stor Tornskade.

Myggenæs. *December*: 10de. „En Fugl er set (af andre) ved et Gerde paa Marken; lidt mindre end en óðinshani; blaa; lang Hale; meget sky“ (9de: S. S. V., svag, taaget; 10de: S. V., frisk, skyet).

Arten er ny for Myggenæs. — Kun een Gang før er den truffen paa Færøerne (Nolsø, 17de Febr. 1900).

75. *Hirundo urbica* L. Bysvale. Svala.

Myggenæs. *Juni*: 6te en, ved Bjærgene paa Sydsiden om Fm. (Jacobsen—Løve) (5te: Ø., frisk, Bygevejr; 6te: skiftende

Vind, frisk, Sol). *Juli*: 13de en, i Holmen om Em. (12te: N. Ø., frisk; 13de: skiftende, mest N. Ø., svag).

76. *Hirundo rustica* L. Landsvale. Svala.

Nolsø. *April*: 20de en Hun, ved Bygden (18de—20de: S.).

Myggenæs. *Juni*: 3dje en, ved Bygden om Fm. (2den: S. Ø. og Ø., svag; 3dje: S., svag). 21de en, nær Stranden om Morgenen (20de: Ø. S. Ø., svag, Regn og Graavejr; 21de: Ø., svag, af og til Sol). 22de om Morgenen to, om Aftenen fire, ved Bjærgene (S. Ø.). 23de mindst fire, nær Bjærgene (S. Ø. og S.). *Oktober*: 2den en, ved Skolen om Morgenen (1ste: S. Ø., frisk, Taage; 2den: S. Ø., svag, Sol).

♀ ad. Nolsø. 20 April 1902. Vinge 122. Hale 94. Tars 11 Mm.

77. *Alauda arvensis* L. Lærke. Lerkur.

Nolsø. *April*: 3dje to Hanner, paa Marken (2den: S.; 3dje: Ø.) 4de en. *Juli*: 16de en, paa Borin (jvf. 19de Juni 1901). *November*: 8de en, paa Øens nordlige Del (6te—7de: S. Ø., Storm, Taage; 8de: S.).

♂ ad. Nolsø. 3 April 1902. Vinge 108. Hale 72. Tars 26,5 Mm.
♂ ad. Nolsø. 3 April 1902. — 113. — 74,5. — 25,5 —

78. *Pastor roseus* (L.). Rosenstær.

Myggenæs. *August*: 14de en, paa Marken om Em., iblandt en Del Strandskader; blev skudt (A. Jensen) (13de—14de: S. Ø., svag).

Arten er ny for Myggenæs.

Nedsendt til Zoologisk Museum.

79. *Sturnus vulgaris faeroënsis* Feilden. Stær. Stari.

Nolsø. *Marts*: 9de omtrent hundrede i Flok, paa et Hustag. (Jvf. iøvrigt Aarsberetningen for 1901.)

Myggenæs. I store Flokke til 25de *April*. — 9de *Juni* fandtes Unger i Holmen; Reden i Væggen af et gammelt Hus. 16de *Juni* saas flyvefærdige Unger. — Atter i store Flokke fra 2den *September*.

80. *Troglodytes parvulus borealis* Fischer. Gerdesmutte. Músabróðir.

Myggenæs. Set i alle Aarets Maaneder (undtagen Juli), men kun i ringe Tal; oftest úti í Dali, nu og da paa Kirkegaarden, ved Baadehusene og (udenfor Yngletiden) ved Bygden. „Ved Bygden og i Nærheden af den er Gerdesmutten vistnok nu udryddet (af Katte) som ynglende; almindelig skal den være i en Dal noget fra Bygden og visse andre Steder paa Øen.“

81. *Accentor modularis* (L.). Jernspurv.

Myggenæs. *April*: 23de „en Jernspurv blev bragt død til mig af Andreas Jensen; i de sidste otte Dage skal en Fugl af denne Art nu og da være set ved Bygden.“ 24de en, ved et Hus nær Stranden. 26de en skal være set ved Bjærgene.

Hermed er Arten sikkert paavist for Myggenæs. Den Tvivl, hvormed den er omtalt i tidligere Aarsberetninger (1900 og 1901), bør bortfalde. — Andensteds fra Færøerne kendes den ikke.

Nedsendt til Zoologisk Museum: 1 ad., Myggenæs, 23 April 1902.

82. *Sylvia atricapilla* (L.). Munk.

Nolsø. *April*: 18de—23de en, ved Husene, i Haven og paa Marken (17de: S. V.; 18de: S.). *November*: 6te to, ved Bygden (5te—6te: S. Ø., Storm). 7de en Hun, nordlige Del af Øen (S. Ø., Storm).

[♂] jun.	Nolsø.	6 Nov. 1902.	Vinge 72,5.	Hale 61.	Tars 22 Mm.
♀ ad.	Nolsø.	7 Nov. 1902.	— 74.	— 66.	— 21,5 —

83. *Sylvia hortensis* Bechst. Havesanger.

Myggenæs. *September*: 19de to Havesangere, paa Kirkegaarden hele Dagen (16de—17de: Vind N. N. Ø., stiv; 18de: N., frisk; 19de: skiftende, frisk). 25de[1]) en, paa Kirkegaarden om Em. (24de: skiftende, frisk, Taage, Regn; 25de: S. og S. V., frisk, Fm. Regn og Taage). *Oktober*: 10de en skal (efter Beskri-

[1]) 26de September saas Havesanger paa Orkney („one sent in flesh“; Ann. Scott. Nat. Hist., Apr. 1903).

(1902.)

velsen, jeg har faaet) være set paa Kirkegaarden om Em. (9de: S. Ø., svag; 10de: N. N. V. og N., svag).

Arten er ny for Myggenæs (jvf. dog Aarsberetningen for 1901, under *Sylvia nisoria*). — Der forelaa hidtil kun to sikre Iagttagelser fra Færøerne (4de og 5te Sept. 1884, Tverá (Suderø) og Tórshavn; Wm. Eagle Clarke, Zoologist 1885, p. 33). — Den yngler i Norge og Skotland og skal enkelte Gange have vist sig paa Shetland.

84. ***Phyllopseustes trochilus*** (L.). Løvsanger.

Myggenæs. *September*: 16de en, ved Bygden: „meget udmattet; den blev bragt mig af Jens P. Hansen" (15de: S. Ø., frisk, taaget; 16de: N. N. Ø., stiv, Bygevejr).

Nedsendt til Zoologisk Museum.

85. ***Phyllopseustes rufus*** (Bechst.). Gransanger.

Nolsø. *April*: 14de to Hanner, ved Bygden (13de: S. Ø.; 14de: S. Ø.-S.). *November*: 6te en, ved Bygden (5te—6te: S. Ø., Storm). 7de en, Øens nordlige Del (S. Ø., Storm).

Myggenæs. *Oktober*: 27de en, paa Kirkegaarden; „lignede en Løvsanger; dog, syntes jeg, var den noget mørkere paa Oversiden; jeg saa den kun ganske flygtig" (26de: Vind? 27de: N. V. og V.).

Arten er ny for Myggenæs.

Ad.	Nolsø.	7 Nov. 1902.	Vinge 59,5.	Hale 53.	Tars 19	Mm.
♂ ad.	Nolsø.	14 Apr. 1902.	— 63.	— 51.	— 20,5	—
♂ ad.	Nolsø.	14 Apr. 1902.	— 63.	— 53.	— 20,5	—

86. ***Anthus pratensis*** (L.). Engpiber. Grátítlingur.

Nolsø. Første Iagttagelser: *April*: 25de tre, paa Marken (24de: S. Ø.; 25de: Ø.). 28de nogle, ved Bygden. — Paa Vandrested om Efteraaret: *August*: 24de tre, paa Marken. 31te en.

Myggenæs. Ankomst: *Marts*: 10de nogle, úti í Dali om Morgenen (9de: S. Ø., frisk; 10de: N. N. V., frisk). 13de enkelte, ved Bjærgene. 14de flere, úti í Dali. — 25de *April* Kl. 3—4 Em.

fløj en Flok paa mindst tolv mod Ø. over Øens vestlige Del (skiftende Vind, svag). 12te *Maj* om Fm. var den tilstede i usædvanlig Mængde paa Marken; om Em. kun enkeltvis (N., frisk). — Sidste Iagttagelser: *September*: 19de var endnu enkelte at se. 23de en. 26de enkelte. *Oktober*: 2den nogle (1ste: S. Ø., frisk, Taage; 2den: S. Ø., svag). 3dje—14de enkelte.

87. ***Anthus obscurus*** (Lath.). Skærpiber. Grátítlingur.

Nolsø. *Januar*: 28de „enkelte dør af Kulde og Mangel paa Føde; nogle flyver ind i Husene for at søge Ly."

Myggenæs. Set daglig, oftest ret talrig, Aaret rundt. I *Februar* „meget faatallig, og det navnlig siden det sidste Snevejr; i de senere Dage har jeg kun set en enkelt nu og da; idag (24de) ingen." — 3dje *Oktober* om Morgenen saas den i usædvanlig Mængde, „tildels flyvende højt oppe, men ikke i nogen bestemt Retning."

♂ ad.	Nolsø.	25 Okt. 1902.	Vinge 93.	Hale 72.	Tars 25 Mm.
♂ ad.	Nolsø.	25 Okt. 1902.	— 95.	— 72.	— 24 —
♀ ad.	Nolsø.	20 Okt. 1902.	— 91.	— 71.	— 24 —
♀ ad.	Nolsø.	16 Okt. 1902.	— 96,5.	— 73.	— 24,5 —

88. ***Motacilla alba*** L. Hvid Vipstjert. Erla.

Nolsø. *April*: 20de enkelte, ved Bygden (18de—20de: S.). 28de to. *Maj*: 6te, 9de, 18de en. (Ingen Iagttagelser før:) *August*: 25de to (22de—25de: S.). 26de—27de en.

Myggenæs. *April*: 26de nogle, ved Bygden om Morgenen (stille Vejr). — Saas derefter jevnlig, ikke særlig talrig, Sommeren igennem, indtil 8de *September*. 9de enkelte. 15de og 16de en.

♀ ad. Nolsø. 20 April 1902. Vinge 86. Hale 91. Tars 22,5 Mm.

89. ***Turdus iliacus*** L. Vindrossel. Óðinshani.

Nolsø. *Februar*: 15de en, ved Bygden (14de: S.; 15de: S. V.). *Marts*: 11te en, ved Bygden (S.). *Oktober*: 21de to, ved Husene (20de: S.; 21de: S. V.). *November*: 6te nogle, Øens nordlige Del (5te—6te: S. Ø., Storm). 7de flere (S. Ø., Storm).

8de i Aftagende. 12te nogle. *December*: 3dje og 4de en, paa Marken (2den—3dje: S. Ø.). 25de en (N., Sne).

Myggenæs. *Januar*: 23de nogle, úti í Dali. *April*: 11te en, nær Skolen (10de: N., svag; 11te: N. Ø.-Ø., frisk). 12te en (S. S.-Ø., frisk). 20de en Flok, ved Bygden om Aftenen (19de: S. Ø., frisk; 20de: S. S. Ø., stiv, Taage). *Oktober*: 23de to, úti í Dali om Em. (22de: S., frisk; 23de: S. S. V. og S. V., frisk). 24de flere, i Haugen (V. og N. V., frisk). Saas derefter jevnlig, i Haugen og paa Marken, til Aarets Slutning; særlig talrig 12te *December*. (Nogen Virkning af Indvandringen paa Nolsø i November sporedes ikke paa Myggenæs.)

♀ jun. Nolsø. 4 Dec. 1902. Vinge 110,5. Tars 28,5 Mm.

90. ***Turdus pilaris*** L. Sjagger. Óðinshani.

Nolsø. *April*: 25de en Flok, paa Marken (24de: S. Ø.; 25de: Ø.). *November*: 6te i Masse, spredte over det nordlige Nolsø; „jeg har ingensinde set saa store Flokke af Sjagger som denne Gang" (5te—6te: S. Ø., Storm). 7de flere; „paa det sydlige Nolsø skal det forholde sig paa lignende Maade med Mængden af disse Fugle" (S. Ø., Storm). 8de en mindre Flok, nordlige Nolsø (S.). 12te i Mængde, nordlige Nolsø (11te: S. Ø.; 12te: S.). *December*: 2den en, paa Marken (S. Ø.). 3dje en (S. Ø.). 29de omtrent tyve i Flok, paa Marken (28de: Ø.; 29de: N. Ø.).

Myggenæs. *Januar*: 23de to, úti í Dali (V.; jvf. Dec. 1901). *Februar*: 9de en, paa Marken (N., Frost, Sne). *April*: 24de en, ved Stranden (22de—24de: S. Ø., stiv til frisk). 25de og 26de en, úti í Dali. *Oktober*: 21de en, i Haugen (20de: S. S. V., frisk (paa Nolsø: S.); 21de: S. S. V. og V., frisk). *November*: 7de en, paa Marken (S. Ø., stiv). 8de enkelte, paa Marken (S.). 12te en stor Flok, i Haugen (11te: S. Ø., frisk, Regn; 12te: S., frisk). I vexlende Tal til Aarets Slutning.

♂ ad. Nolsø. 6 Nov. 1902.	Vinge 141.	Hale 105.	Tars 32,5 Mm.
♂ ad. Nolsø. 6 Nov. 1902.	— 151.	— 116.	— 34,5 —

91. ***Turdus torqvatus*** **L. Ringdrossel.**

Myggenæs. ***April*****: 14de en, ved et Stengerde paa Marken (13de: S. Ø.; 14de: S. Ø.-S., stiv).** ***December*****: 8de en, paa Marken om Em. (7de: stille; 8de: S. S. V., svag, Taage).**

92. ***Turdus merula*** **L. Solsort. Rókur; stelkur.**

Nolsø. *Marts*: 8de og 9de en, ved Bygden (7de—8de: Ø.). *April*: 25de en, paa Marken (Ø.). *November*: 6te mange, nordlige Nolsø (5te og 6te: S. Ø., Storm). 7de flere; ogsaa paa det sydlige Nolsø er Solsort set i Mængde (S. Ø., Storm). 8de enkelte, nordlige Nolsø (S.). 12te nogle, nordlige Nolsø (11te: S. Ø.; 12te: S.). *December*: 2den og 3dje to, paa Marken (2den—3dje: S. Ø.).

Myggenæs. *Januar* og *Februar*, indtil 21de, saas een (eller ganske faa) úti í Dali, ved Bjærgene paa Sydsiden og ved Baadehusene. *Marts*: 7de en fandtes død i Haugen. 9de en, úti í Dali (8de: Ø., frisk; 9de: S. Ø., frisk). *April*: 12te en, nær Bygden (11te: N. Ø.-Ø., frisk; 12te: S. S. Ø., frisk). *November*: 10de en, paa Marken om Em. (9de—10de: N. N. V.; jvf. foregaaende Indvandring paa Nolsø). 12te enkelte, i Haugen (11te: S. Ø., frisk, Regn; 12te: S., frisk). I ringe Tal til Aarets Slutning.

♂ jun.	Nolsø.	6 Nov. 1902.	Vinge 130.	Hale 111.	Tars 34 Mm.
♂ ad.	Nolsø.	6 Nov. 1902.	— 133.	— 122.	— 34 —
♂ jun.	Nolsø.	6 Nov. 1902.	— 134.	— 122.	— 32 —
♀ jun.	Nolsø.	6 Nov. 1902.	— 130.	— 116.	— 34 —

Nedsendt til Zoologisk Museum: en ♀, funden død i Haugen paa Myggenæs (Poul Abrahamsen), 7 Marts 1902.

93. *Saxicola oenanthe* (L.). Stenpikker. Steinstólpa.

Nolsø. *April*: 14de to, ved Bygden (13de: S. Ø.; 14de: S. Ø.-S.), 22de en lille Flok (S. Ø.). 23de nogle (S.). *Maj*: 1ste mange (N.). — To Par ynglede i Bygden. — Sidste Iagttagelser: *August*: 10de mange. 16de nogle. 23de enkelte. 24de nogle; til 31te. *September*: 5te enkelte (Ø.). 6te nogle (S. V.). 14de—16de fire (13de: N.; 14de: S. V.).

(1902.)

Myggenæs. *April*: 14de en Han, paa Marken om Fm. (13de: S. Ø.; 14de: S. Ø.-S., stiv). 21de en, úti í Dali (S. Ø.). 22de to, Han og Hun, ved Skolen (S. Ø.). 24de flere, ved Bjærgene og paa Marken (S. Ø.). — Uden mærkelig Forandring i Tallet til 24de *September*. 25de—26de enkelte, ved Bygden og paa Marken. *Oktober*: 8de to, i Bjærgene paa Sydsiden (7de—8de: paa Nolsø N. Ø.).

94. ***Praticola rubicola*** (L.). Sortstrubet Bynkefugl.

Myggenæs. *Marts*: 14de to, ved Bygden og ved Gerder paa Marken (11te—12te: S. Ø., frisk til stiv; 13de—14de: skiftende). 15de fandtes en Hun død ved Bygden (A. Jensen). 18de to, ved Bygden; den ene (Han) fandtes død. *Oktober*: 18de en, i Bjærgene paa Sydsiden; „den sang saa smukt" (J. Z. Joensen) (16de—17de: N. Ø., stiv til frisk; 18de: S., frisk).

Hermed er Arten med Sikkerhed paavist for Myggenæs. — Den Tvivl, hvormed den omtaltes i Aarsberetningen for 1900, bør bortfalde.

Nedsendt til Zoologisk Museum: en ♀, Myggenæs Bygd, 15 Marts 1902; en ♂ ad., Myggenæs, 18 Marts 1902.

95. ***Ruticilla phoenicura*** (L.). Rødstjert.

Nolsø. *April*: 22de to, paa Marken (21de—22de: S. Ø.).

96. ***Ruticilla titys*** (Scop.). Sort Rødstjert.

Myggenæs. *November*: 30te en (mørk graa), ved Bygden og paa Marken (27de—30te: S. Ø., frisk til stiv; 30te: stærkt diset). *December*: 2den og 3dje en (sort), ved Bygden (2den—3dje: S. Ø., stiv). 7de en (mørk graa), ved Bygden. 10de enkelte (lysere og mørkere), i Bygden. Enkelte til Aarets Slutning (til 12te Januar 1903).

Arten er ny for Færøerne[1]). — I Norge er den truffen nogle

---

[1]) Den er nævnt for Færøerne, uden Forbehold, af Feilden (Zoologist 1872, p. 3215), men med Urette. I Sysselmand Müller's Haandskrift, der var Feilden's Kilde, bemærker M. selv, at han ikke vil afgøre, om den af ham iagttagne Fugl var *R. phoenicura* eller *R. titys* (jvf. mit Uddrag af hans Haandskrift i Vidensk. Meddel. 1901, p. 249). Efter Tiden at dømme (12te Maj 1870) er der langt overvejende Sandsynlighed for førstnævnte.

faa Gange. Paa Shetland synes den at være ukendt. I Skotland er den en sjelden Gæst. Den nærmeste Ynglesteder er Danmark og Vest-Tyskland.

Nedsendt til Zoologisk Museum: en ♀, Myggenæs Bygd, 26 Dec. 1902.

97. *Erithacus rubecula* (L.). Rødkelk.

Nolsø. *April*: 14de—18de nogle, ved Bygden (13de: S. Ø.; 14de: S. Ø.-S.). 21de—22de en (20de: S.; 21de: S. Ø.). *November*: 6te og 7de en, nordlige Nolsø (6te—7de: S. Ø., Storm, Taage).

Myggenæs. *April*: 27de en, i Bygden (26de—27de: stille; 26de: paa Nolsø Ø.). *Oktober*: 17de en, ved Baadehusene (16de—17de: N. Ø., stiv til frisk). *December*: 7de en, i Haugen (A. Jensen) (6te: S., haard, stærkt diset; 7de: stille).

♂ ad.	Nolsø.	6 Nov. 1902.	Vinge 71.	Hale 59.	Tars 24,5 Mm.
♀ ad.	Nolsø.	7 Nov. 1902.	— 65,5.	— 55.	— 23 —

98. *Fringilla coelebs* L. Bogfinke.

Nolsø. En Del, ved Bygden og paa Marken, fra Aarets Begyndelse til 28de *Januar*. *November*: 5te en, paa Marken (S. Ø., Storm).

Myggenæs. En Del, ved Bygden, fra Aarets Begyndelse til 23de *Februar*; i Februar fandtes „ikke faa døde, udmagrede, eller dræbte af Katte.“ *April*: 2den nogle, ved Bygden om Morgenen (29de Marts: paa Nolsø S. Ø.; 1ste April: paa Nolsø N.; 2den: paa Nolsø S.). [3dje saas enkelte í Sörvági, Vaagø.] De saas paa Myggenæs til 29de April. *November*: 17de nogle, ved Bygden og paa Marken (16de: S. og V., frisk; 17de: S., frisk); til 21de.

♂ ad.	Nolsø.	26 Jan. 1902.	Vinge 88,5.	Hale 67,5.	Tars 18 Mm.
♀ ad.	Nolsø.	26 Jan. 1902.	— 81.	— 59,5.	— 18 —

99. *Fringilla montifringilla* L. Kvæker.

Nolsø. *November*: 26de en Hun, ved Husene (25de—26de: S. Ø.). *December*: 8de en Flok, over Nolsøfjord vestefter (S.).

(1902.)

Myggenæs. *April*: 27de en (21de—24de: S. Ø.; 25de: skiftende; 26de—27de: stille).

Arten er ny for Myggenæs.

♀ ad. Nolsø. 26 Nov. 1902. Vinge 87. Hale 63. Tars 19 Mm.

100. *Cannabina linaria* (L.). Graasisken.

Nolsø. *November*: 5te to, ved Bygden (S. Ø., Storm). 6te fem, nordlige Del (S. Ø., Storm, Taage). 8de to (S.). 17de fem (S.).

Myggenæs. *Maj*: 5te en skal være set ved et Gerde paa Marken (4de: N.; 5te: ?). *November*: 12te mindst tre, i en Dal nær Bygden (11te: S. Ø., frisk, Regn; 12te: S., frisk). 13de en Flok paa mindst tyve, i Haugen; tre, paa Borgardal. 16de nogle, ved Bygden; Flokke paa omtrent fyrre, paa Øens Vestside. Jevnlig sete til 5te *December*.

Arten er ny for Myggenæs.

♂ ad.	Nolsø.	17 Nov. 1902.	Næb 9[1].	Vinge 77.	Hale 62.	Tars 15 Mm.
♀ jun.	Nolsø.	17 Nov. 1902.	— 8.	— 73.	— 59.	— 14,5 —
♀ ad.	Nolsø.	6 Nov. 1902.	— 7,5.	— 74.	— 58.	— 15 —

Nedsendt til Zoologisk Museum: en ♂ (typ.), Myggenæs, Nov. 1902; „Vinge 74 Mm.".

101. *Emberiza citrinella* L. Gulspurv.

Nolsø. *Januar*: 12te en, paa Marken (11te: V.; 12te: N., Sne; jvf. Dec. 1901). *Maj*: 8de en, ved Husene (7de: N.; 8de: (S.). *November*: 17de en, paa Marken (12te—17de: S.).

Myggenæs. *April*: 2den en, ved Bygden (29de Marts: paa Nolsø S. Ø.; 1ste April: paa Nolsø N.; 2den: paa Nolsø S.).

Arten er ny for Myggenæs.

♂ jun. Nolsø. 17 Nov. 1902. Vinge 85. Hale 73. Tars 19 Mm.

---

[1]) Maalet af Næbet er fra Forranden af Næseborene. — Mindst een af de fra Nolsø sendte Graasiskener viser i hvert Fald Tilnærmelse til *C. linaria holboelli*. Jeg savner i Øjeblikket godt Stof til Sammenligning. (2 *C. linaria typica* ♂ fra Danmark har Næblængden 7,5 og 7,75 Mm., Vingelængden 75,5 og 72 Mm.; 2 typiske ♀ (Færøer og Danmark): Næb 7 og 8 Mm., Vinge 74 og 71 Mm.; 1 dansk *C. l. holboelli* ♂: Næb 9,5, Vinge 76,5 Mm.; mere har ikke foreligget. — Om den nylig (Febr. 1904) af Hantzsch beskrevne *C. linaria islandica* kan der ikke være Tale; de nedsendte Fugle var sikkert Gæster fra Skandinavien.)

(1902.)

102. *Emberiza lapponica* (L.). Laplandsverling.

Myggenæs. *September*: 15de en, i Nærheden af Bygden (S. Ø., frisk, taaget); „jeg har set Arten før her paa Øen." 18de en skal være set ved Baadehusene (A. Jensen).

Arten er ny for Færøerne. — Den yngler paa Grønlands Vest- og Østkyst og i Norge. Til Island og Jan Mayen synes den kun at komme som Gæst. Paa Shetland og i Skotland ses den sjelden.

Nedsendt til Zoologisk Museum: en (vist ♀), Myggenæs, Efteraar 1902.

103. *Emberiza nivalis* L. Snespurv. Snjófuglur.

Nolsø. *Januar*: 12te mindre Flokke, paa Marken (N., Sne); til 28de. *Marts*: 28de enkelte, paa Marken (N.); til 29de. *September*: 27de en (S. Ø.). *November*: 6te to (5te—6te: S. Ø., Storm). 8de en (7de: S. Ø., Storm, Taage; 8de: S.).

Myggenæs. *Januar*: 13de og 14de enkelte, paa Marken (13de: N., stiv, Sne). 24de enkelte, over Bygden (S. Ø., frisk). *Februar*: 6te nogle, ved Bygden (N. og N. V., stiv, Sne). 28de en, ved Bjærgene (S. Ø., frisk). *Marts*: 1ste en, paa Marken (Ø., frisk). 9de store Flokke, paa Marken (S. Ø., frisk); til 10de. 23de store Flokke (N. Ø., svag, klar Frost); 28de var kun enkelte at se. *April*: 11te flere, ved Bjærgene (N. Ø.-Ø.). 19de en, i Haugen (S. Ø.). *Maj*: 30te nogle (mindst otte), i Haugen nær Øens højeste Punkt. *September*: 25de enkelte, nær Bjærgene (S. og S. V.). *Oktober*: 7de en stor Flok, Øens vestlige Del (paa Nolsø: N. Ø.). 14de en stor Flok, i Haugen (Vind ?). 25de en Mængde, højt oppe i Haugen; ingen ved Bygden (S.). *November*: 8de flere, paa Marken og i Haugen (7de: N. Ø., stiv; 8de: S., frisk). Saas derefter jevnlig, men ikke talrig, til henimod Aarets Slutning.

— Tallet paa Nolsø's Fugle-Arter (jvf. Vidensk. Meddel. 1902, p. 362) er herefter uforandret 134. For Myggenæs[1]) (ibid., p. 362—64) er det steget fra 89 til 114.

[1]) Af Listen over Myggenæs' Fugle bør udgaa: *Motacilla alba lugubris*. Efter hvad senere er oplyst, er dens (lejlighedsvise) Forekomst der paa Øen kun „formodet", ikke bevist.

Fra andre Øer.

Cygnus musicus Bechst. Sangsvane. Svanur.

En blev skudt paa Toftavatn, *Østerø*, 10de Januar 1902. (Petersen.)

Loxia curvirostra L. (*typica*). Korsnæb.

Et Skind, mærket „í Sörvági, *Vaagø*, Vinter 1901—2", nedsendtes ved Niclassen til Zoologisk Museum.

30.—9.—1904.

Faunistisk Fortegnelse over de danske Ferskvands-Copepoder.

Af

Mag. sc. ***Søren Jensen.***

Udgivet efter hans Død af Dr. *Fr. Meinert* og Dr. *C. Wesenberg-Lund.*

Undertegnede Udgivere af Mag. sc. S. Jensens Manuskript til de danske Ferskvands-Copepoder har efter nøjere Overvejelse fundet, at kun Arbejdets faunistiske Del egnede sig til Udgivelse. Mns. indeholder iøvrigt en vistnok omhyggelig Redegørelse for den ældre danske Litteratur over Ferskvands-Copepoderne særlig over O. F. Müllers Arbejder, samt en Del biologiske Bemærkninger over Copepodernes Opholdssted, Udbredning, Forplantningsforhold, Evnen til at taale Udtørring, deres Optræden til forskellige Aarstider, samt deres Spredningsmaader. Skønt denne Del af Arbejdet vel indeholder en Del interessante Bemærkninger, gør det dog i sin Helhed et saa ufærdigt Indtryk, at vi ikke har kunnet paatage os Ansvaret for dets Publikation.

Med det i dette Tidsskrifts forrige Bind trykte Arbejde: Biologiske og systematiske Undersøgelser over Ferskvands-Ostracoder er nu os bekendt alle Mag. sc. S. Jensens efterladte Arbejder bragte i Trykken.

Udgiverne.

Næsten alle de i Fortegnelsen anførte Arter er samlede af Forf., kun en enkelt stammer fra Museet, hvis Materiale jeg ogsaa har haft Lejlighed til at gennemgaa; over Halvdelen af dem fandtes

ikke mellem Museets Materiale. Man kan vente, at Fortegnelsen vil blive forøget med nogle faa Arter; især er der en Form, som savnes, nemlig *Heterocope*, men endnu er det ikke lykkedes mig at finde den trods ivrige Eftersøgninger, og da den findes saavel i Sverrig og Norge som i Plöner-Søen, skulde man vente ogsaa at træffe den her[1]).

Fam. Centropagidæ.

I. Gen.: *Diaptomus* Westwood.

1. *Diaptomus castor* Jurine.

1820. Jurine. Hist. des Monocles. p. 50. Tab. 4—6.
Lilljeborg. De Crust. ex. ord. p. 134 Tab. XII 10; XII 1—10; XIV 1—4 (blandet).
Schmeil: Deutschl. freil. Süssw. Cop. III, p. 35; Tab. I, IV 8, 9.

Dioptomus castor er en overordentlig smuk Art. Den findes almindelig udbredt over hele Landet og forekommer i Pytter, ved Bredden af Søer og Damme, altid hvor der er stærk græsbevokset Bund. I de varme Foraarsdage kan man træffe den i uhyre Mængder; ligeledes optræder den om Efteraaret, naar de udtørrede Steder atter oversvømmes. Hen paa Sommeren (i Juli og August) vil man kun finde en ganske enkelt i de Damme, ved hvis Bred den om Foraaret forekommer i saa store Mængder. Den er, ligesom iøvrigt alle *Diaptomus*-Arterne, ømtaalelig overfor ugunstige Forhold. Hvis man f. Eks. bringer den hjem, vil den ofte dø undervejs, medens derimod *Cyclops* i samme Glas lever.

2. *Diaptomus superbus* Schmeil.

1895. Schmeil: Neue Spaltfusskr. d. Fauna d. Prov. Sachsen p. 126 og 127.
— Deutschl. freil. Süssw. Cop. III, p. 44; Tab. VI 7—13.

Jeg har aldrig selv taget denne vor største Ferskvands-Copepode. Den er funden af L. Lund for mange Aar siden paa Lammefælled

---

[1]) Det tilføjes her, at *Heterocope saliens* (Lilljb.) i Juni 1904 blev fundet af mig i en ganske lille Dam i Skiernaadalen ud for Borris. Da jeg ikke var sikker paa, om jeg havde *H. saliens* (Lilljb.) eller *H. borealis* Fischer for mig, anmodede jeg Hr. Prof. G. O. Sars, om han vilde bestemme Arten for mig. Han har foretaget Bestemmelsen, hvorfor jeg herved bringer ham min bedste Tak. C. W.-L.

(ved Kbhvn.) 11/4 1864; siden i Antal af W. Sørensen og H. J. Hansen i en Dam ved Frederiksdal 6/6 1880, og skal forekomme under lignende Forhold som foregaaende.

Den er iøvrigt hidtil kun taget i Tyskland.

3. *Diaptomus coeruleus* Fischer.

1853. *Cyclopsina coerulea* Fischer: Beitr. z. Kenntn. Forts. p. 75; Tab. II 1—3 og 18—33.
Schmeil: Deutschl. freil. Süssw. Cop. III p. 59; Tab. II 1—10.

D. coeruleus er et Eksempel paa Arter, der har en meget begrænset Forekomst; jeg har kun taget den ved Nykøbing F. i Juni 98. Maaske er den ført derop fra Tyskland, hvor den findes flere Steder.

4. *Diaptomus gracilis* Sars.

1863. Sars: Oversigt af indenl. Ferskvandscop. p. 218.
Schmeil: Deutschl. freil. Süssw. Cop. III p. 67; Tab. III 7—16.

D. gracilis er vor almindeligste Søform og udgør en væsentlig Bestanddel af Planktonet. Den findes udbredt over hele Landet i alle de større Søer, kun i Sorø Sø har jeg ikke truffet den; man finder den hele Aaret igennem, men i forskelligt Antal.

Stillingen, *D. g.* indtager, er karakteristisk for hele Slægten. Antennerne er spærrede næsten vinkelret ud fra Kroppen, lidt bagudrettede, Kroppen staar skraa og Bugen vender opad. Svømmebenene er rettede fremefter, undtagen sidste Par, som hos Hunnen tjener til at holde Æggesækken ind til Kroppen. Ved at slaa Svømmebenene tilbage foretager den raske Sæt opefter og glider saa langsomt videre gennem Vandet. Dens lange Antenner tjener den som en Slags Faldskærm og bevirker, at den, naar den iøvrigt forholder sig rolig, kun synker meget langsomt nedad; *D. castor*, der har korte Antenner, synker meget hurtigere. Engang imellem giver den et lille Sæt for at nappe et eller andet lille Væsen, f. Eks. et Hjuldyr. Man kan faa den til at bevæge sig paa Bunden af en flad Skaal, naar der ikke er for meget Vand i den, og den gør det ligeledes ved Hjælp af Svømmebenene, som den slaar mod Bunden.

D. gracilis gør det dog kun undtagelsesvis; derimod ser man ofte *D. castor* gaa omkring ovenpaa Mudderet og tage Diatomeer og andet. Hannen er meget hurtigere i Vendingen end Hunnen, og man ser den ofte foretage en elegant Bevægelse bagover, saa den kommer til at slaa en Saltomortale.

5. *Diaptomus graciloides* Lilljeb.

1888. Lilljeborg: Descript. de deux espèces nouvelles de Diapt. p. 156.
Schmeil: Deutschl. freil. Süssw. Cop. III p. 72; Tab. III 1—6.

Den er som den foregaaende en Søform, men ikke nær saa udpræget som denne; kun i Sorø Sø har jeg fundet den over hele Søen. Mergelgrave, Tørvegrave o. s. v. er ellers de Steder, den særlig ynder. Ligeledes kan man i større Søer træffe den nærmere inde ved Land[1]).

II. Gen.: *Eurytemora* Giesbrecht.

6. *Eurytemora lacinulata* Fischer.

1858. *Cyclopsina lacinulata* Fischer: Beitr. z. Kenntn. Forts. p. 86; Tab. II 4—17 og 34.
Temora velox ♀ Lilljeborg: De crust. ex ord. p. 177; Tab. XX 2—9.
Schmeil: Deutschl. freil. Süssw. Cop. p. 109; Tab. III; Tab. XII 1—8.

Arten forekommer stadig i Nærheden af salt Vand eller Brakvand. Her ved København træffer man den i de gamle Voldgrave; inde i Bot. Haves Park har jeg taget den i stor Mængde i Juli; den lever her sammen med *Diapt. graciloides*, *Cyclops oithonoides* og *Cyclops Leuckarti* og udgør sammen med dem Copepodefaunaen i Dammens centrale Partier. Iøvrigt vil man ogsaa kunne træffe

[1]) Jeg har i mine Studier over de danske Søers Plankton ikke kunnet følge S. J. i den Fremstilling, han giver af Forekomsten af *D. gracilis* og *graciloides*. I Sommeren 1901 viste jeg ham mit Materiale af Diaptomider og fortalte ham de Resultater, jeg var kommet til. I Julen 1901 havde han efter min Anmodning en Del af mit Materiale hjemme; han sagde mig da, at han formodentlig havde bestemt de to Arter galt. Han udbad sig mere Materiale, og efter mit Forslag skulde vi have gaaet alt Materialet igennem sammen; da rev Døden ham bort. Med Hensyn til de Resultater, hvortil jeg er kommen, henvises til mit Arbejdes Spec. Del, p. 194—200. C. W.-L.

den i Pytter ved Stranden. Bevægelsen hos denne og de øvrige *Eurytemora*-Arter er forskellig fra den, der er beskreven hos foregaaende Slægt. Antennerne er rettede langt mere tilbage og Stillingen, den indtager, er næsten vandret; Bugen vender nedad. 5te Benpars Udvikling hos Hunnen maa sættes i Forbindelse med denne Stilling. Man kan forstaa, at hvis ikke 5te Benpar var indrettet til at holde Æggesækken ind til Hunnens Bagkrop, vilde den hænge nedad og hindre Bevægelsen betydelig. Hunnens 5te Benpar er paa Indersiden af næstsidste Led udstyret med en Torn indefter, som hjælper til ved den Funktion, det har at udføre.

Man træffer ofte Hunnen gaaende med indtil 10 Spermatophorer heftede til Bagkroppen.

Det er en meget munter Copepode, som ogsaa de andre beslægtede, og man ser den ofte vende flotte Saltomortaler, baade forlæns og baglæns.

7. *Eurytemora affinis* Poppe.

1858. *Temora velox* ♂ Lilljeborg: De Crust. ex ord. p. 177, Tab. XIX 9—10; Tab. XX 1.

1880. *Temora affinis* Poppe: Über eine neue Art d. Calaniden-Gattung Temora p. 55; Tab. III.

Schmeil: Deutschl. freil. Süssw. Cop. III p. 114; Tab. VIII 11 og XI 1—11.

Jeg har fundet den i Randers Fjord i stor Mængde i Juni 98 og i Thingsted Aa (Nykøbing F.), ligeledes i Øresund og udfor Hellebæk. Hunnen er meget karakteristisk ved sine store vingeformede Baghjørner paa sidste Forkropssegment. Den kan foretage ganske kraftige Spring i Vandet og formaar at holde sig op imod, ja endog gaa imod en betydelig Strøm.

8. *Eurytemora lacustris* Poppe.

1887. *Temorella lacustris* Poppe: Beschreib. einiger neuer Entom. aus d. nordd. Seen p. 278; Tab. XV 10—13.

Schmeil: Deutschl. freil. Süssw. Cop. III p. 122; Tab. VIII 10; X 1—13; XI 12, 13 og XII 9—13.

Jeg har kun fundet den et eneste Sted her i Landet, nemlig i Gudenaa ved Silkeborg Juni 1898 og endda kun i

ganske faa Eksemplarer. Den skal kun opholde sig i rent fersk Vand.

Fam. Cyclopidæ.

I. Gen.: *Cyclops* O. F. Müller.

9. *Cyclops strenuus* Fischer.

1851. Fischer: Beitr. z. Kenntn. d. Cop. p. 419; Tab. IX 12—21.
Cyclops quadricornis Lilljeborg: De Crust. ex ord. p. 150—158 (blandet).
C. scutifer, *abyssorum*, *lacustris*. Sars: Oversigt af indenl. Ferskvandscop. p. 236—238.
Schmeil: Deutschl. freil. Süssw. Cop. I p. 39; Tab. II 12—15.
— — — — Nachtrag p. 148.

Den forekommer overalt og kan tages i stor Mængde, særlig hen paa Foraaret, men varierer meget efter de forskellige Lokaliteter, den findes paa. Schmeil kommer i sit „Nachtrag“ med følgende Bemærkninger om den: „*C. strenuus repräsentiert eigentlich eine ganze Gruppe sehr nahestehender Formen, die artlich aber unmöglich von einander getrennt werden können, weil alle durch zahlreiche Übergänge mit einander verbunden sind*“.

De Eksemplarer, man tager i Damme eller Grøfter med Lerbund, er ofte ganske rødligt farvede[1]) paa Grund af en Mængde røde Fedt- eller Oliedraaber, som findes i Dyret.

Bevægelsen er som hos mange af de følgende Former noget ujævn og stødvis; snart hefter den sig fast til Vandplanter, snart svømmer den frit omkring, altid med Bugen nedefter. Men iøvrigt holder den Svømmebenene fremefter paa samme Maade som *Diaptomus* og *Eurytemora*; ved at slaa dem tilbage svømmer den fremefter i korte Sæt. Det rudimentære Benpar tjener ikke til Støtte for de to Æggesække. Antennerne bruges ikke blot som Balanceredskab, men hjælper ogsaa med til at bevæge Dyret fremad. Hannerne minder ikke saa lidt i Bevægelsesmanerer om *Canthocamptus*, de bugter ogsaa Bagkroppen til Siderne, naar de løber

---

[1]) Cfr. W.-L. Studier over danske Søers Plankton. Spec. Del p. 201.

fremefter, f. Eks. opad Siderne i et Akvarium, og farer derfra løs paa Hunnerne.

10. *Cyclops insignis* Claus.

1857. Claus: Weitere Mitteilungen p. 209; Tab. XI 8—13.
Sars: Oversigt af indenl. Ferskvandscop. p. 247.
Schmeil: Deutschl. freil. Süssw. Cop. I p. 51; Tab. II 16—19 og Tab. VIII 15.

Sars angiver, at denne Art findes under Isen i det tidlige Foraar; selv har jeg kun taget den en Gang, nemlig i Begyndelsen af April i en græsbevokset Pyt ved Sejlflod (Aalborg). Den staar, som tidligere nævnt, meget nær den foregaaende Art; men *C. strenuus* har 17-leddede Antenner, og denne har kun 14-leddede.

11. *Cyclops Leuckarti* Claus.

1857. Claus: Das Gen. Cyclops p. 35; Tab. I 4; II 13, 14.
Sars: Oversigt af indenl. Ferskvandscop. p. 239.
Schmeil: Deutschl. freil. Süssw. Cop. p. 57; Tab. III 1—8.

C. Leuckarti er overmaade almindelig som Planktonform i vore Søer, Mergelgrave og Moser, og kan som de fleste *Cyclops*-Arter findes hele Aaret igennem. Undertiden træffes den ogsaa i mindre Pytter.

12. *Cyclops oithonoides* Sars.

1863. Sars: Oversigt af indenl. Ferskvandscop. p. 241.
Schmeil: Deutschl. freil. Süssw. Cop. I p. 64; Tab. IV 6—11.

Forekommer sammen med og ligesaa hyppigt som den foregaaende i alle vore Søer og større Vandsamlinger[1]). Den har i sine Manerer at bevæge sig paa en vis Lighed med *Diaptomus*; den indtager ganske den samme hvilende Stilling med Antennerne spærrede ud til Siden; men Bugen vender nedad.

13. *Cyclops Dybowskii* Lande.

1890. Lande: Materyjaly do fauny o. s. v. (efter Schmeil) p. 59; Tab. XVII 60—68.
Schmeil: Deutschl. freil. Süssw. Cop. I p. 72; Tab. IV 1—5.

Den staar i mange Henseender den foregaaende nær, men *Rec. seminis* er noget forskelligt bygget; der kan næppe være Tvivl om,

---

[1]) Cfr. W.-L. Studier over de danske Søers Plankton. Spec. Del p. 190.

at det er det forskellige Opholdssted, der til en Begyndelse har været Aarsag i Forskellen. Nu maa de dog siges at være faste Arter hver for sig.

Jeg har i Juni og Juli 1898 fundet den almindelig i en lille Dam ved Frederiksdal, der ganske var overfyldt af Andemad. En enkelt Gang har jeg ogsaa taget den ved Bredden af Lyngby Sø, men kun et Eksemplar. Ellers har jeg ikke truffet den her i Landet.

Hidtil kun kendt fra Tyskland og Polen.

14. *Cyclops bicuspidatus* Claus.

1857. Claus: Das Gen. Cyclops p. 209; Tab. XI 6–7.
C. pulchellus Sars: Oversigt af indenl. Ferskvandscop. p. 246.
Schmeil: Deutschl. freil. Süssw. Cop. I p. 75; Tab. II 1—3.

Arten er let kendelig paa en Mængde smaa Gruber, der („i Reglen“, Schmeil) findes i Kitinen over hele Rygsiden af Legemet.

Jeg har taget den ved Søllerød Sø (Bredden), i Virum Mose og ved Sejlflod (Aalborg) om Foraaret, saa den synes at være udbredt, selv om den ikke er almindelig her i Landet. Alle de Eksemplarer, jeg har, er typiske; jeg har ingen fundet af de mange Varieteter, der er beskrevne fra Tyskland.

15. *Cyclops vernalis* Fischer.

1853. Fischer: Beitr, z. Kenntn. d. Cop. p. 90; Tab. III 1—5.
C. lucidulus Sars: Oversigt af indenl. Ferskvandscop. p. 245.
Schmeil: Deutschl. freil. Süssw. Cop. I p. 88; Tab. II 4—7.

Af denne Art har jeg fundet eet Ekserapl. i en lille Pyt ved Gentofte $^1/_5$ 1897, senere nogle Stkr. i en Pyt med græsbevokset Bund i Sejlflod $^4/_6$ 1898; den maa derfor antages at være udbredt over en stor Del af Landet.

16. *Cyclops viridis* Jurine.

1820. *Monoculus quadricornis* var. *viridis* Jurine: Hist. des Mon. p. 46; Tab. III, Fig. 1.
C. viridis & gigas Sars: Overs. af indenl. Ferskvandscop. p. 244.
Schmeil: Deutschl. freil. Süssw. Cop. I p. 97; Tab. VIII 12—14.

Den findes overalt; om Foraaret har jeg taget Eksemplarer af den, som var meget store og kraftige (*C. gigas* Sars), men iøvrigt ikke forskellige fra de andre.

Efter min Opfattelse er det det næstsidste Udviklingsstadium af denne, der af Heller og Schmeil (p. 101) opføres som en særlig Art, *C. Clausii*. Man træffer den ikke alene i Pytter; den gaar ogsaa et Stykke ud i Søerne; findes her nede ved Bunden, men er i saa Fald mælkehvid.

17. *Cyclops bicolor* Sars.

1863. Sars: Oversigt af de indenl. Ferskvandscop. p. 253.
Schmeil: Deutschl. freil. Süssw. Cop. p. 118; Tab. VI 6—13.

Kun nogle faa Eksemplarer har jeg fundet af denne lille Art, men paa forskellige Steder: Lyngby Mose, Virum Mose (Juni), i Lindenborg Aa (Jylland) d. $^{21}/_{7}$ 1897.

Den synes at holde sig til Bunden; de Eksemplarer, jeg tog, levede idet mindste der; ingen af dem var farvede med andre Farver end den sædvanlige mælkehvide, som man træffer hos de *Cyclops*-Arter, der er Bundformer.

18. *Cyclops fuscus* Jurine.

1820. *Monoculus quadricornis fuscus* Jurine: Hist. de Mon. p. 47; Tab. II 2.
Cyclops signatus Sars: Oversigt af de indenl. Ferskvandscop. p. 242.
Schmeil: Deutschl. freil. Süssw. Cop. I p. 128; Tab. I 1—7 b; Tab. IV 16.

En smukt farvet og let kendelig Art, der er almindelig i klart Vand ved Søbreddder og lignende Steder, hvor blot Vandet er stille. Muligvis er det den Art, der afbildes af Lange; om det er den følgende, man finder afbildet af O. F. Müller, er jeg ikke i Stand til at afgøre; paa Müllers Tegning Tab. XVIII 2 gengives Benene rettede fremefter o: i den Stilling, man ser den holde dem, naar den svømmer. Paa Spiritusekeemplarer er de altid rettede bagud.

19. *Cyclops albidus* Jurine.

1820. *Monoculus quadricornis albidus* Jurine: Hist. des Mon. p. 44; Tab. II 10, 11.
Cyclops tenuicornis & annulicornis Sars: Oversigt af indenl. Ferskvandscop. p. 242.
Schmeil: Deutschl. freil. Süssw. Cop. I p. 128; Tab. I 8—14 b; Tab. IV 15.

C. albidus forekommer sammen med foregaaende, men undertiden i større Antal. Hunnen er let kendelig fra alle de andre *Cyclops*-Arter ved den Maade, den holder Æggesækkene paa, omtrent vinkelret ud til Siderne; iøvrigt staar den den foregaaende Art temmelig nær, og Schmeil har (p. 132) endog fundet Bastarder mellem dem.

20. *Cyclops serrulatus* Fischer.

1851. *C. serrulatus* Fischer: Beitr. z. Kenntn. d. Cop. p. 423; Tab. X 22, 23, 25—31.
Lilljeborg: De Crust. ex ord. p. 158; Tab. XV, 12.
Sars: Oversigt af indenl. Ferskvandscop. p. 254.
Schmeil: Deutschl. freil. Süssw. Cop. I p. 141; Tab. V 6—12.

Vor almindeligste Ferskvands-Cyclops; træffes overalt, saavel i Pytter, Grøfter og Damme som ved Bredden af Søer. Individer, man træffer paa Lerbund, er ofte rødfarvede. Arten er meget varierende.

21. *Cyclops macrurus* Sars.

1863. Sars: Oversigt af indenl. Ferskvandscop. p. 254.
Schmeil: Deutschl. freil. Süssw. Cop. p. 146; Tab. V 15—17.

Træffes hyppigt overalt ved Bredden af Søer. Den staar den foregaaende overmaade nær, endog i Henseende til Bygningen af *Rec. seminis.*

22. *Cyclops fimbriatus* Fischer.

1853. Fischer: Beitr. z. Kenntn. d. Cop. Fortz. p. 94; Tab. III 19—28, 30.
Cyclops crassicornis Sars: Oversigt af indenl. Ferskvandscop. p. 256.
Schmeil: Deutschl. freil Süssw. Cop. p. 161; Tab. VII 8—13.

Jeg har fundet den baade i Jylland, paa Lolland og Sjælland. Den opholder sig bestandig nede ved Bunden og er ogsaa ganske hvidfarvet.

I Furesøen har jeg fundet den paa 35 M. Dybde. Den minder noget om *Canthocamptus* i hele sin Maade at bevæge sig paa, ogsaa deri, at Hannen hænger sig fast i Hunnens Bagkrop og bliver slæbt omkring af Hunnen.

23. *Cyclops phaleratus* Koch.

1838. Koch: Deutschl. Crust. Arachn. u. Myriop. Heft. 21. No. 9.
C. canthocarpoides Lilljeborg: De Crust. ex ord. p. 208.
C. phaleratus Sars: Oversigt af indenl. Ferskvandscop. p. 255.
Schmeil: Deutschl. freil. Süssw. Cop. I p. 170; Tab. VIII 1—11.

En af de smukkest farvede af vore *Cyclops*-Arter; den er stærkt blaalig. Findes ved Bredden af Søer og Mosehuller. I dens mærkelige Maade at bevæge sig paa minder den en Del om *Canthocamptus*.

Fam. **Harpacticidæ.**

I. Gen. *Canthocamptus.*

24. *Canthocamptus staphylinus* Jurine.

1820. *Monocolus staphylinus* Jurine: Hist. des Mon. p. 74; Tab. XVII.
Canthocamptus minutus Lilljeborg: De Crust. ex ord. p. 145; Tab. XIV 7—12.
Schmeil: Deutschl. freil. Süssw. Cop. II p. 17; Tab. I og Tab. III 16—18.

C. staphylinus er som de øvrige Harpacticider en Bundform og træffes overalt, særlig i Smaadamme, Grøfter og ved Bredderne af Søer; ofte er den rødlig farvet (Oliedraaber), men i Reglen mælkehvid eller svagt blaalig. Dens Bevægelser er hurtige, den kryber afsted henad Bunden med slangeagtige Vridninger af Kroppen og kan hurtig vende sig omkring; ligeledes kryber den op ad Glassets Sider, naar man har den i Fangenskab. Hvis man har mange sammen i et Glas, samler de sig i den Side, der vender bort fra Lyset (negativt heliotropiske). Det modsatte er Tilfældet hos *Diaptomus* og *Cyclops* (positivt heliotropiske). Foruden at krybe kan den ogsaa svømme; men den har ikke Benene rettede fremefter, som Tilfældet er med de foregaaende, og den svømmer, naar den skal et længere Stykke frem, i spiralformede Snoninger, saa-

ledes at den stadig selv drejer sig rundt; men det er dog forholdsvis korte Strækninger, den tilbagelægger paa den Maade. Det Sted, den synes bedst om, er Bunden; her kryber den raskt om mellem Plantedelene, idet den snart putter sig ned i Mudderet, snart kravler ovenpaa. Naar den løber op ad Akvariets Sider, ser man den pludselig stoppe, maaske for at spise noget, den har fanget, og den gør ofte en rask Bøjning til Siderne, formodentlig for at fange et eller andet lille Væsen.

Schmeil (p. 13) har nævnt, at 5te Benpar hos Hunnen hjælper til at støtte og beskytte Æggene; det er ogsaa nødvendigt, da Æggene ellers let vilde blive puffede af under Dyrets Bevægelser paa Bunden.

Let kendelig paa, at sidste Abdominalled har en tapformet Udvækst paa de bageste Hjørner.

25. *Canthocamptus minutus* Claus (nec O. F. Müller).

1863. Claus: Freileb. Cop. p. 122; Tab. XII 1—3 og Tab. XIII 1.
Schmeil: Deutschl. freil. Süssw. Cop. II p. 31; Tab. II 1—14.

Jeg har fundet den baade ved Sorø, Maribo og flere Steder i Jylland; den synes at have en vid Udbredelse her i Landet, selv om den ingenlunde er almindelig. I Lindenborg Aa har jeg taget de fleste Eksemplarer.

Kendes let paa de ejendommelige kløftede Torne paa Analdækket.

26. *Canthocamptus crassus* Sars.

1863. Sars: Oversigt af indenl. Ferskvandscop. p. 232.
Schmeil: Deutschl. freil. Süssw. Cop. p. 37; Tab. IV 1—13.

De Eksemplarer, jeg har fundet af denne Art, er alle smukt blaaligt farvede. Schmeil siger p. 43 „*Die Farbe ist ein smutziges Grau*“. Hunnen er overordentlig karakteristisk ved sine stærkt udvidede Halegrifler. Baade i Furesøen (paa indtil 38 M. Dybde) og i Sorø Sø har jeg fundet den; ligeledes ved Bredden af Maribo Sø og i Skanderborg Sø; den er iøvrigt ikke almindelig.

27. *Canthocamptus northumbricus* Brady.

1880. Brady: A monograph. vol. II p. 57; Tab. XLV 1—14.
Schmeil: Deutsch. freil. Süssw. Cop. II p. 48; Tab. II 15—22, III 12—15.

Jeg har kun taget den en eneste Gang i en lille Vandpyt med rent Vand ved Sejlflod 6/4 1898; den hører til de sjældneste Arter.

28. *Canthocamptus trispinosus* Brady.

1880. Brady: A monograph. vol. II p. 55; Tab. XLV 15—22.
Schmeil: Deutschl. freil. Süssw. Cop. II p. 53; Tab. III 1—11.

Jeg har truffet den over hele Landet; omkring Frederiksdal er den meget almindelig, f. Eks. i Virum Mose, Lyngby Sø og Huul Sø; derimod forekommer den ikke i Furesøen.

29. *Canthocamptus pygmæus* Sars.

1863. Sars: Oversigt af indenl. Ferskvandscop. p. 230.
Schmeil: Deutschl. freil. Süssw. Cop. II p. 61; Tab. V 1—5.

Jeg har kun fundet 2 Par af denne lille Art sammesteds som *Canthoc. northumbricus* i Sejlflod 6/4 1898.

30. *Canthocamptus Zschokkei* Schmeil.

1893. Schmeil: Copep. des Rhätikon-Gebirges p. 31—36; Tab. III.
— Deutschl. freil. Süssw. Cop. II p. 70; Tab. IV 14—18; V 16—20; VI 17—22.

Nogle faa Stkr. fra Laven St. ligeoverfor Himmelbjærget i et Kildevæld 10/7 1898. Schmeil har ogsaa fundet den i et Kildevæld; den er hidtil kun kendt fra Göttingen og Rhätikon-Bjærgene.

II. Gen. *Nitocra* Boeck.

31. *Nitocra hibernica* Brady.

1880. *Canthocamptus hibernicus* Brady: A monograph. vol. II p. 52; Tab. XLVI 1—12.
Schmeil: Deutschl. freil. Süssw. Cop. II p. 78; Tab. VII 1—16.

Funden i en Mose ved Skanderborg 6/7 1898.

III. Gen. *Ectinosoma* Boeck.

32. *Ectinosoma Edwardsii* Richard.

1890. Richard: Descript. d. *Bradya Edwardsii* Copépode aveugle nouveau.
Schmeil: Deutschl. freil. Cop. II p. 92; Tab. VIII. 1—21.

Jeg har kun taget et eneste Eksemplar i Randers Fjord (Ferskvand), men det er jo tilstrækkeligt til at vise, at vi ogsaa maa regne den med til vor Ferskvands-Fauna.

(Forf. gør iøvrigt opmærksom paa, at han endnu har taget to Former af *Camthocamptinæ*, som han ikke har kunnet bestemme; den ene, der stammer fra Sejlflod (April 98) ved Lindenborg Aa, mener han er Schmeils *Wolterstoffia* nærstaaende. Den anden er taget i Randers Fjord Juli 98.)

Litteraturfortegnelse.

(Der er af Mag. S. Jensens Litteraturfortegnelse kun medtaget de Arbejder, der fandtes citerede i det her publicerede Afsnit).

Brady, G. S.: A revision of the British species of Freshwater *Cyclopidæ* and *Calanidæ*. Nat. Hist. Trans. Northumberland and Durham and Newcastle. Vol. VI Pars 1. 1891. p. 68.

— A monograph of the free and semi-parasitic *Copepoda* of the British Islands. 3 vol. Ray Society 1878—80.

Claus, C.: Das Genus *Cyclops* und seine einheimischen Arten. Archiv f. Naturges. Jahrg. XXIII. 1 Bd. p. 1. 1857.

— Weitere Mittheilungen über die einheimischen Cyclopiden. ibid. p. 205. 1857.

— Die freilebenden Copepoden mit besonderer Berücksichtigung der Fauna Deutschlands, der Nordsee und des Mittelmeeres. Leipzig 1863.

Fischer, S.: Beiträge zur Kenntniss der in der Umgegend von St. Petersburg sich findenden Cyclopiden. Bull. de la soc. imp. des Naturalistes de Moscou. T. XXIV. p. 409. 1851.

— Fortsetzung. ibid. T. XXVI. p. 74. 1853.

Jurine, L.: Histoire des Monocles qui se trouvent aux environs de Génève. Génève et Paris 1820.

Koch, C. L.: Deutschlands Crustaceen, Myriopoden und Arachniden. Heft 21—35. Regensburg 1835—1841.

Lande, Ad.: Materyjaly do fauny skorupiaków widlonogich Królestwa Polskiego I. Rodzina Cyklopy: Pamiet Fizyjogr. T. X. Warschau 1890.

Lange, Joh. Chr.: Lære om de naturlige Vande. København 1756.

Lilljeborg, W.: De Crustaceis ex ordinibus tribus: Cladocera, Ostracoda et Copepoda in Scania occurrentibus. Lund 1853.

— Description de deux espèces nouvelles de *Diaptomus* du nord de l'Europe. Bull. de la soc. zool. de France. T. XIII. p. 156. 1888.

Müller, O. F.: Fauna Friederichsdalina. 1764.

— Efterretning om ubekendte Eenøjer i vore ferske Vande. København. Kritisk Journal 1770.

— Zoologiæ danicæ prodromus. 1776.

— Entomostraca seu Insecta testacea, quæ in aquis Daniæ et Norvegiæ reperit. 1785.

Poppe, S. A.: Ueber eine neue Art der Calaniden Gattung *Temora* Baird. Abhandl. d. Naturw. Ver. zu Bremen. Bd. VII. p. 55. 1881.

— Beschreibung einiger neuen Entomostraceen aus norddeutschen Seen. Zeitschr. f. wiss. Zool. Bd. 45. p. 278. 1887.

Richard, J.: Description du *Bradya Edwardsi*. Copépode aveugle. Mém. de la Soc. Zool. de France. T. III. p. 214. 1890.

Sars, G. O.: Oversigt af de indenlandske Ferskvandscopepoder. Forhandl. i Vidensk. Selskabet i Christiania. p. 212. 1863.

Schmeil, O.: Copepoden des Rhäticon Gebirges. Abhandl. des Naturf. Gesellsch. Halle. Bd. XIX. p. 1. 1893.

— Deutschlands freilebende Süsswasser Copepoden. Bibliotheca zoologica. Heft 11. 1892; Heft 15. 1893; Heft 21. 1896. Nachtrag Heft 21. 1898.

Neue Spaltfusskrebse der Fauna der Provinz Sachsen. Zeitschr. für Naturwissensch. Halle. Bd. 68. p. 126. 1895.

18.—11.—1904.

Om den grønlandske Stokand,
Anas boscas spilogaster.

(Med Tavle II—IV.)

Af

E. Lehn Schiøler.

I en Sending Fugleskind fra Hr. Kolonibestyrer Bistrup, Sukkertoppen, modtog jeg i Sommeren 1902 en Hun af Stokanden, der i Udseende afveg saa meget fra almindelige Stokænder, at den Formodning maatte opstaa, at den grønlandske Stokand var af en egen Race (Subspecies); navnlig Fuglens mørke, mere graalige, Farve var paafaldende.

Hr. Bistrup har senere efter min Anmodning nedsendt yderligere ti Stokænder, som tilligemed Zoologisk Museums Beholdning af grønlandske Skind have været Grundlaget for nærværende Undersøgelse.

Hvad der har foreligget til Sammenligning er følgende:

Fra Grønland:

I Zool. Museum: 7 Hanner i Pragtdragt; 5 Hunner, 3 gamle og 2 yngre Fugle, og en næppe flyvefærdig Ælling.

I egen Samling: 5 Hanner i Pragtdragt, 2 yngre Hanner, 3 gamle og 1 yngre Hun, alle fra Sukkertoppen.

Fra Danmark og nærliggende Egne:

I Zool. Museum: 5 Hanner i Pragtdragt, 1 Han i den brune Sommerdragt, 2 gamle Hunner og en næppe flyvefærdig

Ælling. Af tilfældige Farveafændringer desuden 1 Han og 5 Hunner, der imidlertid ikke have Interesse i denne Sammenhæng.

I egen Samling: 24 Hanner i Pragtdragt, 10 yngre Hanner, 24 Hunner og nogle Ællinger; desuden 20 Hanner i Sommerdragt, som dog tildels have været ladte ude af Betragtning i det følgende, da ingen grønlandsk Han i Sommerdragt har foreligget til Sammenligning.

Fra andre Egne foreligge i Zool. Museum Han og Hun fra Shanghai, China, begge udfarvede Fugle, og en Han i Pragtdragt fra Vancouver.

Det synes jo at fremgaa med Sikkerhed af de Iagttagelser, der hidtil foreligge om Stokandens Forekomst i Grønland, at Fuglen dér mest er Standfugl; jfr. H. Winge: Grønlands Fugle. Den lader sig aabenbart nødig tvinge ret langt bort fra sin Fødeegn, har vænnet sig til at kunne trodse den lange grønlandske Vinter og til at friste Livet ved den Føde, som er opnaaelig dér, ogsaa i Vintertiden. Den maa vel altsaa hovedsagelig holde sig til det aabne Hav og dets Frembringelser, og de foreliggende Beretninger gaa da ogsaa ud paa, at den om Vinteren mest ses i den ydre Del af Fjordene og formodentlig ved Kanten af Kystisen, hvor den kan finde de smaa Snegle og Muslinger, som ifølge Holbøll mest udgøre dens Føde paa denne Aarstid.

Om Sommeren holder den naturligvis mest til ved Ferskvandssøer, hvor den jo yngler.

Som Standfugle have vel altsaa de grønlandske Stokænder ikke saa megen Mulighed for at komme i Berøring med Stokænder fra andre Egne som sydligere boende, der for en stor Del trække og vist i Vinterkvartererne træffe deres Lige fra de forskelligste Egne. Det turde derfor næppe overraske, om disse isoleret og under saa særegne Forhold levende grønlandske Stokænder enten, som saa mange andre af Grønlands Fugle, havde faaet paatrykt et særligt Stempel af Omgivelserne eller havde bevaret et oprindeligere Præg. Og dog er det vel ingenlunde udelukket, at Forbindelse med sydligere boende af og til kan opnaaes, enten ved at en Del af de grøn-

landske Fugle alligevel trække lidt syd paa, eller ved at sydligere boende forflyve sig til Grønland.

Naar da danske Stokænder, som det i det følgende skal ses, vise Tilnærmelser til grønlandsk Udseende, og omvendt, vilde vel endnu jævnere Overgange være at finde blandt amerikanske Stokænder; det drejer sig med andre Ord her kun om en Race-Forskel; aldeles skarpe Grænser tør man ikke vente at finde.

En Sammenligning af det foreliggende Stof maatte da nærmest tage Sigte paa to Punkter: Størrelse og Farve; ogsaa Levemaaden kunde maaske opvise interessante Forskelligheder; men den, der aldrig har betraadt Grønland og aldrig set en levende grønlandsk Stokand, er nødsaget til at lade dette Spørgsmaal hvile.

Størrelse.

I det følgende er medtaget til Sammenligning hele den foreliggende Række af grønlandske Skind med Undtagelse af Ællingen og en Hun fra Fenckers Samling (afslaaet, Vingerne ikke udvoxede), ialt 12 Hanner i Pragtdragt og 2 yngre Hanner (disse dog sikkert udvoxne; de vise begge Spor af den frembrydende første Pragtdragt), 6 gamle og 3 yngre Hunner.

Af danske Fugle er maalt ialt: 39 Hanner (heriblandt 9 unge Fugle, der dog alle vise større eller mindre Spor af første Pragtdragt) og 26 Hunner, hvoraf 1 ung Fugl (i Ungedragt).

Det har for de fleste danske Fugles Vedkommende været muligt med tilnærmende Sikkerhed at bestemme deres Alder ved at sammenholde deres Ydre (Dragten) med deres Brystben; det samme gælder tildels for de grønlandske; men her har jeg kun haft ydre Tegn at holde mig til, og Muligheden for en rigtig Slutning, udover det første Aars Tid, er derfor naturligvis ringere; til mulig Bedømmelse af Alderens Indflydelse paa Størrelsen er derfor et Skøn over Fuglens Alder vedføjet Maalene[1]).

---

[1]) Det vilde føre for vidt her nøjere at gøre Rede i Enkelthederne for Maaden, hvorpaa denne Bestemmelse er foretagen; foreløbig skal blot anføres følgende: man har i den Kendsgerning, at en Ro-Andrik i

Endelig er for næsten alle de danske Fugle Vægten opgiven; den giver vel, gennemsnitlig taget, det bedste Udtryk for Fuglens Størrelse og kan mulig tjene til Sammenligning med senere Vejninger af grønlandske Individer. Paa hosstaaende Skemaer ere, som det vil ses, danske Hanner og danske Hunner, grønlandske Hanner og grønlandske Hunner holdte for sig; Maalene ere angivne i Millimeter, Vægten i Gram.

Juli Maaned altid er mindst ca. 14 Mdr. gl. (her i Landet udruges vel Graaænderne gennemsnitlig i Løbet af Maj Md.) et Holdepunkt, ud fra hvilket man allerede kan slutte en Del, f. Ex. naar Rester af denne Dragt i senere Maaneder ses at vige for en kommende Pragtdragt. Med Alderen tømmes jo efterhaanden Brystbenet hos Svømmeænderne for Blod og bliver mere og mere pneumatisk; ved Sammenligning af længere Rækker af Brystben af Ællinger, ɔ: af voxne, unge Fugle, i Dragter fra første (brune) Fjerdragt til første Pragtdragt, med Rækker af Ro-Andrikkers Brystben kan man da ret vel bestemme, hvorledes en Ands Brystben m. H. t. Blodfyldning ser ud i Løbet af dens første 14—16 Levemaaneder og saaledes med nogen Sikkerhed sige om en Fugl i ren Sommer- eller Pragtdragt, om den er ældre end dette Antal Maaneder. Viser nu dens Brystben dette, og er den da tillige i Sommerdragt, kan man altsaa slutte (jfr. ogsaa foranstaaende), at den er mindst ca. 28 Mdr. gl. ɔ: bærer sin Sommerdragt for anden Gang, o. s. v.

Det er næppe ganske udelukket, at svagere og stærkere Individer kunne variere noget i denne Henseende, saa man tør vel indtil videre ikke fæste altfor stor Tiltro til Resultaterne af denne Undersøgelse, som jeg — iøvrigt i anden Anledning — har foretaget efter Tilskyndelse af Hr. Viceinspektor H. Winge; men man kan dog næppe slutte fejl i de første 2 Leveaar; Vanskelighederne komme senere. Brystbenet synes at være tomt omtrent ved 4 Aars Alderen, og efter den Tid kan vist intet siges med Sikkerhed om Fuglens Alder.

Forholdet synes ikke ganske ens hos de forskellige Arter af Svømmeænder, og navnlig lader det til, at Blodet holder sig længere hos Hunner end hos Hanner. Hvad der for Hunnernes Vedkommende siges om Halen som Aldersmærke, hos Naumann, Vögel Mitteleuropas, neue Aufl. Bd. X pag. 21, er ikke til at lide paa i alle Tilfælde; de unge Hun-Stokænder skifte vist oftest deres Halefjer ligesom Hannerne, naar de om Efteraaret anlægge første voxne Dragt; jeg har i det mindste gentagne Gange set unge Hunner i Sept.—Oktbr. Maaned med frembrydende „voxne" og kun en ungdommelig Halefjer tilbage. En Undersøgelse af Æggestok og -leder synes ogsaa at stemme hermed. Unge Hunner med Halen i Fældning i Efteraarsmaanederne findes hos saavel *A. boscas* som *Nettion crecca* og *Dafila acuta*.

Grønlandske Hanner.		Vingen maalt fra Haandled til Vingespids.	Mellemtaa incl. Negl.	Ydertaa incl. Negl.	Indertaa incl. Negl.	Tarse.	Næblængde (fra Fjergrænse til Spids, m. Passer).	Alder [1]).	
Sukkertoppen	a. $^{5}/_{6}$ 1903	306	65,5	59	47	49	53	mindst 11 Mdr.	Pragtdragt.
Vestgrønland	—	303	61	59	46,5	45	53,5	—	do.
Ritenbenk	Dec. 1890	302	62,5	60	48,5	45	53,5	vist mindst 18 Mdr.	do.
Sukkertoppen	Juni 1902	301	65	61	50	46,5	53	mindst 11 Mdr.	do.
—	$^{18}/_{6}$ 1903	298	63	60	51	47	55	do.	do.
—	b. $^{5}/_{6}$ 1903	297	62	57,5	48	48,5	49,5	do.	do.
—	$^{6}/_{11}$ 1903	294,5	61	57,5	48	46,5	49	ca. 4 Mdr.	Ungedragt med frembrydende Fjer af Pragtdragt paa Hoved, Ryg og navnlig Bug; Halen ungdommelig.
Ivigtut	$^{5}/_{12}$ 1890	293	61,5	58	49	46,5	51	vist mindst 18 Mdr.	Pragtdragt.
Vestgrønland	—	291	60	57	48	44,5	47	—	do.
Sukkertoppen	$^{22}/_{9}$ 1903	288,5	60	57	46,5	47,5	50	ca. 3 Mdr.	Ungedragt; enkelte vatrede Fjer bryde frem paa Kropsiderne.
Tasiusak, Angmagsalik	$^{3}/_{6}$ 1899	288	65	58	50,5	49	54	mindst 11 Mdr.	Pragtdragt.
Jakobshavn	—	286	64	60	51,5	44	56	—	do.
Sukkertoppen	$^{15}/_{4}$ 1903	280	63	58	49	45,5	54	ca. $9^{1}/_{2}$ Mdr.	Pragtdragt, med betydelige Rester af Ungedragt paa Ryg og Bug.
Ivigtut	—	279	61,5	56	47,5	46,5	53	—	Pragtdragt.

Grønlandske Hunner.

Grønlandske Hunner.		Vingen	Mellemtaa	Ydertaa	Indertaa	Tarse	Næblængde	Alder	
Sukkertoppen	Novbr. 1901	281,5	60	56,5	48,5	45	51	mindst 16 Mdr.	udfarvet.
—	Sept. 1902	279	59	54	46,5	45	51,5	mindst 14 Mdr.	do.
—	$^{4}/_{7}$ 1903	278	62,5	56	47	44	47,5	mindst 12 Mdr.	udfarvet. (Dragten meget slidt.)
Grønland	—	277	62	56	48	48	50	—	udfarvet.
—	—	272	62,5	58	48,5	47	48	—	do.
Sukkertoppen	$^{22}/_{9}$ 1903	272	60	53,5	46	45	50	ca. 3 Mdr.	Ren Ungedragt.
Arsuk	$^{26}/_{9}$ 1893	270	63	59	49	45,5	50	ca. 3 Mdr.	Hovedsagelig Ungedragt; ungdommelig Hale.
Jakobshavn	—	270	56	52	43,5	43	51,5	—	I Fældning fra Unge- til voxen Dragt. Halen ungdommelig.

Fra andre Egne.

Fra andre Egne.			Vingen	Mellemtaa	Ydertaa	Indertaa	Tarse	Næblængde	Alder	
Vancouver	—	♂	282	65	62	50	46	60	—	Pragtdragt.
Shanghai, China	Febr. 1893	♂	278	58,5	57	48	45	57,5	vel mindst 7-8 Mdr.	do.
China	—	♀	265	59	53	45	43	54	—	udfarvet.

[1]) Slutningen af Juni og første Halvdel af Juli synes at være det almindeligste Tidspunkt for Æggenes Udrugning i Grønland (jfr. H. Winge: Grønlands Fugle, pag. 79—80), men Klimaet gør vist ofte paa forskellig Vis sin Indflydelse gældende; ovenfor er regnet fra 1ste Juli.

Danske Hunner.		Vingen maalt fra Haandled til Vingespids.	Mellemtaa incl. Negl.	Ydertaa incl. Negl.	Indertaa incl. Negl.	Tarse.	Næblængde fra Fjergrænse til Spids (m. Passer).	Vægt.	Alder.	
Saltholm	a. 4/1 1904	266	61	55	45,5	44	51	1175	ca. 7 Mdr.	Udfarvet.
Amager	10/7 1904	263	59	56	46	45	53	—	knap 2 Mdr.	Ungedragt.
Holsten, Wøldike	vist Juli —	262	57,5	50	43	39;5	49,5	—	mindst 14 Mdr.	Udfarvet.
Ejerslev Røn, Limfjorden	18/9 1901	260	55,5	50,5	44	42	51,5	—	min 'st 15 Mdr.	do.
Tømmerby Vejle, Thy	a. 28/8 1903	260	56	52,5	42	42,5	55	—	mindst 14 1/2 Mdr.	do.
— — —	b. 28/8 1903	—	59	55	46,5	43,5	50	—	mindst 14 1/2 Mdr.	Udfarvet, Vingerne endnu ikke helt udvoxede.
Omø Fyr	15/10 1904	259	56,5	54	43	38,5	49	—	ca. 16 Mdr.	Udfarvet.
Fanø	b. 30/10 1904	259	55	53,5	45	42,5	55,5	909	ca. 17 Mdr.	do.
—	c. 30/10 1904	258	62	56,5	49	45	55,5	1142	ca. 17 Mdr.	do.
—	d. 30/10 1904	258	60	55,5	46,5	43,5	53,5	1120	ca. 17 Mdr.	do.
Ulfsborg	12/11 1904	256	58,5	52	44	41	49,5	1014	vist ca. 29 Mdr.	do.
Fanø	25/9 1904	255	57	53	45	43	54,5	1042	ca. 4 Mdr.	do.
Thisted Omegn	22/10 1903	254	57	53,5	44	42	50	1100	ca. 5 Mdr.	do.
Vemb	5/12 1903	254	56	52	43	43	54	1030	ca. 6 Mdr.	do.
Tømmerby Vejle, Thy	a. 18/8 1904	254	58	54	44,5	41	55	1032	ca. 15 Mdr.	do.
— — —	b. 18/8 1904	—	57	55,5	47	44	53	1051	ca. 15 Mdr.	Udfarvet, Vingerne endnu ikke helt udvoxede.
Ringkjøbing Omegn	9/10 1904	253	59	55	44,5	42	48	1024	ca. 4 Mdr.	Udfarvet.
Thisted Omegn	7/1 1904	251	56	52,5	45	43,5	49	—	ca. 7 Mdr.	do.
St. Magleby Strandlæg (Amager)	18/7 1904	249	57,5	51	43,5	43	53,5	1011	ca. 14 Mdr.	Udfarvet, Dragten meget slidt.
Esrom Sø	16/2 1902	248	54	51	42	38	51	—	mindst 8 Mdr.	Udfarvet.
Fanø	a. 30/10 1904	248	60,5	55	46	42	52	932	vist ca. 29 Mdr.	do.
Thisted Omegn	13/1 1904	246	59	55	45	44,5	55	1067	ca. 7 Mdr.	do.
Saltholm	b. 4/1 1904	244	55,5	52	43,5	40	52	1140	ca. 19 Mdr.	do.
Nordsjælland	20/9 1904	242	52	49,5	43	40	51,5	990	ca. 4 Mdr.	Udfarvet, Halen dog endnu med nogle ungdommelige Fjer.
Løgstør	30/1 1904	240	58	51,5	44	41,5	49,5	887,5	ca. 7 Mdr.	Udfarvet.
Hyllinge	30/10 1904	237	53	46	39,5	40,5	47,5	998	ca. 5 Mdr.	do.

Danske Hanner.

Vestervig	12/11 1904	290	63,5	61	50	45,5	57,5	1331	ca. 42 Mdr.	Pragtdragt.

Kalvebod-Strand	19/9 1904	282	60,5	53	47	43	53,5	1151	ca. 16 Mdr.	I [redacted] fra 1ste Sommerdragt til 2den Pragtdragt.
Fanø	21/9 1904	282	64	58,5	49	46	52,5	1260	ca. 16 Mdr.	Pragtdragt.
Hillerød Omegn	30/1 1901	281,5	57,5	53,5	47	43	57,5	—	mindst ca. 8 Mdr.	do.
Holsten, Wøldike	vist Maj —	278	56,5	55	45,5	39	55	—	mindst ca. 12 Mdr.	Slidt Pragtdragt.
Præstø Omegn	a. 3/10 1904	278	61,5	56	48	45	55	1186	ca. 5 Mdr.	I Fældning fra Ungedragt til 1ste Pragtdragt.
Fanø	a. 20/9 1904	277	63,5	59,5	49	47	56,5	1393	vist ca. 29 Mdr.	I Fældning fra 2den Sommerdragt til 3dje Pragtdragt.
Sjælland	24/7 1829	276	61	57	43	40	55	—	mindst ca. 14 Mdr.	Sommerdragt.
Kalvebod-Strand	18/1 1904	275	64,5	59,5	51	46	57	1335	ca. 8 Mdr.	Pragtdragt.
Nykjøbing, Sjælland	13/1 1904	274	62	57,5	47	46	55	1279	vist ca. 43 Mdr.	do.
Thisted Omegn	13/1 1904	274	61	58	47,5	43,5	58,5	1143	ca. 19 Mdr.	do.
Læsø Rende Fyrskib	26/11 1894	272	60	57	46	42,5	57	—	mindst ca. 6 Mdr.	do.
Nykjøbing, Sjælland	b. 12/1 1904	272	64	60	49	47	55	1243	ca. 8 Mdr.	do.
Vordingborg Omegn	6/10 1903	271	62	59	49	45	53	1172	mindst ca. 5 Mdr.	do.
Thisted Omegn	22/9 1904	271	61,5	58,5	50	46	57	1237	ca. 16 Mdr.	Pragtdragt med enkelte Rester af 1ste Sommerdragt.
Fanø	12/11 1904	271	61	58	49	45	55	1042	ca. 6 Mdr.	Pragtdragt.
Thisted Omegn	b. 26/7 1904	271	62	57	48,5	46,5	58	1139	ca. 2½ Mdr.	Ren Ungedragt.
Ringkjøbing Omegn	7/11 1900	269,5	59	55	46	44	56	—	mindst ca. 6 Mdr.	Pragtdragt.
Thisted Omegn	7/9 1904	269	62	57,5	48	47	56,5	1246	ca. 4 Mdr.	I Fældning fra Ungedragt til Pragtdragt.
Fanø	b. 20/9 1904	269	62	56,5	48	46	50	1122	vist ca. 29 Mdr.	I Fældning fra 2den Sommerdragt til 3dje Pragtdragt.
Kalveboderne	19/2 1862	268	57	53	44	43	53,5	—	mindst ca. 9 Mdr.	Pragtdragt.
Tømmerby Vejle	28/8 1903	268	60	55	45,5	45	54,5	—	ca. 3½ Mdr.	Ren Ungedragt.
Esbjerg Omegn	13/10 1904	268	62,5	59	50	45	61	1243	ca. 17 Mdr.	Pragtdragt.
Fanø	b. 16/10 1904	268	58	53,5	46	45	54	1030	ca. 5 Mdr.	I Fældning fra Ungedragt til Pragtdragt.
Thisted Omegn	c. 6/8 1904	267	63	58	51	45	57,5	1113	knapt 3 Mdr.	Ungedragt, enkelte Pragtdragtsfjer.
Tømmerby Vejle	c. 17/8 1904	267	60	57	48	46	54	1250	ca. 3 Mdr.	I Fældning fra Ungedragt til Pragtdragt.
Fanø	a. 15/10 1904	267	59	55	46	44	54,5	942	ca. 5 Mdr.	do.
Skarre-Sø, Mors	b. 30/8 1903	265	60	57	47	43	56	—	ca. 3½ Mdr.	Ungedragt, enkelte Fjer af 1ste Pragtdragt.
Præstø Omegn	b. 3/10 1904	265	63	57,5	47	43	54	1235	ca. 29 Mdr.	Pragtdragt.
Løgstør	30/1 1904	263	60	52,5	46	46	53	1125	ca. 7 Mdr.	Pragtdragt, paa Bugen ikke faa længdestribede Fjer af den unge Fugls Dragt.
Thisted Omegn	b. 6/3 1904	263	60	55	47	43,5	57	1094	ca. 3 Mdr.	Pragtdragt næsten anlagt.
— —	13/10 1904	263	62	59	47	44	54	1152	ca. 29 Mdr.	Pragtdragt.
Ikast Omegn	20/9 1904	262	62	57,5	47	45,5	57	1106	vist ca. 40 Mdr.	I Fældning fra 3dje Sommerdragt til 4de Pragtdragt.
Hund-Sø, Mors	24/5 1898	260	60	56	46	43,5	55	—	mindst ca. 12 Mdr.	Slidt Pragtdragt.
Skarre-Sø, Mors	a. 30/8 1903	260	58	53,5	44,5	44,5	56,5	—	ca. 3½ Mdr.	Ungedragt, enkelte Fjer af 1ste Pragtdragt.
Nykjøbing, Sjælland	11/1 1904	254	56	52	43,5	43	52	1168	ca. 7 Mdr.	Pragtdragt; paa Bugen enkelte længdestribede Fjer af Ungedragten.

De gennemsnitlige Maal tage sig, sammenstillede, saaledes ud:

	Vinge	Mellemtaa	Ydertaa	Indertaa	Tarse	Næb
14 grønl. Hanner...	293,3	62,5	58,4	48,6	46,5	52,3
39 danske — ...	271,5	60,9	56,6	47,5	44,5	55,5
8 grønl. Hunner...	275	60,6	55,6	47,1	45,3	50
26 danske — ...	253[1])	57,3	53	44,4	42,1	51.8

Den gennemsnitlige Vægt af 26 danske Hanner er 1182 gr., af 18 Hunner 1037 gr.

Største og mindste Maal:

grønl. Hanner	st.	306	65,5	61	51	49	56
	m.	280	60	56	46,5	44	47
danske —	st.	290	64,5	61	51	47	61
	m.	254	56	52	43	39	52
grønl. Hunner	st.	281,5	63	59	49	48	51,5
	m.	272	56	52	43,5	46	47,5
danske —	st.	266	61	56,5	49	45	55,5
	m.	237	51	46	39,5	38	47,5

De grønlandske Stokænder have altsaa en gennemsnitlig ca. 2 Cm. længere Vinge; ogsaa Tæer og Tarse ere lidt større end hos danske, medens derimod Næbbet er længere hos danske end hos grønlandske. — At den danske Han er større end sin Hun er jo en bekendt Sag, og ovenstaaende Maal bekræfte det ogsaa; men det er netop (paa det nærmeste) denne samme Forskel i Størrelse, som viser sig mellem grønlandske og danske Stokænder i det Hele taget, saa man kan altsaa med samme Ret sige, at grønlandske Stokænder, Hanner og Hunner, gennemsnitlig ere større end danske, Hanner og Hunner.

Næbbet derimod er, som sagt, kortere hos de grønlandske; stor er Forskellen ganske vist ikke, men den træder dog ret tydelig frem, naar man kaster et Blik paa Gennemsnitsmaalene for danske Hanner og grønlandske Hunner; thi hvor Maalene her ellers omtrent falde sammen, skille de sig netop for Næblængdens Vedkommende mest: 5,5 Mm. Altsaa de grønlandske Stokænder have et saavel absolut som forholdsvis kortere Næb.

---

[1]) Kun 24 Vinger maalte.

At nu imidlertid enkelte danske Fugle naa op til (og over) det laveste grønlandske Maal, tør ikke undre; særlig kraftige (og det modsatte) Individer ville altid findes blandt et større Antal. Maaske vilde dette endda ikke fremtræde saa tydeligt, hvis det havde været muligt at begrænse Sammenligningen til udelukkende indfødte, danske, Individer; ikke faa af de maalte danske Fugle, skudte i Vintermaanederne ere vist af nordlig Oprindelse, og heri kunde maaske ogsaa ligge en Forklaring af deres betydeligere Størrelse (se iøvrigt herom i det følg. Afsnit om Farve).

De to fra China foreliggende Stokænder svare, hvad Maalene angaa, nærmest til danske, medens Hannen fra Vancouver er saa stor, at man vel snarest vilde henføre den til den grønlandske Race, naar ikke ogsaa dens Næb var saa langt — 60 Mm. —; at bygge noget paa et saa ringe Materiale er imidlertid ifølge Sagens Natur ikke vel muligt.

Fjerdragtens Farve.

Ved følgende korte Beskrivelse af de enkelte grønlandske Skind er den danske Stokands Udseende forudsat bekendt, og (væsentlig) kun saadanne Punkter ere fremhævede, hvori Afvigelser herfra findes.

Hanner.

I Zool. Musenm foreligger, som nævnt, 7 voxne Hanner i Pragtdragt.

1. Ritenbenk Dec. 1890. Fencker. I fuldt udviklet Pragtdragt; mange tydelige sorte Pletter og Tværbaand vise sig paa Forhalsens brune Fjer; det brune Parti løber fra begge Sider skraat ned i en Spids, og dets Grænse mod Brystets (og Bugens) vatrede Parti danner altsaa ikke, saaledes som oftest hos typiske Stokænder, en nogenlunde lige Linie, men en ret spids Vinkel. Paa Bryst, Bug og Kropsider synes Vatringen meget grov og Bølgelinierne meget mørke. Et stort Dyr (jfr. Maal) og i det Hele af et mørkt Udseende. Vel udpræget grønlandsk.

2. Ogsaa fra Fenckers Samling; uden Oplysning om Dato og Lokalitet. Gennemgaaende noget lysere end foregaaende, Vatringen ikke saa grov og mørk, og det brune Parti ikke saa oversaaet med sorte Pletter, disse dog iøjnefaldende nok. Rygsiden mere graalig end sædvanligt hos danske; det brune Parti ret lige afgrænset, mere som det ses hos danske Eksemplarer.

3. Jakobshavn; Dato ikke nævnt. Lige saa lys som (2) paa Undersiden; Rygsiden graalig; Vatringen paa Kroppens Sider dog noget grovere end sædvanligt hos danske Stokænder. Mørke Pletter og tildels Tværbaand ere tilstede i det brune Felt, og paa Grænsen mellem dette og Brystets graa Fjer ere de mørke Bølgelinier paa disse brede og Mellemrummene mellem Linierne større. Denne Bølgetegning med brede Mellemrum strækker sig et Stykke ned ad Brystet, bliver efterhaanden mindre tydelig og taber sig næsten helt paa Bugen. Brystskjoldet ret lige afgrænset.

4. Ivigtut; uden Dato. Rygsiden som hos en dansk Stokand. Det brune Parti med talrige Pletter og Tværbaand. Grænsen mellem dette og Brystets graa Del er ikke vel udpræget, idet Fjer, der ere halvt brune, halvt hvidgraa findes op i det brune Felt, og sorte Pletter og „bred“ Bølgetegning findes et godt Stykke ned paa Brystet. Det er denne Fugl, som ses paa Tavle I Nr. 1; vel er den ikke ganske saa „grønlandsk“ som (1) fra Fenckers Samling; men da denne er opstillet, kunde den ikke godt fotograferes til Sammenstilling med de øvrige Exemplarer.

5. Ivigtut $^{5}/_{12}$ 1890. Helms. Som en sædvanlig dansk Stokand; dog ere Kroppens Sidefjer lidt grovere i Vatringen, og paa de nederste brune Fjer ses sorte Pletter i ringe Antal. Begge Dele kunne dog optræde paa lignende Maade hos danske Eksemplarer. Den er med andre Ord meget lidt grønlandsk i Udseende og er derfor valgt til Afbildning som Nr. 3 paa Tavle I. Hvad Maalene angaar, svarer den derimod godt til de gennemsnitlige grønlandske.

6. Vestgrønland; Helms; uden Dato. Af Udseende som en typisk Stokand; Bølgelinierne som hos denne; men i det brune Parti viser sig ved nøjere Eftersyn (naar Fjerene løftes lidt, stryges

imod) en Del sorte Pletter og tildels Tværbaand. Ret skarp, lige Afgrænsning mod Brystets graa Parti.

7. Tasiusak, Angmagsalik, $^{8}/_{6}$ 1899. Kroppens Sidefjer grovt bølgede, hele Undersiden ret mørk. I det brune Parti findes — ikke meget tydeligt, men Skindet er desværre beskadiget paa dette Sted — nogle tildels ret store sorte Pletter.

Dernæst følge de 5 voxne og 2 yngre Hanner fra egen Samling.

8. Sukkertoppen $^{18}/_{6}$ 1903. Udpræget grønlandsk; det brune Parti spidst nedløbende og med tydelige sorte Pletter; Tværstriber kunne ikke ses paa de brune Fjer, uden at man løfter dem; men gøres dette, ses paa mange Fjer tydelige brede sorte Baand; Bryst og Bug mørkt vatrede og Kroppens Sidefjer med grov Bølgetegning. Afbildet som Nr. 2 paa Tavle I.

9. Sukkertoppen Juni 1902. Ganske som foregaaende.

10. Sukkertoppen $^{5}/_{6}$ 1903. a. Som foregaaende; Bugen lidt lysere.

11. Sukkertoppen $^{5}/_{6}$ 1903. b. Det brune Parti løber langt og tilspidset ned paa Brystet; Pletterne ere lidt mindre end hos foregaaende, Tværlinier synlige paa de nederste Fjer.

12. Sukkertoppen $^{15}/_{4}$ 1903. En ikke helt udfarvet yngre Han, formodentlig af et sent Kuld, thi paa Bugen ses mange og paa Byggen nogle Fjer af Ungedragten; ogsaa i Halen ses enkelte „unge“ Fjer. Næsten alle de brune Fjer paa Brystet have tydelige, nogle af dem 3—4, brede sorte Tværbaand, og en Del Pletter findes ogsaa. Kropsidernes Vatring grov.

Unge Hanner.

13. Sukkertoppen $^{6}/_{11}$ 1903. En ung Fugl, formodentlig ca. 4 Mdr. gl. (se Skema over Maal), hvis Ungedragt paa Brystet og Bugen er stærkt iblandet brune og vatrede Fjer; førstnævnte vise tydelige sorte Pletter, sidstnævnte grov Vatring; paa Hovedet ses en enkelt grøn Fjer. Hvad der er tilbage af Ungedragten, er langt graaligere end hos en dansk Stokand i tilsvarende Alder.

14. Sukkertoppen $^{22}/_{9}$ 1903. I ren Ungedragt; kun ved at løfte Kroppens Sidefjer lykkes det at opdage nogle frembrydende vatrede Fjer. I Sammenligning med en dansk Ælling i tilsvarende Alder (♂ $^{28}/_{8}$ 03, Tømmerby Vejle, er valgt) forekommer den grønlandske Fugl langt mere graa i Farven; saaledes er det uplettede Hage- og Strubeparti hvidgraat med svagt gulligt Anstrøg, hos den danske Fugl lyst gulbrunt; Længdepletterne paa Brystet og Bugen staa paa hvidgraa Bund, med svagt graagult Anstrøg paa Forbrystet, medens Bundfarven hos den danske Fugl er gulbrun med mørkere, varmere brunligt Anstrøg paa Brystet. Paa Ryggen er den grønlandske Fugl matsort med hvidgraa Fjerkanter, den danske sortbrun med lysebrune Fjerkanter. Paa samme Maade med Kroppens Sidefjer, Halefjerene o. s. v.; man kunde fristes til at kalde den grønlandske Fugl mere farveløs, den er mere „graat i graat."

Af det foregaaende fremgaar altsaa, at de grønlandske Hanner i Pragtdragt gennemgaaende ret tydelig adskille sig fra de danske ved

1 at være gennemgaaende mere graalige paa Ryggen,
2 at være mørkere paa Undersiden,
3 at have en grovere Vatring paa Kropsiderne,
4 at have sorte Pletter og Tværbaand paa det brune Brystparti, der tillige viser Tilbøjelighed til at løbe ned i en Spids.

Hvad Punkt 1 angaar, da er det Baghalsens og Skuldrenes Fjer, der vise Forskellen. Baghalsens Fjer ere hos en typisk Stokand øverst oppe mod den hvide Ring graalige med olivenbrunligt Anstrøg, men gaa længere nede over i helt olivenbrunt; lidt utydelig vatret er jo dette Fjerparti, der som en bred Bugt skærer sig ind mellem de store graavatrede Skulderfjer. Disse ere, som bekendt, vatrede hovedsagelig paa graa Grund, men ned mod Vingens Spejl har Vatringen brun, undertiden varm kastanjebrun Grund. De bageste store atlaskgraa Armsvingfjer ere jo ogsaa paa

deres Yderfaner, hvormed de danne Grænse for Spejlet op mod Ryggen, mørkt olivenbrunlige. — Paa alle disse Punkter er den grønlandske Stokand graa; Baghalsens Fjer ere næsten rent olivengraa, Skulderfjerenes Grundfarve udelukkende graa, og paa de atlaskgraa Fjers Yderfaner er kun en bleg olivengraa Farve tilstede. Dette gælder, næsten uden Undtagelse, for alle de foreliggende Skind; Hannen fra Ivigtut $^{5}/_{12}$ 1890 nærmer sig mest til danske. At denne graa Farvetone ikke er afhængig af Fældningen — man kunde tænke paa Afslidning eller Blegning af Fjerene — fremgaar af, at det her sagte ses at gælde for Fugle fra baade Foraars- og Vintermaaneder.

Bugen hos de grønlandske Fugle gør et mørkere Indtryk; det er ikke let at sige, om Fjerenes Bundfarve er mere graa, eller Bølgelinierne ere sortere; vel udpræget er denne Forskel overhovedet ikke, thi mellem de foreliggende danske Skind findes lysere og mørkere Dyr; men for et øvet Øje er det dog i Regelen nok muligt at se Forskel. Bedst viser vel Forskellen sig paa Brystet lige under det brune Parti, hvor de graa Fjer stundom kun have 3, 4 ret brede sortgraa Bølgelinier (se Fig. 1 Tavle I); men muligen er dette særegent for unge Fugle, der første Gang anlægge den vatrede Dragt.

Meget lidt fast er ogsaa den under Punkt 3 nævnte Forskel, de grovt vatrede Kropsider; de foreliggende Skind vise Overgange nok fra grønlandsk til dansk Bølgetegning; men i sin reneste Udvikling er den grønlandske Vatring tydelig grovere, ɔ: Bundfarven mørkere og hver enkelt Bølgelinie sortere og bredere, end den danske. Det bør i denne Sammenhæng ogsaa erindres, at ikke faa af de foreliggende Fugle fra danske Farvande rimelig nok ere udrugede betydelig højere mod Nord; sammenligner man imidlertid en, sandsynligvis, indfødt dansk Han (Hund-Sø, Mors, $^{24}/_{5}$ 1898) med en „god“ grønlandsk (Sukkertoppen $^{18}/_{6}$ 03, Fig. 2 Tavle I) er Forskellen aldeles tydelig.

Hvad endelig Punkt 4 angaar, de sorte Pletter og Tværbaand i det brune Brystskjold, skal i denne Sammenhæng først nævnes,

at selve denne brune Farve ikke er ens hos danske og grønlandske Fugle, og dette gælder for dem alle. De danske Fugle ere mørkere, dybere brune, de grønlandske mere rødbrune; vilde man anvende en Sammenligning, kunde man sige, at de danskes Brystskjold nærmest ligner mørk, de grønlandskes lys Mahogni; dette viser sig ikke mindst tydeligt, naar Hannen fra Hund-Sø 24/5 1898 sammenlignes med Hannen fra Sukkertoppen 18/6 1903. Hos begge er Dragten slidt, og vilde, inden længe, være bleven ombyttet med Sommerdragten; men den danske Fugls Brystskjold er stadig dybt mørkebrunt, den grønlandskes rødbrunt.

Pletterne og Tværbaandene i dette Parti ere af noget forskelligt Udseende; hos nogle Fugle ser Pletten ud som Resten af en Længdestribe paa Fjeren, draabeformet, hos andre er Pletten halvmaaneformet, og endelig ser den undertiden ud som Rest af en Tværlinie, der ikke er trukken over Fjeren i dennes hele Bredde. Flere Pletter kunne findes paa den samme Fjer; de ere da i Regelen størst ved Fjerens nederste Kant og ses højere oppe som mere eller mindre utydelige sorte Partier paa begge Sider af Midterribben. Tværbaand forekomme ogsaa hyppig, undertiden 3, 4 paa samme Fjer, og baade Baand og Pletter kunne optræde hos det samme Individ.

Smaa rundagtige Pletter og tildels, men sjældnere, smalle sorte Tværbaand kunne ogsaa ses hos Stokænder fra vore Farvande, og det findes hos ikke faa af de foreliggende, om end i langt ringere Udstrækning end hos grønlandske; men hos t. Eks. Hannen fra Hund-Sø 24/5 1898 og Hannerne fra Brunsbüttel og Holsten i Zoologisk Museum[1]) findes ikke mindste Spor dertil, og maaske er man her noget udsat for at anse for blivende Tegning, hvad der kun er en Omfarvning i Fjeren, afhængig af Fældningen. Saadan Farveforandring i Fjeren finder utvivlsomt, uvist dog hvorledes, Sted i vid Udstrækning hos Svømmeænderne; men for de grønlandske Fugles Vedkommende kunne Pletterne sikkert ikke føres til-

---

[1]) Nævnte her fordi de utvivlsomt ere skudte i Maj eller Juni Md.

bage til saadan Aarsag; de ses jo hos Fugle fra December saavel som Juni [1]). Flest Stokænder med Pletter ses, efter den Erfaring jeg hidtil har gjort, her i Landet i November, December Maaned, og som før sagt, det er maaske Gæster hos os fra nordligere Egne. — Vel udpræget i denne Retning er saaledes, foruden den afbildede Fugl Thisted Omegn $^{18}/_{1}$ 1904, Tavle I Fig. 4, Hannen i Zoologisk Museum fra Læsø Rende Fyrskib $^{26}/_{11}$ 1894; den er i Efteraarsdragt med fine graa Fjerrande paa de brune Fjer og tydelige smaa sorte Pletter paa den nederste Tredjedel af Brystskjoldet, der ogsaa løber lidt spidst ned paa Brystet; Vatringen nærmer sig noget til grønlandsk; men i Størrelse er Fuglen ganske dansk.

En Stokand med saa tydelig Pletning, at den kunde staa ved Siden af en nogenlunde udpræget grønlandsk, har jeg aldrig set blandt de mange Hundreder, som jeg i Løbet af de sidste to, tre Aar har gennemset i københavnske Vildtkældere og andetsteds.

Hannen fra China i Zoologisk Museum er ganske som en dansk, medens Vancouver-Fuglen i Udseende nærmest kan sammenlignes med Hannen fra Læsø Rende Fyrskib; den har ikke faa tydelige Pletter i det brune Brystskjold, og stor er den jo. (Jfr. Maal.)

Hvad der gælder om den unge grønlandske Han i Sammenligning med den danske, er i alt væsentligt allerede foran anført.

Noget sikkert om Næb- og Benfarve kan ikke siges, da kun tørrede Skind have foreligget fra Grønland.

Hunner.

Som nævnt findes i Zoologisk Museum 4 Hunner, to voxne og to yngre; sidstnævnte ere behandledede senere under Afsnittet unge Hunner.

1. Grønland, uden Dato og Lokalitet. Det er en udfarvet Hun med stærkt plettet Underside; en underlig blegbrun Farve har den og staar i den Henseende paa Overgangen til danske, med hvilke den dog aldrig kunde forvexles. (Fig. 3 Tavle II og III).

---

[1]) Bemærk ogsaa Tillæg pag. 147.

2. Grønland, uden Dato og Lokalitet. En voxen Hun, mørk, men dog med noget brunligt Anstrøg.

I egen Samling.

3. Sukkertoppen Novbr. 1901. En udfarvet Fugl, der rimeligvis har ynglet den foregaaende Sommer; den er i det hele meget graalig, mørkgraabrun paa Brystet. Saavel her som for Bugens Vedkommende gælder det, at Fjerene ere hovedsagelig mørke med hvidgraa Kanter, ikke, som hos danske Fugle, lysebrune, med mørk Længdepletning. Ryggen er mørk, sortgraa med hvidgraa Fjerkanter; paa Hovedet staa Pletterne paa hvidgraa Grund, og det uplettede Parti paa Hage og Strube er ligeledes graahvidt med svagt gulligt Anstrøg. Fuglen er ikke helt færdig med sin Efteraarsfældning, paa Ryggen ses endnu en Del gamle Fjer med afslidte Kanter; sine Svingfjer har den aabenbart for kort Tid siden fornyet. Fig. 1 Tavle II og III.

4. Sukkertoppen Septbr. 1902. Som foregaaende en udfarvet Hun; den er mindre stærkt plettet paa Bryst og Bug og ser derfor lysere ud. For Ryggens Vedkommende er ikke stor Forskel at opdage, blot at der ikke hos dette Individ ses slidte Fjer. (Fig. 2 Tavle II og III).

5. Sukkertoppen 4/7 1903. En udfarvet Hun i afslidt Dragt; den er ganske som foregaaende, lys graalig, Pletningen paa Undersiden maaske lidt mere fremtrædende, paa Grund af Fjerkanternes Afslidning.

Unge Hunner.

I Zoologisk Museum.

6. Arsuk 26/9 1893. Helms. Vel ca. 3 Mdr. gl. Hun. Paa Hoved og Hals er den voxne Fugls Fjerdragt tildels anlagt; ellers er den hovedsagelig i Ungedragt med brudte Halefjersspidser. Noget mere graalig end danske Ællinger i samme Alder.

7. Jakobshavn, Dato ikke nævnet. En ung Hun ifærd med at faa de voxne Hunners Dragt; Halen ungdommmelig. Brunlig, dog noget blegere end almindelige danske Ællinger.

I egen Samling.

8. Sukkertoppen $^{22}/_{9}$ 1903. En formodentlig ca. 3 Mdr. gammel Hun i ren Ungedragt. Den ligner, hvad Tegningen angaar, en dansk Fugl, men er i Farve langt mere graa end denne.

I Zool. Museum findes endelig en næppe flyvefærdig Ælling, ganske lignende en dansk Fugl i samme Alder, og en Fugl fra Fenckers Samling mrkt. ♀; den er ret brun i Farvetone og minder saaledes ogsaa om en dansk Stokand; Vingerne ere i Fældning, eller rettere Svingfjerene ere kun udvoxede til deres halve Længde. Mest ligner Fuglen en „afslaaet" Hun, altsaa voxen; men maaske er det dog en Ælling. Om Lokalitet og Dato findes ingen Oplysninger.

De grønlandske Hunner ere altsaa gennemgaaende i Farve graa, ikke, som danske, brune, eller med andre Ord: de ere graasorte, hvor danske Fugle ere sortebrune, og hvidgraa, hvor disse ere lysebrune. Selv naar en grønlandsk Fugl, som f. Ex. den som Fig. 3 Tavle II og III afbildede Hun, er brunlig, er den dog let at skjelne fra danske ved sin blegere Farvetone; overhovedet er det hos Hunnerne, at Forskellen mellem danske og grønlandske Stokænder tydeligst kommer frem; Helhedsindtrykket er her mest forskelligt. Danske Hunner kunne jo være mere eller mindre stærktplettede paa Undersiden, og de samme Typer maa man være forberedt paa at genfinde blandt grønlandske; paa Tavle II og III findes to omtrent normale danske Hunner: Fig. 4 Hyllinge $^{30}/_{10}$ 04, en ung Fugl der for første Gang bærer voxen Dragt, jævnplettet, og Fig. 5 Fanø $^{30}/_{10}$ 04 b, en Hun, der har ynglet, vist kun én Gang, svagtplettet.

Hunnen fra China ligner ganske en dansk Stokand.

Den grønlandske Stokand har hidtil ikke i Literaturen været holdt ude fra den typiske *Anas boscas* L.; det har været nærværende lille Arbejdes Opgave at vise, at den i Regelen nogenlunde let kan

skelnes fra Artens danske Form, med hvilken den dog synes forbunden ved Overgangsformer, som ret isoleret levende Standfugl dog maaske i ringere Grad, end Tilfældet er med saa mange andre „Subspecies". Men som saadan maa den opfattes. Dog skal det indrømmes, at nærværende Undersøgelse, blandt andre Brøst, lider af den væsentlige kun at omfatte en Sammenligning mellem danske og grønlandske Fugle; det maa være forbeholdt senere Forskninger at afgøre, hvorledes det forholder sig med andre nordlig levende Stokænder, f. Eks. islandske, nordskandinaviske, arktisk amerikanske o. s. v. — De Maal, som Baird, Brewer and Ridgway anføre i „Water Birds of North America" Vol. I for amerikanske Stokænder, synes nærmest at svare til grønlandske, og der siges da ogsaa pag. 493 om den eneste europæiske Han, der har foreligget til Sammenligning, at den adskiller sig fra nordamerikanske ved sin betydelig ringere Størrelse; det nævnes ogsaa, at Spejlet er smallere, og at de hvide Baand for og bag samme ikke ere saa brede som hos amerikanske. Det er ikke ganske klart, hvorledes Spejlet er maalt; men man kan nok i al Almindelighed sige, at de grønlandske Stokænder have et noget større Spejl end danske; de hvide Baand for og bag kunne variere betydelig i Bredde, saavel hos danske som grønlandske; oftest tage de sig noget bredere ud hos sidstnævnte. „There is no difference, however, in color", føjes der til. To evropæiske Hunner omtales, og Maalene gives; de synes ogsaa lidt mindre end amerikanske, men i Farve adskille de sig kun ved at have de hvide Baand om Spejlet — navnlig det bageste — smallere. Grønlandske Hunner have i Regelen tydelige Baand baade for og bag Spejlet; men det samme gælder om danske; Slid og Alder kan vel have ikke ringe Indflydelse paa dette Omraade; der tænkes for Sliddets Vedkommende navnlig paa det bageste Baand; og hvad Alderen angaar, bør det erindres, at den unge Fugls, Ællingens, Vinge bringes med over i første udfarvede Dragt.

Paa Forslag af Hr. H. Winge har jeg, efter de for Hannerne i Pragtdragt karakteristiske sorte Pletter paa Brystet, kaldet den nye Race *Anas boscas spilogaster*, og Diagnosen bliver kortelig:

Anas boscas spilogaster. Qvam forma typica major, rostro paulo breviore. Mas habitu nuptiali dorso pallidiore, pectore nigro notato. Femina et avis junior colore cinereo.

De Egenskaber, der udmærke Racen spilogaster, ere af en saadan Natur, at deres Tilstedeværelse tildels forekommer ret forklarlig. Som før sagt, lever den jo som Standfugl ret isoleret og tillige under Paavirkning af de samme særegne Forhold, der have givet saa mange andre arktiske Former deres Præg. Det ligger da nær at søge Forklaringen af dens Udseende i en Samvirken af disse to Omstændigheder, dels Isolationen, der har muliggjort Bibeholdelsen af oprindeligere Egenskaber, og dels de arktiske Egnes Evne til at afblege Farver og paa anden Maade paavirke deres Beboere.

Noget afbleget[1]) er jo den grønlandske Stokand bleven, som vi have set, og Pletterne i Hannens brune Brystskjold maa vist rettest opfattes som Levninger af et oprindeligere Udseende; de minde jo om lignende Pletter hos Hunnen (ogsaa hos andre Svømmeænders Hunner) og bidrage, navnlig hvor de optræde sammen med Tværpletter, til at give Pragtdragten et „ufærdigt" Udseende. Desuden genfindes denne Pletning jo hos flere andre nærstaaende Arter: A. poecilorhyncha, Querquedula discors, versicolor, Nettion crecca o. s. v.

Selve Pragtdragten hos Andrikken er vel nok en forholdsvis ny Erhvervelse; den Omstændighed, at der en Gang aarlig vendes tilbage til et mere „Hun-ligt" Udseende, kunde maaske tyde derpaa, og i den brune Sommerdragt, Eclipsedragten som Englænderne kalde den, genfinder man jo ogsaa, foruden det plettede Udseende i det Hele, disse Striber paa Hovedet (gennem Øjnene), som regnes for et af de Tegn, der pege tilbage paa Forfædrene blandt Krybdyr og Padder.

---

[1]) Der tænkes dels paa Hannernes blegere Ryg og mindre kraftige brune Brystfarve, dels paa Hunnernes mere hvidgraa Grundfarve.

Ere altsaa Hunnens og den brune Sommerdragts Tegninger de oprindelige, maa vel Pletterne i Pragtdragten, Rester af hine, kunne tages som Borgen for Racens større Oprindelighed; forskellige Forhold i selve Fældningsprocessen, der ikke her skulle berøres nærmere, synes ogsaa at bestyrke denne Gisning.

Den betydeligere Størrelse synes ikke saa let at forstaa; oprindelig er vist denne Egenskab ikke.

Kampen or Tilværelsen har vist mangen Gang været haard nok om Vinteren; det gælder at kunne flytte sig, naar Isen kommer, altid at være paa Vingerne for at søge de aabne Steder; Sammenhængen med de længere Vinger og større Fødder er da maaske simpelthen den, at Brugen har udviklet dem.

Efter at have omtalt det underlige i, at Stokanden, skønt ikke dykkende, er istand til at udholde Vinteren i Grønland, skriver H. Winge netop, Grønlands Fugle pag. 45: „Et Fortrin fremfor de fleste andre Arter af Slægten har den i sin Størrelse og Styrke", og det er da interessant at se, at det just er i Størrelse, at den har maattet lægge lidt paa for at kunne gennemføre Kunststykket.

At Næbbet ikke er fulgt med i den almindelige Udvikling (eller er tilbagedannet), kommer maaske af Ernæringens Art; den er vel oftest grovere. Snegle, Muslinger og lign. skal det jo være, den æder Vinteren igennem, og som H. Winge skriver l. c. „den maa vel kunne finde dem drivende med Tang paa Overfladen af det dybe Vand i saa stor Mængde, at den omtrent kan skovle dem op." Med andre Ord, det er Næring, som let nok kan gribes og sluges; den „snadrer" vist mindre.

Jeg bringer til Slut d'Hrr. Professor H. Jungersen og Viceinspektor H. Winge min hjærteligste Tak for Tilladelse til at benytte Zool. Museums Stof af grønlandske Skind og for venlig Bistand med Raad og Daad under Udarbejdelsen af nærværende lille Afhandling.

Hanner.		Vingen maalt fra Haandled til Vingespids.	Mellemtaa incl. Negl.	Ydertaa incl. Negl.	Indertaa incl. Negl.	Tarse.	Næblængde (fra Fjergrænse til Spids, m. Passer).	Alder.	
Holsteinsborg	29/10 03	286	61,5	59	48	45,5	55,5	4 Mdr.	Pragtdragt, med Rester af Ungedragt. Halen ungdommelig.
—	a. 17/3 04	286	59,5	56	47	48	54	mindst 7½ Mdr.	Pragtdragt.
—	b. 17/3 04	302	63	61	49,5	50	54	do.	do.
—	23/5 04	297	66	61	50,5	50,5	55	11 Mdr.	Pragtdragt, med enkelte Ungedragtsfjer paa Bugen.
—	3/6 04	305	65	62	51	50	52	mindst 11 Mdr.	Pragtdragt.
—	11/6 04	294	62	58	48	48	55,5	mindst 11½ Mdr.	do.
—	17/6 04	308	63	60	51	47,5	55	do.	do.
—	1/7 04	302	61	58,5	48	47	51	mindst 12 Mdr.	do.
Ikamiut, Christianshaab	11/6 02	302	67	64	52	49	51,5		
Gennemsnit af ovenst. 9 ♂		297	63	59,9	49,4	48,4	53,7		
— - tidl. maalte 14 ♂		293,8	62,5	58,4	48,6	46,5	52,3		
Endeligt Gennemsnit af 23 ♂.		295,2	62,8	59,2	49	47,5	53		

Hunner.

Holsteinsborg	15/17 03	265	56	52,5	44	45	47,5	3½ Mdr.	Ren Ungedragt.
—	17/3 04	266	58	55,5	47	45,5	51,5	mindst 7½ Mdr.	Udfarvet.
—	a. 3/6 04	266	59	56	50	45	50	mindst 11 Mdr.	do.
—	b. 3/6 04	277	58	55	47,5	44,5	48	do.	do.
—	26/6 04	274	58	57	47	46	50,5	mindst 12 Mdr.	do.
Gennemsnit af ovenst. 5 ♀.		269,6	57,8	55,2	47	45,2	49,5		
— - tidl. maalte 8 ♀.		275	60,6	55,6	47,1	45,3	50		
Endeligt Gennemsnit af 13 ♀.		272,8	59	55,4	47,1	45,3	49,8		

Efter Nedskrivningen af foranstaaende har jeg tilfældig faaet yderligere 14 grønlandske Stokænder i Hænde: 8 Hanner og 5 Hunner fra Holsteinsborg og 1 Han fra Ikamiut i Christianshaabs Distrikt; de findes nu alle i min Samling.

De bekræfte i et og alt det allerede sagte; til nærmere Underretning ere Maalene givne paa foranstaaende Skema.

Det er altsaa højst ubetydelige Ændringer, som det ny tilkomne Materiale formaar at frembringe i Maalene; for Hannernes Vedkommende gaa de lidt op, rigtignok ogsaa for Næbbets Vedkommende 0,7 Mm., for Hunnernes en lille Smule ned, men begge Dele i saa ringe Grad, at det ingen Rolle spiller overfor Sammenligningen med de danske Fugle.

Hvad Fjerdragten angaar, gælder det, at de alle uden Undtagelse ere vel udprægede spilogaster — saavel Hanner som Hunner. De to Hanner fra Februar Maaned vise lige saa tydelig Pletning paa Brystskjoldet, som alle de øvrige, og hos dem alle er der en større eller mindre Tilbøjelighed til spidst nedløbende Brystskjold.

Af Hunnerne ere 1 i Ungedragt, 3 af jævnt- og 1 af stærktplettet Type; alle er de meget graalige.

Tavle II—IV.

Grønlandske og danske Stokænder, *Anas boscas*.

Fotografier.

II. ♂. 1—3 *spilogaster* Grønland. 4,5 *typica* Danmark.
III. ♀. 1—3 *spilogaster* Grønland. 4,5 *typica* Danmark.
IV. ♀. Rygside af samme Fugle som paa Tavle III.

3.—3.—1905.

Tillæg til
Studier over nordiske Mollusker.
III. *Tellina (Macoma).*

Af

Adolf Severin Jensen.

Under et senere Besøg paa „Sveriges Geologiska Undersökning"s Byrå henledte Statsgeologen E. Erdmann min Opmærksomhed paa nogle Samlinger, som man havde glemt at vise mig forrige Gang, da de havde staaet hen i et særskilt Rum siden O. Torell's Død. De viste sig at indeholde Jordprøver og Fossilier fra kvartære Aflejringer og frembød saa meget af Interesse, at en Tilføjelse til min i indeværende Aargang af videnskabelige Meddelelser (S. 21) offenliggjorte Afhandling om *Tellina* var ønskelig; med Direktør, Prof. A. E. Törnebohm's velvillige Tilladelse meddeler jeg den her.

Glacial Mergel fra Varø i Træsløf Sogn, Syd for Varberg; Sven Tors Mergelgrav.
Schmalensee leg. (1888).

I en Prøve af denne Mergel fandt jeg *Tellina Torelli* Steenstr.
Molluskfaunaen i øvrigt ret rig, bestaaende af

Yoldia (Portlandia) arctica Gray (fra spæde Unger op til en Længde af 21,5 Mm.)
— — *lenticula* Møll.
— — *frigida* Torell
Modiolaria lævigata Gray

Tellina calcaria Chemn.
Saxicava arctica L.
Natica (*Lunatia*) *grœnlandica* (Beck) Møll.
Bela nobilis Møll.
Cylichna alba Brown
— *scalpta* Reeve
Utriculus pertenuis Migh.

Glacialt Ler fra Hofgården, ca. 2 Mil Øst for Varberg Schmalensee leg. (1891).

Ogsaa herfra fandt jeg Skaller af voksne
Tellina Torelli Steenstr. (Long. 11,5—14,5 Mm.)
samt følgende andre Mollusker
Yoldia (*Portlandia*) *arctica* Gray (indtil en Længde af 20 Mm.)
Tellina calcaria Chemn.
Natica (*Lunatia*) *grœnlandica* (Beck) Møll.
Neptunea despecta L. [1])
Buccinum terræ novæ (Beck) Mørch
Bela nobilis Møll.

Glacial Mergel fra Teglværket ved Moss, Norge Schmalensee leg. (1888).

Herfra fandt jeg en enkelt, 12,5 Mm. lang Skal af *Tellina Torelli* Steenstr. sammen med talrige, indtil 20 Mm. lange *Yoldia* (*Portlandia*) *arctica* Gray.

Det fremgaar heraf, at den højarktiske Fauna, om hvilken *Tellina Torelli* er saa overbevisende et Vidnesbyrd (jfr. S. 24—25),

[1]) Overgangsform til var. *denselirata* Brögger (*Neptunea denselirata* Brögger, Om de senglaciale og postglaciale nivåforandringer i Kristianiafeltet, 1900—01, p. 46), svarende til Fig. 4 paa Tab. IV i Prof. Brögger's Værk.

har haft en videre Udbredelse, end det tidligere kunde paapeges; foruden i Vendsyssels senglaciale Yoldia-Ler havde jeg kun fundet den i Yoldia-Ler, opmudret fra Bunden af Varberg Havn, men nu er *Tellina Torelli* altsaa paavist at forekomme ogsaa andre Steder i Halland, baade Øst og Syd for Varberg, samt at findes ovenfor Rigsgrænsen mod Norge, nemlig ved Moss. Fra det mellemliggende Bohuslän er *Tellina Torelli* endnu ikke kendt, men under et Besøg i Gøteborgs Museum, hvor Intendenten Dr. L. A. Jägerskiöld gav mig Lejlighed til at bese de fossile Mollusker fra Kvartærtiden, fandt jeg den *T. Torelli* ledsagende *Tellina Loveni* Steenstr. fra en Lokalitet i Bohuslän, nemlig Nedre Kärr (3,7 Km. SO. f. Tossene Kirke, 17 Km. N. f. Lysekil (Olbers leg.).

Man kan altsaa nu sige, at det senglaciale Yoldia-Havs højarktiske Fauna, som vi finde saa udpræget udviklet i Vendsyssel, i alt Fald har været udbredt over Hallands, Bohusläns og den sydøstlige Kristianiafjords nuværende Kyst; i Nord og Syd betegne Moss og Varø de hidtil kendte Grænser.

Jeg benytter Lejligheden til at gøre endnu et Par smaa Tilføjelser.

Prof. G. de Geer ved Stockholms Högskola viste mig nylig den Venlighed at gennemgaa for mig sine højst interessante Samlinger, deriblandt en Række Kvartærfossilier fra Canada. Imellem dem fandtes „*Macoma inflata*“ fra „post-pliocene“ Lag ved Mile-End Quarries i Montreal, og den viste sig at være *Tellina Loveni* Steenstr. Hermed maa altsaa det Spørgsmaal, jeg tidligere havde maattet lade staa hen, nemlig om den i det østlige Canada fossilt fundne „*Tellina inflata* Dawson“ (non Chemnitz) er identisk med *Tellina Loveni* Steenstr., besvares bekræftende. Prof. de Geer ansaa de paagældende Lag for senglaciale, og hermed kan ogsaa godt stemme, at i Prøven fandtes endnu en for vort senglaciale Yoldia-Ler karakteristisk Fossil, nemlig *Cylichna scalpta* Reeve.

Den nutidige Udbredelse af *Tellina Loveni* Steenstr. havde jeg paavist var Kara Havet, Spitsbergen, nordlige Øst-Grønland og Davis Strædet. Hertil kan jeg nu føje Baffin-Land, thi i Jægermester E. Nilsen's Samling, opbevaret paa Riks-Museum i Stockholm, fandt jeg *Tellina Loveni* fra følgende Lokaliteter:

72° 8' N. B.	74° 20' V. L.	16—42½ Fv.	Haard Dyndbund	1 Ekspl.	(16,5 Mm.)
72° 38' —	77° 10' —	13—18½ -	—	2 —	(8-9 Mm.)

30.—1.—1905.

Støtterødderne hos *Rhizophora*.

Af

V. A. Poulsen.

[Hertil Tab. V.]

(Meddelt i Mødet d. 11. Nov. 1904 samt i Botanisk Forening d. 27. Febr. 1904.)

De ejendommelige Støtterødder, som udmærke Arterne af den til visse tropiske Kysters halofile Vegetation knyttede Planteslægt *Rhizophora*, have altid vakt de rejsendes Opmærksomhed og hyppig været Genstand for Studium. Mangrovens egenartede Udseende [smlg. Fig. 1] er allerede tydelig beskrevet i Oldtiden. Alexander den stores Admiral Nearchos havde undersøgt den i den persiske Havbugt, og omend hans derom handlende Stentavler, som have været opbevarede i Babylon, ere gaaede tabt, har Theophrast dog forinden faaet dem afskrevne, og vi ere i Stand til at konstatere, hvilke Mangrovetræer Nearchos har set, og at netop *Rhizophora*'en med sine mærkelige Rødder allerede for saa lang Tid siden har tildraget sig hans Opmærksomhed [1]). Men det er naturligvis først i vore Dage, at et nöjere Kendskab til dette interessante Plantesamfund har kunnet vindes og da atter særlig, efterat den moderne biologiske Forskning har kastet sin Interesse paa de Maader og Veje, ad hvilke Planterne have tilpasset sig til Klimater og Voxesteder. Især ved Warmings [2]), Schimpers [3]), Karstens [4]) og Goebels [5])

---

[1]) Bretzl: Botan. Forschungen des Alexanderzuges. 1903.
[2]) Tropische Fragmente, II; (i Englers Jahrb., Bd. IV, 1883; p. 519).
[3]) Indomalayische Strandflora, Jena 1891.
[4]) Mangrove-Vegetation im Malayischen Archipel [Bibliotheca botanica, Heft 22; 1891].
[5]) Pflanzenbiologische Schilderungen, I, 1889; pag. 113.

Studier, hvortil flere andre Forskeres, ogsaa danskes, Arbejder slutte sig, have vi lært Mangrovens Sammensætning, dens Træers Skudfølge og anatomiske Struktur, Blomster, Kimdannelse, Spiring m. m. ret nöje at kende. Hvad *Rhizophoras* Støtterødders anatomiske Forhold angaar, kan det bemærkes, at den store, polyarke Centralcylinder, allerede förend Tykkelsevæxten begynder, altsaa i sit primære Stadium, opnaar en betydelig Styrke ved Uddannelsen af mægtige Sejbastbelægninger paa Hadrompartiernes Inderside; saavel

Fig. 1. *Rhizophora mucronata* Lam.
Mangrove ved Pasoeroean paa Java. Efter Fotografi af Hj. Jensen.

i Barken, der ved en tydelig Endodermis, en Caspary'sk Skede, er adskilt fra den ikke meget udprægede Pericykel, som i det indenfor Hadrom- og Sejbastmasserne liggende, marvlignende Parenkym findes, som bekendt, talrige, ejendommelige, forvedede Trichoblaster, der vel ogsaa forøge Vævets Styrke, og endelig kan det fremhæves, at alt Grundvævet er sammensat af paafaldende smaa Celler, der næsten alle indeholde store Masser af Phlobaphener og Garvesyre, og mange ere udstyrede med Krystalstjærner. Det er i Særdeleshed Rodbarken, som hyppig har været Genstand for

anatomisk Undersøgelse, saa vel hos *R. Mangle* L. som hos *R. mucronata*[1] Lam.; Centralcylinderens Bygning har interesseret Anatomerne mindre; den er bleven studeret af Warming; senere Mangroveforskere, saasom Schimper, Karsten, Goebel have holdt sig hertil, skönt Warming kun har undersøgt *R. Mangle*; de tvende indiske Arter synes egentlig slet ikke at være undersøgte i denne Retning, eller man har fundet dem saa overénsstemmende med den amerikanske, at man ikke har offentliggjort noget derom.

Ifølge Warming er Støtterodens primære Bygning, hvad Centralcylinderen angaar, i Hovedsagen normal, dog med enkelte Varianter; saaledes forekommer der oftest flere [ɔ: 2 à 3] indenfor Endodermen liggende Hadrom- (el. Xylem-) strænge; leptomlignende, af langstrakte Elementer uden Siplader dannede Vævstrænge iagttages udenfor dem, og endelig kunne „Xylemstrængene" være dobbelte i radial Retning, hvorhos ogsaa det indre Xylem har sit udadtil lejrede „weichbastähnliche" Væv. Om Hadromkarrenes eller, som de kaldes, Tracheïdernes Anlægsfølge anføres intet særligt; de betegnes alle som „Spiraltracheïder".

Da Studier over Røddernes Anatomi i lange Tider have beskæftiget mig, ønskede jeg ved Selvsyn at lære *Rhizophoraens* at kende; jeg havde under mit Ophold i Indien for ti Aar siden imidlertid ikke selv indsamlet Materiale, væsenligst fordi jeg ved en flygtig Undersøgelse i Buitenzorg af Materiale fra Tandjong Priok ikke havde set rettere, end at Bygningen var som af Warming elleve Aar tidligere beskrevet. Men ved Studiet af *Rhiz. Mangle*-Rødder, som jeg med stor Velvillighed fik overladt af Dr. F. Børgesen, der selv havde indsamlet dem i Vestindien, har jeg, idet jeg ogsaa har fulgt Centralcylinderens Udviklingshistorie, senere faaet en anden Opfattelse af disse mærkelige Organers Bygning, og har man hidtil maattet anse dem for noget afvigende i Struktur, forekommer det mig nu, efter at jeg nöje har studeret

---

[1]) Cfr. Karsten, l. c., pag. 46. — Solereder: Systematische Anatomie der Dicotyledonen; 1899, p. 387.

deres Histologi, at de ere langt interessantere og ganske anderledes afvigende fra sædvanlig Rodbygning, saa at efterfølgende Skildring kan søge sin Berettigelse heri.

Mit Materiale har bestaaet af den ovennævnte *Rhiz. Mangle*, *Rh. mucronata* Lam., som Cand. mag. Hjalmar Jensen har haft den store Godhed at indsamle og spritlægge til mig paa Java, samt *Rh. conjugata* L., som jeg skylder Museet i Lund, til hvilket Hr. cand. Hjalmar Møller havde samlet under sit Ophold i Singapore. Samtlige Herrer beder jeg herved modtage min Tak.

De spritlagte Støtterødder blive som saa meget andet tropisk Materiale mørkebrune; da de, som allerede ovenfor nævnt, ere meget smaacellede, kræves der temmelig tynde Snit, og selv paa saadanne er det ofte vanskeligt at skelne Vævelementerne tydelig fra hverandre. Jeg har derfor altid til Kontrol og ved Udførelsen af Tegningerne først ved Hjælp af Klornatron fjernet alle de forstyrrende Phlobaphener; de omhyggelig i Vand udvaskede Snit behandledes derefter videre, dels med Safranin (og Indlægning i Kanadabalsam), dels med Methylgrönt (og Indlægning i Glycerin); herved opnaas temmelig holdbare, farvede Snit, i hvilke de forvedede Elementer fremtræde med stor Tydelighed; for øvrigt foretoges til Kontrol de sædvanlige, saakaldte Ligninprøver [Saltsyre-Floroglucinprøven, Mäules Reaktion o. a.], ligesom disse ogsaa bragtes i Anvendelse overfor ikke i Klornatron blegede Snit.

Allerede i en Afstand af et Par Millimetre fra Rodspidsen anlægges Ledningsstrængene hos *Rh. mucronata* og *Mangle*; saa ungt Materiale har ikke foreligget af *Rh. conjugata*, og den efterfølgende Skildring gælder derfor foreløbig kun hine to Arter. Tværsnit gennem denne meget unge Del af Roden viser, at Endodermen endnu ikke er anlagt, [det sker først adskillig senere,] men at der er dannet en Kreds af 30—40 Prokambium- eller Desmogenstrænge af kredsrundt Tværsnit og bestaaende af meget langstrakte, men meget snævre Elementer, der slutte tæt sammen uden Intercellularum. [De ere adskilte ved Grundvæv af adskillig större Parenkymceller, hvis Indhold paa dette Stadium allerede har

antaget den brunlige Farve i Spiritussen, hvorved Prokambiumstrængene, der ikke indeholde Phlobaphener, paa Tværsnittet træde tydelig frem som klare, meget smaamaskede, kredsrunde Pletter; i Vævet udenfor dem (i Barken) saa vel som indenfor (i „Marven") er der dels allerede udviklet talrige Idioblaster, dels ere saadanne i Færd med at danne sig.

I disse Prokambiumstrænge uddannes nu fem forskellige Slags Elementer: Yderst Sirør, inderst Kar og Hadromparenkym, desuden Kambium og Sejbast; [se Tab. V, Fig. 1, som skematisk viser den udvoxne Rod i primært Stadium]. Heraf anlægges de tvende førstnævnte først; Sejbasten træder først op paa et senere Stadium, ved den primære Udviklings Afslutning; hos *Rh. Mangle* har jeg fundet dette at være Tilfældet i en Afstand fra Rodspidsen af ca. 14 Ctm. Samtidig hermed bliver Endodermen, der, som Warming har vist, udgör en tyndvægget, Caspary'sk Skede med Forkorkning af et bredt, med Sudanopløsning eller Methylgrönt let paaviseligt Bælte paa Radialvæggen, synlig. Leptomet, hvis Siplader paa Længdesnit ere meget tydelige, medens de paa Tværsnittene ere saare vanskelige at iagttage, danner [cfr. Tab. V, figg. 2 (af *Rh. mucronata*) og 5 (af *R. Mangle*), *l*] paa Tværsnit afrundede, ofte noget tangentialstrakte Vævgrupper af snævre Elementer; Protoleptomets Sirør viser tydelig den af franske Histologer saakaldte „différenciation nacrée"[1]). Ikke sjældent findes to Leptomgrupper udviklede [Fig. 3 (af *Rh. Mangle*)]. Hadromet udvikles paa samme Tid indenfor Leptomet i den ydre Halvdel af Prokambiumstrængen. De først dannede Kar, Vasalprimanerne, som Strasburger kalder dem, eller Protohadromet, for at bruge en Haberlandtsk Betegnelse, ere meget snævre Skruekar [Figg. 2, 3, 4 og 5, *x*]; de senere dannede, Metahadromet [samme Figg., *m*], udpræges imidlertid ikke i centripetal Retning, saaledes som ellers i Rødder, men som

[1]) *Lesage*: Sur la différenciation du liber dans la racine; [Compt. rend., CXII, 1891, p. 144.] — *Léger*: Origines et transformations des éléments libériens [Mém. de la soc. Linn. de Normandie, t. 19, 1896]. — *Perrot*: Le tissu criblé. Diss., Paris, Lechevallier, 1899, p. 17 ff.

oftest i alle Retninger, ikke sjældent (se hosstaaende Fotografi) i tydelige Radialrækker, ofte noget uordentlig, sjældnere (og især hos *Rh. Mangle*) væsenlig i centrifugal Retning, altsaa ligesom i en Stængels Karstræng; man finder Repræsentanter for alle tre Udviklingsmaader paa et og samme Tværsnit, og følger man paa Suitserier een og samme Karstræng, ses Forholdet ofte at være forskelligt i forskellig Afstand fra Rodspidsen. Samtidig med, at Metahadromet uddannes i Skikkelse af Skruekar med tætliggende, lave Vindinger af Fortykningstraaden, og Rodens primære Struktur fæstnes, udvikles der ved enkelte Tangentialdelinger et lille, men tydeligt Kambium lige indenfor hver af Leptomstrængene [Figg. 2-5, *k*]; det træder dog foreløbig ikke i Virksomhed, og navnlig udvikler det ikke noget af de ydre Metahadromkar. Af leptomagtige Elementer i Hadromet har jeg intet kunnet finde.

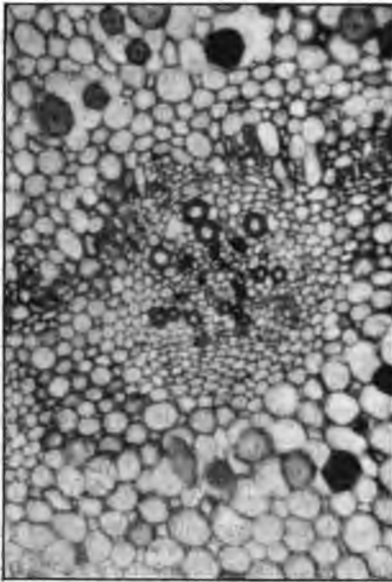

Fig. 2. Parti af et Fotografi af et Tværsnit af ***Rhizophoras Mangles*** Støtterod visende en kollateral Karstræng; det primære Hadrom er helt udviklet, men Endodermen og Sejbasten er ikke udpræget endnu. Man ser Protohadromelementerne i Midten, Metahadromet danner ret tydelige Straaler ud derfra. Den øverste Del af Figuren vender udad imod Korken. [$\frac{180}{1}$]

Medens Rodens Ledningsvæv saaledes udpræges i Prokambiumstrængens ydre Halvdel, har den indre Del af den stadig holdt sig i tyndvægget og plasmafyldt Tilstand; men den omdannes nu til den fra tidligere Undersøgere bekendte, overordenlig stærkt fortykkede og forvedede Sejbast, der som en i Tværsnit kredsrund eller noget halvmaaneformet Stræng udgör et overmaade kraftigt Styrkevæv [cfr. Fig. 1, *s*].

Det ovenfor omtalte Leptom er ikke det eneste, som udvikles i Roden; karakteristiske for Rødder ere jo netop de imellem det primære Hadroms Kargrupper liggende Sivævsstrænge; saadanne forekommer ogsaa her [Fig. 1, *p*]. De ligge, som Warming rigtig bemærker, temmelig langt fra Endodermen; han angiver, at der ofte er flere af dem imellem Hadromstrængene; det har ikke været Tilfældet hos mit Materiale, hverken hos *Rh. Mangle* eller *mucronata*. Iøvrigt har jeg intet at bemærke om dem.

Ville vi nu kaste et Blik paa den nys skildrede Rodstruktur, kunne vi ikke undgaa at bemærke flere fra det sædvanlige meget afvigende Ejendommeligheder. For det første finde vi, hvad der saa vidt mig bekendt ikke er kendt hos nogen anden Rod, aabne, kollaterale Karstrænge i Stedet for de ellers almindelige Hadromstraaler, og dersom de interfasciculære Leptomstrænge ikke forekom, vilde vi have en Stængels Struktur for os. For det andet er Hadromet i disse Karstrænge ordnet og udviklet paa en Maade, der hidtil ikke er funden hos nogen angiosperm Plante, hverken i Rod eller i Stængel, og som leder Tanken hen paa Planterigets fjærne Fortid eller paa Nutidens faa Descendenter fra hine Perioders Væxter, fra hvilke Rhizophoraceerne dog ere systematisk vidt adskilte. I vore nulevende Blomsterplanters Stængler og Rødder finde vi, som det er bekendt fra enhver Lærebog, at Hadromet [naturligvis se vi bort fra koncentriske Strænges] enten er endarch [ɔ: Protohadromet inderst, Metahadromets Udvikling centrifugal], som almindeligt i Stængelen, eller exarch [ɔ: Protohadromet yderst, Metahadromets Udvikling centripetal], som det ses i Roden; [ganske vist have italienske Forskere i den nyere Tid[1]) for Monocotyledonernes Vedkommende paavist Rodens Kars centrifugale Anlæg, men deres egenlige Uddannelse, Forvedning og Skulpturudvikling, altsaa det, der gör dem til tracheale Elementer, foregaar dog centripetalt.] Kun i Karstrængene i

---

[1]) Cfr. Pirotta: Ricerche ed osservazioni intorno alla origine ed alla differenziazione degli elementi vascolari primarî nelle radice delle Monocotyledonî [i Annali di Botanica, vol. I, 1903—04, p. 8].

Cycadeernes Blade samt i Ginkgo's Kimblade har man fundet en anden Udvikling af Hadromet, nemlig den mesarche, karakteriseret ved Protohadromkarrenes centrale Stilling og Metahadromets Udvikling saavel i centrifugal som centripetal Retning. For Cykadekarstrængenes Vedkommende er dette velbekendt og omtalt i enhver anatomisk Lærebog (meget godt afbildet f. Ex. hos de Bary[1]), og Fænomenet er af Interesse, fordi det utvivlsomt er nedarvet fra Fortidsvæxter. Betegnelsen mesarch er ikke benyttet af de nyere Lære- og Haandbogsforfattere, saasom van Tieghem, Haberlandt, Eichler (i Engler & Prantls Haandbog), men desto mere af engelske og amerikanske Anatomer og Palæontologer i nyere Tid.

Selve Fænomenet er opdaget 1861 af Mettenius[2]), men han har ikke givet noget terminologisk Udtryk derfor; Russow omtaler Forholdet igen i 1872[3]) (eller egl. 1871) samt i sit fortrinlige Skrift[4]) fra 1875; en udmærket Fremstilling haves, som ovenfor nævnt, hos de Bary i 1877, og hans Afbildning er senere ofte reproduceret; mere uklar forekommer Bertrand[5]) (1880) mig at være [hans Skrift er for øvrigt ikke let forstaaeligt], men man sammenligne dog hans Fig. 59, Tab. V. Allerede i 1879[6]) ser Renault den Art Karstrænge hos Planter fra Kultiden, men opfatter det ikke som senere i 1881, hvor han[7]) betegner Cycadékarstrængen som „diploxyl"; dette Udtryk gaar nu senere igen især i den franske, palæontologiske Litteratur, i hvilken Renault jo indtager en meget fremskudt Plads[8]); hos Bertrand &

---

[1]) Vergl. Anatomie, pag. 349, Fig. 158; cfr. Engler & Prantl: Natürl. Pflanzenfam., II, 1, pag. 13, Fig. 4.

[2]) Abhandl. d. kgl. Sächs. Ges. d. Wiss., Bd. VII (math.-naturw. Cl. Vol. 5).

[3]) Vergl. Untersuchungen der Leitbündel-Kryptogamen (i Mém. de l'Acad. imp. des sciences de St. Pétersb., VIIe sér., tome XIX, No. 1).

[4]) Betrachtungen über das Leitbündel- und Grundgewebe, pag. 37.

[5]) Théorie du faisceau (Bulletin scientif. du département du Nord, 2e sér. 3ième année, No. 2, 3 og 4).

[6]) Structure comp. de quelques tiges de la flore carbonifère (i: Nouvelles Archives du Muséum, 2ième sér., t. II, p. 277; tab. 14, figg. 5 og 6).

[7]) Cours de bot. fossile, 1e année; pag. 37, cfr. p. 117 og pl. 16, fig. 9 (Poroxylon-Stammens Ledningsstræng).

[8]) I et Arbejde af Vetters (Die Blattstiele d. Cycadeen, Inaug.-Diss.,

Renault[1]) finde vi saaledes i 1886 Udtrykket „faisceaux diploxylé" [og i Compt. rend. for 24. Maj samme Aar]; i 1887 dannede Solms-Laubach[2]) Udtrykket „mesarch" egentlig mere en passant, thi han anvender det ikke en Gang i sin egen Lærebog, men fra det Aar forekommer det hyppigere og hyppigere, især i palæontologiske Forfatteres Arbejder. Strasburger[3]) bruger det dog endnu ikke, men i 1895 adopteres Betegnelsen, saa vidt jeg kan sé, for første Gang af Williamson & Scott[4]) i deres store Arbejde om *Lyginodendron* og *Heterangium*. I 1897 træffe vi Betegnelsen igen anvendt om det samme Forhold, som da opdagedes i Kimbladet af *Salisburya* af Worsdell[5]); vil man specielt fæste Opmærksomheden paa Kulplanternes mesarche Hadroms Udvikling i centripetal og -fugal Retning, er Udtrykket diploxyl ikke ilde; men i Ginkgo's Kimblad er „Diploxyliteten" ikke saa stærkt udpræget, saa at „mesarch" her bliver heldigere. I denne samme Afhandling foreslaas Udtrykket „endarch" [som vi have anvendt ovenfor] for første Gang; det er dannet af Scott, som ogsaa i sin Lærebog[6]) fra 1900 anvender mesarch, endarch og exarch, uden at man egenlig her han se, hvem disse Udtryk skyldes. Angaaende Forfattere, som efter dette Tidspunkt have beskæftiget sig med den mesarche

---

Leipzig, 1884) er det derfor meget paafaldende, at han ikke nævnes, lige saa lidt som det nævnte Udtryk synes Forfatteren bekendt. Han beskriver i det hele taget Hadromet ganske urigtig, ja synes end ikke at kende de Barys Haandbog. Det kan for øvrigt i Parenthes bemærkes, at heller ikke Wettstein (Handbuch d. syst. Botanik, II, 1 Theil, 1903, p. 121), der dog er af allernyeste Datum, synes at kende de terminologiske Betegnelser, som anvendes om disse Emner; det, han anfører om Cykadékarstrængene, er i og for sig rigtigt, men ikke udtömmende, hvilket er saa meget mere forunderligt, som Bennettitaceerne i den Henseende ere korrekt beskrevne.

1) Archives Bot. du Nord de la France, p. 237.

2) Einleitung in die Phytopalaeontologie, p. 263.

3) Ueber den Bau u. die Verrichtungen der Leitungsbahnen, 1891: p. 155.

4) Cfr. Philos. Transact. Roy. Soc., vol. 186, 1895 B, p. 703.

5) Transact. of the Linn. soc., 2d ser., vol. V, p. 301; (cfr. især pl. 23, fig. 3, som har megen Lighed med Rhizophora).

6) Studies in fossil Botany, p. 137, Anm.

Struktur og anvendt Betegnelsen, kunne nævnes Scott[1]), Worsdell[2]), Jeffrey[3]) [cfr. især hans Fotografi 43, Tab. VI af *Lyginodendron* (= *Lyginopteris* Potonié [Lehrbuch d. Pflanzenpalaeontologie, 1899])]; i 1903 har Enrico[4]) givet os Cycadé-Hadromets Udviklingshistorie, og endelig kan nævnes Matte's[5]) Undersøgelser fra 1904 [cfr. dog Worsdell's Bemærkninger hertil[6])] samt Lyon's[7]) Arbejde over Ginkgo fra samme Aar. Det er ikke alene hos Cycadeer, Ginkgoaceer og uddøde Kryptogamer [Bennettitaceer, Cordaitaceer], vi finde mesarche Hadrompartier; ogsaa nulevende Karkryptogamer besidde saadanne, saasom *Osmunda cinnamomea* [cfr. Jeffrey, l. c., p. 124 og Tab. 3, Fig. 23, Faull[8]), derimod ikke *O. regalis* (cfr. Strassburger[9]), Zenetti[10])] og Bladkarstrængen hos *Isoëtes* [oprindelig set af Russow (Vergl. Untersuch., Tab. XI, Fig. 27), senere undersøgt af Kruch[11])].

Denne ejendommelige Hadromudvikling, at altsaa de første (og snævreste) Kar anlægges i Midten af Prokambiet, medens Metahadromets Uddannelse skrider ud derfra til alle Sider, er det jo

---

[1]) Anat. characters presented by the peduncle of Cycadaceae (Ann. of Bot., 1897, vol. XI, p. 399; cfr. hermed fig. 106 (af Stangeria) i forrige Bog, p. 316). Fremdeles: Scott i British Associations Report, 1900; p. 945, (Poroxylon og Cordaites).

[2]) The vascular structure of the sporophylls of the Cycadaceae (i Ann. of Bot., XII, 1898; p. 203); cfr. hertil Stopes i Flora 1904, p. 435, samt Worsdell: Berichtigung i Flora 1905, p. 381.

[3]) Structure and development of the stem in the Pteridophyt. and Gymnosperms (Philos. Transact., vol. 195 B., p. 136; 1903).

[4]) Sviluppo del fascie vascol. d. foglie d. Cyc. [Ann. di botan., vol. I, p. 109].

[5]) Recherches sur l'appareil libéro-ligneux des Cycadées. Diss. Caen, 1904.

[6]) The new Phytologist, vol. VIII, 1904, p. 247.

[7]) The embryogeny of Ginkgo [i Minnesota Bot. Studies, vol. III, 1904; pag. 284, og fig. 59].

[8]) Anatomy of the Osmundaceae [Botan. Gazette, vol. 32, 1901; pag. 388, samt tab. XVI, figg. 15 og 17]. Fænomenet er her set, men ikke udtrykkeligbe nævnt.

[9]) Bau und Verrichtungen der Leitungsbahnen, Jena, 1891, p. 448.

[10]) Botanische Zeitung, Originalarb., 1895.

[11]) Istologia ed istogenia del fascie conduttore delle foglie di Isoëtes; [i Malpighia, vol. IV, 1890—81; p. 69, og især tab. I, fig. 2].

netop, vi finde hos de to ovenfor behandlede *Rhizophora*-Arter; angaaende den tredje, *Rh. conjugata* L., kunne vi fatte os i Korthed, da den i den Henseende ganske ligner de to andre; der er i dens Rodparenkym, som er noget mere storcellet, men i øvrigt er udstyret med ganske de samme sejbastagtige Trichoblaster, ikke saa mange Phlobaphener, og Vævet er noget løsere med flere og större Intercellulærrum; Korklaget, hvormed Barken er beklædt, er mægtigere og Stencellegrupperne noget större. Især er denne Arts Rødder let kendelige ved deres meget tydelige Endoderm, af hvis (paa Tværsnit) rektangulære eller kvadratiske Celler mange have noget fortykkede Vægge (svage O-Skeder), medens de mellemliggende ere de sædvanlige, tyndvæggede med (især paa Snit, der ere klarede med Klornatron og Glycerin) fremtrædende, forkorkede Radialvægge. Paa de Støtterødder, som have staaet til min Raadighed, var det udadvendende Metahadrom langt stærkere udviklet end det øvrige, et Forhold, som kun sjældnere findes hos de to andre, ovenfor beskrevne Arter; ofte syntes det mig, som om Udviklingen kunde være endarch; i hvert Tilfælde kan det indre Metahadrom være indskrænket til eet à to Kar. Medens Karstrængene hos *Rh. Mangle* og *mucronata* som oftest eller dog meget hyppig have to Leptompartier, er eet saadant Regelen hos *R. conjugata*; imellem Karstrængene findes ligesom hos de to andre Arter kun een Leptomstræng, men den kan være temmelig tyk.

Naar Tykkelsevæxten begynder, sættes hos alle tre Arter det Kambium, som befinder sig i Karstrængene, først i Arbejde, men slutter sig meget snart til det lidt senere indenfor det interfasciculære Leptom opstaaende Dannelsesvæv. Sejbastudviklingen har samtidig grebet noget mere om sig, og hos *Rh. Mangle* og *mucronata* indesluttes til sidst det primære Hadrom saa meget i dette Væv, at det paa Tværsnit bliver vanskelig iagttageligt. For øvrigt udformer Tykkelsevæxten sig paa den af Warming skildrede Maade; og den skal derfor ikke nærmere forfølges her; der dannes ingen Pericykelkork.

Det vil have sin Interesse at undersøge Kimrodens Anatomi; Warming[1]) skriver om den: „In der kleinen Radicula scheint keine wesentliche Änderung im Bau statt zu haben"; dette maa betyde: i Sammenligning med den hypocotyle Stængels Bygning denne har jeg forøvrigt funden ganske, som af Warming skildret. Kimroden er utvivlsomt ganske funktionsløs; den er overordentlig lille; paa de tre Kimplanter af *R. Mangle*, som have staaet til min Raadighed, har jeg ikke kunnet anslaa dens Længde til mere end 2, höjst 3 Mm. Den afviger i sin Anatomi baade fra Støtterødderne og fra Hypokotylet og er meget lig en normal Rod; Hadrom og Leptom afvexle med hinanden, men hint er indskrænket til to à tre Kar, ja endog til et eneste. En Endoderm er ikke til Stede, og det kan forekomme, at der mellem to Hadrompartier (om „Straaler" som i en almindelig Rod kan her ikke godt tales) findes to Leptompartier, men saa mange, som vi træffe i Hypokotylet mellem to af dets (kollaterale, aabne og endarche) Karstrænge, hvor jeg har set indtil elleve, fandtes ikke paa mit Materiale.

Endnu fortjener et sidste Spørgsmaal, som kunde paatrænge sig, et Par Ord. Vi kende indtil Dato ingen anden Rod med en Bygning som den, vi ovenfor saa fandtes hos Støtteroden. Man kunde med rette spörge, om denne da virkelig er en Rod; herpaa mener jeg at maatte svare ja, ti den har endogen Oprindelse og er forsynet med en Rodhætte, men iblandt de afvigende Rodstrukturer er Støtterodens unægtelig meget mærkelig. Tiden vil nu vise, om vi paa andre Steder, muligvis blandt *Rhizophora*'ens Slægtninge Myrtiflorerne, skulde træffe den mesarche Hadromudvikling; foreløbig kendes den, som ovenfor udviklet, aldeles ikke hos Angiospermerne.

Universitetets botaniske Laboratorium, Marts 1905.

---

[1]) l. c., pag. 545.

Figurforklaring til Tab. V.

Figurerne ere med Undtagelse af Fig. 1, som er rent skematisk, tegnede med Abbes camera clara efter Zeiss Ocul. 1, Obj. D D.

Fig. 1. Et lille Stykke af en Støtterods Tværsnit af *Rhizophora mucronata* Lam. Skematisk for at vise Lednings- og Styrkevævets Topografi. *end.* = Endoderm; *s* = Sejbaststrængene paa Hadromstrængenes Inderside; *h* = Hadrom; *k* = Kambium; *l* = det til Hadromstrængene knyttede Leptom; *p* = det interfasciculære Leptom. Roden er i fuldtudviklet, primært Stadium; Tværsnittet er taget ca. 11 cm. fra Rodspidsen.

Figg. 2 og 4. Tværsnit af to kollaterale Karstrænge fra Støtteroden af *Rhizophora mucronata* Lam. i primært Stadium. I Fig. 4 er Hadromparenkymet ikke indtegnet.

Figg. 3 og 5: Som foregaaende, men af *Rhiz. Mangle* L. Karstrængen i Fig. 3 har to Leptompartier.

I de fire sidste Figurer betyder:

l = Leptomstrænge;
k = Kambium;
x = Protohadromkar (Vasalprimaner); } udgör tilsammen det
m = det primære Hadroms „metaxylem"; } „mesarche" Primærhadrom.
sb = Sejbastceller („Idioblasterne").

I Rummet indeni den buede Linie, som begrænser Karstrængen indadtil i Figg. 3, 4 og 5, udvikles de mægtige Styrkevævsstrænge, som i Fig. 1 betegnes ved *s*.

Fuglene ved de danske Fyr i 1904.

22de Aarsberetning om danske Fugle.

Ved

Herluf Winge.

Med et Kort.

I 1904 indsendtes fra 32 af de danske Fyr til Zoologisk Museum 620 Fugle af 56 Arter faldne om Natten i Trækttiden. I det hele var der faldet langt over 700 Fugle.

De Fyr, hvorfra Fugle indsendtes, vare: *Blaavands Huk*, J. C. Ryder, Fyrmester (Sendinger fra 15 Nætter); *Vyl* Fyrskib, N. Kromann, Fører (fra 15 Nætter); *Horns Rev* Fyrskib, J. Jensen, Fører (23); *Lodbjerg*, F. Frich, Fyrmester (13); *Hanstholm*, H. Roed, Fyrmester (6); *Rubjerg Knude*, J. H. S. Deichmann, Fyrmester (1); *Skagen*, M. G. Poulsen, Fyrmester (3); *Nordre Røn*, P. A. Larsen, Fyrmester (2); *Læsø Trindel* Fyrskib, J. Vestbo, Fører (10); *Læsø Rende* Fyrskib, S. Severinsen, Fører (13); *Kobbergrund* Fyrskib, C. Knudsen, Fører (11); *Anholt Knob* Fyrskib, J. C. Jeppesen, Fører (29); *Anholt*, J. P. Nielsen, Fyrmester (1); *Schultz's Grund* Fyrskib, P. Larsen, Fører (9); *Hjelm*, H. J. Henningsen, Fyrmester (11); *Sletterhage*, E. Østerberg, Fyrmester (1); *Thunø*, C. Kjeldsen, Fyrpasser (1); *Sejrø*, A. M. Dam, Fyrmester (2); *Vestborg*, P. F. Køhler, Fyrmester (1); *Nakkehoved*, W. Schultz, Fyrmester (1); *Drogden* Fyrskib, L. Lauritzen, Fører (5); *Stevns*, L. Wedén, Fyrmester (6); *Romsø*, F. Andersen, Assistent (1); *Sprogø*, L. Buch, Tilsynsførende (5); *Helholm*, D. Holst, Til-

synsførende (1); *Omø,* S. U. Hansen, Fyrmester (1); *Hov,* H. V. O. Westermann, Assistent (2); *Tranekjær,* H. C. Thislund, Fyrmester (1); *Skjoldnæs,* A. Lorentzen, Fyrmester (4); *Hammershus,* E. Wielandt, Fyrmester (1); *Dueodde Nordfyr,* W. Lund, Fyrmester (1); *Gjedser Rev* Fyrskib, H. Gommesen, Fører (18).

De Fugle, der indkom, vare:

1. *Anas penelops* 1.
2. *Anas boscas* 2.
3. *Fuligula ferina* 1.
4. *Oedemia nigra* 1.
5. *Pagonetta glacialis* 2.
6. *Anser torqvatus* 1.
7. *Rallus aqvaticus* 3.
8. *Gallinula chloropus* 3.
9. *Fulica atra* 1.
10. *Vanellus cristatus* 8.
11. *Charadrius sqvatarola* 1.
12. *Charadrius pluvialis* 3.
13. *Ægialitis hiaticula* 4.
14. *Strepsilas interpres* 1.
15. *Numenius arqvatus* 1.
16. *Limosa lapponica* 1.
17. *Actitis hypoleuca* 2.
18. *Tringa canutus* 2.
19. *Tringa alpina* 11.
20. *Limnocryptes gallinula* 7.
21. *Larus ridibundus* 1.
22. *Larus canus* 1.
23. *Accipiter nisus* 1.
24. *Cuculus canorus* 1.
25. *Iynx torqvilla* 3.
26. *Alauda arvensis* 248. (Mindst 287 faldt.)
27. *Sturnus vulgaris* 66. (Mindst 74 faldt.)

28. *Troglodytes parvulus* 4.
29. *Sylvia cinerea* 2.
30. *Sylvia atricapilla* 1.
31. *Sylvia hortensis* 12.
32. *Hypolais icterina* 1.
33. *Acrocephalus arundinaceus* 2.
34. *Acrocephalus phragmitis* 5.
35. *Phyllopseustes trochilus* 10.
36. *Phyllopseustes rufus* 1.
37. *Regulus cristatus* 2.
38. *Anthus pratensis* 4.
39. *Anthus obscurus* 1.
40. *Anthus arboreus* 2.
41. *Turdus iliacus* 14. (Mindst 18 faldt.)
42. *Turdus musicus* 37. (Mindst 52 faldt.)
43. *Turdus pilaris* 12.
44. *Turdus torqvatus* 1. (6 faldt.)
45. *Turdus merula* 26.
46. *Saxicola oenanthe* 14. (16 faldt.)
47. *Praticola rubetra* 3.
48. *Ruticilla phoenicura* 13.
49. *Erithacus rubecula* 38. (92 faldt.)
50. *Muscicapa atricapilla* 9.
51. *Muscicapa grisola* 1.
52. *Fringilla coelebs* 6. (14 faldt.)
53. *Fringilla montifringilla* 1.
54. *Cannabina linaria* 2.
55. *Emberiza schoeniclus* 12.
56. *Emberiza nivalis* 7.

Af de faldne Arter vare 2, *Larus ridibundus* og *Larus canus*, ikke faldne ved Fyrene i Løbet af de foregaaende 18 Aar. Tallet af de Arter, der ere faldne i Løbet af de sidste 19 Aar, er dermed naaet op til 152.

(1904.)

Der er iaar udført en anatomisk Kjønsbestemmelse af en stor Del af de indsendte Fugle, hvis Kjøn ikke viser sig klart i det Ydre. Undersøgelsen skyldes Hr. E. Lehn Schiøler. (En lignende Undersøgelse i mindre Omfang udførtes i 1888.)

En mild Vinter fulgtes af et tidligt Foraar; Vejret lagde ingen Hindringer for Trækfuglene.

Ved Kjøbenhavn*) iagttoges Lærke og Irisk (*Alauda arvensis*, *Cannabina linota*) første Gang 10de Februar. 14de om Formiddagen vare adskillige Lærker paa Vandring, nogle flyvende i nordlig Retning, men andre i vestlig, kommende ind fra Øresund, tilsyneladende paa Tilbagerejse. 12te Marts Kl. 5,30 Em. fløj 3 Lærker ude over Sundet mod N.

Første Stær (*Sturnus vulgaris*) viste sig 17de Februar; men derefter var ingen at se førend 4de og 9de Marts; efter Midten af Marts var den almindelig.

13de Marts blev første Vibe (*Vanellus cristatus*) set.

15de Marts trak flere Raager (*Corvus frugilegus*) mod N.

20de Marts viste sig første Præstekrave, Engpiber, Sangdrossel og Rørspurv (*Ægialitis hiaticula*, *Anthus pratensis*, *Turdus musicus*, *Emberiza schoeniclus*). 2den April fløj en Engpiber op fra Strandmarken Kl. 2,20, ud over Sundet og bort mod N. Ø. Paa Vandrested var Sangdroslen jevnlig i den følgende Tid, sidste Gang 7de Maj. 30te April kom en Rørspurv-Han til en lille Dam i min Have; 1ste Maj havde den en Hun hos sig; Parret blev paa Stedet, byggede Rede og fik Unger; men baade Hun og Unger bleve ædte af en Kat 14de Juni, hvorefter Hannen forsvandt. Rørspurven havde ikke tidligere bygget her.

21de Marts var Fuglekongen (*Regulus cristatus*) paa Vandrested, igjen 10de, 17de og 18de April. Nogle havde overvintret.

---

*) De efterfølgende Meddelelser om Fugle ved Kjøbenhavn ere efter mine egne Iagttagelser.

2den April trak en Spurvehøg (*Accipiter nisus*) ude over Sundet mod N. Kl. 4,30; 3dje fløj to inde over Land mod N. Ø. Kl. 9; 10de ligeledes en Kl. 9,5; 11te en over Sundet mod N. Kl. 5,25; 17de ligeledes en Kl. 4,42, en 4,45, en 4,55.

4de April blev første Hvide Vipstjert (*Motacilla alba*) set.

9de April omkring Kl. 10,45 Aften, i stille, stjerneklart Vejr, hørtes adskillige „Gyvfugle" (vist Sortænder, *Oedemia nigra*) flyvende over Sundet. Over Lustrupdal ved Ribe hørte Hr. M. Claussen store Flokke Gyvfugle trækkende N. Ø. 15de April Kl. 9,30 Aften. Natten mellem 16de og 17de April, i Tordenvejr, gik der et stort Træk af Fugle hen over Kolding, meddeler Architekt Hagerup; Gyvfugle hørtes allerede Kl. 8,45, og deres Mængde naaede sit højeste Kl. 9,10, kort før Regnen brød løs; senere kom vældige Mængder af Hjejler og Knortegjæs (*Charadrius pluvialis*, *Anser torqvatus*), medens Tordenen rullede. Samme Nat, i stille, regnfuldt Vejr, gik et meget stort Træk ogsaa over Aalborg, meddeler Lærer T. Bang. 17de April Aften Kl. 10,30 og 10,45 omtrent, i næsten stille, stjerneklart Vejr, hørtes Gyvfugle i større Mængde over Sundet. Natten til 24de hørte Dr. Arctander Gyvfugle trækkende over Storehedinge. En enkelt Gyvfugl hørtes over Sundet 24de April Aften Kl. 10,20 i stille Vejr med klart Maaneskin.

15de April blev første Stenpikker (*Saxicola oenanthe*) set.

17de April trak adskillige Musevaager (*Buteo vulgaris*), og første Rødstjert (*Ruticilla phoenicura*) blev set, ualmindelig tidlig. Musevaagerne fløj ude over Sundet, højt tilvejrs, lige mod N.: 2 Kl. 12,15; 1: 12,17; 3: 12,20; 1: 12,53; 1: 3,3; 1: 3,17; 4: 4,25; 4: 4,43; 7: 4,45; 1: 4,47; 1: 4,52; 1: 5. Rødstjerten var senere jevnlig at se paa Vandrested, sidste Gang 17de Maj.

18de April kom Digesvale, Forstuesvale og Gransanger (*Hirundo riparia, H. rustica, Phyllopseustes rufus*); af Digesvaler var her en Flok paa omkring 30, af Forstuesvaler kun enkelte. Flere Forstuesvaler vare at se den 21de, enkelte 29de og 30te April, 1ste, 2den og 3dje Maj; derefter blev Arten mere almindelig;

en Flok paa omkring 30 var paa Vandrested 9de Maj, ligeledes en stor Flok 17de Maj.

20de April kom Lille Præstekrave (*Ægialitis minor*) til et Yngleested.

Natten til 23de April gik et stort Træk af Ryler og Klirer over Storehedinge, meddeler Dr. Arctander.

24de April var her Løvsanger og Grøn Løvsanger (*Phyllopseustes trochilus, Ph. sibilatrix*), og Rødkjælken (*Erithacus rubecula*) blev set paa Vandrested for sidste Gang. Paa Vandrested viste Løvsangeren sig derefter jevnlig indtil 22de Maj, den Grønne Løvsanger 2den og 7de Maj. Enkelte Rødkjælke havde overvintret; talrigst paa Gjennemrejse syntes de at være midt i April.

27de April kom Gjerdesanger og Skovpiber (*Sylvia curruca, Anthus arboreus*).

29de April kom Munk og Bynkefugl (*Sylvia atricapilla, Praticola rubetra*). Paa Vandrested var Munken endnu at se 20de Maj.

1ste Maj blev Sjaggeren (*Turdus pilaris*) set for sidste Gang, mindst 20 i Flok siddende i en Trætop, flyvende bort mod N. V.

2den Maj blev Tornskaden (*Lanius collyrio*) set første Gang, en Han; derefter var ingen at se førend 21de.

3dje Maj kom Mudderklire, Gul Vipstjert og Broget Fluesnapper (*Actitis hypoleuca, Motacilla flava, Muscicapa atricapilla*). Paa Vandrested blev Mudderkliren set oftere i den følgende Tid, sidste Gang 24de Maj, ligeledes den Brogede Fluesnapper, der sidste Gang viste sig 25de Maj.

4de Maj bleve de første Bysvaler (*Hirundo urbica*) sete. Kun ganske faa indfandt sig i Egnen.

7de Maj var Vendehalsen (*Iynx torqvilla*) her paa Gjennemrejse, og Tornsangeren (*Sylvia cinerea*) kom. 8de Maj var Vendehalsen igjen paa Vandrested. 15de Maj iagttoges Tornsangeren næste Gang, igjen 22de og derefter mere stadig.

8de Maj sang de første Nattergale (*Luscinia philomela*).

10de Maj blev en enkelt Mursvale (*Cypselus apus*) set, og

(1904.)
Sivsanger og Graa Fluesnapper (*Acrocephalus phragmitis, Muscicapa grisola*) kom. 14de Maj blev igjen en enkelt Mursvale set, ligeledes 15de, 18de og 19de; 20de var den her i Flok; 25de syntes flere at være komne.

11te Maj var her to Hortulaner (*Emberiza hortulana*) paa Gjennemrejse.

14de Maj bleve Lærkefalk, Havesanger og Gulbug (*Falco subbuteo, Sylvia hortensis, Hypolais icterina*) iagttagne første Gang. Samme Dags Aften gik et stærkt og langvarigt Tordenvejr hen over en Del af Danmark. Over Næstved, meddeler Apotheker Baagøe, var Luften opfyldt af Skrig af uhyre Flokke Gjæs i Tiden fra Kl. 9 til 11 Aften; Fuglene syntes at flyve hid og did, snart højt, snart lavere; i Lynglimtene saa man Gjæssenes skinnende hvide Undersider. Et ganske lignende Træk af Gjæs, sikkert Knortegjæs, over Storehedinge iagttog Dr. Arctander mellem Kl. 10 og 11.

15de Maj hørtes Rørsanger og Drosselrørsanger (*Acrocephalus arundinaceus, A. turdinus*) første Gang, og en Lille Spove (*Numenius phæopus*) fløj over Stranden mod N. Kl. 2,50.

16de Maj om Aftenen fløj Knortegjæs mod Ø. over Sorø-Egnen, meddeler Skovfoged H. Thorsøe.

5te Juni var Kjærsangeren (*Acrocephalus palustris*) paa Vandrested.

Vel snarest kun omstrejfende, ikke paa egenlig Vandring, var en Storspove (*Numenius arqvatus*), der fløj over Sundet mod S. 16de Juni Kl. 8,45. Strejfende eller vandrende viste den sig oftere i den følgende Tid: 24de Juni fløj en fra Stranden mod V. højt tilvejrs Kl. 7,40 Fm., 2den Juli ligeledes en mod S. V. Kl. 3,2; 4de Juli hørtes den fløjtende over Sundet Kl. 12,55; 9de Juli fløj en over Sundet mod S. Kl. 1,58; 25de Juli Kl. 9,20 Aften i stille Vejr med klart Maaneskin hørtes den flyvende over Sundet mod S.; 4de August hørtes den over Sundet Kl. 5 Em.; 11te August Kl. 10,20 Aften, i mørkt Vejr, hørtes mange over Sundet, vistnok trækkende S.; 6te September hørtes den over Sundet Kl. 2,45.

(1904.)

2den Juli vare Rødben (*Totanus calidris*) og Præstekrave paa Vandrested for første Gang i Efteraaret.

3dje Juli ligeledes Mudderklire. Mudderkliren var derefter meget jevnlig at se eller høre, oftest paa Vandrested, undertiden vandrende om Natten, indtil 31te August; 5te Juli hørtes den flyvende over Sundet om Aftenen Kl. 9,50 i mørkt Vejr med lidt Regn; 30te Juli ligeledes Kl. 10,30 i klart Maaneskin; 1ste August Kl. 8,55 og et Par Gange senere i overtrukket, stille Vejr; 24de August Kl. 9,25 i stille Vejr med Maaneskin.

23de Juli var Sangdroslen paa Vandrested, ligeledes 24de, men derefter ingen førend 17de September; siden var den ret jevnlig at se indtil 19de Oktober. Om Aftenen 23de Juli Kl. 8,40 hørtes den Lille Spove over Sundet.

26de Juli blev sidste Gulbug set; 21de havde den med sine Unger forladt et Ynglested.

31te Juli var Munken paa Vandrested.

1ste August Aften Kl. 9,20 og 9,50 hørtes „Gyvfugle“ over Sundet, ligeledes 5te August Kl. 9,20 og 24de Kl. 10,5.

7de August forsvandt Lille Præstekrave fra et Ynglested, ligeledes Havesanger.

19de August blev Mursvalen set sidste Gang, og Løvsanger og Broget Fluesnapper indfandt sig paa Vandrested for derefter at vise sig ret jevnlig indtil 10de og 11te September henholdsvis.

24de August trak enkelte Hvepsevaager (*Pernis apivorus*) tværs over Sundet mod V.: 2 Kl. 4,15 og 2 Kl. 4,25. Samme Dag kom Rødstjerten paa Vandrested, og den viste sig siden jevnlig indtil 25de September.

28de August forsvandt den Graa Fluesnapper fra et Ynglested.

29de August var Rødkjælken paa Vandrested, igjen 16de September og derefter stadig Efteraaret igjennem ind i December; enkelte vare her endnu ved Aarets Slutning.

30te August fløj 4 Terner (*Sterna hirundo*), unge og gamle, op fra Stranden Kl. 7,10 Morgen, skrigende, steg i Skruelinie saa

himmelhøjt tilvejrs, at de næsten vare usynlige, og drog derefter bort mod S. V. Samme Dag blev Gjerdesangeren set sidste Gang.

2den September om Morgenen trak en Spurvehøg fra Stranden mod V., 18de ligeledes en mod S. V. Kl. 2,10.

10de September blev Skovpiberen set sidste Gang,

12te September Tornsangeren ligeledes.

16de September om Morgenen trak flere Engpibere mod S. I den følgende Tid var Arten næsten stadig at se, ogsaa undertiden trækkende, saaledes 21de, 26de September, 8de og 16de Oktober. 23de Oktober blev den set sidste Gang.

17de September var Knortegaasen paa Vandrested: en Flok paa mellem 100 og 200 fløj ude over Sundet mod N. Kl. 4,15; omtrent 50 fløj mod S. Kl. 6,10 for derefter at vende og ligeledes forsvinde i N. 19de fløj en stor Flok N. Kl. 5,45 Em. 17de blev den Gule Vipstjert set sidste Gang.

26de September om Morgenen vare flere Lærker paa Vandring, flyvende S. og V. I den følgende Tid vare Lærker næsten stadig at se, men ikke egenlig vandrende, indtil Slutningen af Oktober, derefter enkelte Gange i November og sidste Gang 4de December.

27de September blev Digesvalen set sidste Gang, og Fuglekonge og Rørspurv vare paa Vandrested. Sidste Gang iagttoges Rørspurven 23de Oktober.

28de September blev sidste Bysvale set,

30te September ligeledes sidste Forstuesvale. Forstuesvalen havde været ret almindelig indtil det sidste.

16de Oktober viste Kvækeren (*Fringilla montifringilla*) sig for første Gang i Efteraaret,

26de Oktober ligeledes Vindroslen (*Turdus iliacus*) og

16de November Sjaggeren.

27de November, ganske ualmindelig sent, blev sidste Hvide Vipstjert set; ingen havde ellers været at se siden 11te Oktober.

6te December blev Stæren, en større Flok, set sidste Gang; fra Begyndelsen af November havde den ellers være borte.

(1904.)

29de December blev sidste Irisk set; siden Midten af Oktober vare kun enkelte sete nogle faa Gange.

Fortegnelse over de Fugle der ere indsendte fra Fyrene som faldne om Natten.

(Hver Nat dateret som den følgende Dag.)

1. *Anas penelops.* Pibeand.
   Januar: 30te Blaavands Huk 1 ♂.

2. *Anas boscas.* Stokand.
   Marts: 14de Lodbjerg 1 ♂.
   Oktober: 15de Omø 1 ♀.

3. *Fuligula ferina.* Taffeland.
   December: 3dje Lodbjerg 1 ♂.

4. *Oedemia nigra.* Sortand.
   November: 11te Kobbergrund 1 ♀.

5. *Pagonetta glacialis.* Havlit.
   Februar: 18de Dueodde Nordfyr 1 ♂.
   November: 14de Stevns 1 ♂.

6. *Anser torqvatus.* Knortegaas.
   Februar: 8de Blaavands Huk 1.

7. *Rallus aqvaticus.* Vandrixe.
   April: 16de Lodbjerg 1.
   Oktober: 11te Hanstholm 1.
   November: 12te Horns Rev 1.

8. *Gallinula chloropus.* Rørhøne.
   Marts: 15de Skjoldnæs 1.
   April: 14de Rubjerg Knude 1. 17de Lodbjerg 1.

9. *Fulica atra.* Blishøne.
   April: 14de Horns Rev 1.

10. *Vanellus cristatus.* Vibe.

Marts: 9de Horns Rev 1. 13de Lodbjerg 1. 14de Blaavands Huk 3, Lodbjerg 2.

Maj: 7de Horns Rev 1.

11. *Charadrius sqvatarola.* Strandhjejle.

Maj: 14de Blaavands Huk 1.

12. *Charadrius pluvialis.* Hjejle.

Marts: 10de Blaavands Huk 1. 20de Vyl 1.

August: 18de Lodbjerg 1 ad.

13. *Ægialitis hiaticula.* Præstekrave.

Marts: 10de Vyl 1. 14de Blaavands Huk 1. 15de Tranekjær 1. 19de Lodbjerg 1.

14. *Strepsilas interpres.* Stenvender.

Maj: 10de Kobbergrund 1.

15. *Numenius arqvatus.* Storspove.

September: 8de Lodbjerg 1.

16. *Limosa lapponica.* Kobbersneppe.

April: 22de Hanstholm 1.

17. *Actitis hypoleuca.* Mudderklire.

August: 19de Hanstholm 1, Hov 1.

18. *Tringa canutus.* Islandsk Ryle.

Marts: 14de Horns Rev 1.

September: 9de Hanstholm 1 jun.

Oktober: 5te Blaavands Huk 1.

19. *Tringa alpina.* Ryle.

Januar: 9de Helholm 1.

Marts: 9de Horns Rev 1. 12te Blaavands Huk 1. 14de Blaavands Huk 1, Lodbjerg 1 ♀. 15de Vestborg 1. 20de Blaavands Huk 2.

April: 13de Blaavands Huk 1. 14de Blaavands Huk 1, Vyl 1 ♀.

20. *Limnocryptes gallinula.* Enkelt Bekkasin.

Oktober: 6te Lodbjerg 1. 11te Læsø Trindel 1 ♀. 17de Blaavands Huk 1.

November: 12te Blaavands Huk 1. 13de Sprogø 1 ♂. 14de Hjelm 1. 16de Sejrø 1 ♀.

(*Scolopax rusticula.* Skovsneppe.)

(Oktober: 8de Hammershus 1.)

21. *Larus ridibundus.* Hættemaage.

April: 6te Nordre Røn 1 ad.

22. *Larus canus.* Stormmaage.

Oktober: 1ste Lodbjerg 1 jun.

23. *Accipiter nisus.* Spurvehøg.

September: 2den Skjoldnæs 1.

24. *Cuculus canorus.* Gjøg.

August: 3dje Hjelm 1 jun.

25. *Iynx torqvilla.* Vendehals.

April: 17de Anholt 1.

Maj: 7de Horns Rev 1. 8de Skagen 1 ♂.

26. *Alauda arvensis.* Lærke.

Januar: 10de Anholt Knob 1. 15de Anholt Knob 1. 16de Anholt Knob 1. 18de Schultz's Grund 1 (2 faldt)*). 23de Vyl 4, Romsø 1. 24de Læsø Rende 2, Schultz's Grund 1. 25de Vyl 1. 29de Læsø Rende 1, Schultz's Grund 1. 30te Schultz's Grund 1.

Februar: 5te Anholt Knob 1. 6te Vyl 2, Horns Rev 2. 7de Vyl 1, Horns Rev 3, Læsø Rende 1, Anholt Knob 1. 8de Vyl 3, Horns Rev 2. 9de Gjedser Rev 3. 10de Schultz's Grund 1, Gjedser Rev 2. 11te Læsø Rende 2, (Omø 1), Gjedser Rev 1. (13de Stevns 2.) 14de Lodbjerg 2. 15de Anholt Knob 1. 16de

*) Tallet paa de faldne Fugle er vedføjet efter Fyrmestrenes Oplysninger, naar det er et andet end Tallet paa de indsendte. Skovsneppe, Lærke og Stær opføres ogsaa efter Fyrmestrenes Opgivelser, selv om intet er indsendt, dog kun i ( ).

(1904.)

Kobbergrund 2. 17de Læsø Trindel 1 (6 faldt), Læsø Rende 1, Kobbergrund 2, Anholt Knob 3. 18de Anholt Knob 1. 22de Hanstholm 2 ♀ (Kjønsbestemmelsen her, som i det foregaaende og i det følgende i næsten alle de Tilfælde, hvor anatomisk Undersøgelse har været nødvendig, udført af Hr. E. Lehn Schiøler).

Marts: 9de Horns Rev 3. 10de Vyl 4 (2 ♂, 2 ♀), Horns Rev 3, Læsø Trindel 2 ♂, Læsø Rende 3 (1 ♂, 2 ♀), Kobbergrund 4 ♂, Anholt Knob 9 (8 ♂, 1 ♀), Hjelm 3, Stevns 3 ♂, Gjedser Rev 31 (29 ♂, 4 ♀, medregnet de to fra 11te). 11te Anholt Knob 1 ♂, Gjedser Rev 2. 12te Blaavands Huk 1, Sprogø 1 ♀. 13de Lodbjerg 2 ♀, Læsø Trindel 3 ♂, Læsø Rende 9 (8 ♂, 2 ♀, medregnet en fra 14de), Anholt Knob 1 ♂, Drogden 1 ♀, Gjedser Rev 5 (2 ♂, 3 ♀). 14de Læsø Rende 1, Stevns 5 (2 ♂, 3 ♀). 15de Horns Rev 1 ♂, Anholt Knob 1 ♂, Drogden 2 ♂, Skjoldnæs 1, Gjedser Rev 2 ♂. 16de Læsø Rende 1 ♂, Drogden 1 ♂, (Skjoldnæs 3). 19de Anholt Knob 4 (deraf 1 ♂, 2 ♀), Hjelm 1. 20de Vyl 1. 21de Sprogø 1 ♂. 22de Anholt Knob 1 ♀, Gjedser Rev 3 (2 ♂, 1 ♀). 23de Læsø Rende 4 ♀, Kobbergrund 5 ♀, Anholt Knob 1 ♀, Stevns 1 ♀, Sprogø 1 ♂.

April: (15de Vestborg 1, Skjoldnæs 1.) 17de Kobbergrund 1 ♀, Anholt Knob 1 ♀.

Oktober: 8de Vyl 10 (deraf 9 ♀; 35 faldt). 9de Blaavands Huk 1. 10de Horns Rev 1 ♀, Gjedser Rev 20 (17 ♂, 3 ♀). 12te Gjedser Rev 4 (3 ♂, 1 ♀). 16de Blaavands Huk 1. 22de Vyl 1 ♀, Horns Rev 1 ♂, Drogden 1 ♂. 23de Horns Rev 2 (1 ♂, 1 ♀).

November: 1ste Lodbjerg 1 ♀. 8de Lodbjerg 1 ♂. 9de Horns Rev 1 ♂. 14de Stevns 1 ♂. 15de Læsø Rende 1 ♂, Schultz's Grund 2 ♂. 16de Læsø Trindel 1 ♀, Læsø Rende 1 ♂, Sejrø 1 ♂, Sprogø 1 ♀. 17de Schultz's Grund 2 (♂, ♀). 26de Drogden 1 ♂ (i Sidens Fjer under venstre Vinge sad fastklæbet en nu indtørret lille Snegl, *Vitrina pellucida*, funden af Hr. Schiøler ved Opskjæringen, bestemt af Dr. A. C. Johansen).

(1904.)

December: 3dje Gjedser Rev 2 ♂. 15de Læsø Rende 2 (♂, ♀). 16de Thunø 1 ♂. (28de Møen 1.)

27. *Sturnus vulgaris.* Stær.

Januar: 29de Vyl 1.

Marts: 12te Blaavands Huk 4, Sprogø 1 ♂. 13de Vyl 3 (2 ♂, 1 ♀), Horns Rev 3, Lodbjerg 5 (4 ♂, 1 ♀), (Hanstholm 1), Læsø Rende 1 ♂. 14de Blaavands Huk 5, Vyl 3 (1 ♂, 2 ♀), Lodbjerg 4 (2 ♂, 2 ♀), Anholt Knob 1 ♀, Hjelm 1, Stevns 1 ♂, Skjoldnæs 1. 15de Skjoldnæs 1, Gjedser Rev 1 ♂. (17de Skjoldnæs 4.) 19de Anholt Knob 1 ♂. 21de Anholt Knob 1 ♀, Hjelm 1, Sprogø 1 ♂. 22de Gjedser Rev 3 (1 ♂, 2 ♀). 23de Læsø Rende 1 ♀.

April: 11te Anholt Knob 1 ♂. (15de Skjoldnæs 1.) 16de Hjelm 1.

Oktober: 10de Horns Rev 2 (deraf 1 ♀). 17de Blaavands Huk 1. 22de Vyl 4 (1 ♂, 3 ♀), Horns Rev 6 (1 ♂, 5 ♀). 23de Horns Rev 1 ♀. (25de Skjoldnæs 1.) 31te Hjelm 1.

November: 1ste Vyl 1 ♀. (8de Hanstholm 1.) 12te Blaavands Huk 2. 15de Schultz's Grund 1 ♂.

December: 9de Horns Rev 1 ♀.

28. *Troglodytes parvulus.* Gjerdesmutte.

Oktober: 12te Gjedser Rev 4.

29. *Sylvia cinerea.* Tornsanger.

Maj: 16de Skagen 1 ♂.

August: 18de Hanstholm 1.

30. *Sylvia atricapilla.* Munk.

September: 15de Gjedser Rev 1 ♂.

31. *Sylvia hortensis.* Havesanger.

August: 12te Hammershus 1. 14de Gjedser Rev 7. 18de Gjedser Rev 1.

September: 15de Gjedser Rev 2. 30te Horns Rev 1.

32. *Hypolais icterina.* Gulbug.
August: 18de Hanstholm 1.

33. *Acrocephalus arundinaceus.* Rørsanger.
August: 14de Gjedser Rev 1.
September: 15de Gjedser Rev 1.

34. *Acrocephalus phragmitis.* Sivsanger.
Maj: 6te Stevns 1 ♂.
August: 12te Hammershus 1. 14de Gjedser Rev 1. 18de Hanstholm 1.
September: 15de Gjedser Rev 1.

35. *Phyllopseustes trochilus.* Løvsanger.
Maj: 7de Horns Rev 1, Anholt Knob 2 ♀, Schultz's Grund 1 ♀, Nakkehoved 1. 8de Skagen 1 ♂, Anholt Knob 1 ♂. 10de Læsø Trindel 1 ♂. 18de Stevns 1 ♂.
September: 15de Gjedser Rev 1.

36. *Phyllopseustes rufus.* Gransanger.
April: 17de Kobbergrund 1 ♂.

37. *Regulus cristatus.* Fuglekonge.
April: 17de Sletterhage 1 ♂.
Oktober: 12te Gjedser Rev 1 ♀.

38. *Anthus pratensis.* Engpiber.
September: 21 Horns Rev 1. 23de Horns Rev 1.
Oktober: 4de Horns Rev 2.

39. *Anthus obscurus.* Skjærpiber.
Marts: 13de Læsø Rende 1.

40. *Anthus arboreus.* Skovpiber.
Maj: 7de Schultz's Grund 1 ♂. 8de Horns Rev 1.

41. *Turdus iliacus.* Vindrossel.
Februar: 22de Hanstholm 1 ♂.
Marts: 14de Horns Rev 1 ♂.

April: 6te Anholt Knob 1 ♀. 17de Kobbergrund 1 ♀ (5 faldt), Anholt Knob 1 ♀.

Oktober: 9de Blaavands Huk 1. 17de Blaavands Huk 1, Gjedser Rev 1. 22de Vyl 1 ♀, Horns Rev 2 (deraf 1 ♀).

November: 1ste Vyl 2 ♀, Lodbjerg 1 ♀.

42. *Turdus musicus.* Sangdrossel.

Marts: 20de Skjoldnæs 1.

April: 6te Anholt Knob 1 ♀. 13de Blaavands Huk 1, Gjedser Rev 5 (4 ♂, 1 ♀). 14de Blaavands Huk 2, Hjelm 1, Gjedser Rev 2 (♂, ♀). 15de Vyl 3 (2 ♂, 1 ♀), Læsø Trindel 1 ♂. 17de Anholt Knob 4 (3 ♂, 1 ♀), Anholt 2 (17 faldt), Hjelm 1.

Maj: 7de Horns Rev 2, Anholt Knob 1 ♀, Schultz's Grund 5 ♀.

Oktober: 7de Læsø Trindel 1 ♀. 15de Horns Rev 2 (♂, ♀). 16de Blaavands Huk 1.

November: 9de Horns Rev 1 ♀.

43. *Turdus pilaris.* Sjagger.

Januar: 14de Kobbergrund 1. 18de Anholt Knob 1.

Februar: 10de Schultz's Grund 1.

April: 17de Anholt Knob 1 ♂. Hjelm 1.

Maj: 7de Anholt Knob 1 ♀, Schultz's Grund 1 ♀.

November: 9de Horns Rev 2 ♂. 12te Horns Rev 1 ♀. 19de Sejrø 1 ♀.

December: 9de Horns Rev 1 ♂.

44. *Turdus torqvatus.* Ringdrossel.

April: 17de Anholt 1 (6 faldt).

45. *Turdus merula.* Solsort.

Marts: 11te Gjedser Rev 1 ♂ vet. 14de Blaavands Huk 4 (3 ♂ vet., 1 ♂ jun.), Vyl 3 ♂ vet., Horns Rev 2 ♂ vet., Lodbjerg 2 ♂ vet., Skjoldnæs 1 ♂ vet. 18de Gjedser Rev 1 ♂ vet. 20de Blaavands Huk 1 ♂, Vyl 1 ♀. 23de Kobbergrund 1 ♀, Hjelm 2 (♂ jun., ♀), Stevns 1 ♂ jun., Sprogø 2 ♀.

Oktober: 23de Horns Rev 1 ♂ jun.

November: 2den Skagen 1 ♂ (paa en Armdækfjer paa højre Vinge sad fastklæbet mindst én Frugt af Birk, bestemt af Dr. F. Børgesen, der har omtalt den i Botan. Not. 1904, S. 250). 9de Horns Rev 1 ♂ vet. 13de Anholt Knob 1 ♀.

46. *Saxicola oenanthe.* Stenpikker.

April: 13de Blaavands Huk 1 ♂, Gjedser Rev 2 ♂. 14de Gjedser Rev 3 ♂. 16de Anholt Knob 1 ♂. 17de Anholt Knob 1 ♀, Anholt 1 ♂ (3 faldt).

Maj: 14de Læsø Trindel 2 (♂, ♀).

August: 14de Gjedser Rev 1. 18de Gjedser Rev 1.

September: 15de Gjedser Rev 1 ♂.

47. *Praticola rubetra.* Bynkefugl.

Maj: 8de Horns Rev 1 ♂. 14de Læsø Trindel 1 ♂. 15de Schultz's Grund 1 ♀.

48. *Ruticilla phoenicura.* Rødstjert.

Maj: 6te Stevns 1 ♂. 7de Nakkehoved 1 ♂, Hov 1 ♂. 10de Læsø Trindel 1 ♂, Kobbergrund 1 ♀. 14de Læsø Trindel 1 ♂. 15de Schultz's Grund 2 (♂, ♀). 16de Skagen 2 ♂.

September: 3dje Blaavands Huk 1 ♀. 15de Gjedser Rev 1 ♂. 22de Horns Rev 1 ♀.

49. *Erithacus rubecula.* Rødkjælk.

April: 13de Gjedser Rev 3 ♂. 14de Anholt Knob 1 ♂, Hjelm 6 (deraf 3 ♂, 2 ♀), Gjedser Rev 1 ♀. 17de Kobbergrund 8 (deraf 1 ♂, 5 ♀), Anholt Knob 4 ♂, Anholt 1 ♀ (55 faldt), Hjelm 3 ♀.

Maj: 7de Anholt Knob 1 ♀. 10de Læsø Trindel 1 ♀.

September: 15de Gjedser Rev 4.

Oktober: 8de Anholt Knob 1. 10de Gjedser Rev 1. 12te Gjedser Rev 2 ♂. 22de Vyl 1 ♂.

50. *Muscicapa atricapilla.* Broget Fluesnapper.

Maj: 6te Stevns 1 ♀. 7de Schultz's Grund 1 ♀. 8de Skagen 1 ♂, Anholt Knob 1 ♂. 15de Schultz's Grund 2 ♂.

(1904.)

August: 14de Gjedser Rev 1. 18de Gjedser Rev 1.

September: 15de Gjedser Rev 1.

51. *Muscicapa grisola.* Graa Fluesnapper.

September: 3dje Blaavands Huk 1.

52. *Fringilla coelebs.* Bogfinke.

Marts: 28de Anholt Knob 1 ♀.

April: 1ste Anholt Knob 2 (♂, ♀). 17de Anholt 1 ♀ (9 faldt).

Oktober: 22de Vyl 1 ♂, Horns Rev 1 ♀.

53. *Fringilla montifringilla.* Kvæker.

November: 17de Schultz's Grund 1 ♀.

54. *Cannabina linaria.* Graasisken.

Januar: 16de Kobbergrund 1 ♂. 20de Nordre Røn 1.

55. *Emberiza schoeniclus.* Rørspurv.

Maj: 8de Kobbergrund 1 ♂.

Oktober: 10de Gjedser Rev 2 (♂, ♀). 12te Gjedser Rev 9 (4 ♂, 5 ♀).

56. *Emberiza nivalis.* Snespurv.

Marts: 10de Kobbergrund 1 ♂. 11te Læsø Trindel 1 ♂. 21de Anholt Knob 1 ♀, Sprogø 1 ♂.

November: 2den Skagen 1 ♀. 15de Læsø Rende 1 ♀, Kobbergrund 1 ♀.

Oversigt over de Nætter da Fugle er komne til Fyrene.

(Hver Nat dateret som den følgende Dag.)

6te Januar.

Møen. S. Ø., Taage; Kl. 10,10, den 5te, fløj en Due mod en af Fyrets Ruder, der knustes.

9de Januar.

Helholm. S., Bramsejlskuling, Sne; en Ryle fandtes død ved den sydlige Side af Taarnet.

*Tringa alpina**) 1.

10de Januar.

Anholt Knob. S. V., Bramsejlskuling, Taage; to Lærker ved Skibet, den ene faldt.

Alauda arvensis 1.

12te Januar.

Romsø. 3 Lærker ved Fyrets Ruder.

13de Januar.

Skagen. V. S. V., Merssejlskuling, overtrukket, diset; en Lærke ved Ruderne.

14de Januar.

Kobbergrund. S. V., Merssejlskuling, skyet; en Sjagger faldt. *Vestborg.* S. V., Taage; en Fugl ved Fyret.

Turdus pilaris. Kobbergrund 1.

15de Januar.

Hanstholm. V., laber Kuling, Sne; enkelte Sjaggere flagrede om Fyret fra Kl. 9 til 11; en faldt (ikke indsendt). *Læsø Trindel.* S. og S. V., Bramsejlskuling, Regn; flere Fugle om Fyret. *Anholt Knob.* S. V., enrebet Merssejlskuling, overtrukket, Dis; en Lærke faldt.

Alauda arvensis. Anholt Knob 1.

16de Januar.

Kobbergrund. N. V., laber Bramsejlskuling, Snebyger; en Graasisken faldt. *Anholt Knob.* V., Bramsejlskuling, Regn og Sne; nogle Fugle ved Fyret; en Lærke faldt.

Alauda arvensis. Anholt Knob 1.

Cannabina linaria. Kobbergrund 1.

---

*) Med systematisk Navn opføres de Fugle, der ere indsendte til Museet. Naar kun Prøver ere sendte, er Tallet paa de faldne vedføjet efter Fyrmestrenes Oplysninger (se Anm. S. 178).

18de Januar.

Anholt Knob. V., Bramsejlskuling, overtrukket, Sne; flere Fugle ved Fyret; en Sjagger faldt. *Schultz's Grund.* N. V. til S. Ø. og N. Ø., Bramsejlskuling, Snetykning; en Del Fugle om Fyret; 2 Lærker faldt.

Alauda arvensis. Schultz's Grund 1; 2 faldt.

Turdus pilaris. Anholt Knob 1.

20de Januar.

Nordre Røn. V. S. V., Bramsejlskuling, overtrukket; en Graasisken faldt. *Romsø.* Nogle Lærker og andre Smaafugle ved Ruderne.

Cannabina linaria. Nordre Røn 1.

23de Januar.

Vyl. V., Bramsejlskuling, skyet, diset; Flokke af smaa Fugle om Fyret; 4 Lærker faldt. *Horns Rev.* V., Bramsejlskuling, overtrukket; nogle faa Smaafugle om Fyret. *Romsø.* S. V., laber Bramsejlskuling, taaget; en Lærke faldt.

Alauda arvensis. Vyl 4. Romsø 1.

24de Januar.

Horns Rev. V., laber Bramsejlskuling, overtrukket; omtrent 20 Lærker og Stære ved Fyret. *Læsø Rende.* V. N. V., skyet; omtrent 20 Lærker ved Fyret; 2 faldt. *Schultz's Grund.* V., Bramsejlskuling, overtrukket; en Lærke faldt.

Alauda arvensis. Læsø Rende 2. Schultz's Grund 1.

25de Januar.

Vyl. S. S. Ø., Bramsejlskuling, overtrukket; enkelte Fugle tilstede; en Lærke faldt.

Alauda arvensis 1.

29de Januar.

Vyl. S. V., rebet Merssejlskuling, Regnbyger; 2 Stære om Fyret; 1 faldt. *Horns Rev.* S. V., Merssejlskuling, skyet; et Par Stære ved Fyret. *Læsø Rende.* S. V., Regn; enkelte Lærker ved Fyret; 1 faldt. *Schultz's Grund.* S. V., Bramsejlskuling, overtrukket; en Lærke faldt.

Alauda arvensis. Læsø Rende 1. Schultz's Grund 1.

Sturnus vulgaris. Vyl 1.

30te Januar.

Blaavands Huk. S. V., Bramsejlskuling, Taage; en Pibeand faldt. *Læsø Trindel.* S. V., laber Bramsejlskuling, overtrukket, Taage; enkelte Smaafugle om Fyret. *Schultz's Grund.* S. S. V., laber Bramsejlskuling, overtrukket; en Lærke faldt.

Anas penelops. Blaavands Huk 1.

Alauda arvensis. Schultz's Grund 1.

3dje Februar.

Drogden. Ø. S. Ø., laber Bramsejlskuling, diset; en Stær ved Fyret om Morgenen.

4de Februar.

Schultz's Grund. S. Ø., laber Bramsejlskuling, overtrukket; mange Fugle om Fyret.

5te Februar.

Anholt Knob. S. Ø., laber Kuling, Taage; nogle Fugle ved Fyret; en Lærke faldt. *Schultz's Grund.* S. S. Ø., laber Bramsejlskuling, overtrukket; mange Fugle om Fyret. *Drogden.* Stille, Taage; en Del Smaafugle kredsede om Fyret.

Alauda arvensis. Anholt Knob 1.

6te Februar.

Vyl. S. S. V., laber Bramsejlskuling, overtrukket; enkelte Lærker ved Fyret; 2 faldt. *Horns Rev.* S., laber Kuling, Taage; omtrent 10 Lærker om Fyret; 2 faldt. *Læsø Trindel.* S., Bramsejlskuling, overtrukket; enkelte Smaafugle om Fyret.

Alauda arvensis. Vyl 2. Horns Rev 2.

7de Februar.

Vyl. S. S. Ø., Bramsejlskuling, overtrukket; enkelte Lærker ved Fyret; 1 faldt. *Horns Rev.* S. Ø., laber Bramsejlskuling, overtrukket; henved 15 Lærker ved Fyret; 3 faldt. *Læsø Rende.* Ø. S. Ø., overtrukket; af og til saaes enkelte Smaafugle; en Lærke faldt. *Anholt Knob.* S. S. Ø., laber Kuling, overtrukket; enkelte Fugle ved Fyret; en Lærke faldt.

(1904.)

Alauda arvensis. Vyl 1. Horns Rev 3. Læsø Rende 1. Anholt Knob 1.

8de Februar.

Blaavands Huk. Ø. S. Ø., laber Kuling, diset; stort Træk af Gjæs og Ænder; Viben hørtes; Stære og Lærker flagrede mod Ruderne; en Knortegaas faldt. *Vyl.* S. S. Ø., laber Bramsejlskuling, overtrukket; mange Lærker om Fyret; 3 faldt. *Horns Rev.* S. Ø., laber Bramsejlskuling, Regn; 6 Lærker ved Fyret; 2 faldt.

Anser torqvatus. Blaavands Huk 1.

Alauda arvensis. Vyl 3. Horns Rev 2.

9de Februar.

Gjedser Rev. S. S. Ø., Merssejlskuling, Snebyger; 3 Lærker faldt paa Dækket.

Alauda arvensis 3.

10de Februar.

Schultz's Grund. S. V., Bramsejlskuling, Taage; mange Fugle om Fyret; 2 faldt. *Gjedser Rev.* Ø. S. Ø., rebet Merssejlskuling, Snebyger; 2 Lærker faldt paa Dækket, mange andre Fugle i Vandet.

Alauda arvensis. Schultz's Grund 1. Gjedser Rev 2.

Turdus pilaris. Schultz's Grund 1.

11te Februar.

Lodbjerg. Ø. N. Ø., laber Kuling, Snetykning; en Del Smaafugle ved Ruderne, forfulgte af en Ugle. *Læsø Rende.* S. Ø., Regn og Sne; enkelte Lærker; 2 faldt. *Omø.* S. S. V., laber Kuling, Regndis; en Lærke faldt (ikke indsendt). *Gjedser Rev.* En Lærke faldt.

Alauda arvensis. Læsø Rende 2. (Omø 1.) Gjedser Rev 1.

12te Februar.

Skjoldnæs. Stæren set ved Ruderne.

13de Februar.

Stevns. V. S. V., Bramsejlskuling; mange Smaafugle ved Ruderne; 2 Lærker faldt (ikke indsendte).

(*Alauda arvensis* 2.)

14de Februar.

Lodbjerg. S. V., stiv Kuling, Regndis; 2 Lærker faldt; omtrent 10 Stære ved Ruderne.

Alauda arvensis 2.

15de Februar.

Anholt Knob. S., enrebet Merssejlskuling, Regn og Sne; enkelte Fugle sete; en Lærke faldt.

Alauda arvensis 1.

16de Februar.

Kobbergrund. N. V., laber Kuling, sigtbart; 2 Lærker faldt.

Alauda arvensis 2.

17de Februar.

Læsø Trindel. S., laber Bramsejlskuling, overtrukket, Sne; flere Lærker om Fyret; 6 faldt. *Læsø Rende.* S. S. Ø., Snebyger; omtrent 10 Lærker sete; 1 faldt. *Kobbergrund.* S. Ø., Bramsejlskuling, Snebyger; flere Lærker sete; 2 faldt. *Anholt Knob.* S. S. Ø., Bramsejlskuling, overtrukket; nogle Fugle ved Fyret; 3 Lærker faldt.

Alauda arvensis. Læsø Trindel 1; 6 faldt. Læsø Rende 1. Kobbergrund 2. Anholt Knob 3.

18de Februar.

Anholt Knob. Ø. S. Ø, torebet Merssejlskuling, Snetykning; nogle faa Fugle ved Fyret; en Lærke faldt. *Skjoldnæs.* Nogle Stære ved Ruderne. *Dueodde Nordfyr.* S. Ø., Merssejlskuling, overtrukket, Regn; en Havlit faldt.

Pagonetta glacialis. Dueodde Nordfyr 1.

Alauda arvensis. Anholt Knob 1.

22de Februar.

Horns Rev. Torebet Merssejlskuling, Regn og Sne; en Vibe og 2 Stære ved Fyret, fløj bort mod S. Ø. ved Daggry. *Hanstholm.* Stille, Snebyger, senere N. Ø., overtrukket; enkelte Sjaggere, Vindrosler og Lærker flagrede om Fyret fra Kl. 12 til Kl. 4; 2 Lærker og en Vindrossel faldt.

Alauda arvensis. Hanstholm 2.

Turdus iliacus. Hanstholm 1.

9de Marts.

Vyl. Ø. S. Ø., laber Bramsejlskuling, Taage; mange Viber om Fyret. *Horns Rev.* S. Ø., Bramsejlskuling, Taage; 5 Fugle faldt. *Anholt.* S. Ø., Merssejlskuling, overtrukket, Sne; en Del Lærker ved Ruderne.

Vanellus cristatus. Horns Rev 1.

Tringa alpina. Horns Rev 1.

Alauda arvensis. Horns Rev 3.

10de Marts.

Blaavands Huk. Sydlig laber Bramsejlskuling, Dis; en Hjejle faldt. *Vyl.* S. S. Ø., laber Bramsejlskuling, overtrukket, Regn; mange Lærker og enkelte Stære ved Fyret; 4 Lærker og en Præstekrave faldt. *Horns Rev.* S. Ø., laber Kuling, Taage; omtrent 30 Lærker, enkelte Viber og Spover ved Fyret; 3 Lærker faldt. *Hanstholm.* S. Ø., laber Bramsejlskuling, Taage; Viben hørtes ved Fyret Kl. 4. *Læsø Trindel.* S. S. Ø., laber Bramsejlskuling, overtrukket; enkelte Lærker ved Fyret; 2 faldt. *Læsø Rende.* S. Ø., overtrukket; en Del Lærker og andre Smaafugle ved Fyret; 3 Lærker faldt. *Kobbergrund.* Ø. S. Ø., laber Bramsejlskuling, overtrukket, Taage; flere forskjellige Fugle vare ved Fyret; 4 Lærker og en Snespurv faldt. *Anholt Knob.* S. Ø., laber Bramsejlskuling, Dis; mange Fugle sete; 9 Lærker faldt paa Dækket, andre overbord. *Hjelm.* S., laber Bramsejlskuling, Taage; 3 Lærker faldt. *Drogden.* Ø. N. Ø., flov Kuling, diset; flere Stære ved Fyret; én faldt, men tog ikke Skade; den opholdt sig paa Skibet indtil Aften den 11te, da den fløj iland. *Stevns.* S. S. Ø., laber Kuling, diset; mange Smaafugle sete; 3 Lærker faldt. *Gjedser Rev.* Østlig flov Kuling, diset; mange Fugle om Fyret; en Del faldt i Vandet, 31 Lærker paa Dækket.

Charadrius pluvialis. Blaavands Huk 1.

Ægialitis hiaticula. Vyl 1.

Alauda arvensis. Vyl 4. Horns Rev 3. Læsø Trindel 2.

(1904.)

Læsø Rende 3. Kobbergrund 4. Anholt Knob 9. Hjelm 3. Stevns 3. Gjedser Rev 31.

Emberiza nivalis. Kobbergrund 1.

11te Marts.

Læsø Trindel. N. N. Ø., Merssejlskuling, Snetykning; en Snespurv faldt paa Dækket, ikke andre Fugle sete. *Anholt Knob.* N. N. Ø., Bramsejlskuling, overtrukket, Sne; nogle faa Fugle ved Fyret; en Lærke faldt. *Gjedser Rev.* 2 Lærker og en Solsort faldt.

Alauda arvensis. Anholt Knob 1. Gjedser Rev 2.

Turdus merula. Gjedser Rev 1.

Emberiza nivalis. Læsø Trindel 1.

12te Marts.

Blaavands Huk. N. V., laber Kuling, diset; 6 Fugle faldt. *Lodbjerg.* N. V., laber Kuling, skyet, diset; mange Stære ved Ruderne. *Sprogø.* N. V., diset; en Lærke og en Stær fandtes døde ved Taarnets Fod.

Tringa alpina. Blaavands Huk 1.

Alauda arvensis. Blaavands Huk 1. Sprogø 1.

Sturnus vulgaris. Blaavands Huk 4. Sprogø 1.

13de Marts.

Vyl. V. S. V., Bramsejlskuling, skyet; enkelte Stære ved Fyret; 3 faldt. *Horns Rev.* S. V., laber Bramsejlskuling, overtrukket; omtrent 60 Stære, enkelte Solsorter og andre Drosler sad i Rigningen; 3 Stære faldt paa Dækket, andre i Vandet. *Lodbjerg.* S. V., Bramsejlskuling, skyet, diset; en stor Mængde Stære ved Ruderne; 8 Fugle faldt. *Hanstholm.* V. S. V., Merssejlskuling, overtrukket; flere Stære, Solsorter, Viber og Hjejler om Fyret Kl. 3; 3 Viber, en Stær og en Solsort faldt (ikke indsendte). *Skagen.* V. N. V., Merssejlskuling, sigtbart; 2 Lærker og en Stær ved Ruderne. *Læsø Trindel.* V., Bramsejlskuling, Taage; enkelte Lærker om Fyret; 3 faldt. *Læsø Rende.* V. S. V., overtrukket; mange Smaafugle af forskjellige Slags om Fyret hele Natten; 11 faldt. *Anholt Knob.* V., laber Bramsejlskuling, sigtbart; enkelte Fugle

(1904.)

ved Fyret; en Lærke faldt. *Anholt.* S. V., Merssejlskuling, overtrukket; 14 Stære ved Ruderne. *Drogden.* Vestlig laber Kuling, diset; en Lærke faldt. *Gjedser Rev.* V. S. V., flov Kuling, diset; enkelte Fugle om Fyret; 5 Lærker faldt paa Dækket.

Vanellus cristatus. Lodbjerg 1.

Alauda arvensis. Lodbjerg 2. Læsø Trindel 3. Læsø Rende 9. Anholt Knob 1. Drogden 1. Gjedser Rev 5.

Sturnus vulgaris. Vyl 3. Horns Rev 3. Lodbjerg 5. (Hanstholm 1.) Læsø Rende 1.

Anthus obscurus. Læsø Rende 1.

14de Marts.

Blaavands Huk. S. V., Bramsejlskuling, diset; 14 Fugle faldt. *Vyl.* S. V., Bramsejlskuling, overtrukket, diset; store Flokke af forskjellige Fugle om Fyret; 6 Fugle faldt. *Horns Rev.* S. V., Merssejlskuling, overtrukket; omtrent 40 Solsorter, andre Drosler og Stære i Rigningen; 4 Fugle faldt. *Lodbjerg.* S. V., torebet Merssejlskuling, overtrukket, diset, enkelte Regnbyger; mellem Midnat og Dag faldt 10 Fugle. *Skagen.* S. V., Merssejlskuling, overtrukket, diset; en Solsort ved Fyret. *Læsø Rende.* S. V., overtrukket; enkelte Smaafugle ved Fyret; en Lærke faldt. *Anholt Knob.* S. S. V., Merssejlskuling, overtrukket; en Stær faldt. *Hjelm.* V. S. V., Bramsejlskuling, overtrukket, diset; en Stær faldt. *Stevns.* V. S. V., laber Kuling, overtrukket, diset; 6 Fugle faldt. *Skjoldnæs.* S. V., Bramsejlskuling; 2 Fugle faldt.

Anas boscas. Lodbjerg 1.

Vanellus cristatus. Blaavands Huk 3. Lodbjerg 2.

Ægialitis hiaticula. Blaavands Huk 1.

Tringa canutus. Horns Rev 1.

Tringa alpina. Blaavands Huk 1. Lodbjerg 1.

Alauda arvensis. Læsø Rende 1. Stevns 5.

Sturnus vulgaris. Blaavands Huk 5. Vyl 3. Lodbjerg 4. Anholt Knob 1. Hjelm 1. Stevns 1. Skjoldnæs 1.

Turdus iliacus. Horns Rev 1.

Turdus merula. Blaavands Huk 4. Vyl 3. Horns Rev 2. Lodbjerg 2. Skjoldnæs 1.

15de Marts.

Horns Rev. N. V., laber Kuling, skyet; omtrent 20 Smaafugle ved Fyret Natten over; en Lærke faldt. *Anholt Knob.* V. S. V., Bramsejlskuling, Taage; enkelte Fugle ved Fyret; en Lærke faldt. *Anholt.* S. V., Bramsejlskuling, Taage; mange Stære og Lærker ved Ruderne. *Fornæs.* V., svage Vinde, sigtbart; 2 Solsorter flagrede mod Ruderne. *Vestborg.* S. V., Taage; en Ryle faldt. *Drogden.* Vestlig laber Bramsejlskuling, Sne; 2 Lærker faldt. *Tranekjær.* En Præstekrave faldt. *Skjoldnæs.* S. V., laber Bramsejlskuling; stort Træk af Lærker og Stære; 3 Fugle faldt. *Gjedser Rev.* S. S. V., Bramsejlskuling, diset; mange Fugle om Fyret; 3 faldt paa Dækket.

Gallinula chloropus. Skjoldnæs 1.

Ægialitis hiaticula. Tranekjær 1.

Tringa alpina. Vestborg 1.

Alauda arvensis. Horns Rev 1. Anholt Knob 1. Drogden 2. Skjoldnæs 1. Gjedser Rev 2.

Sturnus vulgaris. Skjoldnæs 1. Gjedser Rev 1.

16de Marts.

Læsø Rende. N. N. Ø., skyet; en Lærke faldt. *Drogden.* Omløbende Vind og stille; en Lærke fandtes om Morgenen død. *Skjoldnæs.* V. N. V.; en Del Stære og Solsorter ved Ruderne; 3 Lærker faldt.

Alauda arvensis. Læsø Rende 1. Drogden 1. (Skjoldnæs 3.)

17de Marts.

Skjoldnæs. Ø. S. Ø., Bramsejlskuling; en Del Stære og Solsorter sete; 4 Stære faldt.

(*Sturnus vulgaris* 4.)

18de Marts.

Horns Rev. S. Ø., Merssejlskuling, skyet; 10 Stære og 5 Krager i Rigningen, fløj bort mod Ø. S. Ø. *Gjedser Rev.* Ø. S. Ø., laber Kuling, skyet; en Solsort faldt.

(1904.)

Turdus merula. Gjedser Rev 1.

19de Marts.

Lodbjerg. S. S. Ø., laber Kuling, overtrukket, diset; en Præstekrave faldt. *Læsø Trindel.* S., laber Bramsejlskuling, overtrukket; enkelte Smaafugle om Fyret. *Anholt Knob.* S. Ø., Bramsejlskuling, skyet; flere Fugle ved Fyret; 5 faldt. *Hjelm.* S., laber Kuling, overtrukket, diset; en Lærke faldt.

Ægialitis hiaticula. Lodbjerg 1.

Alauda arvensis. Anholt Knob 4. Hjelm 1.

Sturnus vulgaris. Anholt Knob 1.

20de Marts.

Blaavands Huk. S., Bramsejlskuling, diset; 3 Fugle faldt. *Vyl.* S., Bramsejlskuling, diset; enkelte Fugle ved Fyret; 3 faldt. *Læsø Trindel.* S., laber Bramsejlskuling, Taage; enkelte Smaafugle om Fyret. *Skjoldnæs.* Ø. S. Ø., laber Bramsejlskuling; en Sangdrossel faldt.

Charadrius pluvialis. Vyl 1.

Tringa alpina. Blaavands Huk 2.

Alauda arvensis. Vyl 1.

Turdus musicus. Skjoldnæs 1.

Turdus merula. Blaavands Huk 1. Vyl 1.

21de Marts.

Anholt Knob. S. S. V., laber Bramsejlskuling, Taage, Regn; nogle Fugle ved Fyret; 2 faldt. *Fornæs.* N. V., Bramsejlskuling, Regn; en Vibe faldt. *Hjelm.* S. S. V., Bramsejlskuling, Taage; en Stær faldt. *Sprogø.* S. V., Taage; 3 Fugle faldt. *Skjoldnæs.* Taage; en Mængde Stære, Lærker og Solsorter om Fyret.

Alauda arvensis. Vyl 1.

Sturnus vulgaris. Anholt Knob 1. Hjelm 1. Sprogø 1.

Emberiza nivalis. Anholt Knob 1. Sprogø 1.

22de Marts.

Skagen. V. N. V., rebet Merssejlskuling, overtrukket; flere Stære ved Fyret. *Anholt Knob.* S. V., Bramsejlskuling, Taage;

faa Fugle ved Fyret; en Lærke faldt. *Gjedser Rev.* S. V., flov Kuling, Taage; mange Fugle om Fyret; 6 faldt.

Alauda arvensis. Anholt Knob 1. Gjedser Rev 3.

Sturnus vulgaris. Gjedser Rev 3.

23de Marts.

Horns Rev. N. V., laber Bramsejlskuling, overtrukket; enkelte Lærker og Stære om Fyret. *Skagen.* Ø., laber Bramsejlskuling, overtrukket, Regn; flere Stære ved Ruderne. *Læsø Rende.* Ø. S. Ø., Regn; omtrent 20 Lærker og Stære i Rigningen; 5 Fugle faldt. *Kobbergrund.* Ø., laber Kuling, overtrukket; mange forskjellige Fugle sete ved Fyret; 6 Fugle faldt. *Anholt Knob.* S., laber Bramsejlskuling, overtrukket; kun faa Fugle ved Fyret; en Lærke faldt. *Hjelm.* S. Ø., Bramsejlskuling, Regntykning; 2 Fugle faldt. *Stevns.* Ø. S. Ø., laber Kuling, overtrukket; 2 Fugle faldt. *Sprogø.* S. Ø., diset; 3 Fugle faldt.

Alauda arvensis. Læsø Rende 4. Kobbergrund 5. Anholt Knob 1. Stevns 1. Sprogø 1.

Sturnus vulgaris. Læsø Rende 1.

Turdus merula. Kobbergrund 1. Hjelm 2. Stevns 1. Sprogø 2.

26de Marts.

Romsø. 14 Stære ved Ruderne om Natten.

28de Marts.

Anholt Knob. S. Ø., Bramsejlskuling, sigtbart; nogle Bogfinker hvilede paa Skibet; en fandtes død.

Fringilla coelebs 1.

31te Marts.

Horns Rev. Ø. N. Ø., laber Bramsejlskuling, Regn; 15 Stære og en Krage i Rigningen, fløj senere mod N. Ø.

1ste April.

Anholt Knob. S. Ø., Merssejlskuling, Taage; nogle Fugle ved Fyret; 2 Bogfinker faldt.

Fringilla coelebs 2.

3dje April.

Skagen. V., laber Kuling, Taage, Dis; flere Fuglekonger ved Ruderne.

4de April.

Møen. V., diset; Smaafugle om Fyret.

5te April.

Fornæs. S. V., skyet; en Sneppe faldt.

6te April.

Nordre Røn. S. S. V., Bramsejlskuling, Regntykning; en Hættemaage faldt. *Anholt Knob.* S. V., Bramsejlskuling, Regn; flere Fugle ved Fyret; 2 faldt.

Larus ridibundus. Nordre Røn 1.

Turdus iliacus. Anholt Knob 1.

Turdus musicus. Anholt Knob 1.

9de April.

Vyl. S. V., Bramsejlskuling, overtrukket, Regn; enkelte Smaafugle og Viber om Fyret. *Skjoldnæs.* S. S. V.; en Drossel faldt (ikke indsendt).

10de April.

Skagen. V. til N., rebet Merssejlskuling, klart og diset; en Stær ved Ruderne.

11te April.

Skagen. V. til N., laber Kuling, overtrukket; flere Rødkjælke og Fuglekonger ved Fyret. *Anholt Knob.* V., Bramsejlskuling, overtrukket, Regn; faa Fugle ved Fyret; en Stær faldt.

Sturnus vulgaris. Anholt Knob 1.

13de April.

Blaavands Huk. Ø. og S. Ø., laber Kuling, Dis; 3 Fugle faldt. *Gjedser Rev.* S. Ø., Bramsejlskuling, overtrukket, Regn; mange Fugle om Fyret; 10 faldt.

Tringa alpina. Blaavands Huk 1.

Turdus musicus. Blaavands Huk 1. Gjedser Rev 5.

Saxicola oenanthe. Blaavands Huk 1. Gjedser Rev 2.

Erithacus rubecula. Gjedser Rev 3.

14de April.

Blaavands Huk. S. Ø. og S. V., Bramsejlskuling, Regn; 3 Fugle faldt. *Vyl.* S. V., laber Bramsejlskuling, skyet; en enkelt Fugl af og til ved Fyret; en Ryle faldt. *Horns Rev.* S. Ø., torebet Merssejlskuling, Regn; en Blishøne faldt, ikke andre Fugle sete. *Rubjerg Knude.* Ø. S. Ø., Merssejlskuling, overtrukket, Regn; en Rørhøne faldt. *Anholt Knob.* Ø. S. Ø., torebet Merssejlskuling, overtrukket; en Rødkjælk faldt. *Hjelm.* S. Ø., Bramsejlskuling, overtrukket, Regn; 7 Fugle faldt. *Gjedser Rev.* Ø., Merssejlskuling, overtrukket; mange Fugle om Fyret; 6 faldt.

Gallinula chloropus. Rubjerg Knude 1.

Fulica atra. Horns Rev 1.

Tringa alpina. Blaavands Huk 1. Vyl 1.

Turdus musicus. Blaavands Huk 2. Hjelm 1. Gjedser Rev 2.

Saxicola oenanthe. Gjedser Rev 3.

Erithacus rubecula. Anholt Knob 1. Hjelm 6. Gjedser Rev 1.

15de April.

Vyl. S. Ø., torebet Merssejlskuling, overtrukket; en Del Smaafugle ved Fyret; 3 Sangdrosler faldt. *Læsø Trindel.* S. Ø., torebet Merssejlskuling, overtrukket; en Sangdrossel fandtes død. *Vestborg.* S. Ø., Dis; en Lærke og en Rødkjælk faldt (ikke indsendte). *Skjoldnæs.* Ø. S. Ø.; nogle Fugle ved Ruderne; en Lærke, en Stær og en Drossel faldt (ikke indsendte).

(*Alauda arvensis.* Vestborg 1. Skjoldnæs 1.)

(*Sturnus vulgaris.* Skjoldnæs 1.)

Turdus musicus. Vyl 3. Læsø Trindel 1.

16de April,

Lodbjerg. S. Ø., Bramsejlskuling, diset; en Vandrixe faldt. *Hanstholm.* S. Ø., Bramsejlskuling, overtrukket; enkelte Ringdrosler, Vindrosler, Sjaggere og forskjellige Smaafugle ved Fyret fra Midnat til Dag. *Anholt Knob.* S. S. Ø., torebet Merssejlskuling, overtrukket; en Stenpikker ved Fyret indtil Kl. $10^1/_2$ Em., da den faldt død. *Hjelm.* S. S. Ø., Merssejlskuling, diset; en Stær faldt.

Rallus aqvaticus. Lodbjerg 1.

Sturnus vulgaris. Hjelm 1.

Saxicola oenanthe. Anholt Knob 1.

17de April.

Lodbjerg. V., laber Kuling, skyet, diset; en Rørhøne faldt paa Morgenvagten. *Hanstholm.* Stille, overtrukket; en Mængde Vindrosler, Ringdrosler og forskjellige Smaafugle ved Ruderne fra Midnat til Dag. *Skagen.* N., laber Kuling, overtrukket, Taage; en Stær, mange Rødkjælke og andre Smaafugle ved Ruderne; en Drossel faldt (ikke indsendt). *Kobbergrund.* N., laber Kuling, Regn og Sne; en Mængde Fugle om Skibet paa Efternatten; 15 faldt. *Anholt Knob.* Omløbende Vind og stille med Torden, Taage og Regn; Kl. 1 Fm. var der kommet flere hundrede Fugle ved Fyret; Kl. 3, da Taagehornet sattes i Virksomhed, skræmmedes de fleste bort; 12 Fugle faldt; at ikke flere faldt, mentes at skyldes det stille Vejr; en Due, vist en Brevdue, faldt ogsaa, men fløj op igjen; den opholdt sig paa Skibet til op ad Formiddagen, da Luften klarede. *Anholt.* N. Ø., laber Kuling, diset; mange Fugle ved Ruderne; 91 faldt. *Hesselø.* Østlig flov Kuling, Regndis; en Vandrixe, en Vibe, en Maage, en Skovdue, 12 Drosler og andre faldt (ikke indsendte). *Hjelm.* N. N. V., Bramsejlskuling, Regntykning; 5 Fugle faldt. *Sletterhage.* Stille, skyet; en Fuglekonge faldt.

Gallinula chloropus. Lodbjerg 1.

Iynx torqvilla. Anholt 1.

Alauda arvensis. Kobbergrund 1. Anholt Knob 1.

Phyllopseustes rufus. Kobbergrund 1.

Regulus cristatus. Sletterhage 1.

Turdus iliacus. Kobbergrund 1; 5 faldt. Anholt Knob 1.

Turdus musicus. Anholt Knob 4. Anholt 2; 17 faldt. Hjelm 1.

Turdus pilaris. Anholt Knob 1. Hjelm 1.

Turdus torqvatus. Anholt 1; 6 faldt.

Saxicola oenanthe. Anholt Knob 1. Anholt 1; 3 faldt.

Erithacus rubecula. Kobbergrund 8. Anholt Knob 4. Anholt 1; 55 faldt. Hjelm 3.

Fringilla coelebs. Anholt 1; 9 faldt.

22de April.

Hanstholm. V., laber Kuling, Regn; en Del Kobbersnepper ved Fyret fra Kl. 1 til Dag; 1 faldt.

Limosa lapponica 1.

1ste Maj.

Skagen. V. N. V., Bramsejlskuling, Taage; en Vipstjert og enkelte Fuglekonger ved Fyret.

2den Maj.

Kobbergrund. S. Ø., laber Bramsejlskuling, overtrukket, Regn; en Del Smaafugle ved Fyret.

6te Maj.

Stevns. Vestlig Bramsejlskuling, skyet; 3 Fugle faldt.

Acrocephalus phragmitis 1.

Ruticilla phoenicura 1.

Muscicapa atricapilla 1.

7de Maj.

Horns Rev. S. Ø., laber Bramsejlskuling, Regn; 20 Lærker og Drosler, 2 Viber og enkelte andre Fugle fløj om Fyret; 5 faldt paa Dækket, nogle faa i Vandet. *Anholt Knob.* S. Ø., Merssejlskuling, Regn; en Del Fugle ved Fyret; 5 faldt. *Anholt.* S. Ø., Merssejlskuling, overtrukket, Regn; omtrent 20 Drosler og en Del Smaafugle ved Ruderne. *Schultz's Grund.* S. Ø., Merssejlskuling, Regnbyger; mange Fugle om Fyret; 9 faldt. *Nakkehoved.* S. Ø., Merssejlskuling; 2 Fugle faldt. *Hov.* S. V., Bramsejlskuling, diset, Regn; en Rødstjert faldt.

Vanellus cristatus. Horns Rev 1.

Iynx torqvilla. Horns Rev 1.

Phyllopseustes trochilus. Horns Rev 1. Anholt Knob 2. Schultz's Grund 1. Nakkehoved 1.

Anthus arboreus. Schultz's Grund 1.

(1904.)

Turdus musicus. Horns Rev 2. Anholt Knob 1. Schultz's Grund 5.

Turdus pilaris. Anholt Knob 1. Schultz's Grund 1.

Ruticilla phoenicura. Nakkehoved 1. Hov 1.

Erithacus rubecula. Anholt Knob 1.

Muscicapa atricapilla. Schultz's Grund 1.

8de Maj.

Horns Rev. S. S. Ø., Merssejlskuling, Regn; omtrent 8 Fugle om Fyret; 2 faldt. *Skagen.* Ø. til S., laber Kuling, skyet, diset; enkelte Stære, Fuglekonger og andre Smaafugle ved Ruderne; 3 faldt. *Læsø Trindel.* S. S. Ø., laber Bramsejlskuling, Regnbyger; flere Smaafugle og en Høg omkring Fyret. *Kobbergrund.* S. Ø., laber Kuling, skyet; en Del Smaafugle om Fyret; en Rørspurv faldt. *Anholt Knob.* S. Ø., Bramsejlskuling, overtrukket; nogle faa Fugle ved Fyret; 2 faldt.

Iynx torqvilla. Skagen 1.

Phyllopseustes trochilus. Skagen 1. Anholt Knob 1.

Anthus arboreus. Horns Rev 1.

Praticola rubetra. Horns Rev 1.

Muscicapa atricapilla. Skagen 1. Anholt Knob 1.

Emberiza schoeniclus. Kobbergrund 1.

9de Maj.

Hanstholm. Ø. N. Ø., laber Bramsejlskuling, Regnbyger; enkelte Ringdrosler, Vindrosler og andre Smaafugle ved Ruderne fra Kl. 12 til 3.

10de Maj.

Læsø Trindel. S. Ø. og S. S. Ø., Bramsejlskuling, Regn; mange Smaafugle om Fyret; 3 faldt. *Kobbergrund.* Stille, skyet; en Del Smaafugle om Fyret; en Stenvender og en Rødstjert faldt.

Strepsilas interpres. Kobbergrund 1.

Phyllopseustes trochilus. Læsø Trindel 1.

Ruticilla phoenicura. Læsø Trindel 1. Kobbergrund 1.

Erithacus rubecula. Læsø Trindel 1.

(1904.)

11te Maj.

Skagen. Ø. N. Ø., laber Bramsejlskuling, skyet; flere Smaafugle ved Ruderne.

14de Maj.

Blaavands Huk. S., laber Kuling, Dis; en Strandhjejle faldt. *Læsø Trindel.* S. S. V. og V. S. V., Merssejlskuling, overtrukket, Regn; mange Smaafugle om Fyret; 4 faldt. *Skjoldnæs.* V. S. V., Merssejlskuling; en Stenpikker faldt (ikke indsendt).

Charadrius sqvatarola. Blaavands Huk 1.

Saxicola oenanthe. Læsø Trindel 2.

Praticola rubetra. Læsø Trindel 1.

Ruticilla phoenicura. Læsø Trindel 1.

15de Maj.

Schultz's Grund. V., Merssejlskuling, overtrukket; mange Smaafugle af forskjellige Slags om Fyret; 5 faldt. *Drogden.* V. S. V., Bramsejlskuling, Torden; mange Smaafugle kredsede om Fyret under Uvejret; nogle opholdt sig i Rigningen til Dag.

Praticola rubetra. Schultz's Grund 1.

Ruticilla phoenicura. Schultz's Grund 2.

Muscicapa atricapilla. Schultz's Grund 2.

16de Maj.

Skagen. 3 Fugle faldt.

Sylvia cinerea 1.

Ruticilla phoenicura 2.

18de Maj.

Stevns. V., stiv Kuling, skyet; mange Løvsangere ved Ruderne; 1 faldt.

Phyllopseustes trochilus 1.

22de Maj.

Skjoldnæs. Ø. S. Ø.; en lille Fugl faldt (ikke indsendt).

3dje August.

Hjelm. N. V., laber Bramsejlskuling, skyet; en Gjøg faldt.

Cuculus canorus 1.

(1904.)

7de August.

Hanstholm. S. V., laber Bramsejlskuling, Regnbyger; flere smaa Vadefugle om Fyret fra Kl. 12 til 3.

12te August.

Hammershus. S. Ø., Bramsejlskuling, overtrukket; 2 Fugle faldt.

Sylvia hortensis 1.

Acrocephalus phragmitis 1.

14de August.

Gjedser Rev. V. S. V., Bramsejlskuling, Regnbyger; mange Fugle om Fyret; 11 faldt paa Dækket, adskillige i Vandet.

Sylvia hortensis 7.

Acrocephalus arundinaceus 1.

Acrocephalus phragmitis 1.

Saxicola oenanthe 1.

Muscicapa atricapilla 1.

15de August.

Hammershus. S. V., rebet Merssejlskuling, Regnbyger; en Natravn ved Fyret.

18de August.

Lodbjerg. Ø. S. Ø., laber Kuling, overtrukket, sigtbart, Regnbyger; en Hjejle faldt paa Morgenvagten. *Hanstholm.* S., laber Kuling, overtrukket; en Mængde Smaafugle, Spover, Hjejler og Strandskader om Fyret fra Kl. 12 til 3; 3 Fugle faldt. *Skagen.* V. S. V., Bramsejlskuling, skyet; enkelte Smaafugle ved Fyret. *Hammershus.* Vestlig, senere østlig Vind, overtrukket; en Rødstjert og en Del andre Smaafugle ved Ruderne. *Gjedser Rev.* S. S. Ø., Bramsejlskuling, Regnbyger; enkelte Fugle sete; 3 faldt.

Charadrius pluvialis. Lodbjerg 1.

Sylvia cinerea. Hanstholm 1.

Sylvia hortensis. Gjedser Rev 1.

Hypolais icterina. Hanstholm 1.

Acrocephalus phragmitis. Hanstholm 1.

(1904).

Saxicola oenanthe. Gjedser Rev 1.

Muscicapa atricapilla. Gjedser Rev 1.

19de August.

Hanstholm. En Mudderklire faldt. *Hov.* S. V., Bramsejlskuling, diset, Regnbyger; en Mudderklire faldt.

Actitis hypoleuca. Hanstholm 1. Hov 1.

2den September.

Skjoldnæs. En Spurvehøg fandtes om Morgenen død; den var fløjen mod et Vindue i Sirenebygningen og havde knust Ruden.

Accipiter nisus 1.

3dje September.

Blaavands Huk. S. Ø., laber Kuling, diset; mange Smaafugle om Fyret; 2 faldt. *Skagen.* N. N. V., laber Bramsejlskuling, Dis; enkelte Rødkjælke ved Fyret.

Ruticilla phoenicura. Blaavands Huk 1.

Muscicapa grisola. Blaavands Huk 1.

8de September.

Lodbjerg. Sydlig Bramsejlskuling, overtrukket, Regndis; mellem Kl. 11 og 12 kredsede 3 Spover om Fyret; 1 faldt; en Del Smaafugle ved Ruderne.

Numenius arqvatus 1.

9de September.

Hanstholm. En Islandsk Ryle faldt.

Tringa canutus 1.

10de September.

Skagen. V. S. V., Bramsejlskuling, skyet; enkelte Smaafugle ved Fyret. *Læsø Trindel.* V. S. V., Bramsejlskuling, Regnbyger; flere Smaafugle om Fyret.

11te September.

Dueodde Sydfyr. V. N. V., Bramsejlskuling, skyet; flere Fugle ved Fyret; en Munk faldt (ikke indsendt).

14de September.

Bovbjerg. Ø., Bramsejlskuling, overtrukket; en lille And fløj mod Fyret, men tog ingen Skade.

15de September.

Gjedser Rev. S. Ø., Bramsejlskuling, Regnbyger; mange Fugle om Fyret; 13 faldt paa Dækket, flere i Vandet.

Sylvia atricapilla 1.

Sylvia hortensis 2.

Acrocephalus arundinaceus 1.

Acrocephalus phragmitis 1.

Phyllopseustes trochilus 1.

Saxicola oenanthe 1.

Ruticilla phoenicura 1.

Erithacus rubecula 4.

Muscicapa atricapilla 1.

21de September.

Horns Rev. Ø., laber Bramsejlskuling, skyet; en Engpiber faldt.

Anthus pratensis 1.

22de September.

Horns Rev. Ø., Bramsejlskuling, skyet; flere Smaafugle om Fyret; enkelte faldt i Vandet, en Rødstjert paa Dækket.

Ruticilla phoenicura 1.

23de September.

Horns Rev. Ø., Bramsejlskuling, overtrukket; en Engpiber faldt, ikke andre Fugle sete.

Anthus pratensis 1.

26de September.

Hammershus. Østlig Vind, Regntykning; en Vipstjert og en Rødkjælk faldt (ikke indsendte).

29de September.

Hanstholm. N. Ø., laber Kuling, diset; enkelte Rødkjælke om Fyret fra Kl. 11 til 4. *Hammershus.* Østlig Kuling, diset; en lille Fugl ved Ruderne.

30te September.

Horns Rev. Ø. S. Ø., laber Bramsejlskuling, skyet; en Havesanger faldt, ikke andre Fugle sete.

Sylvia hortensis 1.

1ste Oktober.

Bovbjerg. N. V., Merssejlskuling, Tykning; en Del Fugle ved Ruderne. *Lodbjerg.* S., Bramsejlskuling, skyet, diset; første Nat Fyret lyste med forøget Lysstyrke; en Stormmaage faldt ved Midnat.

Larus canus. Lodbjerg 1.

2den Oktober.

Skagen. S. V., rebet Merssejlskuling, Regn; enkelte Rødkjælke ved Fyret.

4de Oktober.

Horns Rev. V. N. V., Bramsejlskuling, skyet; 2 Engpibere faldt, ikke andre Fugle sete.

Anthus pratensis 2.

5te Oktober.

Blaavands Huk. V., Merssejlskuling, overtrukket; en Islandsk Ryle faldt.

Tringa canutus 1.

6te Oktober.

Lodbjerg. S. S. Ø., torebet Merssejlskuling, Regndis; en Enkelt Bekkasin faldt mellem Kl. 12 og 4. *Hanstholm.* S. S. Ø., Bramsejlskuling, Regn; en Del Ringdrosler og Vindrosler ved Fyret fra Kl. 12 til Dag; enkelte faldt (ikke indsendte). *Læsø Rende.* S. V., skyet; enkelte Smaafugle ved Fyret.

Limnocryptes gallinula. Lodbjerg 1.

7de Oktober.

Læsø Trindel. N. N. Ø., torebet Merssejlskuling, Regn; en Sangdrossel faldt.

Turdus musicus 1.

8de Oktober.

Vyl. N. N. V., Merssejlskuling, Regnbyger; mange Lærker ved Fyret; 35 faldt. *Hanstholm.* S., labor Kuling, skyet; enkelte Drosler, Rødkjælke og andre ved Fyret fra Kl. 12 til 5. *Skagen.* N. Ø., laber Bramsejlskuling, skyet; enkelte Rødkjælke ved Fyret; 1 faldt (ikke indsendt). *Anholt Knob.* N. N. Ø., laber Bramsejls-

(1904.)

kuling, skyet; en Rødkjælk faldt. *Hammershus.* Flov østlig Kuling, Torden, Regn og Haglbyger; et Par Smaafugle ved Ruderne; en Skovsneppe faldt.

(*Scolopax rusticula.* Hammershus 1.)

Alauda arvensis. Vyl 10; 35 faldt.

Erithacus rubecula. Anholt Knob 1.

9de Oktober.

Blaavands Huk. N. V. og N. Ø., laber Kuling, regnbyget; 2 Fugle faldt. *Hanstholm.* Omløbende laber Kuling, Regnbyger; enkelte Vindrosler om Fyret fra Kl. 12 til 4; en Krikand faldt (ikke indsendt).

Alauda arvensis. Blaavands Huk 1.

Turdus iliacus. Blaavands Huk 1.

10de Oktober.

Horns Rev. V. S. V., Bramsejlskuling, overtrukket; en Del Smaafugle om Fyret; 3 faldt. *Gjedser Rev.* S. S. Ø., laber Bramsejlskuling, diset; mange Fugle om Fyret; 23 faldt paa Dækket, mange i Vandet; da det blev Dag, var der Fugle overalt i Rigningen.

Alauda arvensis. Horns Rev 1. Gjedser Rev 20.

Sturnus vulgaris. Horns Rev 2.

Erithacus rubecula. Gjedser Rev 1.

Emberiza schoeniclus. Gjedser Rev 2.

11te Oktober.

Hanstholm. S., Merssejlskuling, overtrukket; en Vandrixe funden død. *Læsø Trindel.* S. V., Merssejlskuling, overtrukket; en Enkelt Bekkasin faldt. *Hammershus.* Østlig flov Kuling og stille, sigtbart; en Drossel paa Ruderne.

Rallus aqvaticus. Hanstholm 1.

Limnocryptes gallinula. Læsø Trindel 1.

12te Oktober.

Gjedser Rev. N. N. V., Merssejlskuling, overtrukket; mange Fugle om Fyret; 20 faldt paa Dækket, adskillige andre i Vandet.

Alauda arvensis 4.

Troglodytes parvulus 4.

Regulus cristatus 1.

Erithacus rubecula 2.

Emberiza schoeniclus 9.

15de Oktober.

Horns Rev. N. Ø., Bramsejlskuling, overtrukket; 2 Sangdrosler faldt, ikke andre sete. *Omø.* N. Ø., frisk Kuling, diset; en Stokand faldt. *Hammershus.* Østlig flov Kuling og stille, Regn; flere Stære og andre Smaafugle paa Ruderne.

Anas boscas. Omø 1.

Turdus musicus. Horns Rev 2.

16de Oktober.

Blaavands Huk. N. Ø. til Ø., laber Kuling, diset; 2 Fugle faldt.

Alauda arvensis 1.

Turdus musicus 1.

17de Oktober.

Blaavands Huk. S. V., Merssejlskuling, overtrukket, Regn; 3 Fugle faldt. *Gjedser Rev.* S. S. V., torebet Merssejlskuling, Regn; enkelte Fugle ved Fyret; en Vindrossel faldt.

Limnocryptes gallinula. Blaavands Huk 1.

Sturnus vulgaris. Blaavands Huk 1.

Turdus iliacus. Blaavands Huk 1. Gjedser Rev 1.

21de Oktober.

Sejrø. N. N. V., Bramsejlskuling, diset; 5 Lærker ved Ruderne. *Hammershus.* Østlig flov Kuling og stille; en Drossel faldt (ikke indsendt).

22de Oktober.

Vyl. S. S. Ø., Merssejlskuling, overtrukket, Regn; Flokke af forskjellige Fugle om Fyret; 8 faldt. *Horns Rev.* S. S. Ø., Merssejlskuling, Regnbyger; en Del Fugle om Fyret; 10 faldt. *Drogden.* Østlig laber Bramsejlskuling, skyet; en Lærke faldt.

Alauda arvensis. Vyl 1. Horns Rev 1. Drogden 1.

Sturnus vulgaris. Vyl 4. Horns Rev 6.

Turdus iliacus. Vyl 1. Horns Rev 2.

Erithacus rubecula. Vyl 1.

Fringilla coelebs. Vyl 1. Horns Rev 1.

23de Oktober.

Vyl. S., laber Kuling, Taage; Flokke af Lærker, Stære og andre om Fyret. *Horns Rev.* Stille, Regn, Taage; en Mængde Fugle ved Fyret; 4 faldt; da det blev Dag, sad der i Rigningen fuldt af Stære, Drosler, Lærker og Bogfinker.

Alauda arvensis. Horns Rev 2.

Sturnus vulgaris. Horns Rev 1.

Turdus merula. Horns Rev 1.

24de Oktober.

Anholt. S. S. Ø., Merssejlskuling, overtrukket, Regn; en Del Drosler og Lærker ved Ruderne.

25de Oktober.

Skjoldnæs. V.; en Stær faldt.

(*Sturnus vulgaris* 1.)

30te Oktober.

Skagen. S. Ø., Bramsejlskuling, overtrukket; enkelte Drosler ved Ruderne.

31te Oktober.

Hanstholm. S. Ø., laber Kuling, diset; enkelte Drosler om Fyret fra Kl. 8 til 12. *Skagen.* S. til V., laber Bramsejlskuling, overtrukket; enkelte Stære ved Ruderne. *Læsø Trindel.* S. S. Ø., Bramsejlskuling, overtrukket; enkelte Smaafugle om Fyret. *Hjelm.* S. Ø., Merssejlskuling, overtrukket, Regn; en Stær faldt.

Sturnus vulgaris. Hjelm 1.

1ste November.

Vyl. Ø. N. Ø., laber Kuling, overtrukket; enkelte Fugle om Fyret; 3 faldt. *Lodbjerg.* Stille, overtrukket, sigtbart; 2 Fugle faldt ved Kl. 8 Aften 31te Oktober.

Alauda arvensis. Lodbjerg 1.

Sturnus vulgaris. Vyl 1.

Turdus iliacus. Vyl 2. Lodbjerg 1.

(1904.)

2den November.

Skagen. V. S. V., laber Bramsejlskuling, overtrukket, Dis; enkelte Vindrosler og Finker ved Fyret; en Solsort og en Snespurv faldt.

Turdus merula 1.

Emberiza nivalis 1.

8de November.

Lodbjerg. S. V., torebet Merssejlskuling, Regn; en stor Mængde Stære ved Ruderne mellem Kl. 12 og 4; en Lærke faldt. *Hanstholm.* S. S. Ø., Merssejlskuling, diset, Regn; en Del Stære og enkelte Drosler om Fyret fra Kl. 12 til Dag; en Stær faldt.

Alauda arvensis. Lodbjerg 1.

(*Sturnus vulgaris.* Hanstholm 1.)

9de November.

Horns Rev. N. V., Storm, Regn og Hagl; kun faa Fugle ved Fyret; 5 faldt. *Skagen.* N. N. Ø., Bramsejlskuling, overtrukket; enkelte Drosler ved Ruderne.

Alauda arvensis. Horns Rev 1.

Turdus musicus. Horns Rev 1.

Turdus pilaris. Horns Rev 2.

Turdus merula. Horns Rev 1.

10de November.

Læsø Rende. N. N. Ø., skyet; en Del Smaafugle om Fyret.

11te November.

Kobbergrund. N., Bramsejlskuling, sigtbart; en Sortand faldt.

Oedemia nigra 1.

12te November.

Blaavands Huk. Omløbende Vind, Merssejlskuling, diset, Regnbyger; 3 Fugle faldt. *Horns Rev.* V. N. V., Merssejlskuling, Regn; nogle faa Fugle om Fyret; 2 faldt.

Rallus aqvaticus. Horns Rev 1.

Limnocryptes gallinula. Blaavands Huk 1.

Sturnus vulgaris. Blaavands Huk 2.

Turdus pilaris. Horns Rev 1.

13de November.

Anholt Knob. S., Bramsejlskuling, Regn; nogle faa Fugle ved Fyret; en Solsort faldt. *Sprogø.* Østlig Vind, diset; en Enkelt Bekkasin fandtes død.

Limnocryptes gallinula. Sprogø 1.

Turdus merula. Anholt Knob 1.

14de November.

Hjelm. V. S. V., laber Bramsejlskuling, overtrukket, diset; en Enkelt Bekkasin faldt. *Stevns.* S. V., laber Kuling, overtrukket, diset; en Havlit og en Lærke faldt Kl. 5½ Fm.

Pagonetta glacialis. Stevns 1.

Limnocryptes gallinula. Hjelm 1.

Alauda arvensis. Stevns 1.

15de November.

Læsø Trindel. V. S. V., Bramsejlskuling, overtrukket, Taage; flere Smaafugle om Fyret. *Læsø Rende.* S. V., Taage; en Del Lærker om Fyret; en Lærke og en Snespurv faldt. *Kobbergrund.* N. V., laber Kuling, Taage; en Snespurv faldt; flere Smaafugle om Skibet ved Daggry. *Schultz's Grund.* 3 Fugle faldt.

Alauda arvensis. Læsø Rende 1. Schultz's Grund 2.

Sturnus vulgaris. Schultz's Grund 1.

Emberiza nivalis. Læsø Rende 1. Kobbergrund 1.

16de November.

Læsø Trindel. S. V., Bramsejlskuling, Taage; mange Smaafugle om Fyret; en Lærke faldt. *Læsø Rende.* S. V., Taage; enkelte Smaafugle om Fyret; en Lærke faldt. *Sejrø.* S. V., Merssejlskuling, overtrukket, diset; en Enkelt Bekkasin og en Lærke faldt. *Sprogø.* Vestlig Vind, Taage; en Lærke faldt.

Limnocryptes gallinula. Sejrø 1.

Alauda arvensis. Læsø Trindel 1. Læsø Rende 1. Sejrø 1. Sprogø 1.

17de November.

Schultz's Grund. 3 Fugle faldt.

Alauda arvensis 2.

Fringilla montifringilla 1.

19de November.

Sejrø. V., torebet Merssejlskuling, overtrukket; en Sjagger faldt.

Turdus pilaris 1.

26de November.

Drogden. Vestlig laber Kuling, Taage; en Lærke faldt.

Alauda arvensis 1.

1ste December.

Hammershus. En Sjagger paa Ruderne.

3dje December.

Lodbjerg. Stille, Regndis; en Taffeland faldt ved Kl. 7 Aften, den 2den. *Gjedser Rev.* S. V., Merssejlskuling, Regn og Dis; enkelte Fugle ved Fyret; 2 Lærker faldt.

Fuligula ferina. Lodbjerg 1.

Alauda arvensis. Gjedser Rev 2.

5te December.

Hammershus. Vestlig Merssejlskuling, overtrukket, diset; en Skovdue faldt (ikke indsendt).

6te December.

Læsø Rende. S. V., skyet; enkelte Smaafugle om Fyret.

9de December.

Horns Rev. N. V., Merssejlskuling, Sne- og Regnbyger; en Stær og en Sjagger faldt, ikke andre sete.

Sturnus vulgaris 1.

Turdus pilaris 1.

15de December.

Læsø Rende. S. S. Ø., Regn; enkelte Smaafugle ved Fyret; 2 Lærker faldt.

Alauda arvensis 2.

16de December.

Thunø. S. V., Tykning; en Lærke funden død (maaske falden tidligere).

Alauda arvensis 1.

(1904.)

28de December.

Møen. N. V., Bramsejlskuling, skyet; en Lærke faldt (ikke indsendt).

(*Alauda arvensis* 1.)

31te December.

Bovbjerg. Sydøstlig Bramsejlskuling, skyet; flere Stære rundt Fyret.

Forskjellige Iagttagelser fra Fyrene.

Sædenstrand. Intet Fuglefald. — J. Beldring.

Vyl Fyrskib. 9de Marts omtrent 40 Krager fra V. mod Ø. — N. J. Kromann.

Horns Rev Fyrskib. 9de Marts flere Flokke Lærker, enkelte Viber, en Krage ved Daggry mod Ø. 19de Marts flere Smaaflokke Viber, Ryler og Regnspover trækkende fra S. V. mod Ø. N. Ø. 6te Maj henved 20 Terner om Skibet om Eftermiddagen. 24de Maj en Vibe og en Svale en kort Tid om Skibet. 27de September en Bogfinke og en Gjerdesmutte ombord hele Dagen. — J. Jensen.

Bovbjerg. 30te September en Flok Graagjæs om Eftermiddagen kommende fra N. og vendende tilbage samme Vej. I hele Oktober mange Stære ved Fyrets Ruder om Natten i regnfuldt og taaget Vejr. 14de December flere Viber paa Marken. — C. Rude.

Thyborøn Fyrskib. Intet Fuglefald. Februar: *9de* første Stær set. *15de* omtrent 15 Stære i Flok. *25de* en Del Vildgjæs trækkende over Havet fra N., svingende ind i Limfjorden. Marts: *9de* Viben hørt første Gang. *18de* store Flokke Vildgjæs og en Del Svaner trækkende fra Havet ind over Fjorden. *23de* store Flokke Vildgjæs ligeledes, *27de* ligeledes. *28de* to store Flokke Krager foruden mange enkelte trækkende N. Ø., 1ste April ligeledes. 29de Maj Vildgjæs trækkende fra S. September: *7de* til *10de* daglig Vildgjæs kommende fra N., *17de* ligeledes. — J. Nielsen.

Lodbjerg. 16de Februar Lærken hørt. 21de April Gjøgen hørt. 7de Maj Svalen set. — F. Frich.

Hirtshals. Intet Fuglefald. — H. Hinrichsen.

Højen. Intet Fuglefald. — M. Jørgensen.

Skagen. 16de April saaes Storken. 11te Maj vare mange Rødkjælke og andre Smaafugle i Fyrets Plantage. — M. G. Poulsen.

Skagens Rev Fyrskib. Januar: *24de* to smaa Flokke Lærker fra S. V. mod N. Ø., nogle syngende. *25de* en Stær om Morgenen i Rigningen. *29de* en Lærke, meget udmattet, opholdt sig paa Dækket ved Middag; den fløj V. Februar: *13de* en Flok Lærker Ø. *14de* Lærker af og til mod V., kvidrende. *20de* store Flokke Ederfugle fra N. Ø. mod S. Marts: *12te* en Mængde Lærker hele Dagen i forskjellige Retninger. *13de* Lærker og Stære omkring Skibet af og til hele Dagen. *19de* en Mængde Lærker og Krager og et Par Stære mod Ø. April: *16de* en Bogfinke og en Hvid Vipstjert opholdt sig paa Skibet. *20de* en Flok Gjæs N. N. Ø. *27de* en Flok Ederfugle N. Ø. 10de Maj en Lærke ved Skibet, fløj Ø. 4de Oktober en Flok Ederfugle S. December: *14de* to store Flokke Gjæs S. *20de* en Flok Ederfugle S. — P. C. Grumsen.

Nordre Røn. Januar: *8de* og *9de* en Strandskade set. *18de* to Strandskader. *19de* store Flokke Stokænder opholde sig ved Rønnerne. *25de* en Del Ederfugle S. V. Februar: *20de* store Flokke Ederfugle opholde sig ved Burfeldt. *27de* en Strandskade set. *28de* en Del Skarver opholde sig her. Marts: *10de* Gravand og Præstekrave komne. *12te* en Del Krager N. Ø., 25 Skarver N. Ø. *15de* en Del Krager N. Ø. April: *17de* Rødben kommen, *29de* Kentisk Terne ligeledes. Maj: *4de* Polsk Vibe kommen. *5te* 16 Skarver N. Ø.; Havternen kommen. *21de* store Flokke Ederfugle opholde sig ved Rønnerne. Gravand, Skallesluger, Maager, Terner, Dvergterne, Tejste, Rødben, Polsk Vibe, Strandskade, Præstekrave og Skjærpiber ynglede paa Øerne; Terner, Rødben og Polsk Vibe trak bort i sidste Halvdel af August. August: *28de* 10 Skarver N. Ø. *30te* 4 Knortegjæs S. V.

(1904.)

Oktober: *12te* store Flokke Knortegjæs opholde sig ved Rønnerne. *19de, 20de* og *21de* stort Træk af Krager S. V. 1ste November 5 Graagjæs S. V. December: *1ste* 12 Svaner S. *2den* flere Flokke Ederfugle S. V. *6te* 6 Svaner S. *13de* 50 Skarver opholde sig ved Rønnerne og Burfeldt. *18de* enkelte Flokke Ederfugle S. V. *27de* en Krage paa Øen det meste af Dagen, fløj ved Aften S. V. — P. Larsen.

Læsø Trindel Fyrskib. 28de Januar flere Flokke Alke S. V. Februar: *1ste* 4 Flokke Ænder N. Ø., flere Flokke Alke i forskjellige Retninger. *16de* flere Flokke Lærker S. V. Marts: *13de* enkelte Krager Ø. *18de* jevnlig Krager mod Ø. *20de* en Vibe N. V., en Flok Krager Ø. *31te* 8 Ænder S. V. April: *1ste* en Mængde Krager og en Flok Smaafugle Ø. *2den* to Flokke Svaner, paa 10 og 25, N. Ø. 7de Maj flere Smaafugle om Skibet. 30te Juni flere unge Stære om Skibet. September: *9de* flere Smaafugle trak forbi i forskjellig Retning. *29de* flere store Flokke Krager V. Oktober: *7de* en stor Flok Krager V. *9de* en Flok Krager og to Flokke Graagjæs S. V. *12te* flere Flokke Krager S. V. *16de* en Flok Krager S. V. *20de* flere Flokke Krager S. V. November: *12te* 17 Svaner S. V. *15de* 7 Svaner S. V. *21de* ligeledes. December: *1ste* 16 Svaner S. V. og 7 Ø. *10de* flere Flokke Ederfugle S. V. *14de* 7 Svaner N. V. — J. S. Ibsen og J. Vestbo.

Læsø Rende Fyrskib. 30te Januar omtrent 20 Stære ved Skibet i Dagningen. 5te Marts to større Flokke Svaner, hver paa omtrent 30, fløj Ø. Oktober: *5te* store Flokke Krager V. *9de* flere Maager paa Vandet nær Skibet. *12te* store Flokke Krager V. *18de* store Flokke Ænder og Gjæs paa Dvalegrunden. *22de* omtrent 8 Ederfugle i Flok mod Ø. — S. Severinsen.

Egense. Januar: *15de* en Flok Graa-Irisker i Trætoppe og paa Tage. *16de* en Flok Svaner N. Ø. *17de* 22 Svaner i Flok N. Ø., en anden Flok S. Ø. *18de* store Sværme af Knortegjæs laa langs Landgrundene i Vejdybet. Februar: *9de* og *10de* store Sværme af Snespurve nær Fyret. *11te* 9 Svaner i nordvestlig

Retning. *16de* Lærker kvidrede over Markerne. *24de* Ederfugle og en Del Gjæs i mindre Flokke paa Vandet; 4 Svaner fløj S. V. Marts: *9de* en Blaakrage paa Landgrundens Is. *10de* Stæren kommen i Fyrets Have. *11te* Viben set paa Marken. *12te* paa de isfrie Pletter af Forstranden saaes Ryler og flere Arter Maager. *30te* Storken vandrende paa Landgrunden ved Fyret. April: *2den* to Hejrer paa Landgrunden. *13de* store Sværme Vildgjæs langs Kysten; 12 Svaner fløj S. *21de* Svalen set. *28de* en Sort Stork fiskende paa Landgrunden. August: *10de* omtrent 30 Storke i Flok mod S. V. over Limfjorden. *21de* omtrent 80 Storke i Flok mod V. 10de September tre Storke S. V. Oktober: *9de* en stor Flok Viber kom fra N. og satte sig paa Marken nær Fyret. *21de* Træk af Blaakrager mod S. *22de* to Svaner paa Landgrunden. *30te* en stor Flok Svaner S.; Træk af Gjæs og Regnspover Morgen og Aften. November: *12te* 6 Svaner S. V. *13de* Svaner trækkende S. og V.; Flokke af Gjæs dragende V. — A. Grove Stephensen.

Udbyhøj. Intet Fuglefald. — A. Nielsen.

Kobbergrund Fyrskib. 16de Februar en Flok Lærker Ø. 15de Marts mange Krager Ø. 13de Oktober i Dagens Løb flere Flokke Krager V. — C. Knudsen.

Hesselø. 18de Februar Stæren kommen. 27de Februar to Skovsnepper fløj op fra Tjørnene ved Stranden. I Efteraaret bleve slet ingen Fugle sete ved Fyret. — E. Sonne.

Schultz's Grund Fyrskib. 3dje Januar Aalekrager og Ederfugle i forskjellige Retninger. I Marts og April fløj Flokke af Krager i forskjellige Retninger. 3dje Juli kom 4 Duer og satte sig i Rigningen; næste Morgen ved Solopgang fløj de V. 31te Juli kom ligeledes 4 Duer fra Ø., en af dem med et Mærke om det ene Ben; de opholdt sig en kort Tid paa Skibet. November: *5te* store Flokke Ederfugle og Gjæs nær Skibet. *9de* 14 Svaner Ø. *20de* mange Aalekrager og Ederfugle i forskjellige Retninger. — P. Larsen.

(1904.)

Fornæs. 18de Marts flere store Flokke Alke trak forbi i østlig Retning. April: *10de* omtrent 50 Skarver i Flok N. Ø. *17de* omtrent 100 Musevaager kredsede i Luften. *24de* første Svale. 16de Juli 6 Traner staaende paa Marken nær Fyret. I Efteraaret trak Skarver jevnlig forbi fra N. til S. og omvendt. 27de December 6 Svaner N. V. — A. Kruse.

Hjelm. En Stær opholdt sig paa Øen hele Vinteren 1903—4. 9de Marts kom flere Stære, og Strandskaden hørtes. 10de Marts saaes de første Viber, 11te Marts de første Raager. — H. J. Henningsen.

Æbeltoft Vig. Intet Fuglefald. — H. P. Mønsted.

Sletterhage. Intet Fuglefald. 11te Februar Stæren set første Gang. 10de Marts Viben kommen. 15de April to Storke fra S. V. mod Ø. 2den Maj Svalen set første Gang. 21de August omtrent 70 Storke, hvoraf én sort, kom flyvende fra S. Ø., satte sig paa Marken og fløj bort mod N. en halv Time efter. — E. Østerberg.

Lappegrund Fyrskib. Januar: *7de* 5 Ederfugle N. *8de* 9 Ænder S. V. *10de* 7 Ederfugle N. Fra 11te Januar til Maanedens Slutning daglig smaa Flokke Ederfugle, andre Ænder og Tejster mod S. og S. V. Februar: *22de* 8 Svaner N. *23de* 4 Svaner N. Marts: *9de* 6 Ederfugle S. Ø. *11te* i Løbet af Formiddagen enkelte sorte Ænder S. April: *22de* enkelte smaa Flokke Ænder S. *23de* omtrent 70 Gjæs N. 2den Maj 9 Ænder N. 30te September omtr. 20 Ederfugle N. Oktober: *30te* omtr. 25 Ederfugle N. Ø. *31te* flere mindre Flokke Ænder S. Ø. November: *1ste* omtr. 70 Alke S. Ø. *2den* flere Flokke Alke i forskjellige Retninger. Fra 3dje til 12te daglig mindre Flokke Alke i forskjellig Retning. *14de* omtr. 15 Ederfugle N. Ø. *18de* omtr. 30 Ederfugle N. og 30 andre Ænder N. Ø. *21de* flere Flokke Ederfugle og andre Ænder N. V. og V., *23de* ligeledes. I Slutningen af Maaneden og i December trak daglig smaa Flokke Ederfugle og andre Ænder i forskjellig Retning. — H. Juul.

Kronborg. Intet Fuglefald. — H. Reinwald.

Middelgrund. Intet. A. G. Saxtorph.

(1904.)

Nordre Røse. Intet Fuglefald. Fra Januar til Marts Flokke af forskjellige Vildænder mellem Fyret og Saltholmen, fra Marts til 20de April Flokke af Ederfugle, fra April til Juli store Flokke af Knortegjæs i Nærheden af Saltholmen. I November og December er af og til set Ederfugle i Nærheden, ligeledes forbiflyvende Alke. — J. F. Hansen.

Drogden Fyrskib. Januar: *9de* flere større Flokke Ænder N. Ø. *12te* mange Flokke Ænder i forskjellige Retninger. *19de* en Del Havlitter ved Fyret. *20de* 8 Svaner N. *22de* en Bogfinke ombord om Formiddagen. *26de* meget store Flokke Ænder i V. I hele Januar mange Ænder i Nærheden. Februar: *7de* nogle Svaner N. V. *24de* nogle Svaner V. Marts: *10de* adskillige Flokke Svaner og Gjæs mod N. og Ø. *12te* en Krage fløj Ø., flere større Flokke Ænder Ø. og S. *14de* 7 Krager N. Ø., 4 Viber N. V., Svaner og Gjæs mod N. V. og V. *15de* 16 Svaner N. Ø., flere Krager N. Ø. og N. *16de* flere Krager og Gjæs mod Ø., 19 Svaner V. April: *23de* nogle Vipstjerter N. V., en Del Knortegjæs nær Skibet. *24de* store Flokke Knortegjæs i forskjellige Retninger; en Flok Digesvaler i nogen Tid om Skibet. *25de* en graa Vipstjert paa Skibet hele Formiddagen. *28de* store Flokke Maager i denne Tid i Nærheden. *29de* to Hjejler mod N. 25de Juni 3 Regnspover S. V. 1ste Juli to Stære-Unger paa Skibet i nogen Tid, hvorefter de fløj til Land. August: *24de* nogle Vipstjerter V. *26de* en Flok Svaler S. *29de* flere Vipstjerter N. V. September: *26de* mange Smaafugle af forskjellige Slags mod V. *30te* mange Smaafugle fløj kvidrende S. Oktober: *12te* to Bogfinker og en Rødkjælk ved Skibet hele Dagen. *15de* S. Ø., stiv Kuling, skyet; en Bjerglærke (*Alauda alpestris*) kom i udmattet Tilstand til Skibet og døde kort efter (indsendt til Museet). *21de* tildels stille, Taage; en stor Flok Stære, som en Sky, var ved Skibet; en Gjerdesmutte og en anden lille Fugl ligeledes. *27de* 3 Svaner N. Ø. November: *10de* flere større Flokke Ænder S. *18de* en Flok Ederfugle Ø., en Flok Spidsænder S. *26de* en stor Flok Fugle, vist Lærker, fløj S. V. December: *5te* store Flokke Ænder i forskjellig Ret-

ning. *14de* en stor Flok Ænder S. Ø. *19de* mange Flokke Ænder i forskjellig Retning. *24de* 5 Svaner N. Ø. *28de* en Flok Ederfugle N. Ø., en anden S. Ø. — L. Lauritzen.

Refsnæs. Fra 24de Marts til 20de April Træk af Ederfugle fra S. mod N. N. Ø. To Gravænder og 4 Skalleslugere rugede nær Fyret. Større Flokke Ederfugle opholdt sig paa Revet, ligeledes hele Efteraaret Flokke af forskjellige Slags Vildænder. Et Par Hornugler opholdt sig i den lille Skov ved Fyret nogle Dage i Efteraaret. 4 Skarver opholdt sig ved Strandkanten i Efteraaret. — P. C. Jensen.

Romsø. Januar: *1ste* mange Flokke Ederfugle S. *6te* tre Flokke Ederfugle N., 4 Svaner S. Ø. *8de* mange Flokke Ederfugle og Havlitter S. *14de* 16 Torskeænder opholdt sig nær Fyret. *30te* kom Gravanden. Februar: *1ste* mange Flokke Ederfugle og mindre Ænder S. *7de* 4 Stære kom fra V. og opholdt sig paa Stedet indtil den 12te, da de forsvandt. *11te* 6 Flokke Ederfugle S. *13de* 10 Graagjæs Ø. N. Ø. *21de* 16 Graagjæs Ø. *23de* kom Viben paa Yngleplads. *29de* 19 Svaner N. V. Marts: *3dje* kom Stæren i stort Tal. *7de, 8de* og *9de* mange Krager og Raager Ø. N. Ø. *11te* 500—600 Krager og Alliker opholdt sig i Skoven om Natten; ved Daggry, den 12te, trak de mod Ø. *13de* Krager og mindre Flokke Graagjæs Ø. *16de* til *23de* hver Dag mange Krager, Raager, Alliker og Graagjæs Ø. N. Ø. *26de* kom den blaa Maage. April: *3dje* til *10de* hver Dag Krager og enkelte Musevaager Ø. N. Ø. *12te* og *13de* flere Flokke Ederfugle N. *21de* og *22de* omtrent 100 Ederfugle nær Fyret. Maj: *5te* 10 Graagjæs Ø. *8de* 12 Raager N. Ø. *24de* kom Svalen. Ved Slutningen af Maj samledes omtrent 150 Ederfugle ved Kysten, næsten alle unge Fugle; af og til satte sig 20—50 paa Stenene i Strandbredden ved Fyret; de saaes hver Dag, dykkende i Flok, indtil Midten af August, da de gik ud paa dybt Vand; den 29de viste de sig ved Kysten igjen og bleve der indtil 6te September, da de trak bort mod S. Ø. I Fyrets Have rugede Sangdrossel, Solsort, Havesanger og Irisk, under Buskene paa Marken rugede Gravand og Skallesluger.

paa Strandbredden flere Strandskader og Hundreder af Maager. 30te Juli rejste Maagerne med deres Yngel. August: *16de* 18 Graagjæs V. S. V. *23de* 29 Graagjæs V. *29de* 41 Graagjæs V. 2den og 11te September Flokke af Ederfugle S. Ved Maanedens Midte rejste Gravanden med sin Yngel. Oktober: *8de, 9de* og *10de* daglig mange Krager, Raager og Graagjæs V. *12te* og *13de* mange Krager og Raager V. Fra *17de* til *27de* hver Dag Krager og Graagjæs V. November: *2den* til *16de* af og til mindre Flokke Krager V. Hele November og December hver Dag mange Ederfugle og Havlitter ved Fyret, af og til trækkende N. og S. 31te December Ø. N. Ø., Storm; 9 Regnspover fra Ø. til V. — F. Andersen.

Halskov og *Korsør.* Intet Fuglefald. — C. P. Henningsen.

Knudshoved. Intet. — C. H. S. Løwe.

Slipshavn. Intet. — E. Jørgensen.

Helholm. 4de Februar Gravand og Stær sete. 11te Marts Strandskade og Vibe komne. — D. Holst.

Omø. 31te Januar Lærken kommen, 5te Februar Stær, 24de Strandskade og Vibe, 14de Marts Hættemaage, 30te April Svalen. Sidst i Oktober kom Snespurven, men blev kun set i ringe Tal; ligeledes syntes Ederfugle, Sortænder og andre langt fra saa talrige som andre Vintre. — S. U. Hansen.

Vejrø. I April faldt en Rødkjælk ved Fyret; ellers ere ingen Fugle faldne; men enkelte Rødkjælke og Stære have i Taage flagret mod Ruderne. — P. V. Sørensen.

Taars. Intet Fuglefald. — J. Hansen.

Strib. Intet Fuglefald. 9de Februar saaes en Flok Stære. 19de April trak mange store Flokke Graagjæs mod N., 18de, 19de, 20de og 26de September ligeledes mange Flokke mod S. Kun faa Ænder vare at se i Lille Belt i Efteraaret. — A. H. Andersen.

Baagø. Intet Fuglefald. — N. Hansen.

Assens. Ligeledes. — N. Lund.

Skjoldnæs. 14de Februar set Viben. 19de Marts set Præste-

kraven. 21de Marts Rødben set. 17de Maj sang Nattergalen i Haven; 18de var den igjen borte. — A. B. Lorentzen.

Hammershus. I Juni saaes ualmindelig mange Gjøge i Egnen, tidlig om Morgenen ofte i Flokke paa 4 til 10. 16de August fandtes en Hjejle (*Charadrius pluvialis*, indsendt til Museet) død ved Fyret; det viste sig, at den var skudt med Hagl. 1ste November drog Flokke af Gjæs mod S. — E. Wielandt.

Dueodde Sydfyr. 12te September flere Flokke Knortegjæs trækkende V. 3dje November flere Flokke Knortegjæs og flere Svaner trækkende V. 31te December langs Stranden en Mængde Smaafugle, vist Snespurve. — C. P. Fjerdingstad.

Harbølle. Intet Fuglefald. — A. J. Olsen.

Gjedser. Ligeledes. — Chr. Lindgaard.

Gjedser Rev Fyrskib. 30te September omtrent 60 Graagjæs i Flok N. V. — H. Gommesen.

Usædvanlige Tildragelser i 1904.

Larus minutus.

Paa *Klægbanken* i Ringkjøbing Fjord saa Statsbaneassistent R. Jul. Olsen igjen iaar adskillige Dvergmaager, flest unge, 8de Juni. Reder fandtes ikke. — En yngre Fugl saa Dr. O. Helms 23de Oktober flyvende omkring over Stranden ved *Faxe Ladeplads* tildels i Selskab med en ung Hættemaage. — En gammel Hun blev skudt i *Kalvebod Strand* ved Kjøbenhavn en af de sidste Dage i December. Kroppen gav Konserv. Scheel til Zoologisk Museum.

Mergulus alle.

I *Ejstrup Sø* N. V. for Horsens blev en Søkonge skudt 24de November 1903, meddeler Kjøbmand N. Larsen.

Om et ganske enestaaende Tilfælde i Søkongens Historie har Apotheker Baagøe givet Oplysning. 20de eller 22de Juni 1904

iagttoges en lille Flok ved *Holtegaard*, omtrent 2 Mil S. V. for Kjøge. En af Gaardens Karle var gaaet ud paa Græsmarken tæt udenfor Haven for at flytte Køer; paa Randen af en tør Drænebrønd fandt han da 5 eller 6 Fugle siddende. Han stod lidt og saa paa dem, og paa Grund af deres sorte og hvide Farve og stumpede Haler mente han, at det maatte være Skade-Unger. Han nærmede sig dem; de kunde eller vilde ikke flyve, men søgte at løbe bort og spredtes i det høje Græs. En af dem indhentede han og fangede; den blev bragt op paa Gaarden og sat i Bur, og til Føde blev der budt den Majs; Stakkelen døde følgelig af Sult et Par Dage efter. Forpagter Lemvigh fik den døde Fugl og bragte den til Lærer Galle, i Haslev, der senere igjen gav den til Apotheker Baagøe, der har ladet den udstoppe og har skjænket Kropskelettet til Zoologisk Museum. Hr. Galle, der erkjendte Tilfældets Sjeldenhed, var strax rejst ud til Holtegaard for sammen med Hr. Lemvigh og Gaardens Folk at afsøge Markerne for at finde de øvrige af Søkonge-Flokken; men ingen var at opdage. — Forklaringen er vel, at den lille Flok Søkonger i Vinterens Løb er kommen for langt mod Syd, ikke i rette Tid har kunnet finde tilbage til det højnordiske Hjem og tilsidst har fløjet forvildet rundt for at havne i en Græsmark paa Sjælland.

Ved *Ribe* fangedes to Søkonger i udmagret Stand 20de November, meddeler Hr. M. Claussen.

Ardetta minuta.

En Dverghejre, ung, blev skudt ved *Ribe Aa* 16de September, meddeler Hr. M. Claussen.

Milvus migrans.

En Sort Glente saa Hr. R. Jul. Olsen 20de Marts Kl. 1 flyvende hen over *Nørreskov* paa Falster i Retning mod S.

Circaëtus gallicus.

En Slangeørn, gammel Hun, blev skudt i *Pindstrup Mose*, omtrent 3 Mil S. Ø. for Randers, 25de Juni; den kom i frisk Stand

til Konservator P. Nielsen, af hvem den blev udstoppet, og den ejes nu af Stifsfysikus Dr. Heiberg, hvem Meddelelsen skyldes.

Surnia ulula.

En Høgeugle blev skudt ved *Knuthenborg*, N. for Maribo, 8de Oktober, oplyser Apotheker Baagøe, der ogsaa har givet Meddelelse om et hidtil ikke paa Prent nævnet Tilfælde fra et tidligere Aar: én blev skudt i *Gamle Kjøgegaards Skov* 1ste December 1900.

Turtur auritus.

En Turteldue saa Mag. sc. R. Hørring 20de Maj ved Landevejen mellem Flaskekroen og *Avedøre*, S. V. for Kjøbenhavn.

Anthus campestris.

Skindet af en Markpiber, gammel Han, skudt paa *Eskildsø* i Roskilde Fjord 26de August 1902, har Lærer A. L. V. Manniche skjænket Museet. — Ved *Gilleleje* paa Sjællands nordligste Kyst fandtes en Han død 28de Maj 1904; Stud. polyt. Christiani gav Kropskelettet til Museet.

Rucilla titys.

I sin Have i *Ejstrup* N. V. for Horsens saa Kjøbmand N. Larsen den Sorte Rødstjert 12te August 1903 og 8de August 1904. — I *Haslev* omtrent 2 Mil N. Ø. for Næstved iagttoges den af Dr. O. Helms i Juni, sikkert som ynglende; en Han plejede at lade sin Morgensang høre fra Skorstenen paa et af Byens Huse. — En forladt Rede med 5 Æg fandt Cand. jur. Weibel i *Helsingør* 19de Juni; Reden stod i et Murhul, i 3 Alens Højde, i det gamle Kloster, der nu var under Istandsættelse; de mange Arbejdere, der færdedes paa Stedet, havde vist bortskræmt Fuglene.

Fra Stenalderen.

Til Fortegnelsen over vor Stenalders Fugle, i Vidensk. Medd. for 1903, er lidt at føje. Blandt de nye Fund ere tre Arter, der

ikke tidligere have været kjendte fra Stenalderen, *Totanus calidris, Sterna hirundo* og *Aqvila fulva.* Det vigtigste nye Stykke er dog Overarmen af *Pelecanus crispus* fra Brabrand Sø; Arten var i Danmark hidtil kun kjendt efter Brystbenet fra Havnø.

De paagjeldende Findesteder og Fund (for Sammenhængens Skyld nævnes ogsaa de fundne Pattedyr) ere:

Fra Ældre Stenalder.

Brabrand Sø, S. V. for Aarhus, tidligere en Vig fra Havet. Kjøkkenmødding, aflejret ved Søens østlige Bred. Indsamlet af Nationalmuseet i 1903 og 1904 og skjænket Zoologisk Museum ligesom de følgende to Fund.

Cygnus minor.
Cygnus musicus.
Tetrao urogallus.
Uria troile.
Phalacrocorax carbo.
Pelecanus crispus.
Sula bassana.
Felis catus fera.
Canis vulpes.
Canis familiaris palustris.
Ursus arctus.
Martes sylvatica.
Halichoerus grypus.
(*Eqvus caballus.*) (Hvad der utvivlsomt er senere Indblanding, er sat i Klammer.)
Sus scrofa ferus.
Cervus capreolus.
Cervus elaphus.
Alces machlis.
Bos taurus urus.
Lagenorhynchus albirostris.
(*Homo sapiens.*)

Godsted ved Hejrede Sø, S. Ø. for Maribo. Kjøkkenmødding. Indsamlet af Kapt. A. P. Madsen i 1903 for Nationalmuseet.

Anas boscas.
Haliaëtus albicilla.
Erinaceus europæus.
Castor fiber.
Canis familiaris palustris.
Lutra vulgaris.
Sus scrofa ferus.
Cervus capreolus.
Cervus elaphus.

Maglemose ved Mullerup N. V. for Slagelse. Kjøkkenmødding aflejret i en Indsø, nu en Mose. Indsamlet i 1904 af Inspektør C. Neergaard for Nationalmuseet. Fundet er gjort et andet Sted i

Mosen end det første Maglemose-Fund (der er udførlig skildret af G. Sarauw i Aarb. f. nord. Oldk. og Hist. for 1903); men Aflejringen synes at skrive sig fra ganske samme Tid, fra det ældste Afsnit af vor Ældre Stenalder, nærmest fra Fyrreskovens Tid.

Podicipes cristatus.	*Meles taxus.*
Totanus calidris.	*Sus scrofa ferus.*
Castor fiber.	*Cervus capreolus.*
Mustela putorius. (En Hovedskal, med Snitmærker, begge Laarben. Første Ilder fra Sjælland.)	*Cervus elaphus.*
	Alces machlis.
	Bos taurus urus.

Fra Yngre Stenalder.

Lindø, i Lindelse Nor, S. for Rudkjøbing. Kjøkkenmødding. Indsamlet af Hr. J. Winther i 1902—4 og af ham skjænket til Zoologisk Museum.

Anas acuta?	*Canis familiaris palustris.*
Anas boscas?	*Ursus arctus.*
Cygnus musicus.	*Sus scrofa palustris.*
Sterna hirundo.	*Cervus elaphus.*
Aqvila fulva.	*Ovis aries palustris.*
Columba palumbus.	*Bos taurus brachyceros.*
(*Sturnus vulgaris.*)	(*Homo sapiens.*)
Sciurus vulgaris.	

De fundne Fugle-Knogler ere:

Anas acuta? Spidsand?

Lindø. Øvre Ende af en Overarm og Midtstykke af en Overarm. De paagjeldende Stykker kunne forvexles med Knogler af *Anas penelops* eller andre Arter af lignende Størrelse.

Anas boscas. Stokand.

Godsted. Øvre Ende af Ravnenæbsben, øvre Ende af Overarm, Midtstykke af Overarm. Lindø. Øvre og nedre Ende af Spoleben, saa godt som sikkert af denne Art.

Cygnus minor. Pibesvane.

Brabrand Sø. Nedre Ende af en Overarm.

Cygnus musicus. Sangsvane.

Brabrand Sø. Skulderblad, Ravnenæbsben, 3 Midtstykker af Spoleben, Stykke af Albueben. Lindø. Øvre Ende af Spoleben tildannet som Naal, nedre Ende af Albueben flækket og tildannet som Naal; ikke at kjende sikkert fra *C. olor.*

Tetrao urogallus. Tjur.

Brabrand Sø. Midtstykke af et Albueben af Han.

Podicipes cristatus. Stor Lappedykker.

Maglemose. Et helt Albueben.

Totanus calidris. Rødben.

Maglemose. En hel Overarm.

Sterna hirundo. Terne.

Lindø. Et Mellemhaandsben, ganske som hos *S. hirundo* fra Nutiden, lidt større end hos *S. macrura.* En lille Mulighed er der maaske for, at Knoglen kunde stamme fra en senere Tid end Stenalderen.

Uria troile. Lomvie.

Brabrand Sø. En hel Overarm.

Phalacrocorax carbo. Skarv.

Brabrand Sø. Overarm uden øvre og nedre Ende.

Pelecanus crispus. Krøltoppet Pelikan.

Brabrand Sø. Nedre Ende af højre Overarm, mangelfuld, i Form og Størrelse nøje stemmende med tilsvarende Knogle af *P. crispus* fra Nutiden.

Sula bassana. Sule.

Brabrand Sø. Midtstykke af en Overarm.

Aqvila fulva. Kongeørn.

Lindø. Nedre Ende af Spoleben tildannet som Naal.

Haliaëtus albicilla. Havørn.

Godsted. 3 Kloled, af højre og venstre Fod.

Columba palumbus. Ringdue.

Lindø. Nedre Halvdel af en Overarm.

Fra Færøerne.

Ved *Tværaa* og *Galgatange*, *Nolsø* og *Tofte* Fyr intet Fuglefald. — H. D. Jacobsen, V. Larsen, S. Thorkildshøj.

28.—6.—05.

Rettelse.

S. 222, Lin. 14 f. n.: *Rucilla* læs *Ruticilla.*

Raja fyllae i Skagerak.

Af

Adolf Severin Jensen.

(Meddelt i Mødet den 9de December 1904.)

I vor Forenings Meddelelser for Aaret 1887 har Chr. Lütken[1]) beskrevet og afbildet en Art Rokke, som blev fanget under Orlogskrydseren „Fylla"s Togt 1884[2]), i Davis Strædet paa 80 Favnes Dybde. Det var en Unge, knap 20 Cm. lang, der ved Skivens kredsrunde Form nærmede sig dels til den evropæiske Cirkelrokke (*Raja circularis* Couch), dels til forskellige nordamerikanske Arter. Men Lütken turde ikke identificere den grønlandske Rokke med nogen af dem og gav den derfor et nyt Navn: *Raja Fyllae.*

I Meddelelserne for 1891 findes et nyt Bidrag til Kundskaben om den samme Rokke, idet Lütken[3]) beskriver tre andre Eksemplarer tagne under „Fylla"s Togt 1889; de to fangedes ligeledes i Davis Strædet, paa 235 og 289 Favnes Dybde, den tredie derimod i Danmarks Strædet, paa 426 Favnes Dybde; det sidste Individ var en næsten udvoksen Han, 47 Cm. lang. Endelig i 1895 fangede Ingolf-Ekspeditionen et femte Eksemplar i Davis Strædet, paa 582 Favnes Dybde; denne Gang var det en fuldvoksen Han,

---

[1]) Korte Bidrag til nordisk Ichthyographi. VI; Vidensk. Meddel. Naturh. Foren. Kbhvn. 1887, p. 1, Tab. I.

[2]) I Lütken's Afhandling staar ved en Trykfejl: 1874.

[3]) Korte Bidrag til nordisk Ichthyographi. VII; Vidensk. Meddel. Naturh. Foren. Kbhvn. 1891, p. 32.

55,5 Cm. lang, saaledes som man ser den smukt afbildet i Værket om nævnte Ekspeditions Udbytte[1]).

De to sidstnævnte, større Individer satte Lütken i Stand til at paavise, hvorledes Kroppens Kontur ændrer sig med Alderen, idet Skivens forreste Siderande blive stærkt indbuede, saa at der fremkommer en tydelig Snudespids; endvidere at Rygfladens mørke Pletter forsvinde; samt at Tornene undergaa nogen Forandring i Henseende til Udbredelse og Størrelse.

For nogen Tid siden gav jeg mig til at undersøge en lille Rokke, der var fanget sidstledne Foraar af det danske Undersøgelsesskib „Thor" i Skagerak paa dybt Vand. Det slog mig da, at den i høj Grad lignede en ung *Raja fyllae*, og en indgaaende Sammenligning kunde ikke vise anden Forskel, end at Smaatornene, som beklæde Fiskens Ryg, ere forholdsvis lidt mindre hos Individet fra Skagerak end hos de grønlandske. Jeg meddelte dette til Dr. A. C. Johansen, som havde taget Vare paa Rokken, og der blev da af Lederen for Havundersøgelserne, Dr. C. G. Joh. Petersen velvillig stillet til Raadighed for Zoologisk Museum en hel Række Individer af samme Art, ligeledes tagne paa dybt Vand i Skagerak, for største Delen under „Thor"s Togt sidste Efteraar (1904). Det bekræftede sig, at der i Henseende til Tornvæbningen hersker nogen Uoverensstemmelse imellem Formen fra Grønland og den fra Skagerak; men jeg betænker mig alligevel ikke paa at føre begge ind under samme Art.

Da Formen fra Skagerak nu er repræsenteret i næsten alle Størrelser, fra Unger op til omtrent voksne Individer, og i begge Køn, vil det være i rette Tid at give en Beskrivelse af denne for den danske Fauna „ny" Fisk, idet der samtidig gøres Rede for dens Forhold til Formen fra Grønland.

I alt har jeg liggende for mig 21 Individer, som anføres omstaaende:

---

[1]) Chr. Lütken: Det ichthyologiske Udbytte; Den Danske Ingolf-Expedition, II, 1, 1898, p. 4—6, Tab. II.

Totallængde	Køn	Lokalitet	Dybde	Fangstdato
181 Mm.	♀	58° 03′ N. B. 9° 20′ Ø. L.	500—550 M.	7. 3. 1903.
231 „	♂	36 Kvml. N.V. t. N. f. Højen	535 „	17. 3. 1904.
255 „	♀	43 „ N.V. t. N. 1/8 N. f. Hirshals	520—640 „	9. 10. 1904.
295 „	♂	„ „ „	„ „	„
308 „	♂	„ „ „	„ „	„
338 „	♀	„ „ „	„ „	„
344 „	♀	„ „ „	„ „	„
344 „	♂	42 „ N. V. t. N. f. Hirshals	660 „	„
348 „	♀	„ „ „	„ „	„
368 „	♀	43 „ N.V. t. N. 1/8 N. f. Hirshals	520—640 „	„
380 „	♀	33 „ N.V. t. N. f. Højens Fyr	398—425 „	14. 10. 1904.
403 „	♂	42 „ N.V. t. N. f. Hirshals	660 „	9. 10. 1904.
408 „	♂	„ „ „	„ „	„
410 „	♂	„ „ „	„ „	„
412 „	♀	43 „ N.V. t. N. 1/8 N. f. Hirshals	520—640 „	„
419 „	♀	42 „ N.V. t. N. f. Hirshals	660 „	„
420 „	♂	33 „ N.V. t. N. f. Højens Fyr	398—425 „	14. 10. 1904.
448 „	♀	42 „ N.V. t. N. f. Hirshals	660 „	9. 10. 1904.
448 „	♀	„ „ „	„ „	„
473 „	♀	„ „ „	„ „	„
483 „	♂	44 „ N.V. t. N. f. Højens Fyr	„ „	14. 10. 1904.

Det mindste Eksemplar (181 Mm.) stemmer i Henseende til Legemsform meget nøje overens med Artens Type-Eksemplar (jfr. Lütken l. c. 1887, Tab. I). Kropskivens Form er afrundet rhombisk, af lidt større Brede (92 Mm.) end Længde (80 Mm.), naar den sidste maales til en Linie imellem Brystfinnernes Bagrand. Skivens Siderande vise en ganske svag Indbugtning omtrent udfor Sprøjtehullerne, men fortil er den saa afrundet, at man næppe kan tale om en særlig Snudespids. Snuden er kort, idet dens Længde (21 Mm.), regnet til en Linie midt gennem Øjnene, gaar næsten 3 Gange op i Skivens Brede (60 Mm.) efter en Linie, lagt midt gennem begge Øjne. Halen udgør mere end $^{3}/_{5}$ af Totallængden, idet dens Længde, regnet fra Kloakspaltens Bagende, udgør 115 Mm.

Bugfladen er fuldstændig nøgen. Rygfladen derimod viser sig tæt besat med fine, bagud rettede Torne eller Hudtænder; nøgne ere blot et smalt Parti langs Brystfinnernes Side- og Bagrand samt det meste af Bugfinnerne. Større Torne ere anbragte paa følgende Steder: paa Pandefladen imellem Øjnene findes paa hver

Side to Torne, nemlig en ved Øjehulens forreste Rand og en henimod dens Bagrand; paa hvert Skulderbælte sidder en Torn. Endelig er der langs Ryggens Midte en Række Torne, begyndende ved Hvirvelsøjlens Forende og fortsættende sig til nær første Rygfinne, i alt 33 Torne, hvoraf 2 sidde foran og 1 imellem Scapulartornene; til denne Midtrække slutte sig paa Halen nogle uregelrette Siderækker af halvstore Torne, og et lille Felt saadanne findes ogsaa over Enden af den Brusk, der støtter Snuden. Rygfinnerne ere forenede ved Grunden, saa at der ikke bliver Plads til nogen Torn imellem dem.

Oversiden er brun med store, mørke Pletter, der paa Kropskiven ere runde, men paa Halen antage Form af Tværbaand; de mørke Pletter kunne tildels være omgivne af en smal lys Ring. Undersiden er hvid, dog plettet med mørkt langs Randen af Finnerne, delvis ogsaa paa Halen.

Efter at have gennemgaaet dette det yngste Stadie ville vi gaa over til at undersøge de væsenlige Ændringer, som Dyret undergaar under Opvæksten i Henseende til Legemsform, Tornvæbning og Farve.

Skivens forreste Siderande blive noget mere bugtede, idet for det første Bugten udfor Sprøjtehullerne skærer sig dybere ind, og der dernæst fremkommer ogsaa en svag Indbøjning paa hver Side af Snudens Midtlinie, saa at der efterhaanden fremtræder en egen Snudespids, der dog danner en meget stump Vinkel. Stærkest viser den bageste Indskæring sig hos den store Han (483 Mm.), den kommer i saa Henseende nær til den i Ingolf-Værket (Tab. II) afbildede Han; den forreste Indbøjning er derimod endnu ikke nær saa udviklet, Snudespidsen derfor mere stumpvinklet og dens Siderande mere lige.

Den mediane Tornrække viser tidligt Tegn til at „degenerere", idet Torne falde ud, uden at nye træde i Stedet, hvorved opstaa mindre eller større Afbrydelser i Rækken. Hos det 231 Mm. lange Eksemplar ere af de oprindelig 31 Torne 4 faldne ud (Nr. 14, 16, 18—19), hos det 295 Mm. lange Eksemplar ere af dets oprindelig 35 Torne 6 faldne ud (Nr. 14, 16—17, 19—21). Og fra nu af kan Midtrækken ikke længere tydeligt erkendes som saadan, dertil

ere Afbrydelserne for hyppige og for store. Allerede hos det 308 Mm. lange Individ ere en Mængde Torne faldne ud; tilbage ere nemlig kun de forreste to og saa den bageste halve Snes. For de større Eksemplarers Vedkommende (d. v. s. fra en Totallængde af ca. 300 Mm.) kan det opstilles som en Regel, at af den mediane Tornrække ere tilbage de aller forreste, foran Skulderbæltet siddende Torne, saa mangle i Almindelighed de, der have siddet paa den øvrige Kropskive, hvorpaa Torne paa ny optræde ude paa Halen, dog med Mellemrum og uden at danne nogen distinkt Længderække. I øvrigt hersker nogen Variation, idet hos det 348 Mm. lange Eksemplar en stor Del af Rækken er bevaret, thi af de oprindelig 34 Torne ere kun 9 faldne ud (Nr. 3—8, 14—15, 21), hvorfor hos dette Individ den mediane Tornrække endnu er distinkt. — Fænomenet er for almindeligt til, at man kan tænke paa et „Tandskifte."

Men samtidig med at den mediane Tornrække saaledes slaar fejl, opstaar paa hver Side af den en Række større Torne. I Begyndelsen, d. v. s. endnu ved en Længde af 308 Mm., er det kun bagtil paa Halen, at disse, noget uregelrette Siderækker opstaa, men snart skyde de ogsaa i Vejret længere fremme paa Halen, hos enkelte Individer endog paa den egenlige Krop helt frem til Skulderbæltet. I øvrigt kan hos større Individer paa den bageste Del af Halen erkendes endnu en Række store eller halvstore Torne paa Kanten imellem Halens Over- og Underside.

Som omtalt var der hos det yngste Individ een Scapulartorn paa hver Side; hos det næstmindste er der to paa hver Side, hos de øvrige snart en, snart to; imidlertid opstaa foran og imellem Scapulartornene større Torne, saa at der — sammen med de forreste mediane Torne — aller forrest paa Kroppen frembringes af større Torne et triangulært Felt, med Toppunktet, dannet af den forreste mediane Torn, vendt mod Hovedet og med Sidevinklerne, dannede af Scapulartornene, liggende over Scapula. I øvrigt er dette triangulære Felt underkastet megen Variation, snart bestaar det af et større Antal Torne (indtil 15) og er særdeles tydeligt,

snart sammensættes det af forholdsvis faa Torne og fremtræder ikke videre tydeligt. Bugfladen vedbliver at være nøgen, selv hos de største Eksemplarer. Rygfladen er hos de Voksne mindre fuldstændig tornet end hos unge Individer, idet ikke alene Brystfinnernes Bagrand samt det meste af Bugfinnerne ere nøgne, men nøgne Partier optræde ogsaa andre Steder, saaledes paa et Bælte fra Brystfinnernes bageste Indskæring frem til Scapulartornene eller endnu længere. Af Orbitaltorne begyndte Ungen med to paa hver Side; efterhaanden kommer der flere, saa at der paa hver Side kan optræde indtil 8 Torne, dannende en Halvkres langs Orbitas indre Rand. Over Snudebrusken findes fremdeles enkelte større Torne. I Henseende til Tornvæbning giver Kønsforskellen sig væsentlig kun det Udslag, at der hos Hannen — dog først hos den paa 483 Mm. — opstaar paa Brystfinnerne den for mange *Raja*-Arter ejendommelige Karte af sylformede, indefter og skraat bagud rettede Torne; paa hver Brystfinne er der to Rækker saadanne Torne, 18 i den indre, 12 i den ydre Række. Endvidere er hos den samme Han Tornene paa Skivens Siderand imellem de to forreste Indskæringer forholdsvis anselige.

Betragte vi nu Eksemplarerne fra Davis- og Danmarks Strædet, da kan der for de tre Yngstes (115—201 Mm.) Vedkommende ikke opdages anden Forskel, end at Smaatornene ere forholdsvis lidt grovere. Hvad de to store Individer (470 og 550 Mm.) angaar, da er en saadan Forskel ikke længer iøjnefaldende, thi — ligesom hos Formen fra Skagerak — ere Smaatornene for en Del forsvundne og udstrakte, nøgne Partier traadte i Stedet. Men til Gengæld er Legemet midt langs Ryggen meget rigeligere udstyret med store Torne. Dette vil man faa et tydeligt Indtryk af, naar man betragter Figuren i Ingolf-Værket, II, 1, Tab. II. Det triangulære Felt bag Nakken er fuldt udviklet, og baade den mediane Tornrække og de to Siderækker kunne uden Afbrydelse forfølges lige fra Skulderbæltet ud til Rygfinnen; ogsaa selve Tornene ere i det hele taget noget større end hos Formen fra Skagerak, og det samme gælder om Orbital- og Snudetornene.

Resultatet af Sammenligningen bliver altsaa det, at Formen fra Skagerak som Yngre har finere Smaatorne og som Ældre en sparsommere Udvikling af store Torne langs Ryggens Midte. Paa Grund af disse Afvigelser fra den typiske *Raja fyllae* ville vi kalde Formen fra Skagerak: var. *lipacantha.*

Rygsidens runde, mørke Pletter kunne endnu være tydelige, naar Fisken har en Totallængde af 368 Mm., paa den anden Side kunne de være forsvundne allerede ved en Totallængde af ca. 340 Mm. — men efter den Tid viser Rygfladen sig ensformig brun, omend med mørke Skjolder hist og her. Tre Individer — to Hunner paa 348 og 380 Mm. og en Han paa 410 Mm. — frembyde for saa vidt en Afvigelse, som der i det brune viser sig runde eller aflange Pletter af en lidt lysere Farve. Undersiden er hvid, idet dog de parrede Finners Rande vise sig mere eller mindre mørkladne.

Endnu blot nogle supplerende Bemærkninger om Varieteten fra Skagerak. Kropskivens Længde — eller Afstanden imellem Snudespidsen og en Linie, der forbinder Brystfinnernes Bagrande — indeholdes 1,15 til 1,24 i Skivens største Brede mellem Brystfinerne. Halens Længde, regnet fra Kloaken, er betydelig større end Længden af det øvrige Legeme, idet Afstanden imellem Snudespidsen og Kloakens Bagrand gaar 1,44 til 1,74 Gange op i Halens Længde. For Resten er Halen forholdsvis længst hos unge Individer; hos tre Eksemplarer paa 181, 231 og 255 Mm.'s Totallængde gaar Forkroppens Længde henholdsvis 1,74, 1,66 og 1,68 Gange op i Halens Længde, hos seks Eksemplarer paa 344, 344, 410, 412, 473 og 483 Mm. derimod 1,67, 1,55, 1,6, 1,5, 1,52 og 1,44 Gange. Halens Brede indeholdes maalt imellem Brystfinnernes bageste Indsnit $8^1/_2$—9 Gange, imellem Bugfinnernes bageste Indsnit 16—$17^1/_2$ Gang i Halens Længde. — Arten hører til de kortsnudede Rokker; Snudens Længde, regnet fra Snudespidsen til en Linie lagt midt gennem Øjnene, indeholdes 2,85 til 2,37 Gange i Skivens Brede efter en Linie ligeledes lagt midt gennem begge Øjne; Forholdet forandres i øvrigt noget med Alderen, hos de ni Individer af nys

nævnte Totallængde saaledes: 2,85, 2,8, 2,68, 2,66, 2,74, 2,7, 2,5 og 2,37; disse Tal ere jo et Udtryk for, at Snudepartiet tilspidses noget med Alderen. Øjets (d. v. s. Hornhindens) Længdegennemsnit er lidt mindre en Pandens mindste Brede imellem Øjnene, indeholdes nemlig 1,1 til 1,25 Gange i denne Afstand; oventil ere Øjnene dækkede af en med nogle meget fine Torne udstyret og paa Midten lidt udbøjet Hud; Iris folder sig ovenfra ned over Pupillen med en i (9—11) Tunger udskaaren, halvcirkelformet Flig. Sprøjtehullerne ligge straks bagved Øjnene, og deres længste Diameter, som er rettet skraat udad og fremefter, udgør $^5/_7$ til $^4/_5$ af Øjets Længdegennemsnit. Mundspaltens Brede overgaar lidt den halve Længde af den Afstand, der adskiller Mundspalten fra Snudespidsen. Tænderne ere smaa, saa at der i en Række fra den ene Mundvig til den modsatte tælles 34 Tænder; fra Tandens Basis hæver sig hos Hannen en lille, indadrettet Spids; en tilsvarende Spids mangler ikke ganske hos Hunnen, men er hos dette Køn meget ubetydelig. Næseborene ere vidt adskilte, saa at Afstanden fortil imellem dem er lig med eller kun ubetydelig mindre end Mundens Brede; Huden er fortil paa deres ydre Side trukken ud i en tudformet, lidt tilspidset Flig og danner bagtil to afrundede, i Randen frynsede Lapper, der ere adskilte ved et bredt Mellemrum og lægge sig hen over hver sin Mundvig. Rygfinnerne ere indbyrdes omtrent lige store og ved Roden sammenvoksne; deres samlede Længde langs Basis gaar 5 Gange eller lidt mere op i hele Halens Længde; Halespidsen bag anden Rygfinne er meget kortere end denne Finnes Længdestrækning og viser sig ovenpaa forsynet med en lav Hudfold; endvidere findes paa hver Side af Halens bageste Del en vandret Hudfold, begyndende et godt Stykke foran Rygfinnerne, men først opnaaende en tydelig Brede udfor og bag disse.

Fra Skagerak kendes endnu intet fuldvoksent Individ; det kan man slutte deraf, at *Appendices genitales* hos det største Eksemplar, den 483 Mm. lange Han, endnu ere uudviklede og kun 100 Mm. lange, maalte fra Kloaken til den distale Spids.

For Fuldstændigheds Skyld tilføjer jeg endnu en Del Maal, tagne paa nogle Individer udvalgte efter Størrelse og Køn.

i Mm.	♀	♂	♀	♂	♀	♂	♀	♀	♂
Totallængde	181	231	255	344	344	410	412	473	483
Skivens Længde fra Snudespidsen til en Linie, der forbinder Brystfinnernes Bagrande	80	98	104	142	144	175	184	198	210
Skivens største Brede	92	114	129	175	170	208	224	240	260
Halens Længde fra Kloaken	115	144	160	215	209	252	247	285	285
Snudens Længde fra Snudespidsen til en Linie lagt midt gennem begge Øjne	21	25	27,5	35,5	36,5	42	45,5	50	54
Skivens Brede efter en Linie lagt midt gennem begge Øjne	60	70	77	95	97	115	123	125	128
Øjets (Hornhindens) Længdegennemsnit	5,25	6	7	9	9,75	10,5	11	13	12
Pandens mindste Brede imellem Øjnene	6,5	7,25	8,5	10	10,75	12	13,5	15,5	15
Sprøjtehullernes længste Diameter	4,75	5,75	6,5	7,5	8,25	9,5	9,5	11	11
Næseborenes Afstand fra hinanden fortil	?	13,5	15.5	20,5	20,5	25	26	29	31
Mundens Brede	10,5	14	15,5	21	21	26	28,5	30	33
Mundens Afstand fra Snudespidsen	20	23,5	25	34	36	41	45.5	50	51

De i det foregaaende omtalte Eksemplarer ere dog ikke de første, der ere fangede i Skagerak. Ved at se vore Samlinger efter, fandt jeg et Eksemplar, taget af Dr. C. G. Joh. Petersen med Skovlvaad den 28de Juli 1897 „under den norske Kyst, 300—275 Fv., 58° 26′ N. B.“; det er en 390 Mm. lang Han. Dette Eksemplar var imidlertid af C. Lütken mistydet som en *Raja circularis* Couch; under dette Navn var det opstillet i Samlingen og indført i Beretning IX fra den danske biologiske Station 1899 (p. 17 og p. 62).

Hermed er den historiske Side dog ikke udtømt. 5 Aar før *Raja fyllae* blev fanget ved Grønland, er den tagen i Skagerak af Théel og Forsstrand fra den svenske Kanonbaad „Gunhild“. Den 12. Juli 1879 fik de to Eksemplarer, en Han paa 330 Mm. og en Hun paa 450 Mm., i Trawlen udenfor Norges Sydkyst, nemlig i Dybvandsrenden udfor Arendal, fra en Dybde af 370 Fv. I Høsten samme Aar undersøgte Prof. Collett disse Rokker paa Riks-Museum i Stockholm, bestemte dem — af Mangel paa Materiale

til Sammenligning — som *Raja circularis* Couch og indførte dem i Litteraturen under dette Navn [1]). Efter at jeg havde set, at vor „*Raja circularis*" fra Skagerak var urigtig opfattet, fik jeg en Mistanke om, at det forholdt sig ligedan med „*Raja circularis*" fra Arendalsrenden, og jeg sendte derfor Prof. E. Lønnberg en Anmodning om at maatte laane den. I Brev af 11. XII. 1904 beklagede Lønnberg ikke at kunne efterkomme mit Ønske; de paagældende Eksemplarer fandtes ikke længere i Riks-Museum, og det kunde ikke oplyses, hvor de vare blevne af.

At disse Eksemplarer have været *Raja fyllae*, kunne vi dog faa Sikkerhed for ad anden Vej, nemlig ved at betragte Figuren af „*Raja falsavela* Bonap." (= *R. circularis* Couch) i F. A. Smitt's Værk: Skandinaviens Fiskar (2 Uppl., Text, 2. D., 1895). Fig. 319, p. 1112, fremstiller i formindsket Maalestok det ene af de nævnte Eksemplarer fra Arendalsrenden, og denne fortræffelig udførte Afbildning levner ingen Tvivl om, at det er en *Raja fyllae* Lütk. var. *lipacantha*. Indirekte fremgaar det ogsaa af Smitt's Beskrivelse af *Raja falsavela*, idet den kendelig er paavirket af de ham foreliggende Eksemplarer af *Raja fyllae*.

Hermed gaar *Raja circularis* ud af den danske Fauna og samtidig af Skageraks i det hele taget; i dens Sted maa vi indføre *Raja fyllae* Lütk. var. *lipacantha*.

Indtil for faa Aar siden var *Raja fyllae* kun kendt af de førnævnte fem Lütken'ske Eksemplarer fra den sydlige Del af Davis- og Danmarks Strædet, paa 80—582 Favnes Dybde. I Sommeren 1899 paaviste imidlertid N. Knipowitsch, at *Raja fyllae* forekommer ogsaa ved Evropa, idet han erholdt ikke mindre end 9 Eksemplarer i et enkelt Træk med den Petersen'ske Trawl Nord for den russiske Murman Kyst [2]).

---

[1]) R. Collett: Meddelelser om Norges Fiske i Aarene 1879—83, p. 119; 2det Hoved-Supplement til „Norges Fiske" (Nyt Mag. f. Naturv., 29de Bind, Chria. 1885).

[2]) Ann. du Musée Zool. de l'Acad. Imp. des Sc. de St. Pétersbourg, T. V, 1900, p. 245; ibid., T. VI, 1901, p. 83.

Ogsaa ved det nordlige Norge forekommer *Raja fyllae*, thi i Aaret 1900 toges den af „Michael Sars" N. V. f. Magerø i Finmarken, hvor Dybden var 150 Fv. (3 Ekspl., 160—255 Mm.)[1].

S. for Beeren Eiland, paa 72° 34′ N. B. 17° 20′ Ø. L., tog en russisk Ekspedition i 1899 et meget ungt Eksemplar (99 Mm.); Dybden var 385 Meter[2].

NV. for Beeren Eiland fik den tyske Olga-Ekspedition et Eksemplar, en 465 Mm. lang Han, paa Langline sat i en Dybde af 400 Meter[3].

Endelig er den tagen saa langt Nord paa som ved Vest-Spitsbergen, nemlig i Mundingen af Isefjord, hvor den svenske Kolthoff-Ekspedition 1900 fangede den i en Dybde af 350 Meter[4].

Idet Collett resumerer disse Forekomster, skriver han (l. c. 1903, p. 7) følgende: „*Raja fyllae* bebor Ishavet fra Grønlands Vestkyst af indtil Havet udenfor Murman-Kysten i Øst". Hertil maa dog bemærkes. at *R. fyllae* hidtil kun er funden i Polarhavets „varme Area"; allevegne hvor Temperaturen paa Fangststedet er maalt, ligger den over 0° C. (3° C. og derover), og selv Plateauet langs Spitsbergens Vestkyst bades i den Dybde, hvori *Raja fyllae* er tagen der, af varmt Atlanterhavsvand[5].

At Sammenhængen imellem den grønlandske og den evropæiske Bestand af *Raja fyllae* ikke skal søges oppe i Ishavet, men paa sydligere Bredegrader, have vi nylig faaet om ikke Vished, saa dog Sandsynlighed for ved „Thor"s Undersøgelser. Dr. Johs.

---

[1]) R. Collett i Arch. f. Math. og Naturvidenskab, Bd. XXV, Nr. 2, 1903, p. 3.

[2]) Knipowitsch l. c. 1901, p. 8.

[3]) Fauna Arctica, II, 1, 1901. Die Fische von E. Ehrenbaum, p. 143.

[4]) E. Lønnberg i Revue internat. de pêche et de pisciculture, vol. II, No. 4, 1900, p. 12.

[5]) At Collett betragter *R. fyllae* som en Ishavs-Rokke, ligger maaske tildels i en Misforstaaelse: Lokaliteten paa 72° 34′ N. B. 17° 20′ Ø. L. henlægges nemlig til „Havet midt imellem Jan Mayn og Finmarken", medens den i Virkeligheden ligger midt for Indgangen til Barents-Havet eller Østhavet, som de norske Fangstmænd kalde det. — I Oversigten over Udbredelsen er Danmarks Strædet ikke kommet med

Schmidt har nemlig hjembragt en *Raja fyllae*, fanget Forsommeren 1904 SV. for Færøerne (paa 61° 15′ N.B. 9° 35′ V.L.), i en Dybde af 900 Meter.

Den hidtil kendte Udbredelse af *Raja fyllae* er altsaa følgende: den sydlige Del af Davis- og Danmarks Strædet, den sydvestlige Del af Færø Plateauet, den dybe Del af Skagerak, den vestlige Del af Barents Havet, Beeren Eiland—Spitsbergen Plateauet og Bankerne udfor Vest-Spitsbergen.

Jeg antager derfor, at denne Rokkes Udbredelse strækker sig fra Davis Strædet[1]) langs den submarine Grønland-Island-Færø-Shetland Ryg over til det vestlige Norge, derfra gennem det vestlige Barents Hav op til Beeren Eiland Plateauet og Bankerne udfor Vest-Spitsbergen. Endnu er der Lakuner, men de ville nok blive udfyldte.

Et Spørgsmaal staar endnu tilbage: Er Stammen i det dybe Skagerak en for dette Farvand særegen Varietet, eller forekommer den ogsaa andetsteds? Jeg har i det foregaaende udførlig paavist, at Skageraksformen baade som Yngre og som Ældre i Henseende til Tornvæbningen frembyder visse Afvigelser fra den typiske *Raja fyllae*, saaledes som jeg kender den fra det sydlige Grønland. Hvad det mig foreliggende kun 194 Mm. lange Eksemplar fra den sydvestlige Del af Færø Plateauet angaar, da kan jeg oplyse, at det ved den forholdsvis grove Beskaffenhed af Smaatornene paa det nøjeste slutter sig til den grønlandske Form. Varieteten *lipacantha* kender jeg kun fra Skagerak, men samtidig maa jeg betone, at jeg ikke har set noget Eksemplar fra Artens øvrige Udbredelsesomraade. Spørgsmaalet er altsaa aabent.

---

[1]) Muligvis fra det østlige Nord-Amerika, men jeg mangler Materiale til at bedømme, hvorvidt nogen af de derfra beskrevne, talrige *Raja*-Arter er identisk med *R. fyllae*.

28.—6.—05.

Om den grønlandske Stokand.

Tilføjelse.

Af

E. Lehn Schiøler.

Professor Dr. Einar Lönnberg, Stockholm, har venligst henledet min Opmærksomhed paa, at C. L. Brehm allerede i 1831 har omtalt den grønlandske Stokand under Navnet *Anas conboschas* i sin „Naturgeschichte aller Vögel Deutschlands".

Den beskrives l. c. pag. 865 som mindre end den almindelige Stokand, fra hviken den iøvrigt skulde adskille sig

1. ved det kortere Næb,
2. ved den smallere Hale, som kun skulde have 18 Styrere, og
3. ved Hunnens mere graa end rustgule Farve.

I Punkt 1. og 3. har Brehm, som det fremgaar af foranstaaende lille Afhandling, fuldstændig Ret; men om Størrelsen gælder det jo tværtimod, at den grønlandske Stokand overtræffer den typiske, og hvad endelig Halen angaar, have alle de af mig undersøgte grønlandske Eksemplarer 20 Halefjer; hos danske Stokænder har Halen i Regelen 20 Styrere, men undertiden ses kun 18. (16 Halefjer, saaledes som det iflg. Naumann, Vögel Mitteleuropas, neue Aufl. Bd. X pag. 17, skal kunne forekomme, har jeg hidtil ikke set.) Dette Skelnemærke maa altsaa opgives.

At Brehm havde omtalt den grønlandske Stokand som forskellig fra den typiske, havde jeg ikke bemærket, da jeg skrev.

Jeg bringer nu Professor Lönnberg min hjærteligste Tak for at have gjort mig opmærksom paa det Brehm'ske Navn; thi efter de nu almindeligst gældende Regler for Navnebetegnelse bør altsaa den grønlandske Stokand bære dette, *Anas boschas conboschas*, trods de Indvendinger, der af grammatikalske Grunde kunde rejses derimod; Betegnelsen *spilogaster* bliver et Synonym.

28.—6.—05.

Some new species of Echinoidea.

By

Dr. *Th. Mortensen.*

Among the Echinoidea collected by the "Ingolf"-Expedition, the German and the Swedish South-Polar Expeditions I find some interesting new species. Since the publication of the final reports on these collections will be somewhat delayed on account of my absence from Europe this winter, I take the occasion to publish here a short preliminary notice of these species, viz. *Urechinus Drygalskii*, from the German South-Polar Expedition, *Plexechinus Nordenskiöldi* and *Amphipneustes Koehleri* from the Swedish South-Polar Expedition, *Plexechinus hirsutus*, *Pourtalesia Wandeli* and *Pourtalesia paradoxa* from the "Ingolf"-Expedition.

Urechinus Drygalskii n. sp.

Differs from *U. naresianus* in the configuration of the posterior end of the test; the periproct is just above the ambitus, rather sunken, the test produced beyond it, both above and below. There is a distinct subanal fasciole. Otherwise it agrees with *U. naresianus* in form and structure of the test. The globiferous pedicellariæ afford a very distinct character; the valves end in a single long tooth, whereas in *U. naresianus* there are 9 long slender, gracefully curved teeth, surrounding a terminal opening.

Near the Antarctic Continent; 3423 Meter. (German South-Polar Expedition.)

Plexechinus hirsutus n. sp.

Closely related to the Pacific species, *P. cinctus* A. Ag., from which it is, however, easily distinguished by the shape of the test, the actinal keel being much larger and the anal snout much less prominent than in that species. The labrum is, generally, not separated from the second plate of the posterior interradium. Otherwise it agrees with *P. cinctus* in the structure of the test. Spines slender, very numerous.

Northern Atlantic; Denmark Strait. c. 450—1300 fathoms. ("Ingolf"-Expedition.)

Plexechinus Nordenskiöldi n sp.

Differs considerably from the two other species in several respects. The labrum is not separated from the second plate of the posterior interambulacrum. Four genital pores; all four genital plates distinct. Shape of the test as in *P. cinctus*. Only few, stout spines.

Lat. 53° 34′ S. Long. 43° 23′ W. (Shag Rocks Bank) 160 Meter. (Swedish South-Polar Expedition.)

Pourtalesia Wandeli n. sp.

This is a large species like *P. Jeffreysi*, from which it is easily distinguished by the shape of the test; it is somewhat more elongate and slender than in that species, and slopes gently towards the posterior end, not produced over the periproct. An abactinal keel may be slightly developed in younger specimens, in larger specimens there is almost no trace of such a keel. The structure of the test otherwise as in *P. Jeffreysi*. The primary abactinal spines of the antero-lateral ambulacra very long, curved and bent backwards over the test, reaching almost to the posterior end of it; they are rather coarsely thorny. Also the pedicellariæ show some minor differences from those of *P. Jeffreysi*.

Northern Atlantic; Davis Strait. 845—1715 fathoms. ("Ingolf"-Expedition.)

Pourtalesia paradoxa n. sp.

This is the most extraordinary of the species of *Pourtalesia* hitherto known. It is nearly related to *P. phiale*, but differs from that species in having the anterior part of the test produced into a long and slender neck, at the anterior, somewhat widened, end of which is placed the invagination with the mouth. The posterior half of the test is much higher and thicker, distinctly keeled above and below. Anal snout rather long, a little upwards bending. Spines and pedicellariæ mainly as in *P. phiale.*

S. of Iceland. 843—912 fathoms. ("Ingolf"-Expedition.)

Amphipneustes Koehleri n. sp.

Differs from *A. Lorioli* Koehler by its low test, which recalls that of *Abatus cavernosus*. The periproct is above the ambitus at the truncated, a little reenteringly curved posterior end. The spines are coarse like those of *Abatus cavernosus*. The valves of the globiferous pedicellariæ end in two long teeth.

In the female the petals are transformed into marsupia, as in *Abatus*. Young ones were found in the marsupia; they did not show any trace of a peripetalous fasciole.

Lat. 53° 34′ S. Long. 43° 23′ W. 160 M. Lat. 54° 17′ S. Long. 36° 28′ W. 74 M. Off South Georgia. (Swedish South-Polar Expedition.)

The genus *Amphipneustes* is evidently closely related to *Abatus*.

Among the more noteworthy facts to be mentioned in the final reports I may only name: the occurrence in the Northern Atlantic, S. of Iceland, of *Urechinus naresianus* A. Ag. and *Hemiaster expergitus* Lovén.

5.—10.—1905.

Dvergmaagen *(Larus minutus)* som Ynglefugl paa Klægbanken i Ringkjøbing Fjord.

Af

Boar Christensen.

Med Tavle VI og VII.

I de senere Aar have flere Fuglekjendere lagt Mærke til, at Dvergmaagen opholdt sig paa Klægbanken i Ringkjøbing Fjord i Maj—Juni, ligesom ved Rødby Fjord, og dette i Forbindelse med, at den teede sig som rugende, ledte naturligvis Tanken hen paa, at den her optraadte som Ynglefugl. (Se Vidensk. Medd. for 1902 S. 319, 1904 S. 387 og 1905 S. 220; Rambusch, Studier over Ringkjøbing Fjord, 1900, S. 120.)

Dvergmaagens Hjem er som bekjendt østligt, og det nærmeste Sted, hvor den vides at ruge, er Drausen See Syd for Frisches Haff. Arten synes saaledes at være i Færd med at udbrede sig mod Vest, og naar den netop har valgt Klægbanken, er det sikkert af den Grund, at den her finder et Fristed. Klægbanken tilhører Staten, og Landbrugsministeriet, under hvilket Domænet hører, lader Stedet omhyggelig bevogte for at forebygge Forstyrrelse under Fuglenes Rugetid.

Det var imidlertid vanskeligt at føre noget afgjørende Bevis for Dværgmaagens Ynglen paa Klægbanken; thi dels fandtes der kun ganske faa, og endelig ligne dens Æg saa meget Ternens *(Sterna hirundo)*, at enkelte Kuld ikke med Bestemthed lod sig skjelne fra disse, og da Fuglen tilmed forlod Reden ved den mindste Forstyrrelse paa Øen, lykkedes det ikke i den tætte Sværm af

Hættemaager *(Larus ridibundus)* og andre af Øens Fugle at iagttage den som flyvende fra Reden.

Da jeg i Maj 1901 besøgte Klægbanken, saa jeg omtrent 10 Par Fugle af denne Art, og jeg har hvert af de følgende Aar set den paa samme Tid og Sted. Da jeg den 15de Maj 1904 besøgte Øen, fandt jeg tre Reder med stærkt rugede Æg, som jeg mente tilhørte denne Fugl, og for at gjøre et yderligere Forsøg paa at faa denne Sag oplyst besøgte jeg atter Øen den 19de i samme Maaned; men nu stod denne under Vand, saa Masser af rugede Æg flød omkring imellem hverandre. Jeg opsøgte Dvergmaagens Rugeplads; men baade Fuglene og Rederne vare forsvundne; først senere opdagede jeg, at Maagerne samlede i en lille Flok paa seks—otte Stykker laa et Par hundrede Alen ude paa Fjorden. Som jeg stod og betragtede dem, fløj de ud over Fjorden som paa Træk.

Skjønt Dvergmaagen er betydelig mindre end Hættemaagen, er det dog ikke saa meget ved Hjelp af dens ringere Størrelse, at man bliver den var i den store Hættemaage-Flok. Det første, man plejer at lægge Mærke til, er Vingens mørke Underflade samt Fuglens fra Hættemaagens noget afvigende Flugt. Er man i Nærheden af dens Rede, lader den ofte sin Stemme høre, der minder noget om Sortternens *(Sterna nigra)* og ikke lader sig forveksle med nogen paa Øen rugende Fugls.

Jeg har hvert Aar set enkelte Dværgmaager i Ungdomsdragt: Næb, Baghoved, Vingens Overflade og Halens yderste Spids sortagtige, medens Vingens Underflade var hvid. Da jeg iaar (1905) fik større Klarhed over Fuglens Yngleforhold, saa jeg blandt de rugende Par et enkelt, hvoraf den ene Fugl var udfarvet, medens den anden var i ovennævnte Dragt.

Dværgmaagen byggede sin Rede paa Øens vaadeste Del, saaledes at den ved mindste Højvande sattes under Vand, hvis ikke Fuglen kunde faa Tid til at højne den. Jeg fandt iaar otte Reder, og der var 50 à 100 Alens Afstand imellem dem. Rederne vare byggede paa samme Sted, hvor de stod ifjor; men da Vandstanden i dette Foraar har været lav, have Maagerne ikke været forstyrrede

fra den Side, og da jeg sidst i Juli talte med Opsynsmanden, Sognefoged Holk, fortalte han, at ingen af Dvergmaagens Reder vare forulykkede, og han mente, at Fuglene havde faaet Unger i dem alle.

Reden lignede en lille Hættemaage-Rede og bestod ligesom denne af grovere Straa, som Fuglen maa have hidført flyvende, da det ikke fandtes i saa rigelig Mængde i Redens umiddelbare Nærhed. Naar Dvergmaagen flyver ned til Reden, gaar den lige ned paa denne, da den ikke kan færdes imellem de tætte og stive Planter (Kogleax, *Scirpus*), hvormed dens Rugeplads var bevoxet.

Dvergmaagen førte en stille og efter Omstændighederne ensom Tilværelse. Dens nærmeste Nabo var den almindelige Terne (*Sterna hirundo*); men denne ynder at opholde sig paa det tørre, selv om de to Fugles Rugepladser grænse tæt sammen. Ved det tidligste Morgengry fløj de Fugle, som ikke laa paa Rederne, ud over Fjorddybet (ingen af dem fløj ind imod Land), og de kom først tilbage langt op paa Formiddagen. Naar en Fugl kom hjem, fløj dens Mage op fra Reden, og de fløj da lidt sammen i Nærheden, indtil den ene af dem stod ud over Fjorden, medens den anden gik ned til Reden. Jeg saa dem aldrig made hinanden, og der fandtes hverken Madrester eller Gylp ved Rederne.

I Sammenligning med Ternens Æg var Dvergmaage-Æggenes mørkere og grønligere Bundfarve især paafaldende, ligesom de vare langt mere ensartede af Udseende. Hos Terne-Æggene se Pletterne ofte ud, som vare de dannede, medens Ægget gjorde en skrueformig Bevægelse til højre (endnu mere typisk hos flere Vadefugle-Æg); dette fandtes ikke hos Dværgmaagens, der nærmest lignede smaa Hættemaage-Æg. En tidligere fremsat Paastand, at Blommen i Dværgmaagens Æg er stærkt rød, fandt jeg bekræftet ved et Tilfælde, hvor der ved Siden af en Rede fandtes et ituslaaet Æg, hvoraf den næsten blodrøde Blomme flød ud. Ved at sammenligne de i fem Aar gjorte Iagttagelser med Hensyn til Æggenes og Redernes Udseende, Læggetid samt Vandstandsforhold er jeg kommen til den Overbevisning, at Fuglen lægger sit første Kuld i Begyndelsen af

Maj; men da den som ovennævnt bygger sin Rede paa de mest udsatte Steder, hvor Bunden tilmed ikke kan hæve sig under Højvande, maa den som oftest lægge mindst to Kuld hvert Foraar.

For at fotografere Dvergmaagen overnattede jeg paa Øen og indrettede mig i en Rørbusk et Leje, som jeg skjulte med Rør, der stilledes paa skraa imod hverandre, saaledes at Fuglene ikke kunde se mig; jeg valgte en Plads, hvorfra jeg kunde overse hele Dvergmaage-Kolonien. Den lille forsigtige Fugl vilde nemlig ikke gaa paa Reden, naar den saa Fotografiapparatet opstillet; jeg maatte da opstille dette om Natten for om muligt at fotografere Fuglen tidlig om Morgenen. Jeg indstillede paa Reden og anvendte en Snor, som kunde naa fra Lukkeren paa Fotografiapparatet og hen til min Hytte omtrent 200 Alen. Da Maagen først havde opdaget, at et Fotografiapparat var ufarligt, gjorde den ingen Vanskeligheder, saa jeg fik hele fire Plader af den. Men til Trods for, at min Øjeblikslukker virker med $^1/_{90}$ Sekund, var det dog vanskeligt at faa et skarpt Billede paa nært Hold; thi saasnart jeg rørte Snoren, mærkede Maagen det straks, og den gjorde da lynsnare Bevægelser især med Hovedet.

Da jeg skulde indrette min Rørhytte, opsøgte jeg naturligvis en Plads, hvor der ingen Fuglereder fandtes; men det var umuligt at undgaa nært Naboskab; thi hvor der ikke fandtes andre Reder, var der altid Hættemaage-Reder, og det nærmeste Par boede da ogsaa kun 1 Alen fra mig, saa jeg let kunde have taget Fuglen med Hænderne, da den satte sig paa Reden. I Nattens Løb kom stadig flere Fugle og satte sig ved Siden af mig, saa der var en Hvisken og Tisken til alle Sider. Højrøstet Støj opførte Fuglene ikke om Natten. I en Afstand af omtrent 50 Alen boede den nærmeste Splitterne-Koloni (*Sterna cantiaca*); men jeg hørte ikke en Lyd fra de ellers saa skrigende Fugle, og ingen af dem fløj omkring over Rugepladsen.

Midt paa Natten hørte jeg en stærk Susen som af en Fugl, der i hurtig Flugt fløj hen over Splitterne-Kolonien; jeg stak Hovedet frem og saa da alle Ternerne flyve op og i en voldsom Hast ud

over Fjorden. Det fremkaldte en Susen som af en Stormvind. Et Par Minutter efter kom de igjen tilbage i næsten lydløs Flugt og satte sig paa Redepladsen, uden at en eneste Fugl lod sin Stemme høre.

Splitternen foretrækker i Modsætning til Dvergmaagen at bo paa Øens tørreste Steder; men den bygger jo ej heller Rede, den laver blot en Fordybning dér, hvor den vil lægge sine to—tre Æg. Findes der større Mængder af fra Vinteren sammenskyllede og til en jevn og fast Masse sammenfiltrede Plantedele (Flodvrag), da vælger den en saadan Plads til sin Koloni. Den begynder paa det højeste Sted, og Kolonien, der er saa tæt, at der knapt er en Fod imellem to Naboreder, udbreder sig til alle Sider, hvor Forholdene tillade det. Er der en anden Fuglerede ivejen, blive dens Æg uden Skaansel hakkede itu. Splitternen taaler ikke Fremmede i sin Midte, og det nytter ikke, at den betrængte gjør Modstand; thi da opstaar et øredøvende Skrig, under hvilket Hundreder Terner stimle sammen for med deres spidse Næb at jage Fjenden paa Porten. Paa det ene af Terne-Billederne ses i Forgrunden et Par Hættemaager, hvis Æg ligge ituhakkede, og man ser en Terne, som har bemægtiget sig Pladsen og med gabende Næb truer ad Maagerne, der endnu ikke godt kunne slaa den bortrøvede Rede af Hovedet. Det gaar hverken Ænder eller Skalleslugere bedre; ere Æggene for stærke at hakke itu, blive de traadte ned, og Pladsen paa bedste Maade anvendt til Ternereder.

Det var efter at have set Hr. mag. sc. Herluf Winges Billeder af Fuglene paa Klægbanken at jeg fik Interesse for at fotografere Fugle, og det var da ogsaa ham, der foraarsagede, at medfølgende Billeder saa Offentligheden, idet han velvillig tilbød at lade dem gjengive som Lystryk, hvorfor jeg herved bringer ham min Tak. Til hans Aarsberetninger om danske Fugle har jeg tidligere givet Meddelelser om Dvergmaagen ved Ringkjøbing og Rødby.

Samtidig vil jeg benytte Lejligheden til at takke Hs. Excellence Landbrugsminister Ole Hansen for den mig til Undersøgelsen givne Tilladelse.

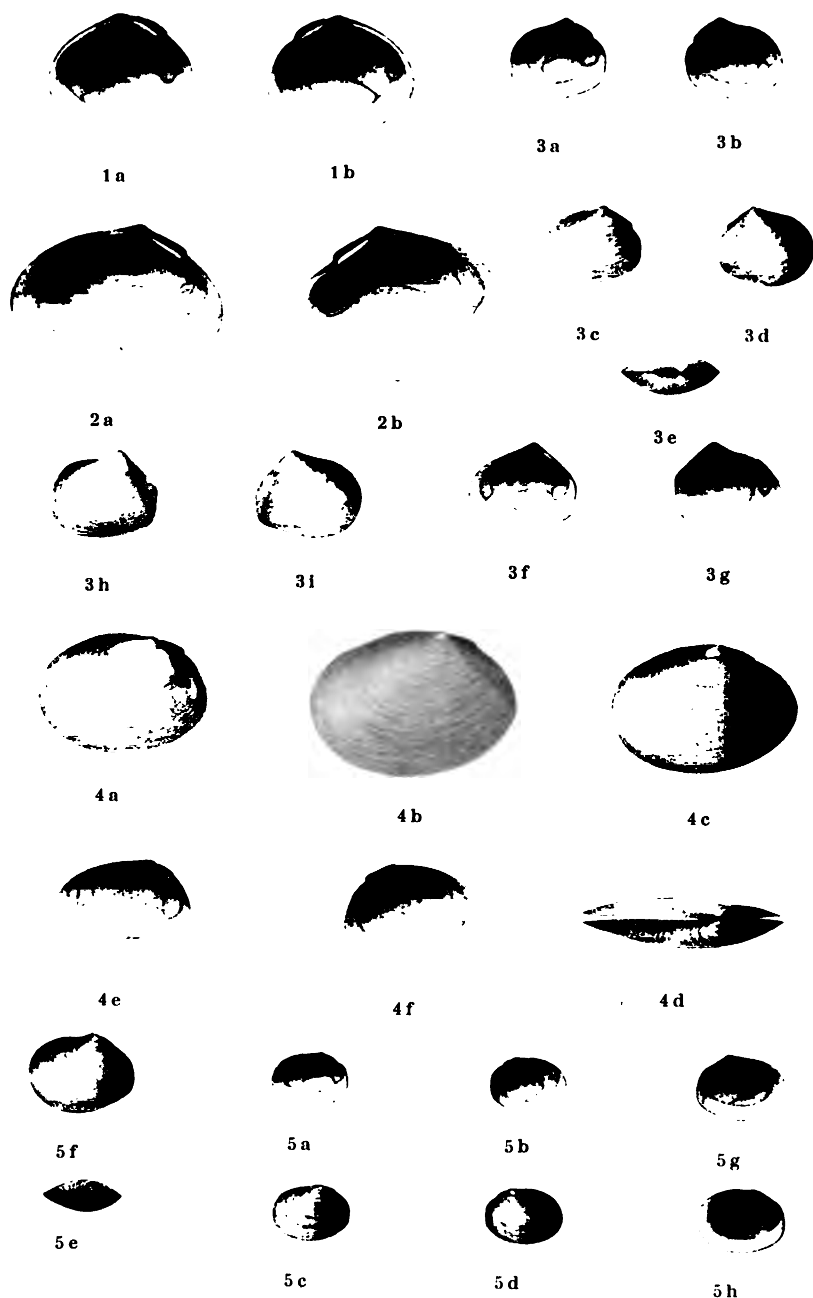
12.—10.—1905.

Tavle VI og VII.

Fotografier fra Klægbanken i Ringkjøbing Fjord.

VI. Dvergmaage (*Larus minutus*) med Rede.

VII. Splitterner (*Sterna cantiaca*) og enkelte Hættemaager (*Larus ridibundus*) paa Rede. Det øverste Billede viser Splitternernes Rugeplads paa en Revle af Flodvrag, det nederste viser dem rugende i Græs.

Bang del. *Pacht & Crone phototyp.*

ANAS BOSCAS Mas. 1—3 SPILOGASTER GRØNLAND. 4, 5 TYPICA DANMARK.

1.

2.

3.

4.

5.

FOTOTYPI. PACHT & CRONE.

ANAS BOSCAS Fem. 1—3 SPILOGASTER GRØNLAND. 4, 5 TYPICA DANMARK.

1.

2.

3.

4.

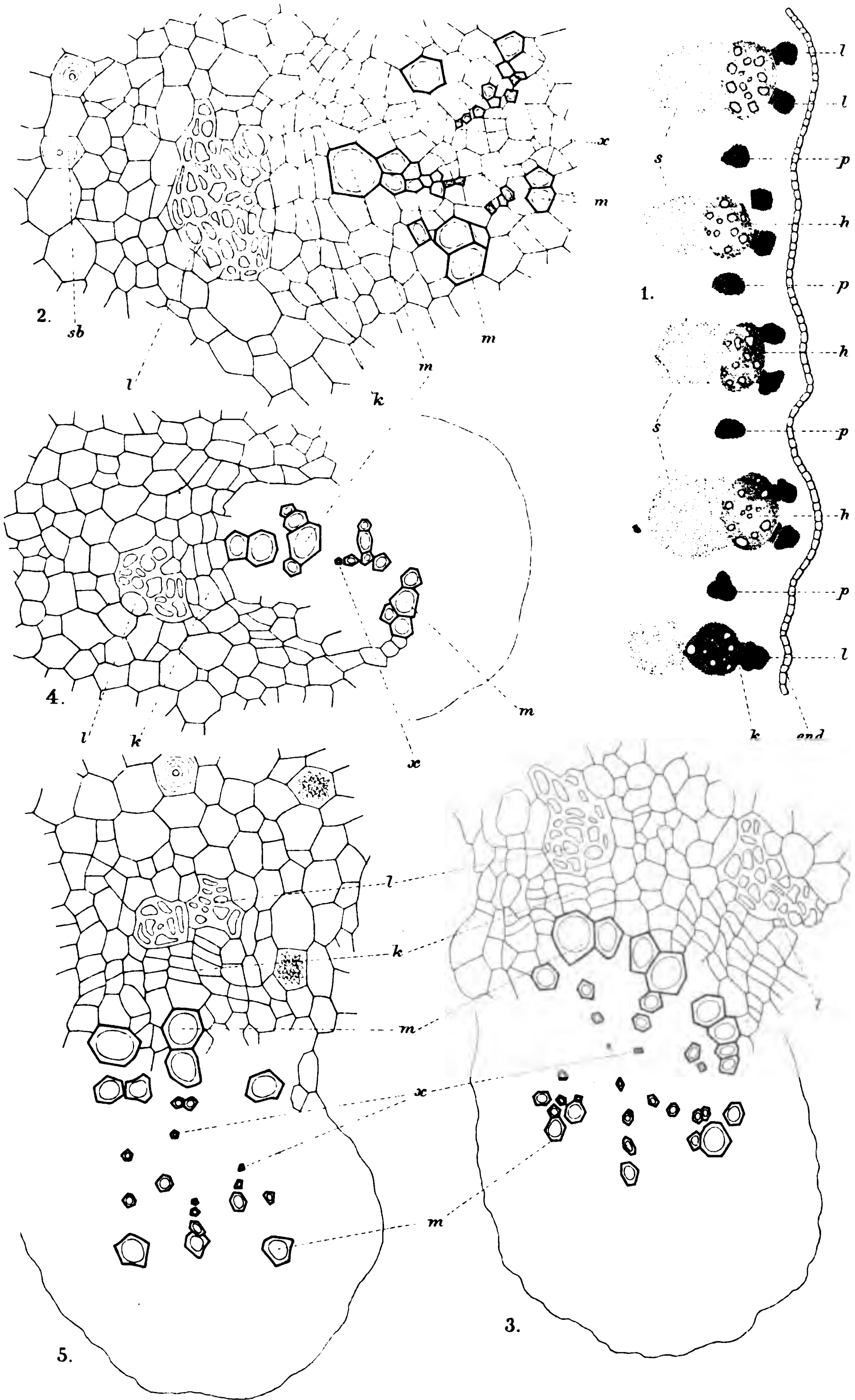

5.

FOTOTYPI. PACHT & CRONE.

ANAS BOSCAS Fem. 1—3 SPILOGASTER GRØNLAND. 4, 5 TYPICA DANMARK.

V. A. P. del:

Axel E. Aamodt lith. Etab.

Roar Christensen phot. Phototypi. Pacht & Crone.

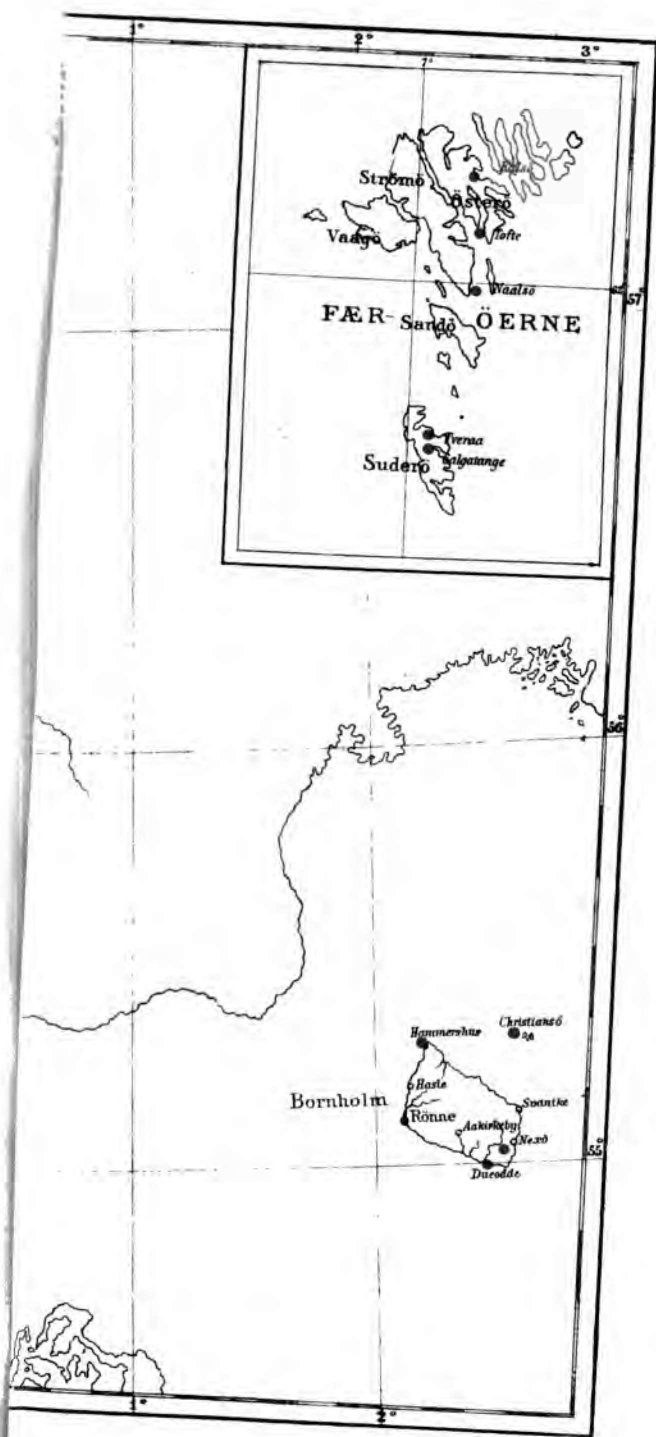
LARUS MINUTUS. RINGKJØBING.

Roar Christensen phot. Phototypi. Pacht & Crone.

STERNA CANTIACA OG LARUS RIDIBUNDUS. RINGKJØBING.

1°
2°
3°
7°
Strömö
Österö
Vaagö
Tofte
Naalsö
FÆR- Sandö ÖERNE
Sudero
57°
56°
Bornholm
Hammershus
Christiansö
Hasle
Rönne
Svaneke
Aakirkeby
Nexö
Dueodde
55°
1°
2°

1905.

3 2044 106 254

